

TIGHT BINDING BOOK

**TEXT FLY WITHIN
THE BOOK ONLY**

**THE BOOK WAS
DRENCHED**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200570

UNIVERSAL
LIBRARY

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ—೧೬

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ

ರಾಜಸೇವಾಸಕ್ತ, ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ, ಎಂ.ಎ., ಬಿ.ಎಲ್.

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ

(ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ)

ಸಂಪಾದಕ

ಕೆ. ವಿ. ರಾಘವಾಚಾರ್, ಎಂ.ಎ., ಬಿ.ಟಿ.

ಮೈಸೂರು

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

೧೯೪೩

ಗೌರವೆಂಟ್ ಬ್ರಾಂಚ್ ಪೇಸ್ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರವರಿಂದ
ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು—WD 4006—GB PM—2,000—4-11-43

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕಾಡಿಸಿದೆ

ಅರಿಕ

(ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಬರೆದದ್ದು)

ಕೈಗೊಂಡ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅನುವಾದ ಹಿರಿಯರ, ಕೆಳೆಯರ ನೆರವನ್ನು ನೆನೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಅರಿಕೆಯನ್ನು ಬರೆಯ ಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯವಾಗಿ, ಕವಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ, ಅವನ ಇತರ ಕೃತಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ತೋರಿದ್ದನ್ನು ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪ್ರಣಯಕಥೆ ನಿರೂಪಣೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ಧರ್ಮಪೋಷಕವಾಗಿ ಬರೆದ ಗ್ರಂಥ. ಯಶೋಧರನ ಆತ್ಮಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದು ಕವಿಯ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯ ; ಅಮೃತಮತಿಯ ಪ್ರಣಯದ್ರೋಹದ ಪ್ರಕರಣ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ, ಇಲ್ಲವೆ ಗೌಣ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ, ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಣಯ ಕಾವ್ಯ ವೆಂದು ಮಾತ್ರ ಬಗೆಯುವುದಾದರೆ ಅಮೃತಮತಿಯ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಕವಿ ಆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿರುವನೆಂದೇ ಹೇಳ ಬೇಕಾದೀತು. ಕಾಮಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಜವಿರಬಹುದು ; ಆದರೂ ಅಮೃತಮತಿಯಂಥ ರಾಣಿ ಗಂಡಯಶೋಧರನಂಥ ಸುಂದರರಾಜನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜಾರ ಅಪ್ಪವಂಕನಂಥ ಕೀಳ ಕುರೂಪಿಯನ್ನು ಆಳುಪಿ ಬಯಸಿ ದಳು ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದರೆ, ಅದು ಪ್ರಣಯದ ಸಹಜವ್ಯಾಪಾರದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಿಂತ ಅನ್ಯಾಭಾವಿಕ ಕಾಮವಿಕಾರದ ವಿಪರೀತ ಪ್ರತಿ ಪಾದನೆಯೆಂದು ತೋರೀತು. ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯ ಕಾಮಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪ್ರಣಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಜನ್ನನ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಅವನ ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯ ಚಂಡಶಾಸನ ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇದರೊಡನೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಗ್ರಂಥ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣದು ; ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಬಿಡಬೇಕಾದಂಥ ಪದ್ಯಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ತೀರ ಕಡಿಮೆ. ಇದರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹದ ಕೆಲಸ ಕೊಂಚ ಕಷ್ಟವೇ ಆಯಿತೆನ್ನ ಬೇಕು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇಡೀ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದ ಬಯಸಬಹುದಾದ ಮಿಕ್ಕವರಿಗೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರಲೆಂದು ಸಂಗ್ರಹ

ದಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಭಾಗವನ್ನು ಅನುಬಂಧವಾಗಿ ನೇರಿಸಿದೆ. ಜೈನರಲ್ಲಿ ಅಹಿಂಸಾಧರ್ಮಬೋಧಕವಾದ ಈ ಯಶೋಧರ ವೃತ್ತಾಂತದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪ್ರಸಾರಗಳು ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜೀವದಯಾಪ್ತ ಮಿಯ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಒಂದೇ ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಯಿಂದ ಈ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದಲೂ ಸಂಧಿಕಾಲದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ (ಇಲ್ಲವೆ, ಲಿಪಿಕಾರರ ಕೈಯಲ್ಲಿ) ಹಳಗನ್ನಡ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಮೊದಲಾದ ಹಲಬಗೆಯ ಬೆರಕೆಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಹೇಗೆ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಗ್ರಂಥಪಾಠವನ್ನು ಬಲುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಲಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆಯೇ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಗ್ರಂಥಪಾಠವನ್ನು ಮೂರು ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳಿಂದಲೂ ಎರಡು ಅಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಗಳಿಂದಲೂ ನಿದ್ಧಮಾಡಿದೆ. ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೀರ್ತಿಶೇಷರಾದ ಮಂ. ಆ. ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರರೂ ನೋಡಿದ್ದು ಗೆ, ಚ ಎಂದು ಸಂಕೇತಿಸಿರುವ ಪ್ರತಿಗಳು. ಮೂರನೆಯದು ಸ್ವಾದಿಯ ಜೈನ ಮಠದಲ್ಲಿಯದು. ಇದನ್ನು ಸ ಎಂದು ಸಂಕೇತಿಸಿದೆ. ಗೆ ಮತ್ತು ಸ ಪ್ರತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹೋಲಿಕೆಯುಳ್ಳವೂ ಹಳೆಯವೂ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಶುದ್ಧವೂ ಅಧುವು. ಗ್ರಂಥಪಾಠದಲ್ಲಿ ಅದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಎರಡು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದೆ. ಗೆ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಶಾಲಿವಾಹನಶಕ ೧೪೮೭ನೆಯ ಕ್ರೋಧನ ಸಂವತ್ಸರದ ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ಬಿದಿಗೆ ಗುರುವಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಲಲಿತಕೀರ್ತಿ ಭಟ್ಟಾರಕ ದೇವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ವರ್ಧಮಾನ ಅಣ್ಣಗಳು ಬರೆದ(ಲಿಪಿಮಾಡಿದ)ರೆಂದು ಅದರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಗಳು (೧) ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪದ್ಮರಾಜ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ್ದು (ಕೆ), (೨) ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಂ. ಆ. ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾಗಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯ ಕಲಾನಿಧಿ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ್ದು (ರಾ). ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನೇ ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ನಿದ್ಧಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಅರ್ಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಲಿ ಸಂದೇಹವಾಗಲಿ ಇದ್ದ ಹೊರತು ವೃಥಾ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಉಳಿದಿರುವುದು ನೆರವು ನೆನಪು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಈಗ ಆಗಿರುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ನೆರವೇರಿಸಿರುವುದಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳಾದ ರಾಜನೇವಾಸಕ್ತ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಮಮತೆಗಳೂ ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರಗಳೂ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳು. ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ದಯವಿಟ್ಟು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಓದಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಹಿರಿಯರೂ ಮೆಚ್ಚಿನ ಕೆಳೆಯರೂ ಆದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಿ. ನೀತಾರಾಮಯ್ಯ ನವರೂ ನನ್ನ ಒಡನೋದಿಗಳೂ ಒಲವಿನ ಕೆಳೆಯರೂ ಆದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೂ ನನ್ನ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನೆರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಳ್ವಪ್ಪ ಅನಂತಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರವರು 'ಜನಹರ ಚರಿತು'ವನ್ನು ನನಗೆ ಓದಿ ಅರ್ಥ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿರುವ ಸಹಾಯ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ್ದು. ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಗ, ಚ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನೂ ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣದ ಒಲೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ ಆಯಾ ಒತೆಯರಿಂದ ನನಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಉಪಕಾರ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎನ್. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್ಯರದು. ಸ್ವಾದಿಯ ಜೈನಮಠದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಸ ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆಗಳ ಒಲೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕವಾದ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಂತೆಯೇ, ಬಿ. ಬಿ. ಡಿ. ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನವರಿಗೂ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲಬೇಕಾಗಿವೆ.

ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ

ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡೂ ಮಿಕ್ಕಡೆ ಒಂದೆರಡೂ ಮಾಡಿರುವ ಮಾರ್ಪಾಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇದು ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣದ ಪುನರ್ ಮುದ್ರಣ.

ಬೆಂಗಳೂರು,
೨೮-೧೦-೧೯೪೩

ಕೆ. ವಿ. ರಾಘವಾಚಾರ್

ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ

- ೧ Winternitz : History of Indian Literature.
- ೨ A. A. Macdonell : Sanskrit Literature.
- ೩ A. B. Keith : History of Sanskrit Literature.
- ೪ ಜನಹರ ಚರಿತು (ಅಪಭ್ರಂಶ). ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪಿ. ಎಲ್. ಮೈದ್ಯ ಅವರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ್ದು.
- ೫ ಯಶಸ್ವಿಲಕ ಚಂಪು (ಸಂಸ್ಕೃತ) : ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಪಂಡಿತ ಶಿವದತ್ತರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ್ದು.
- ೬ ವಾದಿರಾಜನ ಯಶೋಧರ ಕಾವ್ಯ (ಸಂಸ್ಕೃತ)
- ೭ ಯಶೋಧರ ಕಾವಿಯಂ (ತಮಿಳು) : ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪಂಡಿತ ಟಿ. ಆರ್. ವೆಂಕಟರಾಮ ಅಯ್ಯಂಗಾರರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ್ದು.
- ೮ ಪದುಮನಾಭನ ಯಶೋಧರರಾಯ ಚರಿತೆ ಅಥವಾ ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿ ಕಥೆ (ಕನ್ನಡ) : (ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಚ್ಯ ಕೋಶಾಗಾರದಲ್ಲಿಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ).
- ೯ ಚಂದಣವರ್ಣಿಯ ಯಶೋಧರ ಕಥೆ ಅಥವಾ ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿ ಕಥೆ (ಕನ್ನಡ) : (ಸ್ವಾಮಿ ಜೈನಮಠದಲ್ಲಿಯ ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿ).
- ೧೦ ಮೈಸೂರಿನ ಶಾಸನಗಳು
- ೧೧ ಕನ್ನಡ ಕವಿಚರಿತೆ : ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಪ್ರಾಕ್ತನ ವಿಮರ್ಶ ವಿಚಕ್ಷಣ ರಾವಬಹದ್ದೂರ್ ರಾ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರದು.
- ೧೨ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಬರಹಗಳು.

ಒ ಳ ಪಿ ಡಿ

ಪುಟ

೧ ಪೀಠಿಕೆ

ಒನ್ನ	...	...	I
ಶಾಸನಗಳು	...	...	XIV
ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ	...	...	XV
ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ	...	...	XXXII

೨ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಸಂಗ್ರಹ

ಒಂದನೆಯ ಅವತಾರ	...	...	೧
ಎರಡನೆಯ ಅವತಾರ	...	...	೧೧
ಮೂರನೆಯ ಅವತಾರ	...	...	೨೨
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅವತಾರ	...	...	೩೦

೩ ಅನುಬಂಧ

i ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಭಾಗಗಳು		೫೫
ii ಜೀವದಯಾಪ್ತನು ನೋಂದಿಸಿರುವ ಕಥೆ		೬೦
iii ಚಂಡಶಾಸನ ಕಥೆಯ ಸಂಗ್ರಹ		೮೦
iv ಒನ್ನನ ಶಾಸನಗಳು	...	೧೦೬

೪ ಟಿಪ್ಪಣಿ

೧೧೩

೫ ಶಬ್ದಕೋಶ

....

....

೧೧೫

ಜನ್ನ

ಕರ್ತೃ : ಯಶೋಧರಚರಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಹೆಸರಾದ ಕವಿ ಜನ್ನ ಹಿರಿಯ ಜೈನ ಕವಿಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ತೀರ್ಥಂಕರ ಚರಿತ್ರೆಯೊಂದನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರ ನಾದ ಅನಂತ ಜಿನವನ್ನು ಕುರಿತ 'ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ.' ಅಲ್ಲದೆ, ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತ 'ಅನುಭವ ಮುಕುರ' ಎಂಬ ಲಘುಕೃತಿ ಯೊಂದೂ ಜನ್ನ ಕರ್ತೃಕವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೯೧ ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಜೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ (೧೭೯ನೆಯ) ಶಾಸನವೂ, ೧೧೯೭ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತರಿಕೆರೆಯ (೪೫ನೆಯ) ಶಾಸನವೂ ಜನ್ನ ಬರೆದುವೆಂದು ಆ ಶಾಸನಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೦೫ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತರಿ ಕೆರೆಯ (೪೨ನೆಯ) ಶಾಸನವೂ, ೧೨೦೮ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತರಿಕೆರೆಯ (೬೮ ನೆಯ) ಶಾಸನವೂ ಜನ್ನ ಬರೆದುವೇ ಇರಬಹುದು. ಆ ಕಾಲದ ಶಾಸನ ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶೋಧಿಸಿದರೆ ಜನ್ನನವು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸಿಕ್ಕಬಹುದೇನೊ. ಕವಿ ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದಂತೆ, ಮುದ್ದಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದಂತೆ ತನ್ನನ್ನು ಜನ್ನ, ಜನ್ನಿಗ, ಜನ್ನಯ್ಯ, ಜನ್ನಮಯ್ಯ, ಜಾನಕಿ, ಜನ್ನಮರನ, ಜನಾರ್ದನದೇವ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಕವಿಯ ಕಾಲ, ದೇಶ, ಮನೆತನ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ರಾಜಾಶ್ರಯ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಕುರಿತು ಅವನ ಕೃತಿಗಳಿಂದಲೇ ದೊರೆಯುವ ಹಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

ಕಾಲ : ಅನಂತನಾಥ ಜಿನನು ಹುಟ್ಟಿದ ಆಷಾಢ ಕೃಷ್ಣ ತ್ರಯೋ ದಶಿ ರೇವತಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಶಿವಯೋಗದಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿ ಜನ್ನ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ವರ್ಷವೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಕವಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವರ್ಷವಾಗಲಿ ಸತ್ತ ವರ್ಷವಾಗಲಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಅವನ ಕೃತಿಗಳು ಬೆಳಕು ಕಂಡ ವರ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯ ಬರುತ್ತವೆ. ಶಾಸನಗಳ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. 'ಯಶೋಧರ

ಚರಿತೆ'ಯನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೦೯ ರಲ್ಲಿಯೂ 'ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ' ವನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೩೦ರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಆಯಾ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕೊನೆಯ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ, ಕವಿಯ ಕಾಲ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾಗಿ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

ದೇಶ : ಜನ್ನ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಬೆಳೆದದ್ದು, ನೆಲಸಿದ್ದು ಎಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅವನ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜನ್ನನ ತಂದೆ ಕವಿಸುಮನೋಬಾಣನು ಹೊಯ್ಸಳ ನಾರಸಿಂಹನಲ್ಲಿ ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ಜನ್ನನು ಬಲ್ಲಾಳನಿಂದ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬಿರುದು ಪಡೆದನು. ಬಲ್ಲಾಳನ ಮಗ ನರಸಿಂಹನಲ್ಲಿ ಕವಿ, ದಂಡಾಧೀಶ, ಮಂತ್ರಿ ಆಗಿದ್ದನು. ಕವಿಯ ಶಾಸನಗಳೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ತರಿಕೆರೆಯ ಸುತ್ತಲಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಜನ್ನ ದೋರಸಮುದ್ರ (ಹಳೆಯಬೀಡು) ಪ್ರಾಂತದವನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಹುಟ್ಟು, ಮನೆತನ : ಜನ್ನ ಕಮ್ಮಿ ವಂಶದ ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದ ಒಂದು ಹಿರಿಯ ಮನೆತನದವನು. ಅವನ ತಂದೆ ಕವಿಸುಮನೋಬಾಣನೆಂಬ ಬಿರುದಿನ ಶಂಕರ. ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ಕವಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಈ ಶಂಕರನು ಹೊಯ್ಸಳ ನಾರಸಿಂಹನಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೪೧-೭೩) ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ಜನ್ನನ ತಾಯಿ ಹೆಸರು ಗಂಗೇ ಅಥವಾ ಗಂಗಾದೇವಿ. 'ರಾಯದಂಡಾಧಿನಾಥಕೃತಾಂತಂ ಪೆಸರ್ವೆತ್ತ ಚಾಕಣನಪತ್ಯಂ ರೇಚಯಂ ಪೆತ್ತ ಕುಲಸ್ತ್ರೀ' ಸುಶೀಲೆ ಲಕುಮಾದೇವಿ ಜನ್ನನ ಹೆಂಡತಿ. 'ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವ'ವನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಿಗೆ ಜನ್ನನ ಸೋದರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಈ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಮಗನಾದ 'ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ'ದ ಕೇಶಿರಾಜ ಜನ್ನನ ಸೋದರಳಿಯ. ಹೀಗೆ, ಜನ್ನನ ಮನೆತನದವರೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಬೀಗೆಬಳಗದವರು ಕೂಡ ದೊಡ್ಡ ಪದವಿಯವರೂ ಪಂಡಿತರೂ ಕವಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಜನ್ನನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪ್ರತಿಭೆಯೂ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯೂ ಹೊಮ್ಮಿ ಅರಳುವುದಕ್ಕೆ ಈ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾದ ವಾತಾವರಣ ಬಹಳ ನೆರವಾಗಿರಬೇಕು. ನಂಟರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲೂ ರಾಜಾಸ್ಥಾನ

ದಲ್ಲೂ ಗಣ್ಯರಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಕವಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ರಾಜಾಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಬಹುದು.

ಕಲ್ಯಾಣ : ಬೀಜ ಹಸನಿರಬಹುದು ; ನೆಲ ಫಲವತ್ತಿರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತು, ಹೊತ್ತುಹೊತ್ತಿಗೆ ನೀರೆರೆದು, ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಿ ನಾಗುವಾಡದಿದ್ದರೆ ಬೆಳೆ ಹೊರವಾಗಲಾರದು, ಹುಲುನಾಗಲಾರದು. ದೈವದತ್ತ ಪ್ರತಿಭೆಯಾದರೂ ಅನುಕೂಲ ವಾತಾವರಣವೂ ಸಕಾಲ ಕೃಷಿಯೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಳೆಯಿಂದ ಬೆಳೆಗಲಾರದು. ಯಾದವ ಕಟಕಾಚಾರ್ಯನಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದಲೇ ಜನ್ಮನಿಗೆ ಎಳವೆಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಕಲೆ ನಡೆದಿತ್ತೆಂದು ಎಣಿಸಬಹುದು. ತನ್ನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನೆಂದು ಸ್ಮರಿಸಿರುವ 'ಜಗದೇಕನಲ್ಲಿ ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನ್, ಇದಾನೀಂತನ ಶರ್ವವರ್ಮನ್' ಆದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಗವರ್ಮನಲ್ಲಿ ಜನ್ಮನ ಪ್ರೌಢವ್ಯಾಸಂಗ ನಡೆದಿರಬೇಕು. ಜನ್ಮ ಹಿರಿಯ ಜಿನ ಭಕ್ತ, ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಳು. ಅವನ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಗುರುಗಳು 'ಕಾಣೂರ'ಗಣದ ಚಿಂತಾಮಣಿ'ಗಳಾದ 'ಗಂಡವಿಮುಕ್ತರ್' ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವ ಮುನೀಂದ್ರರು. ಅವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾರ್ಗವ ಚಂದ್ರಮುನಿಗಳ 'ಪ್ರೇಮದ ಶಿಷ್ಯಾಗ್ರೇಸರರು.' 'ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿ ಈ ರಾಮಚಂದ್ರದೇವ ಮುನಿಗಳ ಸ್ತುತಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದೆ. 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ'ಯಲ್ಲಿ ಇವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇರುವುದು ಒಂದು ಕಂದ ಮಾತ್ರ. ಅದೂ 'ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ.

ರಾಜಾಶ್ರಯ : ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಜನ್ಮನ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ನೆಯ ಒರಹ ಚೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ ದಂಡಿಗನಹಳ್ಳಿ ಹೋಬಳಿ ಅನೇಕೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ತಾಮ್ರಶಾಸನ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೬೧). ಇದು 'ಹೊಯ್ಸಳ ವೀರಬಲ್ಲಾಳದೇವನ ' ಸಾದಪದ್ಮೋಪಜೀವಿ'ಯೂ 'ದಕ್ಷಿಣಚಕ್ರ ವಲ್ಲಭ ಸಭಾರತ್ನಪ್ರದೀಪ'ನೂ 'ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲಿಕ ದಂಡಾಧೀಶ'ನೂ 'ಸಕಲಬುಧಜನ ಮರುದಭೂಜ'ನೂ ಆದ ಶ್ರೀಕರಣದ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಾಚಣನು ¹ಅನೇಗನ ಕೆರೆಯನ್ನು ಅಗ್ರಹಾರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಹೇಳುವ

¹ ಇವನಿಗೆ ಮಾಚಯ್ಯ, ಮಾಚಿರಾಜ, ಮಾಚಿದೇವ, ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ.

ಶಾಸನ. ಇದರಲ್ಲಿ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ವಂಶವರ್ಣನೆಯೂ ಮಾಚಣನ ವಂಶವರ್ಣನೆಯೂ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಹರಿಯುವುದರಿಂದ ಕವಿಗೆ ತನ್ನ ದೊರೆಯಾದ ಬಲ್ಲಾಳನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಅಭಿಮಾನ ಇದ್ದುವೆಂದೂ, ಮಾಚಿ ರಾಜನ ಮೈತ್ರಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳೂ ಆಶ್ರಯ ಪೂರೈತ್ವಾಹಗಳೂ ದೊರೆತಿದ್ದು ವೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೂ, ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವನು ಇನ್ನೂ ಆಸ್ಥಾನಕವಿಯಾಗಿದ್ದಂತಾಗಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳಿ ನಿ ದ್ದಂತಾಗಲಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಶಾಸನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಜನ್ಮಯ್ಯನ ಕವಿತೆ' ಎಂಬ ಸಪ್ತೆಯ ಬರಹ ಮಾತ್ರವಿದೆ. ಅಂತೂ, ಆ ಶಾಸನ ಜನ್ಮನಿಗೆ ರಾಜಾಶ್ರಯ ಸಂಪಾದನೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೆರೆಯಿತೆಂದಾ ದರೂ ಹೇಳಬಹುದು. ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವ ಜನ್ಮನ ಎರಡನೆಯ ಬರಹ ತರಿಕೆರೆಯ ಅಮೃತಾಪುರದ ಅಮೃತೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯ, ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ದಂಡನಾಯಕನಾದ ಅಮಿತನು ತಾನೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ ಸಿದ ಅಮೃತೇಶ್ವರ ದೇವರ ಅಂಗಭೋಗಾದಿಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ ದತ್ತಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಶಾಸನ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೬೭). ಇದರಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಾಳನ ಕುಲವರ್ಣನೆ ಇನ್ನೂ ಉಜ್ವಲವಾಗಿದೆ. 'ಯಾದವೇಶ್ವರ ಸರ್ವಾರತ್ನ ಪ್ರದೀಪ'ನೂ 'ಯಾದವ ಕಟಕ ರತ್ನಾಭರಣ'ನೂ 'ಶ್ರೀ ಪ್ರತಾಪ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ವೀರಬಲ್ಲಾಳದೇವ ರಾಜ್ಯಾಭ್ಯುದಯಕಾರಣ'ನೂ 'ಚತುರ್ಥ ಕುಳ ಕುಮುದಿನೀ ಶರಚ್ಚಂದ್ರ ಚಂದ್ರಿಕೋದಮ'ನೂ 'ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡ ಳಿಕ ದಂಡಾಧೀಶ'ನೂ 'ದಂಡನಾಥ ಚೂಡಾಮಣಿ'ಯೂ ಆದ ಅಮಿತನ ಮಹಿಮೆಯ ವರ್ಣನೆ ತುಂಬಿದೆ. ಈ ಶಾಸನ ಬರೆಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಜನ್ಮನ ಮೇಲೆ ಕೊಂಚಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ರಾಜ ಕಟಾಕ್ಷ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು ; ವಿದ್ಯಜ್ಞನ ಪ್ರಶಂಸೆಯೂ ದೊರೆತಿರಬೇಕು. ಅಮಿತನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಜನ್ಮ ರಾಜಾಸ್ಥಾನ ಗೌರವ ಸಂಪಾದನೆಯ ಮಾರ್ಗ ದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟನೆನ್ನಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಈಗಾಗಲೇ ಜನ್ಮ 'ಉದ್ಧಂಡ ಕವಿಭಾಳನೇತ್ರ' ನೂ 'ಸುಕವಿಮಿತ್ರ' ನೂ ಆದ ಜನ್ಮಯ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ರಮೇಣ, ಈ ಶಾಸನಗಳ ಕವಿತೆಯ ಬಲದಿಂದಲೂ, ಯಾದವ ಕಟಕಾಚಾರ್ಯನಾದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಲದಿಂದಲೂ, ಜನನಾಥ

ಜಗದೇಕನಲ್ಲಿ ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನೂ ಅಭಿನವ ಶರ್ವವರ್ಮನೆಂಬ ಬಿರುದಿನವನೂ ತನ್ನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನೂ ಆದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಗವರ್ಮನ ಬಲದಿಂದಲೂ, ಮಾಚಿವೇವ ಅಮಿತದಂಡನಾಥರ ಬಲದಿಂದಲೂ ಜನ್ನನು ಹೊಯ್ಸಳ ವಿರಬಲ್ಲಾಳನಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾದನು. 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ'ಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೦೬) ಜನ್ನನು ಬಲ್ಲಾಳ 'ನೃಪನ ಸಭೆಯೊಳಬಿಳಕಳಾನಿಪುಣರ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಬೊಟ್ಟಿತ್ತಿ ಗೆಲರ್' ತಾನೆ ಚತುರ್ವಿಧ ಪಂಡಿತ 'ನಾಗಿದ್ದನು. 'ಅದರೆ ಇನ್ನೂ 'ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ'ಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ'ಯ ಅವತಾರಾಂತದ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಜನ್ನ ತನ್ನನ್ನು 'ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. 'ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ'ದ ಅಂಕಿತ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಕವಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬಿರುದ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ'ಯನ್ನು ಓದಿನ ಕೇಳಿ ಬಲ್ಲಾಳನು 'ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ' ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. 'ಕನ್ನರ ನಾದರದಿಂ ಕುಡೆ ಹೊನ್ನಂ, ಮನಮೊಸೆದು ತೈಲಪಂ ಕುಡೆ ರನ್ನಂ | ಮನ್ನಿನಿ ಬಲ್ಲಾಳಂ ಕುಡೆ ಜನ್ನಂ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ವೆಸರಂ ಪಡೆದರ್' ಎಂಬ ಪದ್ಯ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ಜನ್ನನೇ ಬರೆದನೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಅವನೇ ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಯಾವಾಗ ಬರೆದನೋ ಏನೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಕಂದ ಎರಡು ಪ್ರತಿಗಳಿಲ್ಲ ; ಒಂದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕಂದದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಿರುದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡವನು ಅಂಕಿತ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಬಿಡಬೇಕು ? ಕವಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವ 'ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವಿಷಯದ ಇಡೀ ಪದ್ಯ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಗಿರಿದುರ್ಗಮಲ್ಲ ವಿರಬಲ್ಲಾಳನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಜನ್ನ 'ಚತುರ್ವಿಧಪಂಡಿತ' ನೂ 'ಕವಿರಾಜಶೇಖರ'ನೂ ಮಾತ್ರ ಆಗಿದ್ದನು. ಬಲ್ಲಾಳನ ಮಗ ನರಸಿಂಹನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಜನ್ನನ ಮಹಿಮೆ ಪ್ರತಾಪಗಳು ನಾನಾ ಮುಖವಾಗಿ ಹರಡಿ ಬೆಳಗಿ ಅವನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಮಾತ್ರ ವಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರಿಯೂ ದಂಡಾಧೀಶನೂ ಆದನು : 'ನರಸಿಂಹನ ಜೋಳ ಕುಲೋದ್ಧರಣನ ಸರ್ವಜ್ಞ ಭೂಪನೋಲಗದೊಳ್ ನಿಂದಿರೆ ದಂಡಾಧೀಶಂ, ಕುಳ್ಳರೆ ಮಂತ್ರಿ, ತೊಡಂಕೆ ಕವಿ ಜನಾರ್ದನದೇವಂ.'

ಕವಿಯು ಬಿರುದುಗಳು : ಜನ್ನನಿಗೆ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನು ಕೊಟ್ಟ (ಉಭಯ) ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂಬ ಬಿರುದಿನ ಜತೆಗೆ ' ನಾಡ್ಪ್ರಭು ' ಎಂಬ ಬಿರುದೂ ಇತ್ತು. ಇವಲ್ಲದೆ, ಹಲವರು ಹಲವಾರು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದಾದ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಾಸ ಭಂದಸ್ಸು ಬಂಧ ಗಾಂಭೀರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಕವಿ ಮೆಚ್ಚಿನಿಂದಲೋ ಕೆಚ್ಚಿನಿಂದಲೋ ತಾನೇ (?) ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರಬಹುದಾದ ಬಿರುದುಗಳು, ಹಲವಿವೆ : ಸಾಹಿತ್ಯ ರತ್ನಾಕರ, ಕವಿವೃಂದಾರಕ ವಾಸವ, ಕವಿಕಲ್ಪಲತಾ ಮಂದಾರ, ರಾಜವಿದ್ವತ್‌ಸಭಾ ಕಳಹಂಸ, ಕವಿಭಾಳಲೋಚನ, ಕವಿಭಾಳೇಕ್ಷಣ, ಉದ್ದಂಡ ಕವಿಭಾಳ ನೇತ್ರ, ಸುಕವಿಜನಮಿತ್ರ, ವಿನೇಯಜನಮುಖತೀಲಕ ಮೊದಲಾದುವು.

ಕವಿಪ್ರತಿಷ್ಠೆ : ಕುಲಬಲ, ರೂಪಬಲ, ವಿದ್ಯಾಬಲ, ಧನಬಲ, ಗುರುಬಲ, ರಾಜಬಲ—ಎಲ್ಲವೂ ಜನ್ನನಿಗೆ ಇದ್ದುವು. ಲಾಕಿಕ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಸೌಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅವನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಯಾವೊಂದು ಕೊರತೆಯೂ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ' ಭೋಗರೂಪವಿಶಾಸೋದಯದಿಂದೆ ' ಸಂದ ಜನ್ನಮರಣನ, ' ಅನ್ಯರ ಲೇಸನಲ್ಲದೆನಗಿಂತಂತೆಂದು ಮಾತಾಡಲೊಲ್ಲದ ಸತ್ಯನ ' , ' ಚದುರನಿಧಿ, ಚಲದ ನೆಲೆ, ಚಾಗದ ಸಾಗರಂ ಅಣ್ಣನಾಗರಂ, ಪೆಂಪಿನ ಸಂಪದಂ, ಆಯದಾಯು—ಆರೆಂಬುದೊ, ಜನ್ನನ ಕಮ್ಮೆಗುಲದ ತೊಡವಿನ ರನ್ನನ ' ಎಂದು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ' ಚತುರನ, ನೀತಿನ, ಉದಾರನ, ಉಜ್ವಲಯಶನ, ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸಂಪನ್ನನ, ಉರ್ಜಿತ ಪುಣ್ಯೋದಯನ ಈ ಜನಾರ್ದನ ದೇವನ. ' ಲಕ್ಷ್ಮೀಸರಸ್ವತಿಯರ ಕಲಹ ಜನ್ನನಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕವಿ ಹಲವು ದಾನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ' ಸೊಸಚೈತ್ಯಂ ಗಂಡರಾದಿತ್ಯನ ಪೊಟಲೋಳ ಅನಂತಂಗೆ ಚೆಲ್ವಪ್ಪಿನಂ ಮಾಡಿನಿ ' ತನ್ನ ಧರ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಿ ' ಜೈನಮಂದಿರ ನಿರ್ಮಾಣ ಧನ ' ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ' ಜಗದೊಳ ತಾನಿತ್ತ ಕಯ್ಯಲ್ಲದೆ, ಒಡ್ಡಿದ ಕಯ್ಯಲ್ಲದ ಪೆಂಪು ' ¹ ಎಂದು ಜನ್ನ

1 ಇದು ಲೋಕೋತ್ತಮಮುಷ್ಠ ವಿದ್ಯೆ ಜಗದೊಳ ತಾನಿತ್ತ ಕಯ್ಯಲ್ಲದೊ ಡ್ಡಿದ ಕಯ್ಯಲ್ಲದ ಪೆಂಪು ಭೂಭುಜರೊಳದ್ವೈತೀಯವಾಗಿರ್ಪ ಸ ರ್ಗ ದಿಟಕ್ಕನ್ನರ ಲೇಸನಲ್ಲದೆನಗಿಂತಂತೆಂದು ಮಾತಾಡಲೊ ಲ್ಲದ ಸತ್ಯಂ ಕವಿಭಾಳಲೋಚನನೊಳಂಟನೆ ಗ್ನಿರ್ವರೊಳ ತೋಖುಸಾ

ಹೇಳುವಂತೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ಕವಿಗಳು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು. ತನಗಿದ್ದ ರಾಜ ಕೃಪೆಯ ನೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕವಿ ಹೇಳಿ ದಣಿಯನು : ' ಭೂಭುಜರೋಳ್ ಅದ್ವೈತೀಯಮಾಗಿರ್ಪ ಸಲೆ, ' ' ಕೊಡೆಯನ್ ಪಟ್ಟಮನಾಂತ ಚಕ್ರಿ ಕವಿತಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಳ್ ' ¹—ಇವು ಜನ್ನಮರಣನ ಹೆಮ್ಮೆಹಿರಿಮೆಗಳು.

ಜನ್ನ ತಲೆಬಾತು ಮೈಸೋತ ಕದಿರುಕಡ್ಡಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕವಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜಟ್ಟಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. ' ಬರೆಯಲ್ ಮೇಣ್ ಮಚ್ಚರದಿಂ ಕರೆಯಲ್ ಮೇಣ್ ಕಯ್ಗೆ ಪಲಗೆ ಬರೆ ಕಾವ್ಯ ಕಲಾ | ಪರಿಣತಿಯೊಳ್ ಖಟ್ಟ ಕಳಾ ಪರಿಣತಿಯೊಳ್ ಭಾಳನೆತ್ತನೆನಿಪನ್ ಜನ್ನನ್ ' —ಇದು ಕವಿಯ ಮೈಮೆದುಳುಗಳ ಕೆಚ್ಚು, ಅರ್ಪು². ಜನ್ನ ಜಟ್ಟಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗಲೇ ಅವನ ಮೈಕಟ್ಟು, ದೇಹದಾರ್ಢ್ಯ ಎಂಥದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜತೆಗೆ ಜನ್ನ ಚೆಲುವ. ' ಸೊಬಗಿನ ಜಂಗಮಶಾಸನನ್, ' ' ಸೊಬಗಿನ ಅಭಿನವ ಮದನನ್ ' ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಅಭಿನವ ಮದನ— ಬದ್ಧೆಯರುಡಿಸಿದೊಡುಡೆ ಕಲ್ತ ಕೊವರನ್ '—ಎಂಥ ರಸಿಕನೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಜನ್ನನಿಗೆ ತನ್ನ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗೌರವ, ಪೂಜ್ಯತೆ; ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹೆಮ್ಮೆ, ಕೆಚ್ಚು. ' ಜಿನೇಂದ್ರವಾಗ್ ವನಿತೆ ನಿಲಿಸ್ತೆನ್ ಮುಖಾಂಭೋಜದೊಳ್ ' ಎಂದು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ವಾಗ್‌ದೇವಿಯನ್ನು ನೆನೆಯುವ ಜನ್ನನ ಮಾತುಗಳು, ಪಂಪನ ' ಪರಮ ಜಿನೇಂದ್ರವಾಣಿಯೆ ಸರಸ್ವತಿ, ಬೇಡಿದು ಪೆಣ್ಣರೂಪಮನ್ ಧರಿಯಿನ್

¹ ಕೊಡೆಯಂ ಪಟ್ಟಮನಾಂತ ಚಕ್ರಿ ಕವಿತಾಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಳ್ ತೇಜದು ಗೃಹಮಂ ಕೀರ್ತಿಯನಾಂತ ಬಲ್ಲಹನಿಳಾಪುತ್ರತ್ವದೊಳ್ ಚಾಗಮಂ ನುಡಿಯೊಳ್ ಸತ್ಯಮನಾಂತ ರಾಜಮುನಿಪಂ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವದೊಳ್ ಗೌರವಂ ಪಡೆಯಂ ಮಾನವಮೇರು ಜನ್ನಮರಣಂ ಸಾಂತ್ಯ ರತಾ ಕರಂ

—ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ xiv, ೮೧.

² ಪಂಪನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಕವಿಯೂ ಕಲಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು : ಕವಿತೆ ನೆಗಡ್ಡೆಯಂ ನಿಜುನೆ ಜೋಳದ ಪಾಟಿ ನಿಜಾದಿನಾಥನಾ ಹವದೊಳರಾತಿನಾಯಕರ ಪಟ್ಟನೆ ಪಾಪುನೆ ಸಂದ ಪೆಂಪು ಭೂ ಭುವನದೊಳಾವಗಂ ಬೆಳಗೆ ವಿಕೃತಿಮಾನದ ಮಾತು ಕೀರ್ತಿಯಂ ವಿವರಿಸೆ ಸಂದನೇಂ ಕಲಿಯೊ ಸತ್ಯವಿಯೋ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವಂ

—ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯ xiv, ೫೦

ನಿಂದುದಲ್ಪು' ಎಂಬ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. 'ಸಂತತಂ ಪರಿಮಳದಂತೆ ವಾಣಿ ನೆಲಸಿಕೆ' . . . ನಾಟಪ್ರಭುಜನಾರ್ದನ ವಕ್ರಪದ್ಮದೊಳ್' ಎಂದು ದೇವಿಯನ್ನು ಬೇಡುವ ಬಾಯಿ 'ಈ ಜನಾರ್ದನನ ವಕ್ರಾಂಭೋಜಮನ್ ಸಾರ್ದು ಸುಸ್ಥಿತೆಯಾಗಿದ್ದು ದ ಉಂದೆ ತಾನ್ ಸೊಬಗೆಯಾದಳ್, ಜಾಣಿಯಾದಳ್, ಸರಸ್ವತಿ ಸಂಮೋಹಿತೆಯಾದಳ್, ಅಗ್ಗಲಮೆಯಾದಳ್, ವಿಶ್ವಭೂಚಕ್ರದೊಳ್' ಎಂಬ ಕೆಚ್ಚಿನ ನುಡಿಗಳನ್ನೂ ನುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. 'ಉಭಯ ಕವಿಚಕ್ರ ವರ್ತಿಯ ಸಭೆಯನ್ ಪುಗಲಣ್ಣುವಲ್ಲೆ . . . ದೂಷಣಾಭಾಸಂಗಳ್' ಎಂದು ಕೆಣಕಿ ಕೆಲೆಯುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ನಲ್ಲೆಯೇ ಈ ನಮ್ರಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನೂ ಉದ್ದಂಡ ಬೆದ್ಬತ್ಯವನ್ನೂ ಹೇಗೆ ಸರಿಹೊಂದಿಸುವುದು? ಜನ್ನಕವಿ ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂಬುದು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಈ ವಿರೋಧಭಾವ ಕೊಂಚಮಟ್ಟಿಗೆ ಅರ್ಥವಾದೀತು. ತನ್ನ ಮನೆಬಾಳಿನಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜೀವನದಲ್ಲೂ ಸರಳನೂ ಗಂಭೀರನೂ ನಮ್ರನೂ 'ವಿನೀಯನಿಧಿ'ಯೂ ಆದವನು ರಾಜಾಸ್ಥಾನದ ಗೌರವಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನೂ ರಾಜನ ಗೌರವ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನೂ ಪಾಲಿಸಿ ಮೆರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯ ಹೆಮ್ಮೆಯ, ಮೂದಲಿಕೆಯ, ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಬಹುದು. ಆಸ್ಥಾನದ ಸಂಪ್ರದಾಯಮರ್ಯಾದೆಗಳ ಪಾಲನೆಯ ನೆವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಒಂದೇ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಎದುರುಬದುರು ತಿರುಚಿನ ಎಳೆಗಳು ಏಕೆ ಹೊಸೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. 'ರನ್ನನ್ ಮೈಯಾ ಕರಣನ್, ಜನ್ನನ್ ಮೇಣ್ ಕವಿಗಳೊಳಗೆ ಮೈಯಾಕರಣನ್, ಹೊನ್ನನ್ ಅಸಹಾಯಕವಿ, ಮೇಣ್ ಜನ್ನಿಗನ್ ಅಸಹಾಯಸುಕವಿ ಕವಿಚಕ್ರಗಳೊಳ್' ಎಂದು ತನ್ನ ಹುರುಡಿಗೆ ಉಳಿದಿಬ್ಬರು ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಾದ ಪೊನ್ನರನ್ನರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗುರಿಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ತನ್ನ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜನ್ನ ಹೀಗೆ ಜಂಬ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ಎಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೂ ಎಡೆಯಾಗುತ್ತದೆ.¹

1. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಹಲವು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕವಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ರಶಂಸೆಯ ಪದ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಯಾ

ಕವಿ ತನ್ನ ದೇವದತ್ತ ಪ್ರತಿಭೆಯೊಂದನ್ನು ನೆಮ್ಮ ಕುಳಿತವನಲ್ಲ ; ಹಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೃಷಿಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವನು. ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾ ಗುರುವಾದ ನಾಗವರ್ಮನನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳಿಂದ ನೆನೆದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ವಿದ್ಯಾವ್ಯವಸಾಯದಿಂದ ಕವಿಗೆ ಆಗಿರುವ ಪ್ರಯೋಜನ ಎಷ್ಟೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಕವಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು 'ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ,' 'ಕವಿರಾಜಶೇಖರನ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹೆಮ್ಮೆಯೊ 'ಚತುರ್ವಿಧಪಂಡಿತನ,' ನವಮೈಯಾಕರಣನ,' ತರ್ಕವಿನೋದನ,' ಭರತನುರತಶಾಸ್ತ್ರವಿಳಾಸನ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಹೆಮ್ಮೆ. ಜನ್ನನು ಹೇಳುವ 'ಸಹಜಂ ವೇಯ್ದು ಮುನ್ನೆ, ವೇಯ್ದು ಪದವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ, ವೇಯ್ದುಂ ಬಲಂ ಬಹು ಕಾವ್ಯಾನುಭವಂ ಕಳಾಪ್ರತಿಭೆ ಲೋಕಜ್ಞತ್ವಮಾಪ್ತಾಗಮಸ್ಸೃಹೆ' ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು 'ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ'ದ ನಾಗವರ್ಮನ 'ಪ್ರತಿಭಾನಂ, ಕಾವ್ಯವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಚಯಪರಿಚಯಂ, ವೃದ್ಧಸೇವಾನುರಾಗಂ, ಸತತಾಭ್ಯಾಸಪ್ರಯತ್ನಂ ಕವಿತೆಗೆ ನಿಯತಂ ಕಾರಣಂ' ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಒಣಪಾಂಡಿತ್ಯ ಬೇರೆ, ಕವಿತಾನಾಮರ್ಘ್ಯ ಬೇರೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ ಜನ್ನನಿಗೂ ತಿಳಿದಿತ್ತು. 'ತತ್ತ್ವವಿದರಾದೊಡಂ ಸರಸತ್ವಕ್ಕೆಡೆಗುಡದ ಜಡರ್ ಅದೆಂತಣುದಪರೊ ಕವಿತೆಯನ್ ? ' ಪದಮುಂ ಪ್ರಾಸಮುಮನ್ ತಪ್ಪದೆ ಬಲ್ಲನ್, ಬೇಟೆಹೋದ ಹೊಲನನ್ ರಸಭಾವದೊಳ್ ಅಖಿಯನ್, ಅವನನ್ ಎಚ್ಚೆನ್ನದೆ ಮತ್ತೇನೆಂದು ಕರೆದೊಡೋಯೆಂದಪ್ಪನ್ ? ' 'ಕವಿ ರಸಸಂವೃತ್ತನ್ನನ್' . . . ಆಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ; ಆ ಕವಿ ಪೇಟ್ಟ ಕಾವ್ಯಮ್ ಅಖಿಳಶ್ರಾವ್ಯಂ.' ಜನ್ನನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು

ಕವಿಗಳೇ ಬರೆದವೂ ಅಲ್ಲವೂ ಎಂಬ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿದೆ. ಆಯಾ ಕವಿಗಳ ಪಕ್ಷ ಪಾತಿಗಳೂ ಕಕ್ಷಿಗಳೂ ತರುವಾಯ ಆ ಪ್ರಶಂಸಾಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದೆಂದು ವಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಂಡಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯೇ ಎರಡು ಬಗೆಯ ನುಡಿತ ಕಂಡುಬಂದಾಗ, ವಿನಯಪೂರ್ವಕ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷಪ್ರಯೋಗವೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ರದರ್ಶಕ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಪುರುಷಪ್ರಯೋಗವೂ ಕೆಲವೆಡೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಗೆಯವು ಕವಿಕೃತವೂ ಎರಡನೆಯ ಬಗೆಯವು ಕವಿಮಿತ್ರಕೃತವೂ ಆಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

‘ಅದಿಪುರಾಣ’ದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಹೇಳಿರುವ ‘ಇರು ಮರುಳೆ ಶುಷ್ಕವೈಯಾ ಕರಣಂಗಂ ಶುಷ್ಕತಾರ್ಕಿಕಂಗಂ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕರಿಗಂಗಂ ವಿಷಯಮೆ ಕಾವ್ಯ ರತ್ನಂ, ಅತಿ ಚತುರಕವಿಕದಂಬಕವಿಷಯಂ’ ಎಂಬುದರೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು.

ಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನತೆ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ, ಅದರ ಸದ್‌ವಿನಿಯೋಗ ದೊಡ್ಡದು ಎಂದು ಜನ್ನ ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ‘ಕವಿತಾಶಕ್ತಿ ಸುರೇಂದ್ರಧೇನುವದು ಪುಣ್ಯಾಯತ್ತಮ್, ಆ ಕಾಮಧೇನುವೆ ಕೈಸಾದೋಡಮ್, ಆ ವಚಸ್ಸುಧೆಯನ್ ಅನ್ಯಗಿತ್ತು ಕಾಡಾಬೆಕ್ಕಿಗೂಡುವವೋಲ’ ತುಯ್ಯಲನ್’ ದುರವಿನಿಯೋಗಮಾಡದೆ ‘ಅರ್ಹದ್ವೇವನನ್ ಭರ್ತ್ಯಮಾಡಿ’ ‘ಅರಿದಿದು ಬಾಟ ಬಟ್ಟೆ ಪರಮಾಗಮಮ್ ಅಲ್ಲದೆ, ಜಾರಚೋರವೀರರ ಕಥೆಯಂತೆ ಬಾಯ್ ಸವಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ ಬಹುಕಯ್ಯ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲ; ಅರುಹನ ಮೂರ್ತಿಯಂತಿರೆ ನಿರಾಭರಣಂ ಮೆಣಿಯಲ್ಕೆ ಪೇಟ್ದಪೆನ್ ಚರಿತಪುರಾಣಮನ್’ ಎಂದು ‘ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ’ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. (‘ಅರುಹನ ಮೂರ್ತಿಯಂತಿರೆ ನಿರಾಭರಣಂ ಮೆಣಿಯಲ್ಕೆ’ ಎನ್ನುವ ವಿಶೇಷಣ ಕಾವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ‘ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ’ಕ್ಕಿಂತಲೂ ‘ಯಶೋಧರಚರಿತೆ’ಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಒಪ್ಪುತ್ತದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ). ಇದರ ಅರ್ಥ ಎಲ್ಲರ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯ ವಿನಿಯೋಗಕ್ಕೂ ತೀರ್ಥಂಕರ ಪುರಾಣರಚನೆಯೊಂದೇ ದಾರಿಯೆಂದಲ್ಲ; ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಮಗೆ ತೋರಿದ, ಇಷ್ಟವಾದ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯಕ್ಕೆ, ಕಲ್ಯಾಣ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು.

ಜನ್ನನು ತನ್ನ ಕವಿತ್ವದ ವಿಷಯವಾಗಿ ‘ಚಂದದ ಬಳ್ಳಿನಂಕಲೆ ಯೋಳ್ ಅಕ್ಕರಮನ್ ಸೆಣಿಗೆಯ್ವ ಕಕ್ಕನ’ರಂತಲ್ಲದೆ ‘ರಸಸ್ಯಂದಿಗಳಾದ ಮಾತು ಮನಮನ್ ಸಲೆ ಸೋಲಿಸೆ ಪೇಟ್ಟು ಲೋಕದೊಳ್ ನಂದ ಜನಾರ್ದನನ್ ಸುಕವಿವಲ್ಲಭನ್’ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೇನು ಕೇಳುವವರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ? ‘ಎನಿತನ್ ಒಹಿಲ್ದ ಪೇಟ್ಟು ಕವಿ ಏವನ್? ಅದನ್ ಪೆಸರಿಟ್ಟು ಮೆಚ್ಚ ಬಲ್ಲನನ್ ಅಹಿಸಲ್ಕೆ ವೇಟ್ಟುದು. ಅವನನ್ ಜಗದೊಳ್ ಪಡೆಯಲ್ಕೆ ಬಾರದು. ಆತನ ಮುಖದಿಂದ ಮಲ್ಲದದು ಸಲ್ಲದು. ಕಟ್ಟಿಯುಮೇನೊ ಮಾಲೆಗಾಹನ ಪೊಸಬಾನಿಗಂ

ಮುಡಿವ ಭೋಗಿಗಳಲ್ಲದೆ ಬಾಡಿಪೋಗದೆ ?' ಎಂದು ಜನ್ನ ನೊಂದು ನುಡಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವನ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ'ಯ ಬಾಸಿಗ ವನ್ನು ಮುಡಿಯುವ ರಸಿಕಭೋಗಿಗಳು ಹಲವರು ಇರುವುದರಿಂದ ಕವಿ ಕೊರಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಪೂರ್ವಕವಿ ಸ್ಮರಣೆ: ಕವಿ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಹಿರಿಯ ಕವಿಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆ. ಈ ನೆನಪು ಎರಡು ಬಗೆಯಾಗಿರಬಹುದು : ಪೂರ್ವಕವಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ನಮ್ರತಾರೂಪವಾಗಿರಬಹುದು; ಇಲ್ಲವೆ, ಹಿರಿಯರ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ ಅವರಿಗಿಂತ ತಾನು ಮಿಗಿಲೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆ ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರೂಪವಾಗಿರಬಹುದು. ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯ ನೆನಪು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನಲ್ಲಿರಬಹುದು ; ಎರಡೂ ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಬಹುದು. 'ವ್ಯಾಸಮುನೀಂದ್ರ ರುದ್ರ ವಚನಾಮೃತ ವಾರ್ಧಿಯನ್ ಈಸುವನ್, ಕವಿವ್ಯಾಸನೆನ್ ಎಂಬ ಗರ್ವಮ್ ಎನಗಿಲ್ಲ,' ಎಂದು ವಿನಯ ದಿಂದ ಹೇಳುವ 'ಗುಣಾರ್ಣವ' ಪಂಪನೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಕಾಳಿದಾಸನ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಇಡೀ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೇ ಕೊಂಡು ಕನ್ನಡಿಸಿ 'ಸಕ್ಕದದೊಳ್ ಮುನ್ನುಳ್ಳ ಕಾಳಿದಾಸಂಗಂ ನೂರ್ಮಡಿ' ಎಂದು ಗಳೆಹುವ ಕುರುಳ್ಳ ನವಣ ಪೊನ್ನನೂ ಇದ್ದಾನೆ. 'ಎನಗನುಕೂಲಮಕ್ಕೆ ಗುಣವರ್ಮನ ಜಾಣ್ಣುಡಿ, ಪಂಪನಿಂಪು, ಪೊನ್ನನ ಬಗೆ, ನಾಗವರ್ಮನ ಬಹುಜ್ಞತೆ, ರನ್ನನ ಕಾಂತಿ, ನಾಗಚಂದ್ರನ ರಸಭಾವಂ, ಅಗ್ಗನ ವಕ್ರತೆ, ನೇಮಿಯ ದೇಸೆ, ಪುಷ್ಪಬಾಣನ ಮೃದುಬಂಧಂ-ಈ ಕವಿಗಳಲೆ ಜಿನೇಂದ್ರ ಪುರಾಣ ಕರ್ತೃಗಳ್' ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ಕವಿಭಾಳ ಲೋಚನ ಜನ್ನನೇ 'ರನ್ನನ್ ಮೈಯಾಕರಣನ್, ಜನ್ನನ್ ಮೇಣ್ ಕವಿಗಳೊಳಗೆ ಮೈಯಾಕರಣನ್, ಹೊನ್ನನ್ ಅನಹಾಯಕವಿ, ಮೇಣ್, ಜನ್ನಿಗನ್ ಅನಹಾಯಸುಕವಿ' ಎಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಅಡಿದಾನೆ.²

1 ಉನೆಯ ಪುಟದ ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ನೋಡಿ.

2 ಈ ಪೂರ್ವ ಕವಿಸ್ಮರಣೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕವಿಯೂ ತನಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯಾದ ಅಥವಾ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಎಲ್ಲ ಪೂರ್ವ ಕವಿಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವನೆಂದಾಗಲಿ. ಆಯಾ ಕವಿಗಳ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಅಥವಾ

ಜನ್ನನನ್ನು ಅವನ ತರುವಾಯದ ಕವಿಗಳು ಹಲವರು ನ್ಮರಿನಿ ದ್ದಾರೆ. ಗುಣವರ್ಮನು 'ಪುಷ್ಪದಂತ ಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿ 'ಜನ್ನಿಗಿನಿಂಪು' ಎಂದೂ, ಕಮಲಭವನು 'ಶಾಂತೀಶ್ವರ ಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿ 'ಜಗನ್ನತ ಜನ್ನನ್' ಎಂದೂ, ಅಂಡಯ್ಯನು 'ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ'ದಲ್ಲಿ 'ಜನ್ನಿಗನ ಜನಂ' ಎಂದೂ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು 'ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವ'ದಲ್ಲಿ 'ಜನ್ನನ ದೇಸೆ' ಎಂದೂ, ನಾಗರಾಜನು 'ಪುಣ್ಯಾಸ್ತವ'ದಲ್ಲಿ 'ಜನ್ನ ನೊಳ್ಳುವೆತ್ತ ಪೊಸಮಾತು' ಎಂದೂ ನೆನೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮಧುರನು 'ಧರ್ಮನಾಥ ಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿ 'ತನ್ನ ತಟುವಾಯೆ ಕೃತಿವೇಯ್ವನ್ನನ್ ನೀನ್' ಅಲ್ಲದಿಲ್ಲವೆಂದತಿ ಮುದದಿನ್ ಮನ್ನಿಸಿ ಸಲಹುಗೆ ಸತ್ ಕವಿ ಜನ್ನನ್ ಜಾಣ್ ಎಸೆಯಲಿತ್ತು ನುಡಿಗಳನ್ ಎನ್ನನ್' ಎಂದು ಜನ್ನ ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ನೆವದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ, 'ಸರ್ವರ ಸಮ್ಮತಮ್, ಎನಗಿದು ಗರ್ವದ ಮಾತಲ್ಲ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಲೌಕಿಕ ಕಲೆಯೊಳ್ ಬೇರ'ವರಿದ ನೇಮಿ ಜನ್ನಮರ್ ಇರ್ವರೆ ಕರ್ನಾಟಕೃತಿಗೆ ನೀಮಾಪುರುಷರ್' ಎಂದೂ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾನೆ. ನಂಜುಂಡನು 'ಕುಮಾರರಾಮ ಕಥೆ'ಯಲ್ಲಿ 'ಬಲ್ಲದ ಕರ್ನಾಟ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲರ ಗೆಲ್ಲು ಬಲ್ಲಾಳ ಭೂಮಿಾತ್ಮರನನ್ನಿಲ್ಲದೆ ಮೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡ ಜನ್ನನ ಪದಪಲ್ಲವಗಳಿ ಗೆಟಗುವೆನು' ಎಂದು ಭಕ್ತಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕುಮುದೇಂದು, ಮಂಗ ರಸ, ಬಾಹುಬಲಿ ಮೊದಲಾದ ಕವಿಗಳೂ ಜನ್ನನಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಜನ್ನನ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿ : ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವುದುಂಟು ಈ ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಕಿ ತಡಕಿದರೆ ಒಬ್ಬ ಪಂಪ, ಒಬ್ಬ ರನ್ನ, ಒಬ್ಬ ಬಸವೇಶ್ವರ, ಒಬ್ಬ ಹರಿಹರ, ಒಬ್ಬ ನಾರಣಪ್ಪ, ಒಬ್ಬ ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿ ನಿಕ್ಕಬಹುದು ಈ ಮಾತನ್ನು ನಿಜಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ. ನಿಸರ್ಗಕವಿತಾವಾಣಿ

ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಹೇಳಿರುವನೆಂದಾಗಲ ಎಣಿಸುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯ ಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಕವಿ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಪ್ರಾಸ ಧಂದನ್ನು ಮೊದಲಾದುವನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಬಹುದು.

ಒಂದು ಕೇಳಬಂದರೆ, ದುರ್ಬಲ ಗುಹಾನಿನಾದಗಳು ಸಾವಿರಗಟ್ಟಳೆ ಕಿವಿಗಿಡಿಯುತ್ತಿವೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ. ಭಾವಕ್ಕಿಂತ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭೆಗಿಂತ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ನಂಬಿ ನೆಮ್ಮಿದವರು ಹಲವರು. ಸಹಜ ಕವಿತಾಪ್ರತಿಭೆಯಾಗಲಿ ಕಾವ್ಯನಿರ್ಮಾಣ ಶಕ್ತಿಯಾಗಲಿ ತಕ್ಕಷ್ಟಿಲ್ಲದೆ, ಒಣಪಾಂಡಿತ್ಯ ಹೊತ್ತು ಗ್ರಂಥರಚನೆಯ ಎದೆಗುದಿಯಿಂದ, ಹಿಂದಿನ ಮಹಾಕವಿಗಳನ್ನು ಮರ್ಮವರಿಯದೆ ಅನುಕರಿಸಿ, ಹೊಸದಿರುವ ಭಾಯಾ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಾಗಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಾಗಲಿ ಅವನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆಂದು ಎಲ್ಲರ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಜನ್ನ ಮೇಲುಮಟ್ಟದ ಕವಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಅವನವೇ ಆದ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳು ಅವನಲ್ಲುಂಟು. ಅದರೂ, ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಜನ್ನನ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅವನ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಕವಿತಾಗುಣವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದು ಮೇಲು ಮತ್ತು ಸುಲಭ. ಅವನ ಒಂದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಶಕ್ತಿ, ಗುಣ, ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. 'ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ'ವನ್ನೂ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ'ಯನ್ನೂ ಒಬ್ಬನೇ ಜನ್ನ ಬರೆದನೆಂದು ನಮಗೆ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಅವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಕವಿಹೃದಯದಿಂದ ಮೂಡಿದ ಕೃತಿಗಳೆಂದು ನಂಬುವುದು ಕೊಂಚ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜನ್ನನ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೆ ಜೈನ ಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಮಾರ್ಗ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ, ಖಚಿತವಾಗಿ, ಏರ್ಪಟ್ಟುಹೋಗಿತ್ತು. ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕವಿ ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ ನಿಸರ್ಗಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯ ವಿಕಾಸ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಡೆಯಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ, 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥದ ಅನುವಾದವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪಾಲು ಜನ್ನನಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕೋ ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತುಹಚ್ಚುವುದು ಕೊಂಚ ಕಷ್ಟವಾದೀತು. ಹಿಂದಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೇ, ಮತ್ತೊಂದು ಆಕರದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದರಿಂದಲೇ, ಒಬ್ಬನ ಕೃತಿ ಕೀಳೆಂದಾಗಲಿ ಮರುಕೂಗೆಂದಾ

ಗಲಿ ಹೇಳಬರದು. ಹಳತು ಹೊಸತೆಂದರಾದರೂ ಏನು? ಮನುಷ್ಯ ಈ ನೆಲದ ಮೇಲಿನ ತನ್ನ ನಿಡುಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣದ ಕೇಳದ ಹೊಸತು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷಣದ ಅನುಭವವೂ ಹೊಸತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕಾದ್ದು ಆ ಕವಿಯ ವರ್ಚಸ್ವಿನ ಪ್ರಭಾವ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು; ಹಳತನ್ನೆ ಹೇಗೆ ಹೊಸತಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜನ್ನನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತನಿತನಿಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಿರಿದರಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡಿದೆ.

ಶಾಸನಗಳು

ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೬೧ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಚೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ (೧೭೯ನೆಯ) ಶಾಸನವೂ ೧೧೬೭ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತರಿಕೆರೆಯ (೪೫ನೆಯ) ಶಾಸನವೂ ಜನ್ನ ಬರೆದುವೆಂದು ಆ ಶಾಸನಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ೧೨೦೫ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತರಿಕೆರೆಯ (೪೨ನೆಯ) ಶಾಸನವೂ ೧೨೦೮ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತರಿಕೆರೆಯ (೬೮ನೆಯ) ಶಾಸನವೂ ಜನ್ನ ಬರೆದುವೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಡೆಯ ಸಾಲುಗಳ ಅಕ್ಷರ ಅಳಿಸಿಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಹೆಸರು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲ ಎರಡು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು, ಕವಿಯ ಇತರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ತರಿಕೆರೆಯ ೪೨ನೆಯ ಶಾಸನದ ಬಲ್ಲಾಳನ ವಂಶವರ್ಣನೆಯ ಪದ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ೪೫ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿವೆ. ೪೭ನೆಯ ಶಾಸನ ೪೫ರ ಕಿರಿಯಳತೆಯ ಪಡಿಯಚ್ಚಿನಂತಿದೆ. ೬೮ನೆಯ ಶಾಸನದ ನಾಗಗವುಂಡನ ಅನ್ವಯವರ್ಣನೆಯ ಆರು ಪದ್ಯಗಳು ೪೭ನೆಯದರಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ.

ಹೊಯ್ಸಳ ವಿರಬಲ್ಲಾಳದೇವನ ಪಾದಪದ್ಮೋಪಚೀವಿ ಶ್ರೀಕರಣದ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಾಚಣನು ಅನೇಕನಕೆರೆಯನ್ನು ಅಗ್ರಹಾರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟ ವಿಷಯವನ್ನು ಚೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ ಶಾಸನವೂ; ವಿರಬಲ್ಲಾಳನ ದಂಡನಾಯಕ ಅಮಿತನು ಅಮೃತಾಪುರದ ಅಮೃತೇಶ್ವರ ದೇವಾ

ಲಯಕ್ಕೆ ಅಂಗಭೋಗಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ದತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟ ವಿಷಯವನ್ನು ತರಿಕೆರೆಯ
೪೫ನೆಯ ಶಾಸನವೂ ; ವೀರಬಲ್ಲಾಳದೇವನ ಪಾದಪದ್ಮೋಪಜೀವಿ
ಮಹಾ ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿ ಹಾದಿಕೆರೆಯ ನಾಗಗವುಂಡನು ಅಮೃ
ತೇಶ್ವರ ದೇವರಿಗೆ ಅಮೃತಪುರವನ್ನು ದತ್ತಿಬಿಟ್ಟ ವಿಷಯವನ್ನು ತರಿ
ಕೆರೆಯ ೪೨ನೆಯ ಶಾಸನವೂ ; ನಾಗಗವುಂಡನೂ ಮಾದಗವುಂಡಿಯೂ
ಮಾದನಮುದ್ರ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿ ದತ್ತಿಬಿಟ್ಟ
ವಿಷಯವನ್ನು ತರಿಕೆರೆಯ ೬೮ನೆಯ ಶಾಸನವೂ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಜನ್ಮ ಬರೆದಿರುವ ಶಾಸನಗಳು ಮಿಕ್ಕ ಹಲವು ಶಾಸನಗಳಂತೆಯೆ
ಕಂದ ವೃತ್ತ ವಚನಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡು ಚಂಪೂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿವೆ.
ಒಂದೊಂದು ಶಾಸನವೂ ಒಂದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಚಂಪು ಎಂದರೂ ಎನ್ನ
ಬಹುದು. ಇವು ಚರಿತ್ರೆಯ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳ ಹೊರಟಿ
ದ್ದರೂ, ಹೇಳುವ ಧಾಟಿ ವರ್ಣನೆ ಎಲ್ಲವೂ ಪೌಢ ಚಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿರ
ಪರಿಚಿತವಾದುವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ಚಂಪೂ ಗ್ರಂಥಗಳ ಗುಣಾವ
ಗುಣಗಳೆರಡೂ ಈ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತವೆ ಅದು ಹೇಗೆ
ಎನೇ ಇರಲಿ ಕವಿಯ ಇತರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯಂತೆಯೆ, ಇನ್ನೂ ಒಂದು
ಕೈ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಲೇ ಎನ್ನಬಹುದು, ಈ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಜ್ವಲ ರಾಜಭಕ್ತಿ
ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದೆ. ಈ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಬರೆದೆ ಮೊದಲು ಕವಿ ರಾಜ
ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು.¹

ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ

‘ ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ ’ ವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಜನ್ಮನಿಗೆ
ಅರುವತ್ತರೊಸಗೆ ಅಥವಾ ಪ್ಲಿಪೂರ್ತಿ ಆಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಆ ನಿಡು
ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರದ ಸಾರಾಸಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅನುಭವಿಸಿ ಕವಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಒಂದು ಹದಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕ ವಿಷಯ
ಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಎಳೆದು ತನ್ನ ಮತಧರ್ಮದ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ

1 ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ ೧೭೯ನೆಯ ಶಾಸನದಿಂದಲೂ ತರಿಕೆರೆಯ ೪೫ನೆಯ
ಶಾಸನದಿಂದಲೂ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಹರಿಯ ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ತನ್ನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇದ್ದ ಧರ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳು ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಹಿಂದಿನ ಜೈನ ಮಹಾ ಕವಿಗಳ ಮೇಲುಪಂಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ, ತನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬೆಳಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅನಂತನಾಥತೀರ್ಥಂಕರ ಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದು ತನ್ನ ಕವಿತಾನೌಧಕ್ಕೆ ಕಲಶವಿಟ್ಟಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ಧನ್ಯನೆಂದು ಆತನು ಎಣಿಸಿರಬೇಕು. 'ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ' ಜನ್ನನ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಗ್ರಂಥ. ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಜಗನ್ನು ತ ಜನ್ನನ ಆಳವಾದ ತುಂಬುಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅದು ಆಡುಂಬೊಲ ; ಮೆದುಳಿನ ಮಾಟದ ಬೆರಗುವರೆಸೆಗಳ ಗರಡಿಯ ಮನೆ.

ಜನ್ನನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋ ಮುಂಚೆಯೇ ಜೈನಪುರಾಣ ರಚನೆಯ ರಾಜಮಾರ್ಗ ಏರ್ಪಟ್ಟು ಹೋಗಿತ್ತು. ಕಥೆ ಹೀಗೆಯೇ ಇರಬೇಕು, ಇಂಥಂಥ ವಿಷಯಗಳೇ ಬರಬೇಕು, ಈ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರೂಪಿತವಾಗಬೇಕು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕದಲಿಸಲಾಗದ ಕಟ್ಟುಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದುವು. ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ವರು ತೀರ್ಥಂಕರರು ಇದ್ದರೂ ಆಕಾರ, ಗಾತ್ರ, ಬಣ್ಣ, ಹೆಸರು ಮೊದಲಾದ ಕೇವಲ ಬಾಹ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ವ್ಯಕ್ತಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ದೊಡ್ಡ ಅಥವಾ ಸಣ್ಣ ಪಡಿಯಚ್ಚು. ಜತೆಗೆ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಜೀವನಕಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳುವುದು ಮಾನುಷ ಸಂಗತಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅತಿಮಾನುಷ ಸಂಗತಿಗಳು. ಅವು ಕೂಡ ಬಹುತರ ಒಂದೇ ಅಚ್ಚಿನವು. ಮನುಷ್ಯನನ್ನೇ ದೇವನನ್ನಾಗಿ ಮೇಲಿತ್ತಿ, ಬೇರೆ ದೇವನನ್ನು ಕಾಣದ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕಂಡ ಜೈನಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಮಾನವಧರ್ಮವೇ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ತಡೆದೀತು, ಮಾನವ ವಿಕಾಸದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ, ಜಿನಜೀವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಲ್ಲ? ಆದರೆ, ವಾಸ್ತವಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಕಥೆ ನಿರೂಪಣೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜನ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುವೇನೋ! ಈಗಿರುವ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಎಳೆಯಲಾದಾವೇ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪುರಾಣ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಪಂಪನ 'ಆದಿಪುರಾಣ' ಉತ್ತಮಕಾವ್ಯವಲ್ಲವೆ? ಪುರಾಣರಚನೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಾರ್ಗದ ಹಿಂಗಳ್ಳು ಮುಂಗಳ್ಳುಗಳಲ್ಲಿ ಸೆರೆಸಿಕ್ಕಿ ತೊಳಲಿ ಒರಲು ತಿದ್ದರೂ ಪಂಪನ ನಿಸರ್ಗ ಕವಿತಾವಾಣಿಯ ಘೋಷ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನೀಳಿ ಕೊಂಡು ಬಂದು ಸೊಡೆಯೆರೆದು ಕಿವಿಕೊನರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಅಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ತಲೆಹಾಕುವ ನೀರಸವಾದ ಕಾವ್ಯೇತರ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸಮರಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದರೆ ಪಂಪನ 'ಆದಿಪುರಾಣ' ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಇಂದೂ ಮುಂದೂ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ರಂಜಿಸಿ ಅನಂದಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಇವೇ ಮಾತನ್ನು ಉಳಿದ ತೀರ್ಥಂಕರ ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲದರ ನಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಪಂಪ ಆರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಕಥೆಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ವೃಷಭ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಮತ್ತು ಭರತ ಬಾಹುಬಲಿಗಳ ಕಥೆ ಇತರ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಮತ್ತು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಕಥೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾರಸ್ಯವೂ ಕಾವ್ಯಯೋಗ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಆದರೂ, 'ಪಂಪಭಾರತ' ಹೇಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು 'ಇಕ್ಕಿ ಮೆಟ್ಟಿದೆ' ಯೋ ಹಾಗೆಯೇ, ಪಂಪನ 'ಆದಿಪುರಾಣ' ಮಿಕ್ಕವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆ 'ಜಿನಪುರಾಣ' ದ, ಆ ಗಂಡುಗವಿತೆಯ ಸಂಪತ್ತೇ ಇನ್ನೂ ಬೆಳೆಯಬಾರದಾಗಿತ್ತೇ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಗುಣಭದ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಜೈನ ಉತ್ತರಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಚಾವುಂಡರಾಯನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ತ್ರಿಷಷ್ಟಿಶಲಾಕಾಪುರುಷ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವ ಅನಂತಜಿನನ ಕಥೆ ಜನ್ನನಿಗೆ ಆಧಾರವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಚಾವುಂಡರಾಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕವಿ ಸುಮಾರು ೧,೪೦೦ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹರವಿದ್ದಾನೆ. ಗ್ರಂಥ ಪ್ರೌಢಶೈಲಿಯ ಚಂಪು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅದರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಭೂಯಿಷ್ಠವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಪೆಡಸಾಗಿದೆ. " ಪೊಸ ಗನ್ನಡದಿಂದ ವ್ಯಾವರ್ಣಿಸುವೆಂ ಸತ್ಯಕೃತಿಯನೆಂದು ಕನ್ನಡಮಂ ಚಿಂತಿಸಿ

ಕೂಡಲಾಟದಕ್ಕಿಟ ಮಿಸುಕದ ಸಕ್ಕದಮನಿಕ್ಕುವವನುಂ ಕವಿಯೆ ? ” ;
 “ ಸಕ್ಕದಮಂ ಪೇಟ್ಟೊಡೆ ನೆಹು ಸಕ್ಕದಮಂ ಪೇಟ್ಟೆ, ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡ
 ದೊಳ್ ತಂದಿಕ್ಕುವುದೆ ಸಕ್ಕದಂಗಳ ? ತಕ್ಕದೆ ಬೆರಸಲ್ಕೆ ಫುತಮುಮಂ
 ತೈಲಮುಮಂ ? ” ಎಂದು ಕನ್ನಡದ ಮೇಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ದಾಳಿಯನ್ನು
 ನಯಸೇನನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಎಷ್ಟು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರೇನು ? ‘ಉಭಯ
 ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ’ಗಳ ಕಿವಿಮುಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಲ್ಲದೆ ಆ ಬಡ ಕೂಗು ?

ಅವನೀದೃಶ್ಯಾಂಜನಕ್ಷೇಪಣವಿಪುಲಕಪೋಲಂ ಶಿಖಂಡಿಸ್ಪುರತ್ತಾಂ
 ಡವರಂಗಂ ಸಾಂದ್ರಚಂದ್ರೋದಯಮಮರಸರಿತ್ಪದ್ಮಪತ್ರೋದನೀಲೀ
 ನಿವಹಂ ಪರ್ಜನ್ಯದೋಹಕ್ಷಮ ಬಹುಮಹಿಷೀಸಂಕುಲಂ ಯಾವಿನೀಸಂ
 ಭವತುಂಭನ್ಮಂದಿರಂ ನಿಂದುದು ಪಿಕರುಚಿರೋತ್ತಾಳಮಂಭೋದಜಾಳಂ

ಕರಿಸೇನಾನಕ್ರಚಕ್ರಂ ತುರಗಬಲತರಂಗತ್ತರಂಗಂ ಚಳತ್ಪು
 ಷ್ಪರಥಪ್ರೋಡ್ಧೀನಫೇನಂ ಚಟುಳಭಟಪಯೋಜಂತು ಸಂತಾನಕಂ ಶಾ
 ಕ್ಯರಮಾಳಾವಿಭ್ರದಭ್ರಂ ನಟನಯುವತಿಗಾಂಧರ್ವಿಕಾವೃಂದತೀರಾಂ
 ತರವಲ್ಲೀವೇಲ್ಲನಂ ಬಂದುದು ಸುರವರಸಪ್ತಾಂಗಸೇನಾಸಮುದ್ರಂ

ಗ್ರಂಥದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಇಂಥವು ಬಹಳ. ಜನ್ಮ ತಿಳಿಯಾದ ಸರಳವಾದ
 ಅಚ್ಚ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಂದವಾಗಿ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಬರೆಯಬಲ್ಲ. — ಮನಸ್ಸು
 ಮಾಡಿದರೆ, ಕನ್ನಡಿಗರ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟರೆ. ಮುದ್ದಾದ ತಿಳಿಗನ್ನಡಕವಿತೆ
 ಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಾದರಿಗಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಾರ್ಗಾಲ ತಲೆದೋರೆ,

ಅಂತು ಮೊಗಮಂ ನೋಡಲಳೆಯೆ ಕಣ್ಣೆಹೆಹೆದಂತೆ
 ಮಣಬೀಡು ರಜ ಧರಣಿಯೊಳ್ ನೆಗೆದುವೋರಂತೆ.
 ಕಲ್ಲಪೊಗರೆಯೊಳಿಟ್ಟ ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಮೊಟ್ಟೆಗಳ್
 ತಾಮನಿಸಿ ಪರ್ಬಿದುವು ಪೆರ್ಜೇನ ಪುಟ್ಟುಗಳ್.
 ತರದೆ ಪಾಟಿದುವು ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ ನೂಲ್ದೆಗೆದಂತೆ
 ನೆರೆದ ಕಾಮನ ಬಿಲೆ ಬಿಳಿಯದಿರು ಬಿಗಿದಂತೆ.
 ಚಿಕ್ಕವಂ ಮೊಲೆಯೆಡೆಯೊಳಿಕ್ಕಿ ಪಿಡಿದುದು ಮತ್ತೆ

ಪುಲಿಗೆಳ ಪಿಂಡೋಡಯದೊಡನೆ ಮೆಯವಿದಿರುತ್ತೆ.
 ಬನಿಹನಪ್ಪಿದ ಮುಣುಗಳಂ ಹೊತ್ತು ಸಾರಾಗೊಂಡು
 ಮರದ ಪೋಲಿಗೆ ಸಾರ್ದು ಪು ಕೋಡಗದ ಹಿಂಡು.
 ತೊರೆದುಗುವ ತೋರಮೊಲೆಗಳನುಂಡು ಕಟು ಪಿಂಗೆ
 ಪಾಲಧಾರೆಗಳೊಕ್ಕು ನೊರೆಯ ಪಿಂಡಲು ಪೋಂಗೆ,
 ಬೆನ್ನಮೇಲಣ ಪನಿಯೊಳುಣ್ಣೆ ನೆಗೆತರುವೆರ್ಮೆ
 ಕೋಡೆಕೊಂಡು ಮಿಕ್ಕನಿಹಿಯುತಂ ಕಾಡೆರ್ಮೆ.
 ಪಸಲೆಯೊಳ ಪಸುರೇಹ ಪರಪಿನೊಳ ಪೊರೆಯೇಹಿ
 ಗಿಡುಗಳೊಳ ದನಿದೋಹಿ ಗೊಡಲೆಯೊಳ ನೊರೆವೇಹಿ,
 ನಿಹಿನಿಹಿದು ತೆರೆಯಿಹಿದು ಕಿಹುಮಬಲ ದಿಣ್ಣೆಯೊಳ
 ಪರಿವ ಬರಿವೊನಲೆಸೆದುಪೊರೊಂದು ತಾಣದೊಳ.
 ನೆಲವುತಿ ನೊಳ ಪೊನಲ್ ಪುಗೆ ಪಾವು ಪೊಣಮಟ್ಟು
 ಪೆಡೆಗಳಂ ಕೊಡೆಗಳಂತೆತ್ತಿದುವು ಕಡೆಪಟ್ಟು.

ಲಲಿತ ರಗಳೆಯ ಮಳೆಗಾಲದ ಈ ಕನ್ನಡ ನವಿಲ ಕುಣಿತ
 ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಕಡಮೆಯಾಗಿದೆ ?

ತೀರ್ಥಂಕರನ ಚರಿತ್ರೆಯಾದ 'ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿಯ
 ಶೃಂಗಾರ ಸಾಮಾನ್ಯಶೃಂಗಾರಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಿರಪರಿಚಿತವಾದ್ದೀ. ಅದೇ
 ಪಾಮರಿಯರು, ಮಾಲೆಗಾರ್ತಿಯರು, ವಾರವನಿತೆಯರು; ಅದೇ ವೇಶ್ಯಾ
 ವಾಟಿ. ಅನಂತನಾಥನನ್ನು ಓಲೈಸಬೇಕಾದರೆ ಭೂಮಿಯ ಬೆಲೆವೆಣ್ಣು
 ಗಳಾಗಬೇಕು; ಇಲ್ಲವೇ ಗಗನದ ಗಣಕೆಯರಾಗಬೇಕು. ಜಿನನೆ
 ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ವಧುವಿನ ಜತೆಗೆ ವಾರಾಂಗನೆಯರಿರಬೇಕು. ಅನಂತ
 ತೀರ್ಥನಾಥನನ್ನು ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಿಕಾ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಕವಿ
 ಕಳಿಸಿದ್ದಾನೆಂದಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೆ¹? ಹಲವು ಕವಿಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ

1 ಇಂಥ ಪೃಥ್ವೀತ್ಯಗಳು ಇತರ ಮತಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ.
 ಸುಭವೈಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮೋಹಗೊಂಡು ಪರಿಣಯಕ್ಕೆಳಸಿ ವಿರಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ
 ತಿರವ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಮುನ್ನಿರುಳು ವಿಟವಿಡೂಪಕರೊಡನೆ ಸೂಳೆಗೇರಿಯಲ್ಲಿ
 ತಿರಿಸುತ್ತಾನೆ ಪಂಪ.

ಗಿರಿಜೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಅವತಾರವೆಂದು ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಅರುಹ

ಹೆಣ್ಣು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಮಕೆರಳಿಕೆಯ ಮತ್ತು ಆ ಕಾಮತೀರಿಕೆಯ ಯಂತ್ರ ಮಾತ್ರವಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದಾಳೆಯೇ ಹೊರತು, ಬಿರುಗಂಡನ್ನು ಮೃದುಮಾಡಿ ನಯಕ್ಕೆ ತಿದ್ದುವ, ಒಂಟಿ ಬದುಕಿನ ಅರಕೆಯನ್ನು ತುಂಬುವ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ, ಅಕ್ಕತಂಗಿಯಾಗಿ, ಮಗಳಾಗಿ, ತಾಯಾಗಿ, ದೇವಿಯಾಗಿ ಅಷ್ಟು ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಕವಿಯ ಈ ನೋಟಕ್ಕೂ ಅವನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಕಾವ್ಯ ಮಾರ್ಗವೇ ಕಾರಣ. ಅವನು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರ ತಾಯಿ ಮಗಳುಿದರ ಗೆಳತಿ ಮಡದಿಯರ ಒಲುಮೆ ನಲುಮೆಗಳನ್ನು ಉಂಡು ನಲಿಯದವನೆಂದಲ್ಲ ; ಆಳ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಆ ಒಲುಮೆ ನಲುಮೆಗಳ ತಿಳಿ ಸವಿಗೆ ಎಡೆ ಎಷ್ಟೆಂದು ಅರಿಯದವನಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಕಾವ್ಯಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟೊಡನೆಯೇ, ಕವಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಏಕೋ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ರವಿ ಕಾಣದ್ದನ್ನು ಕವಿ ಕಾಣಬೇಡವೆ ! ಇಲ್ಲಿ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾದ, ಒಬ್ಬ ಪವಿತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನ ಕಥನಕ್ಕೆ ಹೊಂದದ, ಶೃಂಗಾರ ಭಾಗವಷ್ಟನ್ನಾದರೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದರೆ ಕೃತಿ ಅರ್ಧಕ್ಕರ್ಧ ಕನಿಯಾಗುತ್ತದೆ. 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯವನ್ನು ಅಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಯಾಗಿಯೂ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಜನ್ನನ ಕೈ ಮುಗ್ಗಿ ರಿಸಿತೊ ತಿಳಿಯದು. ಹೀಗಿದ್ದೂ 'ಜಾರ ಚೋರ ವೀರರ ಕಥೆಯಂತೆ ಬಾಯಸವಿಯ ಮಾತುಗಳಂ ಬಹುಕಯ್ಯ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲರುಹನ ಮೂರ್ತಿಯಂತಿರೆ ನಿರಾಭರಣಂ ಮೆಹು ಯೆಲೈ ಪೇಟ್ಟಪೆನ್' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಜನ್ನನ ಧಾಪ್ಪ್ಯವೇ ಧಾಪ್ಪ್ಯ. 'ಬಾಬ ಬಟ್ಟೆ ಪರಮಾಗಮ' ವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು, 'ಧರ್ಮವಿಹಾರದಿಂ ಭವ್ಯ ಸನ್ಯಾಸಳಿಗೆ . . ಧರ್ಮಾ ಮೃತವರ್ಷ' ವನ್ನು ಕರೆದ ತೀರ್ಥ ನಾಥನ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ

ಪದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಜಿನೇಂದ್ರಂ
ತ್ಯದೀಯ ಗುರುವದಹಿನಮಳಸೂತ್ರಾಂತಿಕದೊಳ
ಪದಿನಾಲ್ಕುಂ ಗಂಟನಿಕ್ಕು
ವುದು ಕನಕದ ಪಟ್ಟುನೊಲನೊಲಭರಚಿತಂ

ಬಂದ ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿ ರಾತ್ರಿ ರಾಜನೊಡನೆ ಚಂದ್ರಿಕಾವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಹರಿಹರನ 'ಗಿರಿಜಾ ಕರ್ಪಣ' ದಲ್ಲಿ.

ಕ್ರಮದಿಂದ ದಾರಮನೋರಿಂ ಪ್ರೀಂ
ನಮೋರ್ಹತೇನಂತಬಂಧನಾಶಾಯಾನಂ
ತಮಹಿಮ್ಮೇ ಸ್ವಾಹಾ ಎಂ
ಬೀ ಮಂತ್ರವ ಪೇಟ್ಟು ಕಟ್ಟುವುದು ಬಲದೋಳೊಳೆ

ಮಂಡಗೆ ಮೇಣ್ ಹೂರಿಗೆ ಮೇಣ್
ಉಂಡಲಿಗೆಗಳಕ್ಕಿ ಕಣಿಕದಿಂದೈಮಾನಂ
ಗೊಂಡಿಪ್ಪತ್ತೆಂಟಾಗಿರೆ
ಖಂಡಿಸಿ ಕೊಡುವುದು ದೃಢವ್ರತಂಗಂತದಜೊಳೆ

—ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ನೋರಿಂಪಿಯ ಪರಿಯನ್ನು ಓದುವುದು ಶುದ್ಧ ನಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟು ಉಚಿತವಾಗದೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಆದರೆ, ಮತೋಪದೇಶವನ್ನೂ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯನ್ನೂ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಾಳಿ ಆತ್ಮ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ದೇವತ್ವಕ್ಕೆ ಏರಿದ ಒಬ್ಬ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಯಾವ ಪವಿತ್ರ ಅನುಭವ ತೀರ್ಥಂಕರ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಆಗಬೇಕೋ ಆ ಅನುಭವ ಇನ್ನೂ ರಸವತ್ತಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು—ಜೀವನಕಥೆ ವಾಸ್ತವ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದ್ದರೆ. ಆದರೆ, ಜನ್ನನು ಅನುಸರಿಸಿರುವ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣದ ಸಂಪ್ರದಾಯಪಂಥದ ಪುರಾಣರಚನೆಯ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ತಪ್ಪಾದೀತು.

ಭರತ ಬಾಹುಬಲಿಗಳ ಪ್ರಕರಣ 'ಆದಿಪುರಾಣ'ದ ಸೌಂದರ್ಯ ವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ ವಸುಷೇಣಸುನಂದೆ ಚಂಡಶಾಸನರ ಕಥೆ 'ಅನಂತ ನಾಥಪುರಾಣ'ಕ್ಕೆ ಕಳೆಕೊಡುತ್ತದೆ. 'ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ'ದ ಈ ಪ್ರಕರಣ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತ್ರೆ'ಯ ಕಥೆಯಂತೆ ಪ್ರಣಯ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು. ಒಂದು ಪ್ರಣಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವುದುಂಟು. ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಎರಡು ಗಂಡು ; ಇಲ್ಲವೆ, ಒಂದು ಗಂಡು ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು. ಒಂದು

ಗಂಡು ಎರಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ತೋರಿ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಸವತಿ ಮತ್ಸರವೂ ಸತಿ ಸೂಳೆಯರ ಸೇನೂ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇತ್ತಾದರೂ, ಈ ಕಾಟದಿಂದ ಗಂಡಿಗೆ ಬೇರೆ ತೆರನ ತೊಡಕುಗಳು ಉಂಟಾಗಿದ್ದರೂ, ಒಬ್ಬನ ಪ್ರೇಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಬಂಧ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಅಸಾಧ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೇನೂ ಒಡ್ಡಿದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ದೊರೆಯಾದರೆ ಒಬ್ಬಳನ್ನು ಪಟ್ಟದರನಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳನ್ನು ಪ್ರೇಮದರನಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ, ಸಾಮಾನ್ಯನಾದರೆ ಒಬ್ಬಳನ್ನು ಮನೆಮಡದಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳನ್ನು ಒಲವಿನೊಡತಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಹೋದಂತೆ ಹೊರಕ್ಕಾದರೂ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಎರಡು ಗಂಡಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಜಟಿಲವಾದ್ದು, ದುರಂತವಾದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಣ್ಣು ಹೆರನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅನರ್ಥ ಹೇಳುತ್ತೀರದು. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಮೂಲಕಾರಣ ಹೆಣ್ಣಾಗಿರಬಹುದು, ಗಂಡಾಗಿರಬಹುದು. 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಯಲ್ಲಿ ಮನೆಮಡದಿ ಅಮೃತಮತಿಯ ಮನಸ್ಸು ಚಲಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಚಂಡಶಾಸನನ ಕಣ್ಣು ಮಿತ್ರನ ಮಡದಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಕಡೆಯೂ ಸನ್ನಿವೇಶ ರುದ್ರ ಸನ್ನಿವೇಶ, ಅಂತ ದುರಂತ.

'ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ'ದ ಮುಖ್ಯವಸ್ತುವಾದ ಅನಂತತೀರ್ಥಂಕರನ ಚರಿತ್ರೆಗೂ ವಸುಷೇಣ ಸುನಂದೆ ಚಂಡಶಾಸನರ ಪ್ರಕರಣ ಬರುವ ಸುಪ್ರಭಪುರುಷೋತ್ತಮರ ಚರಿತ್ರೆಗೂ ನೇರವಾದ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಚರಿತ್ರೆ ಹೇಳುವಾಗ ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕಥೆಯನ್ನೂ ಬಲದೇವ ವಾಸುದೇವರ ಕಥೆಯನ್ನೂ ಹೇಳುವುದು ಜಿನಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆ. ಅನಂತಜಿನನ ಸಮವನರಣ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ 'ಸುಪ್ರಭನೆಂಬ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಬಲದೇವನ' ಬಂದು ದೇವರ ದೇವನನ' (ಅನಂತನನ) ಅನೇಕಾರ್ಚನೆಗಳಿಂದರ್ಚಿಸಿ ಪೊಡವಟ್ಟು, ಜಯನಾಥ ಗಣಧರರೊಳ' ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮವೃತ್ತಕಮಂ ಬೆರಸು ನಿಜಾನುಜಾತನ' ಚತುರ್ಥವಾಸುದೇವನ' ಎನಿಸಿದ ಪರಮ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ವೃತ್ತಕಮಂ ಬೆಸಗೊಳಲ', ಒಡನಾ ಗಣಧರಾ

ಧೀಶ್ವರರ ' ಬೆಸನಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಿವಿಯುಂಡ ಮದನಪತಾಕೆಯೆಂಬ ಖಚರಾಂಗನೆ ತನ್ನ ತಂಗಿ ಚಿತ್ರಲತೆಗೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ವಾಸುದೇವನು ದೈತ್ಯ ಮಧುಕೈಟಭನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಜನ್ಮಾಂತರ ದ್ವೇಷಕಾರಣವೂ ಒಂದಿತ್ತೆಂದೂ, ಹಿಂದೆ ಭವಾಂತರದಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವನು ವಸುಷೇಣನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ ಮಧುಕೈಟಭನು ಚಂಡ ಶಾಸನನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ ಚಂಡಶಾಸನನು ಸ್ನೇಹಿತ ವಸುಷೇಣನ ಸತಿ ಸುನಂದೆಯನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ದು ಅವನ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ ಹೇಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ಆ ಜನ್ಮಾಂತರ ಸಂಗತಿಯೇ, ಜನ್ಮನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಮಹತ್ವಗಳಿಂದಲೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ನಿದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ, ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಥೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ'ಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪ್ರಣಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಜನ್ನನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲು ಎಡೆ ದೊರೆಯಿತು.

ಕಥಾಸಾರಾಂಶ : ಭಾರತವರ್ಷದ ತೆಂಕವಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಭೋಗದ ಚಾಗದಾಗರವೆನಿಸಿ ಮೆರೆಯುವ ಸುರಮ್ಯಮಂಡಲದ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ವಸುಷೇಣ ದೊರೆಗೆ ರಾಜಧಾನಿ ಪೌದನಪುರ. ಹಿಂದೆ ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ದರ್ಪಮುರಿದ ಅವನ ತಮ್ಮ ಬಾಹುಬಲಿ ದೇವನ ಆಳಿಕೆಗೊಂಡ ಹಿರಿಮೆ ಆ ಪೌದನಕ್ಕುಂಟು. ಉರ್ವಶಿ ರಂಭೆ ಮೇನಕೆ ತಿಲೋತ್ತಮೆ ಎಂಬವರ ಹಾವಭಾವವನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕೊಬ್ಬರೇ ಎನಿಸುವ ರಾಣಿಯವಾಸದ ಐನೂರು ಚೆಲುವೆಯರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯಳಾದ ಸುನಂದೆ ವಸುಷೇಣನ ಪಟ್ಟದರಸಿ, ಮನದರಸಿ. ಸುನಂದೆಯ ಮುಖಬಿಂಬವೇ ಮಣದರ್ಪಣವಾಗಿ, ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಆ ಮಹಾದೇವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಭೂಕಾಂತನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ನೆಲವು. ದೊರೆ ಒಂದು ದಿನ ಮೈಹಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಗಜಾರೋಹಣ ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತ, ಸಹಪಾಂಸುಕ್ರೀಡಾನುಬಂಧ ಸಂಗತ ಬಂಧುವೂ ಮಕರಗ್ರಾಹಪುರವರಾಧೀಶ್ವರನೂ ಆದ 'ಸಹೋದರ' ಚಂಡ ಶಾಸನ ದೇವನು ಹಲವು ದಿವಸ ಅಗಲಿದ್ದು ತನ್ನನ್ನು ನೆನೆದು ನೋಡಬಯಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಕೇಳಿ ವಿಸ್ಮೃತಿಲೋಚನನಾಗಿ ಮಹೋ

ತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪಟ್ಟದಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಆ ಮನೋಮಿತ್ರನನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆತರುತ್ತಾನೆ. ಮಿತ್ರನ ಮನೋಲ್ಲಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕಾವ್ಯಗೋಷ್ಠಿಗಳು, ಗೀತಾವಾದ್ಯಗಳು, ನಾಟ್ಯನೃತ್ಯಗಳು, ಕೇಳಿಕೆಗಳು, ಜೆಜ್ಜಿಕಾಳಗಗಳು, ವೇಷವಿಶೇಷಗಳು, ವಾಹ ವಿಳಾಸ ಕಂದುಕ ಕೇಳಿಗಳು—ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರ ಕೌತುಕಗಳನ್ನು ವಸುಷೇಣ ಭೂಪತಿ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ, ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪವೂ ನಿರಂತರಿತವೂ ಆದ ಸೌಹಾರ್ದದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಏಕಸದನ, ಸಹ ಪಂಕ್ತಿಭೋಜನ, ಸಹ ವಿಳಾಸಕ್ರೀಡೆಗಳ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು, ಕಾಮದೇವನ ಕರವಾಳಂತೆ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಹೊಳೆದು, ಸ್ಮರನ ಸಂಪೋಹನ ಶಕ್ತಿಯಂತೆ ಭಾವಕರ ಬಗೆಯ ಬಯ್ಯೆಯನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡು ಮೆರೆಯುವ ವಸುಷೇಣನಂಗನೆ ಸುನಂದಾದೇವಿಯ ಮೇಲೆ ದುರಾತ್ಮನಾದ ಚಂಡಶಾಸನನ ಕಣ್ಪುಲರು ಕವಿದು ಕವ್ವರೆಗೊಂಡು, ಒಳಸೋರಿ ಮನ ಸೋಲುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಕೆಳೆಯನ ಸಹಪಂಕ್ತಿ ಭೋಜನದಲ್ಲಿ ಸುನಂದೆ ತಾನೇ ಬಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಂದಿನ ಆ ಎಳೆಯಳ ಸೊಬಗು ವಿಳಾಸಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣಭ್ರಮೆಗೊಂಡ ಆ ಕಾಮುಕನು ಮದನಜ್ವರದಿಂದ ಒಳಗೊಳಗೇ ಬೇಯುವ ಹೃದಯವನ್ನು ಹದಪಡಿಸಲಾರದೆ, ತನ್ನ ಕೆಳೆಯ ಸುದರ್ಶನನಲ್ಲಿ ಮನಬಿಚ್ಚಿ, ಈ ಕಡುನಂಟನ ನತಿಯ ರೂಪು ತನ್ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿತೆಂದು ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಬಾಳುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ತಳೋದರಿಯನ್ನು ಕೂಡುವ ಪುಣ್ಯ ತನಗೇಕೆ ಸಲ್ಲದು? ಗಂಡನಿದ್ದರೇನು? ಎನ್ನುವಷ್ಟರದೂರ ಸಾಹಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬಗೆಯ ಬೇಟವನ್ನು ಬಯಲಿಗಿಕ್ಕಿದ ತನ್ನ ದೊರೆಗೆ ಸುದರ್ಶನನು ಬುದ್ಧಿಹೇಳುವುದು ಬಿಟ್ಟು ಹರಿಯುವ ಮನಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗವಿಲ್ಲ, ನೋಡುವ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಎಡೆಗಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಹುಚ್ಚನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೆರಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ಸುನಂದೆಗೂ ಚಂಡಶಾಸನನಲ್ಲಿ ಅಳಿಪುಂಟಾಗಿದೆಯೆಂದೂ 'ನಿಮ್ಮ ರಸರು ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದರು? ಇಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಂತರವೇನು? ಪ್ರಯಾಣದಿನವೆಂದು?' ಇವೇ ಮೊದಲಾಗಿ ನಯದಿಂದ ಹೆತ್ತ ತಂದೆಯ ಮಿತ್ರನಿಗೂ ಒಡವುಟ್ಟಿದಣ್ಣನ ಕೆಳೆಯನಿಗೂ ಆಡುವಂತೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಿದಳೆಂದೂ

ನಂಬುವಂತೆ ಗಳಹುತ್ತಾನೆ. ದೊರೆ ಅದನ್ನು ನಂಬದೆ ಇನಿಯನಿರುವಾಗ ತನ್ನೊಡನೆ ಆಸೆಮಾಡಳೆಂದು ವಾದಿಸಲು, ವಸುಷೇಣನೂ ಚಂಡ ಶಾಸನನೂ ಆರೋಗಿಸಿ ಏಕಮರಾಳತೂಲತಲ್ಪಾಸನದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಆ ಕಾಮಿನಿ ಸುನಂದೆ ಗಂಡನ ನೆವದಿಂದ ಚಂಡ ಶಾಸನನನ್ನು ಯಾರೂ ಕಾಣದಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ತಾನು ಕಂಡಂತೆ ಸುಳ್ಳುಹೇಳಿ, ಮನದ ಪಿಶಾಚಕ್ಕೆ ವಚನ ರಚನಾ ಧೂಪವನ್ನು ತೋರಿ ವಿರಹವಿಕಾರವನ್ನು ಕರಳಿಸಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಕೂಡುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಆ ಧೂರ್ತನು ದೊರೆಯನ್ನು ಗುನಿ ನಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಈ ನಡುವೆ, ಒಂದು ದಿನ ದೊರೆಗಳಿಬ್ಬರೂ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ, ಕಣಿಗಟ್ಟಿ ನಿಂದ ಎರಲಮರಿಯೊಂದರ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಚಂಡಶಾಸನನು ನೋಡಿ, ಸುನಂದಯೇ ದೀವವಾಗಿ ಮನ್ಮಥನೇ ಬೇಟೆಗಾರನಾಗಿ ತಾನೇ ಹರಿಣನಾಗಿ ಪಡುತ್ತಿರುವ ವಿರಹಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬೇಟೆಯ ಸೋಹಿನಲ್ಲಿ ಕೆಳೆಯರಿಬ್ಬರೂ ಅಗಲಿ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತ, ಅರಸನು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದಂತೆ ಬೋನವನ್ನು ತೆಗನಿಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಗೆಳತಿಯರೊಡಗೂಡಿ ಸುನಂದೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಚಂಡಶಾಸನನು ಹೊಂಚುತ್ತಿದ್ದ ಹೊತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಸಂಗಕ್ಕೆ ದಾಳಿಯಿಟ್ಟು, ಕರುಳ ಕತ್ತರಿಯೂ ನಂಟರ ಮಾರಿಯೂ ಆದ ಆ ಖಳನು ಮೇಲೆ ವಾಯ್ದು, ಭರದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮನೋ ವೇಗದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಎರಗಿದೊಡನೆ ಹಾವು ಹಿಡಿದಂತಾಗಿ, ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದಂತಾಗಿ, ಹೆಣ್ಣು ಮೈಮರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮೂರ್ಛ ತಿಳಿದು ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕನಾದ ಚಂಡಶಾಸನನು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದದ್ದನ್ನು ಅರಿದು ಹುಯಲಿಡುತ್ತಾಳೆ, ಬಸಿರು ಬಾರೇಳುವಂತೆ ಮೋದುತ್ತಾಳೆ, ಮೂರುಲೋಕಕ್ಕೂ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಗೆ 'ಹಾಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಘೃತಭಂಡವನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆ ಗಂಡನ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಮಡದಿಯನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ಯುವುದು ಆಳ ಪಾಳೆಯೆ ? ದೂರ ಸಾರು' ಎಂದು ಚಂಡ ಶಾಸನ ಬೂತಕ್ಕೆ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಸುರಮ್ಯ ಮಂಡಲದ ಗಡಿಕಾಪಿ ನವನಾದ ಕಡುಗಲಿ ನಾಮಂತ ಸಿಂಹಚೂಡನು ಆ ಗೋಳುಕರೆ ಕೇಳಿ,

ನೆರವುನೋಡದೆ ಕಯ್ಯ ಕತ್ತಿ ಗುರಾಣಿಯನ್ನೆ ನೆಮ್ಮಿ ಒಡನೆಯೆ ಇದಿರಾ ಗುತ್ತಾನೆ. ' ಹೇರಾನೆಯ ಕೈಹಿಡಿದ ಕಬ್ಬನ್ನು ಕೋತಿ ಕನಿಯಬಲ್ಲದೆ ? ಸುಮ್ಮನೆ ಹೋಗು ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಚಂಡಾಲ ಚಂಡಶಾಸನನು ಕಾಳಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಸುತ್ತಲ ನೋಟಕರು ಅವರ ಸೋಲು ಗೆಲುವು ಅರಸನ ಪುಣ್ಯ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸುನಂದೆ ಮೈಕೊರಗಿ ಮನದಲ್ಲೆಯೆ ' ತಲೆಗಾಯಿ ಈ ಭಟನನ್ನು, ಹೊಡೆದಿಕ್ಕು ಈ ದ್ರೋಹನನ್ನು, ಸೆರೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿದಂದು ನಿಮಗೆ ನಾನೆ ಬಲಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ' ಎಂದು ದೇವದೇವತೆ ಯರಿಗೆಲ್ಲ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಚಂಡಶಾಸನನು ಬಾಳಿಗೆ ಬಲಗೊಂಡು ಸಿಂಹಚೂಡನನ್ನು ತಲೆಕಡಿದುರುಳಿಸಿ, ಸುನಂದೆಯನ್ನು ಮುಹೂರ್ತ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಸೆರೆಯಿಡುತ್ತಾನೆ.

ಇತ್ತ, ವಸುಷೇಣನು ಬೇಟೆಯಿಂದ ಬಂದು ' ಬಂದಳೆ ದೇವಿ ? ಪಂಕ್ತಿಗೆಡೆಮಾಡಿಸಿದಳೆ ? ಚಂಡಶಾಸನನಲ್ಲಿ ? ' ಎಂದು ಮಂದಿ ಮಹತ್ತರ ರನ್ನು ಬೆಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಶೋಕರಸವೆ ರೂಪುಗೊಂಡಂತೆ ಬಂದ ಸುನಂದೆಯ ಸಖೀಜನರಿಂದ ಅವಳು ಸೆರೆಹೋದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಕೋಪಾವೇಶ ವಿಯೋಗೋದ್ರೇಕಗಳಿಂದ ಮೂರ್ಛೆಹೋಗಿ, ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರದಿಂದ ಮೆಲ್ಲನೆ ಎಚ್ಚತ್ತು, ಹೆಂಡತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೊಳಲನ್ನು ಹೊಗಳಾರದೆ, ಮೊದಲು ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯನ್ನೊಡಿ ಬಳಿಕ ತಾನುಣ್ಣು ಪುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ, ಚಂಡಶಾಸನನಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇತ್ತ, ತಮ್ಮ ಅರಸನು ಹೆರಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಂದನೊ ಹೆಮ್ಮಾರಿಯನ್ನು ತಂದನೊ ಎಂದು ಪಟ್ಟಣಿಗರು ಕುದಿದು ತಳ್ಳಂಕ ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಸುಷೇಣನ ಸೇನೆ ಬಂದು ಲಗ್ಗೆಹತ್ತಿ ಎರಡು ಕಡೆಗೂ ಹಗಲು ಹೋರಾಟ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇರುಳು. ಬಿಡುವುಗೊಂಡಾಗ, ಚಂಡಶಾಸನನು ವೀರ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುನಂದೆ ಸೆರೆಯಿದ್ದ ಮಣಿಮಾಡಕ್ಕೆ ಮರಳಿ, ಕೊರಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆಸೆದಿದ್ದ ಆ ಸತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ' ನಯದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ ; ಔತ್ಸುಕ್ಯದಿಂದ ತಂದ ಸಲಿಗೆ ಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸು ; ಕಾಮಿ ಕಣ್ಣರಿವನಲ್ಲ ; ನಾನು ಗಂಡು ತೊತ್ತು ನಿನಗೆ ; ನನ್ನ ರಾಣಿವಾಸವೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಪರಿಚಾರಕರು ; ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸುಖೋದಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನಗೆ ವಲ್ಲಭೆಯಾಗಿರು ' ಎಂದು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ

ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ನುಡಿದೊಡನೆ, ಘೃತಾಹುತಿಯ ಶಿಖ್ರಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಬಾಲೆ ಕನಲಿ ಒನಲಿ, ಸೈರಿಸಲಾರದೆ 'ಸೆರೆಸಿಕ್ಕಿದ ದೇಸಿತಿಯನ್ನು, ಭೋಗೋಪ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಮರೆದೂ ಕಾಣದ ಅನಾಥೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುವಂತೆ, ಅಯ್ಯೋ ಪಾಣ್ಣ, ನಿನ್ನ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಜರುಚುತ್ತಿರುವೆ. ನಾಳೆ ನಿನ್ನ ತಲೆ ಸೆರೆಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುವಾಗ ಇದನ್ನು ನುಡಿ' ಎಂದು ಬೈದುಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೂ ಚಂಡಶಾಸನನು ಏವೈಸಿ ಮುಳಿಯದೆ, ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಚಳಿಯದೆ 'ನಾನು ಕೆಳಗೆಟ್ಟು ಹಗೆಯಾದೆನಾಗಿ, ವಸುಷೇಣ ಹೋದನೆಂದೆಣಿಸು. ನಮೆಯದಿರು, ಆಗ್ರಹಬೇಡ. ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದಿಂದ ಬತ್ತಿದ ಬಾಳಾಗದೆ ಸೌಖ್ಯಶ್ರೀವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ಆಳಿಕೊಂಡಿರು' ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ, ಅವನಿಗೆ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಉತ್ತರಕೊಡುವುದೇಕೆಂದು ಸುನಂದೆ 'ವಸುಷೇಣನೇ ಕೈವಿಡಿದಸುವಿಗೂ ಒಡೆಯ, ಚಿತಾಗ್ನಿಗೂ ಒಡೆಯ' ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಕುಟಲನು ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ತೆರಪುಗಾಣದೆ 'ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಸತ್ತರೆ ನಾನು ಸಾಯುವೆನು, ಉಳಿಯುವನಲ್ಲ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಒಲವಿರಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ. ನನಗೇನೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಎರಡಿಲ್ಲದ ಒಲವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಬೇರೆಯೊರಿನ ಬೇಟಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಬಿಡಲಾರೆ. ಸೆರೆಯಾದರೂ ಸರಿ, ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀನಿರುವೆಯೆಂಬ ಆಸೆಯೇ ಸಾಕು ನನಗೆ. ಬಳಿಕ ರಣದಿಂದ ಆಗುವುದಾಗಲಿ' ಎಂದು ತನ್ನ ಅಳಿವಿನ ಆಳವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ನೇಸರು ಮೂಡಿ ಬೆಳಗಾದರೂ ವಿರಹತಾಪ ತೀರದೆ 'ಪತಿಯಿರುವಾಗ ಆಸೆ ಹಿಂಗದು, ಈ ಸತಿ ನನ್ನನ್ನು ಒಲ್ಲಳು; ಇವಳನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಬಗೆದು, ಆ ಇಂದ್ರಜಾಲಿಗನು ವಸುಷೇಣನ ಸೇನೆ ಸೋತೋಡಿತೆಂದೂ ಪಗೆಯ ಪಂದಲೆ ಕೈಸೇರಿತೆಂದೂ ಸುಳ್ಳುಸುದ್ದಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ತಾನೇ ಸುನಂದೆಯ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಬಂದು 'ತೆಗೆದುಕೊ ನಿನ್ನಿನಿಯನೆ ಬಸಿವ ತಲೆಯನ್ನು' ಎಂದು ವಸುಷೇಣನ ಮಾಯದ ಶಿರವನ್ನು ಈಡಾಡುತ್ತಾನೆ. ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಅವಳ ಅಲರುಗಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಹರಣ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಹತಾಶನಾದ ಆ ಖಳನು ಬೆದರಿ ಬೆರಗಾಗಿ ಉಪಾಯದಿಂದ ಕೂಡುವೆನೆಂದು ಮಾಡಿದ ಮಾಟ

ಮರಣದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ಎದೆಬೆಂದು, ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಹೆಣವನ್ನೇ ತಕ್ಕೈಸಿ ಮೈಸೋಂಕಿನಿಂದ ಮೂರ್ಛಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಉಪಚಾರದಿಂದ ಮೂರ್ಛ ತಿಳಿದಮೇಲೆ ಬಾಳಬಯಸದೆ, ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅವಳನ್ನು ಕೂಡುವುದಾಗಿ ಸುನಂದೆಯೊಡನೆ ಸಹಗಮನ ಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಯಾರು ತಡೆದರೂ ತಡೆಯದೆ, ಸುನಂದಾದೇವಿಯ ಶವ ದೊಡನೆ ಏಕಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಚಿತೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ರಾಣಿ ವಾಸದವರು 'ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದರೆ, ಮಾವು ವಸಂತಪ್ರೀಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿತು' ಎಂದುಕೊಂಡರೂ, ರಾಜನೇನೇ ಆಗಲಿ ತಾವು ಮೈನೆಳಲಿನಂತಿರಬೇಕೆಂದು ಅವನೊಡನೆ ಸಹಗಮನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಇತ್ತ ವಸುಷೇಣನು ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಲಗ್ನ ಹತ್ತು ವಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರ ಗೋಳು ದನಿ ಕೇಳಿ ವಿಷಯವೇನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಲು, ಸುನಂದೆಯ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ತಾನು ಅಳಿದನೆಂದು ಹುಸಿದರೆ ಒಡನೆ ಅಳಿದಳು ಹೆಣ್ಣು; ಅವಳು ಸತ್ತು ತಾನುಳಿದರೆ ಕೃತಘ್ನನಲ್ಲವೇ ಎಂದೆಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇನಿಯ ಳಳಿದ ಬಳಿಕ ತನ್ನಿರವು ತಾರಾಮಂಡಲ ಹೋದ್ದ ಲೋಚನದಂತೆ, ಅನು ಹೋದ ಬಾಳ್ವೆಣನಂತೆ ಆಯಿತೆಂದುಕೊಂಡು, ಜಯವಾಗಲಿ ರಾಜ್ಯ ವಾಗಲಿ ಬೇಡದೆ ಹೋಗಿ, ಹಿಂದಿರುಗಿ, ಮಗನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ವಸುಷೇಣ ದೊರೆ ತೊರೆದು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನೊಡನೆ ಅವನ ಹಲವು ಕೆಳೆಯರಸರೂ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಸುಷೇಣನು ತಪಮುಡಿಸಿ, ಆ ಪುಣ್ಯ ಫಲದಿಂದ ಸಹಸ್ರಾರಕ್ಕಲ್ಲದೆ ಸುರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ದೇವಭೋಗ ಅನು ಭವಿಸಿ, ಕಡೆಗೆ ಅದಕ್ಕೂ ಬೇಸತ್ತು ಅಲ್ಲಯೂ ಸಂಸಾರ ಅನಾರವೆಂದು ಅರಿತು ಸಂನ್ಯಸನ ವ್ರತದಿಂದ ಬಾಳನ್ನು ಮುಡಿಸಿ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೋಮಪ್ರಭರಾಜನಿಗೂ ರಾಣಿ ಸೀತಾದೇವಿಗೂ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ವಾಸುದೇವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಧುಕೈಟಭ ದೈತ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಚಂಡಶಾಸನನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ.¹

1 ಗ್ರೀಕ್ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಟ್ರಾಯ್ ಯುಪರಾಜನಾದ ಪ್ಯಾರಿಸ್ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಸ್ಪಾರ್ಟಾ ರಾಜನಾದ ಮೆನೆಲಯೊಡನೆ ಅರಮನೆಗೆ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಬಂದುಳಿದುಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರನ ಮಡದಿಯ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣುಹಾಕಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಈ ಕಥೆಯೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಮನೆಮಡದಿಯೂ ಬಂದವನಿಗೆ ಮನ

ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕಾದ್ದು ಚಂಡಶಾಸನನ ಶೀಲ, ನಡತೆ ; ಅವನ ಮೋಹ, ಕಾಮ. ಆ ನೋಟಕ್ಕೆ ವಸುಷೇಣ ಸುನಂದೆಯರಿಬ್ಬರೂ ಹಿನ್ನೆಲೆ. ವಸುಷೇಣನ ಎರಡಿಲ್ಲದ ಕೆಳೆಯೂ ಸುನಂದೆಯ ಪರಿಶುದ್ಧ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವೂ ಚಂಡಶಾಸನನ ಪಾಪಕೃತ್ಯದ ಘೋರವನ್ನೂ ದ್ರೋಹವನ್ನೂ ಮತ್ತೂ ಮುನ್ನೋಟಕ್ಕೆ ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತವೆ. ಚಂಡಶಾಸನನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಕುಟಲ, ಬಳೆ, ಬೂತು, ಚಂಡಾಲ, ದುರಾತ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಕಟುವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಕವಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನೇನೂ ನಾವು ಲಾಘವವಾಗಿ ಎಣಿಸದೆ, ಚಂಡಶಾಸನನ ಒಳಗನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅವನ ವ್ಯಾಪಾರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟೇನೂ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ ಸುನಂದೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲೆ ಮೋಹಗೊಂಡು, ಮಿತ್ರಸಂದರ್ಶನದ ಮುಸುಕುಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಮಡದಿಯನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ಯುವ ಮುನ್ನೆಣಕೆಯಿಂದ ಬಂದ ಘಾತುಕನೇನೂ ಅಲ್ಲ ಚಂಡಶಾಸನ. ಗೂಢೋದ್ದೇಶವೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಕಿರಿಯಿಂದಿನ ಕೆಳೆಯನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡು ಸ್ನೇಹಿತನ ಸಂದರ್ಶನದ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಬಂದಮೇಲೆ ಸಂದರ್ಭ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಮೇಲುಕಯ್ಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಆತ್ಮ ಬಲವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ವಿಧಿಯೊಡ್ಡಿದ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ, ಬೇಟದಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಾನೆ ; ಕೊನೆಗೆ ಮರಣದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ದುರ್ದಮ್ಯ ಮೋಹಾಪೇಶದ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆನಿಕ್ಕಿದ ಮನಸ್ಸು ತನ್ನ ಮುಂದನ್ನು ಕಾಣಲಾರದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಮೇಗನ್ನು ಆರಯ್ಯಲಾರದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ ; ಪವಿತ್ರಮೈತ್ರಿಗೂ ಅತಿಥಿಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಮಾಡಲಿರುವ ಘೋರದ್ರೋಹವನ್ನು ಕೂಡ ಕೊಂಚವೂ ಎಣಿಸಲಾರದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ದ್ರೋಹದ ದಾರುಣತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ ವಸುಷೇಣನು

ಸೋಲುತ್ತಾಳೆ. ರಾಣಿ ಹೆರೆನ' ಕೂಡಿ ಬಾಳಿದ ಗಂಡನನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಮನೆಯನ್ನೂ ತೊರೆದು, ಬಂದವನ ಬೇಟಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಪ್ಯಾರಿಸಿನೊಡನೆ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.

ಒಂಟಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ದಾರಿಕಟ್ಟಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ; ತಡೆಯಬಂದ ಸಾಮಂತ ಸಿಂಹಚೂಡನು ಸೆಣಿಸಿ ಸಾಯುವುದು ; ವಸುಷೇಣನ ಮಾಟದ ತಲೆಯನ್ನು ಸುನಂದೆಗೆ ತಂದು ತೋರಿಸುವುದು—ಇವೇ ಮೊದಲಾದುವು ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತವೆ.

ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಚಂಡಶಾಸನನಿಗೆ ಹೃತ್ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಅದರಾತಿಥ್ಯಗಳು ಅಂತಃಕರ್ಮವೂ ಬಹು ವಿವರವಾಗಿ ವರ್ಣನೆಯಾಗಿವೆ. ವಸುಷ್ಠೇಣನು ಚಂಡಶಾಸನನನ್ನು 'ಸಹೋದರ'ನಂತೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ತಾನೆ ಏನು ? ಕಾಮೋದ್ರಿಕ್ತ ಮನಃಕಷಾಯದಿಂದ ಕಲುಷಿತವಾದ ಬುದ್ಧಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದು, ಯಾವುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲಾರದು. ಚಂಡಶಾಸನನು ಆಗಲೇ ಪಟ್ಟದರಸಿ ಮನದರಸಿಯರು ಹಲವರನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದು, ಕಂಡೊಡನೆ ಕೆಳೆಯನ ಕಣ್ ಮುಣಿಯನ್ನು ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡರೆ ಅವನ ತಪ್ಪನ್ನು ಎಂದೂ ಯಾರೂ ಮರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಮಪವಿತ್ರವೂ ಅನತಿಕ್ರಮ್ಯವೂ ಆದ ಹೆರನ ಮನೆಬಾಳಿನೊಳಕ್ಕೆ ದಾಳಿಯಿಟ್ಟು ಸಮಾಜಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಚಂಡಶಾಸನನು ಮಾಡುವ ಅನ್ಯಾಯ, ದ್ರೋಹ ಅಕ್ಷಮ್ಯವಾದದ್ದು ; ಆ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಚಂಡಶಾಸನನ ಶರೀರದಾರ್ಥ್ಯವೇನು, ಮನಸ್ಥೈರ್ಯವೇನು ? ಅವನು ರಾಜವೈಭವದ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಭೋಗ ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಮುಳುಗಿದವನು, ತನ್ನ ರಾಣಿವಾಸದಲ್ಲೇ ಹಲವು ಹೆಂಡಿರನ್ನು ನೋಡಿದವನು. ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನೂ ನೆರೆಯುಂಡ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಅವನವು. ಈ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ವಿಷಯಾಸಕ್ತ ಜೀವನದಿಂದ ಬರುಬರುತ್ತ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಕಟ್ಟುಸಡಿಲ, ಅತ್ಯಲ್ಪ ಭೋಗವಿಷಯದಿಂದ ಉದ್ದೀಪನಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಮರ್ಥವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಸತ್ತ್ವವಿದ್ದು, ಹಾಗೆ ಕೆರಳಿ ಕಲಕಿದ ಇಂದ್ರಿಯವನ್ನು ನಿಮಿತ್ತಕ್ಕೆ ತರುವ ಚಿತ್ತ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀಗಿಕೊಂಡ ಗಂಡು ಅವನು. ವಿಷಯ ಭೋಗದ ರುಚಿಯನ್ನು ಕಂಡುಂಡ ರಕ್ತಮಾಂಸಗಳ ಒಳಕೂಗನ್ನೂ ಸೆಳೆತವನ್ನೂ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯೊಂದು ತಡೆಯದೆಹೋದರೆ, ಸಮಾಜದ ಕೃತಕ ದುರ್ಬಲ ಬಂಧಗಳು ತಡೆಯಬಲ್ಲವೇ ? ಇಷ್ಟಾದರೂ, ಚಂಡಶಾಸನನ ಒಲವಿನ ಪಟ್ಟನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮರುಗಲೇ ಬೇಕು, ಬೆರಗಾಗಲೇ ಬೇಕು. ' ನೀನು ಒಲಿದಿದ್ದರೂ ಹೋಗಲಿ, ಸೆರೆಯಾದರೂ ಸರಿ ನೀನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವೆಯೆಂಬ ಆಸೆಯ ಸಾಕು ನನಗೆ ' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಚಂಡಶಾಸನನ ಮರುಳುಪಾಡಿಗೆ ಮರುಗದಿರು.

ವುದಕ್ಕಾದೀತೆ ? ಅವಳು ಒಲಿಯದಿದ್ದರೂ ತಾನು ಒಲಿದ ಹೆಣ್ಣು ಅಳಿದೊಡನೆ, ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾದರೂ ಅವಳನ್ನು ಕೂಡುತ್ತೇನೆಂದು, ಹೆಣ್ಣೊಡನೆ ಸಹಗಮನ ಮಾಡುವ ಗಂಡನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗದಿರುವುದಕ್ಕಾದೀತೆ ?

ಸುನಂದೆ ವಸುಷೇಣರ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸುನಂದೆ ಶುದ್ಧ ಹೆಣ್ಣು, ಗಂಡನ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿ. ಕೊಂಚವೂ ಮುನ್ಸುಳಿವಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಪತಿಯಿಂದ ವಂಚಿಸಿ ತನ್ನನ್ನು ಚಂಡಶಾಸನನು ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡುಹೋದಾಗ ಏನುಮಾಡಬಲ್ಲಳು ? ಅಳಬಲ್ಲಳು ; ಅಳುತ್ತಾಳೆ. ಮೊರೆಯಿಡಬಲ್ಲಳು ; ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಮೂದಲಿಸಬಲ್ಲಳು ; ಮೂದಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ವೈರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಂಡಶಾಸನನ ಬೆಡಗು ಬೆದರುಗಳಿಗೆ ಕೊಂಚವೂ ಬೆರಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಬಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸೊರಗಿದರೂ ಸತಿ ಸಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಮುಕನ ಅನುನಯ ಸಂಲಾಪಗಳಿಗೆ ಅವಳು ಕೊಡುವ 'ನಾಳೆ ನಿನ್ನ ತಲೆ ಸೆರೆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುವಾಗ ಇದನ್ನು ನುಡಿ' ಎಂಬ ಮರುನುಡಿ ತನ್ನನ್ನು ಸೆರೆತಂದ ದೊರೆಯನ್ನೂ ಧಿಕ್ಕರಿಸುವ ಅವಳ ರಾಣಿತನದ ಗೌರವ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನೂ ಸತೀತ್ವದ ಕೆಚ್ಚನ್ನೂ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ಆ ತಿರಸ್ಕಾರ ಧಿಕ್ಕಾರಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅವಳಿಗಿದ್ದ ಬಲ ತನ್ನ ಗಂಡನು ಕಾಳಗ ಕೊಟ್ಟು ಗೆದ್ದು ಸೆರೆಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂಬ ಅಚಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ. ಆ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲೇ ಪ್ರಾಣವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ತನ್ನ ಇನಿಯನ ತಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ನೋಡಿದರೆ ಏನು ಮಾಡಿಯಾಳು ? ಹಿಂದು ಮುಂದು ಆರಯ್ಯದೆ, ಮಾಟದ ತಲೆಯ ಮೋಸಕ್ಕೆ ಮಾರುವೋಗಿ, ತನ್ನ ಅಸುವಿಗೊಡೆಯನಾದವನಿಗೆ ಅಸುವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ.

ಸಹೋದರನಂತೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆದರೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಆತಿಥ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಕರಿಸಿದ ಬಾಲ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತನು ಮಿತ್ರದ್ರೋಹವನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಮಣಿಯನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೆ ವಸುಷೇಣ ದೊರೆ ಕ್ರೋಧಪರವಶನಾಗಿ, ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಚಂಡಶಾಸನನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಯುದ್ಧ ಮುಗಿಯುವುದರೊಳಗೆ

ಸುನಂದೆಯ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಯಾರಿಗಾಗಿ, ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು? ಸೇಡನ್ನಾದರೂ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದರೆ ಹಗೆ ಸಹಗಮನಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ವಸುಷೇಣನು ತನ್ನ ಮನದನ್ನೆ ಮಡಿ ದೊಡನೆ ತಾನೂ ಆತ್ಮಹತ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ರುದ್ರ ಮರಣದಿಂದ ಮುಗಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಧೀರನೂ ಸತ್ಯಶಾಲಿಯೂ ಆದ ಆ ದೊರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಅರಿದಾದ್ದನ್ನು, ಮೇಲಾದ್ದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಗನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಅಂತೂ ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಅಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರೇಮ ಅವನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಲಿಗೊಂಡದ್ದಲ್ಲವೆ, ವಿಧಿವಿರಾಸದಿಂದ ಅದರ ಸುಳಿಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹೆರರಿಬ್ಬರು ನಿರಸಾರಾಧಿಗಳ ಬಾಳನ್ನೂ ಮುರಿದುಬಿಟ್ಟಿತು.

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ

ಕೈಹಿಡಿದ ಹೆಂಡತಿಯ ಪ್ರೇಮದ್ರೋಹದಿಂದ ಬಗೆ ಬೇಸತ್ತು ಸಂಸಾರ ತೊರೆದುಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ ದೊರೆಯೊಬ್ಬನು ತಾಯಮೇಲಿನ ಮೋಹದಿಂದ ಆಕೆ ಒಡ್ಡಿದ ಬಲಿಯ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು, ವಿಷಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಹಿಂಸೆಗೆಡೆಗೊಟ್ಟು, ಆ ಪಾಪದ ಫಲವಾಗಿ ಜನ್ಮಜನ್ಮಗಳು ಕಷ್ಟವನುಭವಿಸಿ, ಕಡೆಗೆ ಪಾಪಮುಕ್ತನಾದ ಕಥೆ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ವಿಷಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆತ್ಮದ ಅಳಲು ತೊಳಲುಗಳ, ಬೀಳುವಳುಗಳ, ಕಟ್ಟುಬಿಡುಗಡೆಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಕಥೆ ಜೈನರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಾಗಿ, ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಹರಡಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಪುರಾತನ ಕಥೆ. ನಂಸ್ಯತ, ಪ್ರಾಕೃತ, ಅಪಭ್ರಂಶ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ಗುಜರಾತಿ, ಹಿಂದಿ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ದೇಶಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆ ಯನ್ನು ಕುರಿತ ಕಾವ್ಯಗಳು ಹಲವಿವೆ. ಈ ಕಥೆಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಈಗ ತಿಳಿದುಬಂದಿರುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಮಾರು ೮ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ್ದು ೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ, ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ

ವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಈವರೆಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳು ನಾಲ್ಕೈದು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಮೂಲತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡಾದ ಅಹಿಂಸಾ ತತ್ವವನ್ನೂ ಜನ್ಮಾಂತರ ತತ್ವವನ್ನೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಬೋಧಿಸಿ ಪ್ರಚಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಕಥಾವಸ್ತು ಕವಿಗಳ ಕೈಗೆ ಬಲು ಅನುವಾಗಿ ಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಗ್ರಂಥಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇದೂ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೃತಿಗಳು ಹಲವು, ಮಹಾ ಗ್ರಂಥಗಳ ಖಂಡಗಳು ಕೆಲವು.

ಜನ್ನನ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ

ನಾಲ್ಕು ಅಧಿಕಾರ ಅಥವಾ ಅವತಾರಗಳುಳ್ಳ ಜನ್ನನ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಸುಮಾರು ೩೧೦ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ಅವತಾರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವ ಒಂದೆರಡು ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಮಿಕ್ಕ ಸುಮಾರು ೩೦೦ ಪದ್ಯಗಳು ಕಂದಗಳು¹. ಜನ್ನನ ಈ ಕಂದ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಅವನ ಆದರ್ಶವಾದ ವಾದಿರಾಜನ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಲಘು ಛಂದಸ್ಸುಗಳೂ ಒಂದು ಕಾರಣವಿರಬಹುದು². ಅದು ಹೇಗೇ ಇರಲಿ, 'ಯಶಸ್ವಿಲಕ' ಚಂಪುವೇ ಮೊದಲಾದ ಉದ್‌ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಇನ್ನೂ ವಿವಿಧಮಾರ್ಗದ ಯಶೋಧರ ಕೃತಿಗಳೂ ಹಲವಿದ್ದರೂ

¹ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸರ್ಗಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತ ವೃತ್ತಾನ್ವಮಾಡಿ ಬರೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆ.

ಚಂಪೂ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ರಗಳೆ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಪಟ್ಟದೀ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಸಾಂಗತ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಲವಿವೆ. ಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಸುಭಾಷಿತ ವಚನಗಳೂ ಕಂದದಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಇಡೀ ಕಾವ್ಯವನ್ನೇ ಬರೆಯ ಕಂದಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅತಿ ವಿರಳ; ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದರೂ ತಡೆ ದೀತು.

² ಅನುಷ್ಠುಪ್, ಉಪಜಾತಿ, ಸ್ವಾಗತ, ವಂಶಸ್ಥ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅವಿಲಂಬ ವೃತ್ತಗಳಿಗೆ ಕಂದ ಸಂವಾದಿಯಾಗುವಷ್ಟು ಕನ್ನಡದ ಬಳಕೆಯ ವೃತ್ತಗಳು ಆಗರಾರವು.

ವಾದಿರಾಜನ ತಿಳಿಯೂ ಸರಳವೂ ಸುಂದರವೂ ಆದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಆದರ್ಶವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕವಿಯ ಅಭಿರುಚಿ ಅವನ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜನ್ನನು ಸ್ವವಿಷಯವೂ ಬಲ್ಲಾಳ ದೇವನ ಅನ್ವಯ ಕಥನವೂ ಬರುವ ಮೊದಲಿನ ಸುಮಾರು ೨೫ ಕಂದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಸುಮಾರು ೨೫೦ ಕಂದಗಳಲ್ಲಿ, ವಾದಿರಾಜನು ೩೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಮೆ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನ್ನನ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿ ವಾದಿರಾಜನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತಿಯ ಸರಳಾನುವಾದ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದರೂ, ಕನ್ನಡ ಬರವಣಿಗೆಯ ಓಟವನ್ನಾಗಲಿ ಅಚ್ಚು ಕಟ್ಟನ್ನಾಗಲಿ ನುಡಿಗಟ್ಟನ್ನಾಗಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಅದು ಭಾಷಾಂತರವೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯಭಾಷೆಯ ಕಾವ್ಯದ ಆತ್ಮವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಸ್ವಭಾಷೆಯ ನೈಸರ್ಗಿಕತೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಇಂಥ ಅನುವಾದ ಶೈಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಒಂದು ಹಿರಿಯ ತನಿಗುಣ.

ಜನ್ನನ ಕೃತಿ ವಾದಿರಾಜನ ಕೃತಿಯ ಅನುವಾದವೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ್ದು ಸಂಸ್ಕೃತದ್ದರ ಪಡಿಯಚ್ಚೆಂದಲ್ಲ ; ಕನ್ನಡ ಕವಿಯ ಕೈವಾಡ ವಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಜನ್ನ ಕವಿ ಎಡೆಯರಿತು ಕೆಲವನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಕೆಲವನ್ನು ಅಡಕಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಿಯ ಅನಗತ್ಯವೆಂದು ತೋರಿದ ಒಂದೆರಡು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಭಾವಪುಷ್ಟಿಗಾಗಿಯೂ, ಅರ್ಥಪ್ರಸಾದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಮೂಲದಲ್ಲಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ : 'ಅದು ಪಿರಿಯ ಸಿರಿಯ ಬಾಪ್‌ಮೊದಲ್, ಅದು ಚಾಗದ ಭೋಗಿದಾಗರಂ, ಸಕಲಸುಖಕ್ಕದು ಜನ್ಮಭೂಮಿ ಎನಿಸಿದುದ ನಾಳ್ವನ್ ಮಾರಿದತ್ತನೆಂಬ ನೃಪಾಲನ್' ; 'ಬೇಡಿದ ಕಾಡೊಳ್ ಮಡೆ ಯಾಯ್ತೀಡಾಡುವವಿದಳಿ ಪೊಜೆಯನೆನಗಂ ನಿನಗಂ ಮೂಡುವ ಮುಲುಗುವ ದಂದುಗಂ, ಆಡಿದ ಹೊಲನ್, ಉಂಡ ಮದುರ್, ಕಂಡ ವಿಚಾರಂ' ; 'ಭೈರವನ ಜವನ ಮಾರಿಯ ಮೂರಿಯಪೊಲ್' ನಿಂದ ಮಾರಿದತ್ತನ್ ಲಲಿತಾಕಾರರ ಧೀರರ ಬಂದ ಕುಮಾರರ ರೂಪಿಂಗೆ ರಕ್ಕು ಗೊಂಡಂತಿದನ್' ; 'ನೋಡುವ ಕಣ್‌ಗಳ ಸಿರಿ, ಮಾತಾಡುವ ಬಾಯ್‌ಗಳ ರಸಾಯನಂ, ಸಂತಸದಿಂ ಕೂಡುವ ತೋಳ್‌ಗಳ ಪುಣ್ಯಂ, ನಾಡಾಡಿಯೆ ರೂಪು ಕುವರ ವಿದ್ಯಾಧರನಾ' ; 'ಪಾಣ್ಣನ ಕೂಡಿದ್ ನಣ್ಣು

ಗಂಡುಂ ತಮದಿಂದಂ ಬೆಂದು ಸತ್ತುದು, ಅರೆಗೊಯ್ದುಂಬುದುಂ
ನೊಂದು ಸತ್ತುದಿಲ್ಲಜಪೋತಂ'—ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತಾರು
ನುಂದರ ಪದ್ಯಗಳ ಭಾವ ವಾದಿರಾಜನಲ್ಲಿಲ್ಲ. 'ಸುಖಮನಹಿಸುವ ಮನು
ಜನ' ಮೊರಡಿಯೊಳೆ ಮಾದುಪಟಮನಹಿಸದಿರನ'; 'ಪಸಿದ ಕೃತಾಂತನ
ಬಾಣಸುಪೊಲರ್ದ ಮಾರಿಯ ಮನೆ'; 'ಪೊಲ್ಲಮೆಯೆ ಲೇಸು ನಲ್ಲರ
ಮೆಯ್ಯೊಳ'; 'ಮಹಿಗಿದುದಹಿನೀರ ಮೀನ'ಬೊಲಿದೆನ್ನ ಮನಂ';
'ಕಣ್ಣುಯದೊಡಂ ಕರುಳುಯದೆ'—ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವಾರು
ಚೆಲುವು ನುಡಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಕವಿಯವು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಮೂಲದಲ್ಲಿಯ ಹಲವಂಶಗಳನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವಂಶಗಳನ್ನು
ಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿಯೂ, ಮೂಲದ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ
ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರಿಸಿರುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಜನ್ನನು ತನ್ನ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ
ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನೂ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಭಾಷಾನ್ಯೇಪುಣ್ಯವನ್ನೂ ತೋರಿ
ನಿದ್ದಾನೆ. 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ'ಯೊಂದೇ ಸಾಕು ಜನ್ನನ ಹೆಸರು
ಜಗಕ್ಕೆ ಬೆಳಗುವುದಕ್ಕೆ. ಈಗಲೂ, ಜನ್ನನು ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಜನಕ್ಕೆ
ಮೆಚ್ಚಾಗುವುದು ಅವನ ತಿಳಿಯಾದ ಮುದ್ದಾದ ಈ ಪುಟ್ಟ ಕಂದ
ಕಾವ್ಯದಿಂದ.

ಕಥಾ ಸಾರಾಂಶ

ಮಾರಿದತ್ತರಾಜನು ಸಕಲ ಸುಖಕ್ಕೆ ಜನ್ಮಭೂಮಿ ಎನಿಸಿದ ರಾಜ
ಪುರವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಯೋಧ್ಯಾದೇಶವನ್ನು ಆಳು
ತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಊರಿನ ಪಾಪಕಳಾಪಂಡಿತ ಚಂಡಮಾರಿದೇವತೆಗೆ
ಪ್ರತಿ ಚೈತ್ರ ಅಶ್ವಯುಜಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆದು ಪಶುಬಲ ನರಬಲ
ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಚೈತ್ರ ಜಾತ್ರೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ದೊರೆಯ ಅಪ್ಪಣಿಯಂತೆ
ಮನುಷ್ಯಯುಗಳಕ್ಕಾಗಿ ಅರಸುತ್ತ ಚಂಡಕರ್ಮ ತಳವಾರನು ಕಿರುವರೆ
ಯದ ಶುಭಲಕ್ಷಣದ ಅಣ್ಣತಂಗಿಯರಿಬ್ಬರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗು
ತ್ತಾನೆ. ಆ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಗುರು ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ ಅಪ್ಪಣಿಯಂತೆ
ಚರಿಗೆಗೆ ಹೊರಟವರು. ಅನ್ವರ್ಥನಾಮರಾದ ಅಭಯರುಚಿ ಅಭಯಮತಿ

ಎಂಬ ಆ ಅರಸು ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಸಾವಿಗಂಜದೆ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಸಂತೈಸುತ್ತ ಹಸಿದ ಕೃತಾಂತನ ಬಾಣಸುವಿನಂತಿದ್ದ ಮಾರಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಹೊಗುತ್ತಾರೆ. ಭೈರವರೂಪನಾದ ಮಾರಿದತ್ತನು ಆ ಲಲಿತಾಕಾರರಾದ ಧೀರ ಕುಮಾರರ ರೂಪಿಗೆ ಠಕ್ಕುಗೊಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ತಲೆಹೊಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ದೊರೆಯನ್ನು ಹರಸಬೇಕೆಂದು ಜನರು ಆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳಲು, ಮಂದರ ಧೀರನಾದ ಅಭಯರುಚಿ 'ನಿರ್ಮಲ ಧರ್ಮದಿಂದ ಧರೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸು' ಎಂದು ಹರಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪುಣ್ಯವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಮಾರಿದತ್ತನ ಎತ್ತಿದ ಕೈ ಹೊಡೆಯದೆ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕಿತ್ತ ಕರವಾಳಿನ ತನಗೂ ಮೃತ್ಯುವಿನಂತಿದ್ದ ಮಾರಿಗೂ ಬೆದರದೆ ಅರಿಯನ್ನೇ ನುಡಿದ ಆ ಧೀರರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ತಮ್ಮ ನಿರ್ಮಲ ಚರಿತ್ರೆ ಧರ್ಮಪರರಿಗಲ್ಲದೆ ರುಚಿನದೆಂದೂ, ಆ ಮಾತು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಅಭಯರುಚಿ ಹೇಳಲು, ದೊರೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೈಮುಗಿದು ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ದಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದ ಆ ದೊರೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನಿಗೆ ಕಾಲಬಿಡ್ಧ ಸಂದಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ಅಭಯರುಚಿ ತಮ್ಮ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:

ಯಶಾಘನು ಅವಂತಿದೇಶದ ಉಜ್ಜಯಿನೀಪುರದ ಅರಸು. ಅವನ ಮಡದಿ ಚಂದ್ರಮತಿ. ಅವರ ಮಗ ಯಶೋಧರ. ಅವನ ಮನಃ ಪ್ರಿಯೆ ಅಮೃತಮತಿ. ಯಶಾಘ ಒಮ್ಮೆ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆನರೆ ಕಂಡು ನಿರ್ವೇಗಕೊಂಡು ಮಗನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಯಶೋಧರ ಅಮೃತಮತಿಯರು ಖಚರ ದಂಪತಿಗಳಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಆ ಹೃದಯಪ್ರಿಯರು ಸೆಜ್ಜೆಮನೆಯ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವಾಗ ನರ್ಲನಿಶೆಯ ನಿಶ್ಯಬ್ದತೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತಮತಿಗೆ ಇದಿದನಿಯೊಂದು ಕೇಳಬರುತ್ತದೆ. ಪಕ್ಕದ ಗಜಶಾಲೆಯ ಮಾವಟಿಗನು ತನ್ನ ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಹಾಡಿನಿಂದ ಅಮೃತಮತಿಯ ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿದು ಆಲಸಿ, ಅರಸಿ ರಾಗದ ಸವಿಗೆ ಒಳಸೋತು ಗೀತೆ ಮುಟ್ಟಿದ ಮನವನ್ನೇ ತೊಟ್ಟನೆ ಪನಾಯದಾನ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಅತಿ ನೂತನ ಗೀತದ ರಾಗಗಳು

ಒಂದರಮೇಲೊಂದು ಕಿವಿಗೆ ಸೊದೆಯೆರೆಯುತ್ತಿರಲು, ರಾಣಿಯ ರಾಗ ಕೆರಳಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡುವ ಕೂಡುವ ಚಿಂತೆ ಕಡಲುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಬೆಳಗಾಗುವುದೇ ತಡ ತನ್ನ ಮನದ ಕೆಳದಿಗೆ ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳಿ ಅವಳನ್ನು ಗೀತದ ಕಣಿಯನಲ್ಲಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಹೋಗಿ ಒಬ್ಬ ಅಷ್ಟವಂಕನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಳಿ, ವಿಧಿಯನ್ನು ಬೈದಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಮಾತಾಡದೆಯೆ ಮರಳುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಳದಿಯ ದಾರಿಯೇ ಕಣ್ಣಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ರಾಣಿಯ ಬಳಿ ಬಂದು 'ಇಂಥ ಕಾಮದೇವನನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ಒಲಿದೆ?' ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಮದ ಕೆರಳಿನಿಂದ ಮರುಳುಮತಿಯಾದ ರಾಣಿ ಆ ವ್ಯಂಗ್ಯ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ನಲಿದು, ನೂತನ ನಲ್ಲನ ಚೆಲುವನ್ನು ಕೇಳಲು ತವಕಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಷ್ಟವಂಕನ ವಿಕಾರವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪುಳಿಂದನ ಕಣಿಗಟ್ಟಿ ನಿಂತ ವನಹರಿಣಿಯಂತೆ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅದರೂ, ಕೈಮೀರಿದ ಕಾಮೋದ್ರೇಕದ ಭರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದವಳಾಗಿ, ಪೊಲ್ಲಮೆಯೆ ಲೇಸು ನಲ್ಲರ ಮೆಯ್ಯೊಳೆಂದು ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ದೂತಿಗೆ ಲಂಚ ಕೊಟ್ಟು ಮಾವತಿಗನನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಹಗಲಿರುಳೂ ತನ್ನ ಬಿಡುಹೊತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನಲ್ಲಿಯೆ ಕಳೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಬೇವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ ಕಾಗೆಗೆ ಮಾವು ಇಳಿದಾಗುವಂತೆ ಅಮೃತಮತಿಗೆ ಬರುಬರುತ್ತ, ಯಶೋಧರನಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ ಬತ್ತುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ದೊರೆ ಒಂದಿರುಳು ನಿದ್ರೆ ಬಂದವನಂತೆ ಮಲಗಿರಲು, ರಾಣಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ತೋಳ ಸೆರೆಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾರನಲ್ಲಗೆ ನುಸುಳುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಅರಿಯದಂತೆ ಅರಸನೂ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೆ ಕತ್ತಿ ಹಿರಿದು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಮೃತಮತಿ ತಡಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟವಂಕನು ಮುಳಿದು ಕಲಹಂಸಕ್ಕೆ ಗಿಡುಗ ಎರಗುವಂತೆ ಎರಗಿ ಬಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ರಾಣಿ ಅವನ ಕಾಲಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಿ 'ಪಾತಕಿ ದೊರೆಯಿಂದ ತಡವಾಯಿತು ; ನೀನುಳಿದರೆ ಸಾಯುವವಳು ನಾನು ಮಿಕ್ಕ ಗಂಡರು ಸಮಸೋದರರು ನನಗೆ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ದೊರೆಯ ಮನ ಕನಲಿ ಒಡನೆಯೇ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ನೀಳಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಕೈಯ ಕತ್ತಿ ನಿಮಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ಧೃತಿಗೊಂಡು ಆ ಹುಳುಕರನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಹೇಸಿ

ನುಮ್ಮನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ರಾಣಿಯೂ ಬಂದು ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ದೊರೆ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತು ತೊರೆದುಹೋಗಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ರಾಣಿ ಎದ್ದೊಡನೆ ದೊರೆ ನೆಗೆನುಡಿಯ ನೆವವನ್ನು ತೆಗೆದು ನೈದಿಲೆ ಹೂವಿಂದ ಅಮೃತಮತಿಯನ್ನು ಇಕ್ಕುತ್ತಾನೆ. ಅಂದು ಅಷ್ಟವಂಕನ ಬಾರೇಟು ತಿಂದು ಉಳಿದ ಆ ಸುಕುಮಾರಿ ಇಂದು ಆ ಹೂವೇಟಿನಿಂದ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಅಣಕಕ್ಕೆ ಅನಹ್ಯನಿ 'ಅಯ್ಯೋ! ಅಂದಿನ ಸಾವು ದೈವದಿಂದ ತಪ್ಪಿತು ; ಇಂದು ನೈದಿಲೆ ಸಾವಿಗಾಯ್ತು' ಎಂದು ಅರಸು ಕೊಂಕಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಗುಟ್ಟು ಬಯಲಾದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ರಾಣಿ ಮರುಮಾತಾಡದೆ ಬೇಸತ್ತಂತೆ ಇದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ.

ಇತ್ತ, ದೊರೆ ಬಗೆಕದಡಿ ನೆಲೆಕಾಣದೆ ತಾಯಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮಗನ ನೀರೋಡಿದ ಮುಖಕಂಡು ತಾಯ ಮನಸ್ಸು ಬತ್ತಿದ ನೀರ ಮೀನಂತೆ ಮರುಗಿ ಕಾರಣ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ರಾತ್ರಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾವರೆಕೊಳದ ಹಂಸ ಕನಲಿ ಅವಲುಗೊಳದಲ್ಲಿ ನಲಿದದ್ದನ್ನು ಕಂಡೆ ನೆಂದು ಹೇಳಿ ದೊರೆ ನಿಜನುಡಿಯಲಾರದೆ ಇರುಳು ನಡೆದದ್ದನ್ನು ಕನಸಿನ ನೆವದಿಂದ ಮರಸುತ್ತಾನೆ. ಮಗನೊಂದು ನೆನೆದರೆ ತಾಯೊಂದು ನೆನೆಯುತ್ತಾಳೆ. ದುಃಸ್ವಪ್ನದ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ದೇವಿಗೆ ದಾವಣೆಗುರಿಯನ್ನು ತರಿದು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ತಾಯಿ ಹೇಳಲು, ಮಗ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವಧೆ ಹಿತವಾಗದು, ಜೀವದಯೆ ಜೈನಧರ್ಮ ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ತಾಯಿ ಕೇಳದೆ, ಕೊನೆಗೆ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯನ್ನಾದರೂ ಬಲಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಾನೇ ದೇವಿಗೆ ಬಲಿ ಬೀಳುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿ ಮಗನನ್ನು ಖೇಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿ ಮೋಹದಿಂದ ಮಗ ಒಪ್ಪಿ ಮಾನೋಮಿಯ ಮುಂದಿನ ಭೌಮಾಷ್ಟಮಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿ ಯೊಂದನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಬಲಿಯಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬೆಂತರನೊಂದು ಕೋಳಿಯ ತಲೆ ಚಗಿದೊಡನೆಯೇ ಕುಕ್ಕೂ ಕೂ ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕೂಗಿ ಕರೆವ ದುರಿತಗಳ ಬಲ್ಲುಲಿಯಂತೆ ಇದ್ದ ಆ ವಿಕಾರ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ ದೊರೆ ದಿಗಿಲುಬಿದ್ದು, ವಿಧಿವಿಲಾಸವರಿಯಲಾರದೆ, ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಬಂದು ಸಂಸಾರ ತೊರೆದು ಮಗ ಯಶೋಮತಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ಕಾಡಿಗೆ

ಹೋಗಲು ಅನುವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದನ್ನರಿತು ಆ ಮಾಯಾಂಗನೆ ಅಮೃತ ಮತಿ ಹೂವಿನ ಸೌರಭದಂತೆ ತಾನೂ ಗಂಡನ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ, ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನ ರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಔತಣವುಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಗಂಡನನ್ನೂ ಅತ್ತೆಯನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಔತಣದ ಅಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ ಹಾಕಿ ಆ ಪಾತಕಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂದು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ.

ಹೀಗೆ ದುರ್ಮರಣದಿಂದ ಸತ್ತ ತಾಯಿ ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಮುಂದೆ ನಾನಾ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಏಳೇಳು ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ತಳೆದು, ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಹೊಂದಿ, ಕೊನೆಗೆ ಯಶೋಮತಿಗೆ ಕುಸುಮಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಯರುಚಿ ಅಭಯಮತಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಅಣ್ಣ ತಂಗಿಯರು ಎಳವೆಯಲ್ಲೇ ಜೈನದೀಕ್ಷೆಗೊಂಡು ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯವೃತ್ತಿ ಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ.

ಗುರುವಿನ ಅಪ್ಪಣಿಯಂತೆ ಚರಿಗೆಗೆ ಹೊರಟ ಆ ಅಭಯರುಚಿ ಅಭಯಮತಿಗಳೇ ನಾವು. ಕೇವಲ ಮಾನಸಿಕ ಪಾಪವೊಂದಕ್ಕೆ ನಾವು ಪಟ್ಟ ಪಾಡಿನ ಕಥೆ ಇದು.

ಕಥೆ ಕೇಳಿ ಮಾರಿದತ್ತದೊರೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಉದ್ವೇಗಪರನಾಗು ತ್ತಾನೆ. ಚಂಡಮಾರಿ ಚೇತನ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಕುವರನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಹಿಂಸಾಪೂಜೆ ಕೂಡದೆಂದೂ ಹೂವು ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಸಾತ್ವಿಕ ಪೂಜೆಯೇ ಆಗಬೇಕೆಂದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಾನು ಮುಳಿ ಯುವುದಾಗಿಯೂ ನೆರವಿಗೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟಳೆಮಾಡಿ ಅಂತರ್ಧಾನವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಮಾರಿದತ್ತನು ಮಗನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ಜೈನದೀಕ್ಷೆ ವಹಿಸಿ ಸಮಾಧಿ ಮುಡಿಪಿ ಕೊನೆಗೆ ಕಲಿಯನ್ನು ಮೂದಲಿಸಿದಂತೆ ಮೂವನೆಯ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೇವನೆ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಅಭಯರುಚಿ ಅಭಯಮತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮುಗಿಸಿ ಈಶಾನಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಪಾತಕಿ ಅಮೃತಮತಿ ಧೂಮಪ್ರಭೆ ಎಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತಾಳೆ.

ಯಶೋಧರ ಚಂದ್ರಮತಿಯರ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ವಿವರ

ಅಮೃತಮತಿ ಇಟ್ಟ ವಿಷಾನ್ನವುಂಡು ದುರ್ಮರಣದಿಂದ ಸತ್ತ ತಾಯಿ ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಯಾವೆಡೆಯೇ ಹುಟ್ಟಲಿ ಯಾವ ಹುಟ್ಟೇ

ಹುಟ್ಟಲಿ ಯಶೋಮತಿ ದೊರೆಯೊಡನೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಸಂಬಂಧವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ; ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ ; ಇಲ್ಲವೆ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅವನಿಗೇ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.

೧. ಮಗ ವಿಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನವಿಲಾಗಿ, ತಾಯಿ ಕರಹಟದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆ ನಾಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಯಶೋಮತಿಯ ಅರಮನೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ, ಅಮೃತಮತಿಯೊಡನೆ ಸರಸದಲ್ಲಿದ್ದ ಜಾರ ಅಷ್ಟವಂಕನ ಕಣ್ಣನ್ನು ನವಿಲು ಕುಕ್ಕುತ್ತದೆ. ನಾಯಿ ನವಿಲನ್ನು ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಯಶೋಮತಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ನಾಯನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ಕಣ್ಣರಿಯದಿದ್ದರೂ ಕರುಳರಿಯಿತೆಂಬಂತೆ ಆ ಎರಡರ ಸಾವಿಗೆ ದೊರೆ ಅಳುತ್ತಾನೆ.

೨. ಮಗ ವಿಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಎಯ್ಯಮಿಗವಾಗಿಯೂ ತಾಯಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹಾವಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿ, ಹಾವು ಎಯ್ಯನ್ನು ತಿಂದು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಹಾವನ್ನು ಹುಲಿಯೊಂದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ.

೩. ಮಗ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಸಿಪ್ರಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಮೀನಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಾಯಿ ಮೊಸಳೆಯಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿ, ಮೊಸಳೆ ಮೀನಮೇಲೆ ಹಾಯಹೋಗುತ್ತದೆ. ಯಶೋಮತಿಯ ಜಾಲಗಾರರು ಆ ಮೊಸಳೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಲವು ಬಗೆಯಾಗಿ ಸಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೊರೆ ಮೀನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಿಸಿ ತಂದೆ ಯಶೋಧರನ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಸಜೀವವಾಗಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಳೆಯುಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಶೋಧರನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಯಶೋಧರನಾಗಿದ್ದ ಆ ಮೀನು ಅಡುಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅರೆಜೀವವಾಗಿ ಬೇಯುತ್ತ ಮರುಗುತ್ತದೆ.

೪. ತಾಯಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಹೊಲಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಮಗ ಆ ಆಡಿನಲ್ಲಿ ಹೋತಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಆ ಹೋತೇ ಆ ಆಡಿನೊಡನೆ ನೆರೆ ದಿರುವಾಗ, ಮತ್ತೊಂದು ಹೋತ ಅದನ್ನು ಇರಿಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಸತ್ತ ಹೋತನ ಜೀವ ತಾಯಿ ಬಸಿರಿನ ಸ್ವಬೀಜದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬಸಿರು ಬೆಳೆದ ಅಡನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಬೇಟೆ ಯಾವುದೂ

ನಿಕ್ಕದ ಯಶೋಮತಿ ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹುಣ್ಣು ಬಾಯಿಂದ ಉದುರಿದ ಮರಿಯನ್ನು ಹೊಲೆಯನಿಗೆ ಸಲಹಲು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ದೊರೆ ಒಮ್ಮೆ ಎಮ್ಮೆ ಹೋರಿಯೊಂದನ್ನು ಊರ ಮಾರಿಗೆ ಬಲಿಯಿಕ್ಕಿ ಅದನ್ನು ಮಹಾಲಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮುಗ್ಗಿ ಹುಳಿತ ಆ ಅಡಗನ್ನು ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಆರಹಾಕಿದ್ದಾಗ ನಾಯಿ ಕಾಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿ ಕಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಅದರ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಕಾರ ತಾಯ ಬಿಸಿರಲ್ಲಿ ಸ್ವಬೀಜದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಆಡು ಬೇಕೆಂದು ಪುರೋಹಿತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದೊರೆ ಹೊಲೆಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಅಡನ್ನು ತರಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನುಂಟ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಚಂದ್ರಮತಿ ಯಶೋಧರರು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ಆಡು ಮನದಲ್ಲೇ ಕೊರಗಿ ಮರುಗುತ್ತದೆ.

೫. ತಾಯಿ ಕಳಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೋಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಯೊಬ್ಬನ ಹೊರೆಗೋಣನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀರಡಸಿ ಸಿಂಪಾನದಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಬಂದಿದ್ದ ಆ ಕೋಣ ಅರಸನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ದೊರೆ ರೇಗಿ ಆ ಕೋಣನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಿಸಿ ವಿವಿಧ ಕೊಲೆಯಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಿ, ಅದರ ಮಾಂಸವನ್ನು ಅಮೃತಮತಿಗೆ ಕೊಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮಾಂಸದ ರುಚಿ ಕಂಡ ಅಮೃತಮತಿ ಬಾಣನದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಹೋತ ನನ್ನೂ ತರಿಸಿ ಬೇಯಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾಳೆ.

೬. ತಾಯಿ ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಹೊಲಗೆರಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಪಿಳ್ಳೆಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಯಶೋಮತಿ ಅವನ್ನು ಸಲಹಲು ಚಂಡಕರ್ಮನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಚಂಡಕರ್ಮನು ಒಮ್ಮೆ ವನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಅಕಂಪನ ಮುನಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನೊಡನೆ ಆತ್ಮತ್ವ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಮುನಿ ಆತ್ಮದ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಜೈನತತ್ವವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುತ್ತ, ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಬಲಿಯಿಟ್ಟು ಯಶೋಧರ ಚಂದ್ರಮತಿಯರು ಹಲವು ಪಾಡುಪಟ್ಟು ಕೊನೆಗೆ ಗೂಡಿನ ಕೋಳಿಗಳಾಗಿರುವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅವಧಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮಾತನ್ನು ಚಂಡಕರ್ಮನ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಕೋಳಿಗಳು ಕೇಳಿ ಜಾತಿಸ್ಮರಣಗಳಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಹಿಂಸಾವ್ರತ ಧರಿಸಿ ನಲವಿನಿಂದ

ಕೆಲೆಯುತ್ತವೆ. ಅದೇ ವನದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದೆಡೆ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯಶೋಮತಿದೊರೆ ಮಡದಿ ಕುಸುಮಾವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಶರವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದನಿ ಬಂದ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬಾಣಬಿಟ್ಟು ಆ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಕೆಡವುತ್ತಾನೆ.

೭. ಆ ಕೋಳಿಗಳು ಹಾಗೆ ಸತ್ತು ಕುಸುಮಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಯಶೋಮತಿಗೆ ಅಭಯರುಚಿ ಅಭಯಮತಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಎಳವೆಯಲ್ಲಿ ಚೈನ ದೀಕ್ಷೆ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರಂಥವಿಮರ್ಶೆ

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು : ಯಶೋಧರ ಅಮೃತಮತಿಯರ ಪ್ರಣಯ ಕಥೆ ; ಯಶೋಧರ ಚಂದ್ರಮತಿಯರ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ಕಥೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಓದುಗರಿಗೂ ಒಪ್ಪಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ತನಿಯಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಜನ್ಮಾಂತರ ಕಥೆಯೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ ; ಎಲ್ಲದರ ಒಟ್ಟು ಕಟ್ಟಡವೂ ಕಲ್ಪನಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಆ ಕಥೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಸಿ ಪೋಣಿಸುವ ಮೂಲಸೂತ್ರವಾದ ಜನ್ಮಾಂತರ ತತ್ವ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಶ್ರದ್ಧೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿನೀಶೇ ಇಲ್ಲವೇ ! ಆದರೂ, ಯಾವದೇ ಕಾವ್ಯವಾಗಲಿ ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರ ಸವಿಯನ್ನು ಸವಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಆ ಹೊತ್ತಿಗಾದರೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆದಕ್ಕೆ ಅನುಗೊಳಿಸಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಾವ್ಯಸಹಾನುಭೂತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬೇಕಾದದ್ದು ಅಗತ್ಯ. ಬರಿಯ ಮಾನಸಿಕ ಹಿಂಸೆಯೊಂದರಿಂದಲೇ ಏಳೇಳು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಪಟ್ಟ ಪಾಡಿನ ಕಥನಕ್ಕೆ ಪಾಪಕಳಾಪಂಡಿತೆಯಾದ ಚಂಡಮಾರಿದೇವತೆಯ ಗುಡಿಯೂ ಹಿಂಸಾರಭಸಮತಿಯಾದ ವಾರಿದತ್ತ ದೊರೆಯೂ ಬಲಗೆ ಒಡ್ಡಿದ ಜೀವರಾಶಿಗಳೂ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿವೆ. ಅಳಲ ಪಾಡಿನ ಕೊರಗು ಕಥೆಯ ಮುಡಿಯಾಗಿ ಬರುವ ಅಕಂಪನ ಗುರುಗಳ ಮಾತಿನ ಸೊದೆ ಬೆಂದೊಡಲಿಗೆ

ತಂಪೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಹಿರಿಯ ತತ್ವಗಳ ತಿರುಳೂ ಹುರುಳೂ ಕಿರಿದರಲ್ಲ ಅಡಕವಾಗಿ, ಅವರ ಸರಳ ಸುಲಭದೋಧೆ ಮನಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ಅಮೃತಮತಿಯ ಪ್ರಣಯ : ಅಮೃತಮತಿ ಯಶೋಧರ ಭೂಪಾಲನ ಏಕ ಮಾತ್ರ ಪತ್ನಿ : ಅವನ ಮನಃಪ್ರಿಯೆ¹ ದೊರೆಯ ಮೀಸಲಳಿಯದ ಒಲವು ಅವಳದು. ಒಳಗಿನೊಲುಮೆಯ ಜತೆಗೆ ಹೊರಗಿನ ಚೆಲುವೂ ಇತ್ತು ದೊರೆಗೆ ' ನೋಡುವ ಕಣ್ಣುಗಳ ನಿರಿ ' ಯಶೋಧರ. ತನ್ನ ಅರಸಾಳಿಕೆಯಲ್ಲ ದೊರೆಗೆ ಪ್ರೇಮ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಬಿಡುವಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಮನ್ಮಥನು ಬೇಟೆಗಾರನಾಗಿ ಅಮೃತಮತಿಯನ್ನು ದೀವಮಾಡಿ ಯಶೋಧರನನ್ನು ಗೋರಿಗೊಳಿಸಿ ಆಟವಾಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಂಥ ಹೃದಯ ಪ್ರಿಯರ ಪರಿಶುದ್ಧ ಪ್ರೇಮಸುಧೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ವಿಧಿಯ ವಿರಾಸಕ್ಕೆ, ಅಣಕವಾಟಕ್ಕೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ತಕ್ಕ ರಂಗ ಬೇರೊಂದು ಬೇಕೆ ? ಕಟ್ಟೊಲುಮೆಯ ರಾಜದಂಪತಿಗಳು ಮೇಲು ಮಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದರೆ ನಲ್ನಿಶೆಯ ನಿಶ್ಯಬ್ಧತೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ನುಣ್ಣೆದನಿಯೊಂದು ಸುಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗಜಶಾಲೆಯ ಮಾವುತನ ಇನಿಗೊರಲಿಂದ ಕೇವಲ ಸ್ವಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟ ಆ ನುಣ್ಣೆದನಿ ಯಶೋಧರ ಅಮೃತಮತಿಯರ ತಿಳಿವಳಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ ದುರಂತ ಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಗ ಕಿವಿಮುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ರಾಣಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ತಿಳಿದೊಡನೆ ಸವಿನೋಕುತ್ತದೆ. ನೋಕಿದೊಡನೆ ಮನನೋಲುತ್ತದೆ. ಗೀತ 'ಮುಟ್ಟಿದ ಮನಮನೆ ತೊಟ್ಟನೆ ಪಸಾಯದಾನ ' ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ². ಅಂದೂ ಕೇಳದ ಆ ಹಾಳು ಹಾಡಿನ ಉಲಿ ಅಂದೂ ಕೇಳದಂತೆ ಏಕೆ ಅರಸಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಿಗಿಯಲಿಲ್ಲವೋ ! ಹಣೆಯ ಬರಹ ; ವಿಧಿ. ಕಣ್ಣಾಗಲಿ ಕಿವಿಯಾಗಲಿ ಮೋಹಕ ಸೌಂದರ್ಯದ ಸವಿಸೆಳವಿಗೆ ನೋಲುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ,

1 ' ಜನಹರ ಚರಿತು ' , ' ಯಶಸ್ವಿಲಕ ಚಂಪು ' ದೊದರಾದುವುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅಮೃತಮತಿ ಪಟ್ಟದರನಿಯಾದರೂ ಯಶೋಧರನಿಗೆ ತುಂಬಿದ ಅಂತಃಕರ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ.

2 ' ಜನಹರ ಚರಿತು ' , ' ಯಶಸ್ವಿಲಕ ' ಮೊದಲಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೃತಮತಿ ಗಾನದಿಂದ ಮನನೋಲುವ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವಳೂ ಅಪ್ಪುವಂಕನೂ ಜಾರಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಿಂದ ವಾದಿರಾಜ ಜನ್ನರ ಮಾಪಾಟನ ಮೇಲೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ಎಚ್ಚತ್ತು ತನ್ನ ಅರಿವು ಮರಳದಿದ್ದರೆ, ಚೆದರಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ಮನಸ್ಸು ಒಗ್ಗೂಡಿ ಸೈತು ನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಆತ್ಮನಾಶವೂ ನಿಶ್ಚಯ. ರೂಪು ಕಾಣದೆ ದನಿ ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿ ಮೆಚ್ಚಿದ ನಲ್ಲನಿಗೆ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸಲು ನಿಧ್ವವಾಗಿರುವ ಅರಸಿಯ ಸೋಲು ಅಂದಿನ ಅತಿ ನೂತ್ನ ಗೀತದ ನಿರ್ಭರಮೋಹನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತದೆಯೋ, ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಸತಿಯ ಆತ್ಮ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆಯೋ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯ ಗಾನಕ್ಕೆ ಬಲಿ ಬೀಳುವಷ್ಟು ಹಗುರವಾಗಿತೆ ಅವಳ ನಿಡು ಬಾಳಿನೊಲವು? 'ಕೂಡುವ ತೋಳ್ಗಳ ಪುಣ್ಯ'ನ ತೋಳ್ ತಕ್ಕೆಯ ನೆನವೂ ಒಮ್ಮೆ ಹಿಡಿದು ತಡೆಯದೆ ಹೋಯಿತೆ ಮುಗ್ಧೆಯ ಮುಂಬರಿವ ಮನವನ್ನು? ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಒಳತೋಟ ಕಾಡಲಿಲ್ಲವೆ ಹೆಣ್ಣು ದೆಯನ್ನು? ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೇನು? ವಿಷಮ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ, ವಿಷಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮನ ಸೋಲಬಿಟ್ಟಳು ಹೆಣ್ಣು; ಬಿದ್ದವಳು ಮತ್ತೇಳಲಿಲ್ಲ. ಕೆಳದಿ ಕೊಟ್ಟ ನೂತನ ನಲ್ಲನ ಕಹಿರೂಪನ್ನು ಕೇಳಿಯಾದರೂ ಯೋಚಿಸಬಾರದಾಗಿತೆ ಅಮೃತಮತಿ? ತಾನೆ ಕಣ್ಣಾರ ಕಂಡ ಗಜವೆಡಂಗನ ಭೀಕರ ರೂಪದ ವಿಕರ್ಷಣದಿಂದಲಾದರೂ ಮುನ್ನುಗ್ಗದೆ ನಿಲ್ಲಬಾರದಾಗಿತೆ? ಕಿವಿಬೇಟ ಕಣ್ಣಬೇಟಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲು ಕೈಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕೆಳದಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಕಂಬನಿ ಮಿಡಿಯುತ್ತಾಳೆ; ಪುಳಿಂದನ ಕಣ್ಣೆಗಟ್ಟಿ ನಿಂತ ವನಹರಿಣಿಯಂತೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ಮೈಮೆರೆಯುತ್ತಾಳೆ; ನಿಜ. ಆದರೆ, ಮರುಗಳಿಗೆಯೇ ಮನಸ್ಸು ಕಲ್ಲುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಕಿವಿಗೆ ನಂಬಿಸಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹುಸಿದ ಆ ದ್ರೋಹಿ ವಿಧಿಯಮೇಲಿನ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದ ಕ್ಯಾಗಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಆ ಅಪ್ಪಾವತ್ರನ ಕೊಂಕುನೋಟವನ್ನೇ ಕಣ್ಣೆಸವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಲಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಮೊದಲೆ ಮನದಲ್ಲ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತನ್ನ ನೆಲ್ಲನ ಮುನಚಿತ್ರದ ಮುರಿತದ ಅಘಾತದಿಂದ ಅಧೀರಳಾದ ಹೆಣ್ಣು ಕಣ್ಣೆಗಟ್ಟು, ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲದೆ, ತರ್ಕದ ಶರಣು ಹೊಗುತ್ತಾಳೆ. ಕಾರ್ಯ ನಿಧಿಯಾದಮೇಲೆ ಕಾರಣದಿಂದ ಫಲವೇನು ಎಂದು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ 'ಪೊಲ್ಲಮೆಯೆ ಲೇಸು ನಲ್ಲರ ಮೆಯ್ಯೋಳ್' ಎಂದು ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಮೂದಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೇಳಿಲ್ಲವೆ ಕಾಮಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣೆಲ್ಲವೆಂದು!

ಕೆಳಸರಿಯುತ್ತಿರುವವರು ಮತ್ತೆ ಮೇಲೇರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನೂ ಕೆಳಜಾರುವುದು ಸುಲಭ. ಮೇಲೇರಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಬೇಕು. ಕೆಳಸರಿಯದೆ ಇದ್ದಡೆಯೇ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೂ ಕೊಂಚ ಪ್ರಯತ್ನ ಬೇಕು. ಆದರೆ, ಕೆಳಜಾರುತ್ತ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವೊಂದು ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅಯತ್ನವಾಗಿಯೇ ಬೀಳಬಹುದು. ತಪ್ಪುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಿಟ್ಟವರು ತಮ್ಮ ತಪ್ಪರಿತು ಹಿನ್ನಡೆದು ನೇರದಾರಿಗೆ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋದಾಗ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ, ತಮ್ಮ ಆತ್ಮದೌರ್ಬಲ್ಯದ ಅರಿವಿನ ಭಾರದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೇ ಎಂಬಂತೆ ಕಣ್ಗೆಟ್ಟು, ಕಟ್ಟುವರಿದು, ಇಮ್ಮಡಿ ಹುರಿಪಿನಿಂದ ತಪ್ಪುದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಮುಂಬರಿವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸೇಡು, ಮೊಂಡುತನ ಬಂದುಬಿಡುವುದುಂಟು. ಇಳಿಯ ಮುಳುಗಿದವರಿಗೆ ಚಳಿಯೇನು ಮಳೆಯೇನು !

ಅಷ್ಟವಂಕನ ಅನಹ್ಯವಿಕಾರಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ನೋಟದಲ್ಲಿಯೆ ಹೇಸದ ಅರಸಿ ಅವನ ಹಲವಿರುಳ ಕೂಟದಿಂದ ಜುಗುಪ್ಸೆಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಸಾಧ್ಯದ ಮಾತು. 'ಬೇವನ್ ಮೆಚ್ಚಿದ ಕಾಗೆಗೆ ಮಾವಿಳಿದಪ್ಪಂತೆ' ಅಮೃತ ಮತಿಗೆ ಆ ವಿಕಟಾಂಗನ ಕೂಟದಿಂದ ಬರುಬರುತ್ತ ಅರಸನಲ್ಲಿ ಒಲವು ಬತ್ತುತ್ತದೆ. ಅರಸನು ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಪಾತಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ತೊನ್ನ ಬಡಿಕನು ತೋರಮುಡಿ ಹಿಡಿದೆಳೆದು ತೀಡುವ ಬಾರಿನೇಟು ಸುಕುಮಾರಿಯ ಎಳಮ್ಮಿಗೆ ಹೂವಿಗಿಂತ ಮೃದುವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ, ಅಮೃತ ಮತಿಗೆ ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ದ್ವೇಷ ಹುಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ಹೋದಿರುಳಿನ ಕಿತ್ತಡವನ್ನು ಕೊಂಕುನುಡಿಗಳಿಂದ ಅರಸನು ತೆಗೆದು ಮೂದಲಿಸಿದನೋ ಆವಾಗ ದ್ವೇಷವೂ ಅರಸಿಯ ಮನವನ್ನು ಹೊಗುತ್ತದೆ. ತಪಕ್ಕೆ ನಡೆದ ಗಂಡನೊಡನೆ ತಾನೂ ನಡೆಯದೆ ಹಿಂದೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಬರುವ ಜನನಿಂದೆಯ ಭೀತಿ ಬೇರೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಈ ದ್ವೇಷದ ಜತೆಗೆ. ಹೀಗೆ ಹುರಿಗೊಂಡ ಈ ಎರಡೂ ಮನಃಕಷಾಯಗಳ ಅಲೆತದಿಂದ ಕೋಟಲೆಗೊಂಡು ದಿಕ್ಕುಕೆಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣು ಕಲ್ಲೆದೆಯಾಗಿ ಕೊಲೆಗೂ ನಿಧನವಾಗುತ್ತಾಳೆ; ನಂಜಿಟ್ಟು ಗಂಡನನ್ನೂ ಅತ್ತೆಯನ್ನೂ ತೀರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಪತಿ ಯಶೋಧರನ ಹಂಸತೂಲಿಕಾತಲ್ಪ ಜಾರ ಅಷ್ಟವಂಕನಿಗೆ ಬಿಡು ವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಷಯಮಗ್ನಳಾದ ರಾಣಿಯ ನಾಲಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಳ್ಳ ಬಾಡುಗಳ ಸವಿಗೂ ಸೋಲುತ್ತದೆ. ಮೈ ತೊನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹುಳಿತರೂ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಅಷ್ಟವಂಕನನ್ನು ಬಿಡದೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ. ಮನ್ಮಥನಂಥ ಗಂಡನನ್ನೂ ಅಮೃತದಂಥ ಅತ್ತೆಯನ್ನೂ ಕೊಂದು ತೊನ್ನನ ಕೂಟದಲ್ಲಿರುವ ಅರಸಿಯ ಗುಟ್ಟು ಬಯಲಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಿಗೂ ಬರುತ್ತದೆ. 'ಈ ಕಿಸುಗುಳಿಯನ್ ಜವನುಮುಯ್ಯಲೇನ್ ಪೇಸಿದನೋ', 'ಪಾಪಂ ತಿನ್ನದು, ಪಾತಕಿ ಪುಟಿತೊಡಲ್ಲದೇನ್ ಸತ್ತಪಳೆ', 'ಇದೇನ್ ನಾಯಕನರಕಮೀಕೆಗೊಚ್ಚತಮಾಯೊ' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ತೊತ್ತಿಗರೆಲ್ಲರೂ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಆಡಿ ಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಹಗುರವಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ ಯಶೋಧರನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ. ಕೊನೆಗೆ ನಾಯದೆಯೇ ಸತ್ತು ನರಕದಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಅಮೃತ ಮತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಜವೈಕ್ರಿಯ ಅನುಕ್ರಮವಾದ ಅವಕರ್ಷವೂ ಪತನವೂ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಮಿಕ್ಕ ಹಲವು ಕವಿಗಳು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಅಮೃತಮತಿಯ ವಿಷಯ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಪಾತಕಿ, ಹೀನೆ, ಪಾಪಿಷ್ಟ, ವಿಷಮತಿ ಮೊದಲಾದ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನೇ ತಡೆಬಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜನ್ನನೂ ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಪಾದರಿ, ಪಾಣಿ ಮೊದಲಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಅವಳಣಕಕ್ಕೆ ಸವಣನುಂ ಸೈರಿಪನೆ' ಎಂದು ಯಶೋಧರನ ಚುಚ್ಚುನುಡಿಯ ಮೂದಲಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೂ ಆ ಮಾತುಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ನನ ಗಮನವಿದ್ದದ್ದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಅರ್ಥದ ಕಡೆಗೇ ಹೊರತು, ಉದ್ದೇಶ ಆಕ್ರೋಶ ತಿರಸ್ಕಾರಗಳ ಕಡೆಗಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಮೃತಮತಿಯನ್ನು ಬಲುಪಾಲು ದೇವಿ, ಅರಸಿ ಎಂದು ಗೌರವದಿಂದಲೋ ಪೆಣ್ ಎಂದು ಮರುಕದಿಂದಲೋ ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಒಳಸೋತು ಜಾರಿದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅತಿನೂತ್ನ ಗೀತಪಾತನ ವಿಕಲಸ್ವಾಂತೆ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಂದರೆ, ಅಮೃತಮತಿಯ ಪಾಪವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಾಗಲಿ ಲಾಘವದಿಂದಾಗಲಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆಂದಲ್ಲ. ದೋಷಖಂಡನೆಯ ಜತೆಗೆ, ಸೋತ

ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನೂ ತೋರಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದುರ್ಭರ ನನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ನಿಕೃ ಹೃದಯದೌರ್ಬಲ್ಯದಿಂದ ಪತಿತರಾದವರನ್ನು ಕೇವಲ ಧರ್ಮದ ಪೀಠದಮೇಲೆ ಸುಖವಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿ ಸುಗುಣೋನ್ನತ್ತರಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಜರೆದು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಮಾನವ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಕಂಪೆಯಿಂದ ಅರಿತು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮರುಗುವುದು ಕಷ್ಟ. ಜನ್ನನ ಮನಸ್ಸು ತನಗೇ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಈ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಎಳಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ' ಪೆಣ್ ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯೆ ' ಕವಿಮನಸ್ಸು ಕನಲು ವುದಕ್ಕಿಂತ ಕೊರಗುತ್ತದೆ, ಕರಗುತ್ತದೆ. ' ಮನನಿಜನ ಮಾಯೆ ವಿಧಿ ವಿಳಸನದ ನೆರಂಬಡೆಯೆ ಕೊಂದು ಕೂಗದೆ ನರರಂ '—ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಮೃತಮತಿಯ ವರ್ತನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜನ್ನನ ದೃಷ್ಟಿ ಇದೇ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಯಶೋಧರ : ಯಶೋಧರನಿಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಬಯಸಬಹುದಾದ ಸಮಸ್ತ ಸೌಭಾಗ್ಯವೂ ಇದೆ. ರೂಪು, ಯೌವನ, ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿ, ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯ, ಸಂಪತ್ತು, ಕೀರ್ತಿ—ಎಲ್ಲವೂ ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅವನ ಬಾಳು ರೌದ್ರಮಯವಾಗಿ ದುರಂತದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಅಮೃತಮತಿಯ ಮುಖದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಯೌವನ ಭೂಷಾವಳಿಯನ್ನು ತಿದ್ದುವುದೇ ನೃಪಕುಲಶೇಖರನಿಗೆ ಭೋಗ, ವಿರಾಸ, ವಿಹಾರ. ಅರಸಿಯಲ್ಲಿ ಯಶೋಧರನಿಗೆ ಇದ್ದ ನಣ್ಣು ಬರಿಯ ವ್ಯಾಮೋಹವಲ್ಲ ; ತಿಳಿಯಾದ ಹಣ್ಣಾದ ಪ್ರೇಮ, ಮೀಸಲಳಿಯದ ಪರಿಶುದ್ಧ ದಾಂಪತ್ಯ ಪ್ರೇಮ. ಇಂಥ ಪ್ರೇಮವೂ ಪಲ್ಲಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟವಂಕ ಅಮೃತಮತಿಯರ ಪ್ರಣಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು, ' ನೀನುಟಿ ದೊಡೆ ಸಾವವಳ ' ; ಎನಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಗಂಡರ್ ಸವಸೋದರರ್ ' ಎಂದು ರಾಣಿ ಬದಗನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ನಂಬುಗೆಯ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯಾರ ಕೇಳಿ ಅರಸನಿಗೆ ರೋಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜುಗುಪ್ಸೆ ಹುಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ನೀಳಿಹಾಕಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಬಾಳು ನಿಮಿರಿ ತೋಳು ತೂಗಿ ಮನ ಕನಲಿದರೂ ಮರುಕ್ಷಣವೇ ಧೃತಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹುಳುಕರನ್ನು ಹೊಡೆಯಲೊಲ್ಲದೆ ಹೇಸಿ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಮನೆಮೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿಯ ಘೋರ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಕಂಡು ಬಾಳು ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು

ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಒಲವಿನ ಕೊಲೆಗೆ ಮದ್ದು ಒಡಲ ಕೊಲೆಯೇ? ತನ್ನೊಡನೆ ಮೈಯೆರಡು ಉಸಿರೊಂದಾಗಿ ಕೂಡಿ ಬಾಳಿದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹೆರತೋಳಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡು, ಕನಲಿ ಕೊಲ್ಲದೆ, ಆ ಹದನಕ್ಕೆ ಹೇಸಿ, ತಪ್ಪಿ ನಡೆದ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಜೀವಕ್ಕೆ ಮರುಗುವ, ತನ್ನ ಜೀವಸ್ವರೂಪವೇ ಸೂರೆಹೋದಾಗಲೂ ಕದಲದೆ, ಜಾರದೆ, ತಾಳ್ಮೆಗೊಂಡ ಯಶೋಧರನ ಸಂಯಮ ದೊಡ್ಡದು. ಅರಸನ ಅಂದಿನ ನಡತೆಯನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಬಗೆ ಯಾಗಿಯೂ ಅರ್ಥವಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಒಲವಿಗಿ ಬೇರೆಡೆ ಒಲವುಂಡು ಅಡ್ಡದಾರಿ ಹಿಡಿದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಂದರೆ ತಾನೆ ಏನು ಬಂತು? ಕೊರಳಿಗೆ ಕೊಲೆ ಕಟ್ಟತೇ ಹೊರತು ಮನಕ್ಕೆ ನೆಮ್ಮದಿಯೇ? ಅವಳ ಒಡಲನ್ನು ತೀರಿಸಿದಂತಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಒಲವನ್ನು ತಿದ್ದಿದಂತಾಯಿತೆ? ಒಲ್ಲದ ನಲ್ಲಳ ಒಲವನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಮರಳಿಸಿದಂತಾಯಿತೆ? ಮೀಸಲಳಿದ ಎಂಜಲೊಲುಮೆ ಮರಳಿತಾದರೂ ಅದು ಸವಿಯೆ? ಬೇರಾದ ಬಗೆ ಬೆಸೆಯುವುದುಂಟೆ? ಮಡದಿಯ ಮನದ ಒಲುಮೆಗೆ ಒಡತನ ಕಳೆದುಕೊಂಡವನು ಅವಳ ಒಡಲಿಗೆ ಒಡತನ ಸಾಧಿಸಿ ಫಲ ವೇನು? ಅಂತೂ ಅಮೃತಮತಿಯ ಚರ್ಯೆ ಕಂಡು ಯಶೋಧರನಿಗೆ ಮನವೊಡೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬೇಸರದಿಂದಲೂ ಹೇಸಿಗೆಯಿಂದಲೂ ನಿರ್ವೇಗದಿಂದಲೂ ಉದಾಸೀನತೆಯಿಂದಲೂ—ಇಲ್ಲವೆ ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳಿಂದಲೂ—ಒಂದು ಬಗೆಯ ಉದಾರ ಬುದ್ಧಿ ಬಂದು ಹೆಣ್ಣನ್ನು, ಅವಳ ಪಾಡು ಅವಳದು ಎಂದುಕೊಂಡು, ಆ ಇರುಳೇನೂ ಕೊಲ್ಲದೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ಆ ಔದಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಮಾರನೆಯ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮೂದಲಿಕೆಯ ನುಡಿಗಳು ತನ್ನನ್ನೇ ಮೀರಿ ಬಾಯಿ ತಪ್ಪಿ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತವೆ. 'ಅವಳಣಕಕ್ಕೆ ಸವಣನುಂ ಸೈರಿಪನೆ' ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ದೊರೆ ನೋಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿದ್ದು ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದವನಂತೆ ಆಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ, ಯಶೋಧರನು ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಔನ್ನತ್ಯ, ಔದಾರ್ಯ, ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಸಂಯಮಗಳಿಂದಲೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನಬೇಕು. ತನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಮಡದಿಯ ಮಾನ ಕಳೆಯದಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ದೊರೆ ತನ್ನ ನಿರ್ವೇಗಕ್ಕೆ ಕನಸಿನ ನೆವ ತೆಗೆದು

ಹಡೆದ ತಾಯಿಗೆ ನುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಬಾಯಿಕೊಡುವುದು ? ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ? ನಲ್ಲೆಣಕೆ ಯಿಂದ ನುಡಿದ ಆ ಮರೆನುಡಿಯೇ ಪಾಪಬೀಜವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. 'ವಂಚನೆಯೆಲ್ಲಯೂಮೊಳ್ಳು ಮಾಡಲಾಱಿದು ಕಡೆಯೊಳ್' ಎಂಬ ಸತ್ಯ ಕೆಟ್ಟಮೇಲೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಲಿಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿದಾಗ ಕೂಡ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಲು ಧೈರ್ಯ ನಾಲ ದೆಯೊ ಮನ ಬಾರದೆಯೊ ನಿಜವನ್ನು ಮರಸಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾನ ಸಿಕ ಹಿಂಸೆಯೂ ಪಾಪವೆಂದು ಅರಿತಿದ್ದರೂ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲದೆ ಕಣ್ ಗೆಟ್ಟು ಪಾಪಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. 'ಮೇಗಂ ಬಗೆವೊಡೆ ವಧೆ ಹಿತವಾಗದು ಮರ್ತ್ಯಂಗಿ', 'ಜೀವದಯೆ ಜೈನ ಧರ್ಮಂ', 'ಮಾಡಿದೊಡೆನ್ನೊಂದು ಗತಿಗೆ ಕೇಡು' ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಇರುಳು ಕಂಡ ಬಾವಿಗೆ ಹಗಲು ಬಿದ್ದಂತೆ 'ಶಾಂತಮನ'ನಾದ ಯಶೋಧರನು 'ತಮಮನಪ್ಪುಕಯ್ದುನ್' ತಾಯಿ ಮೋಹದಿಂದ. ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯ ತಲೆ ನಿಜವಾಗಿ ಕೂಗಲಿ ಬಿಡಲಿ ; ಅದರ ತಲೆ ಚಗಿದೊಡನೆ ಯಶೋಧರನ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಕೆರಳಿ ಒಳಗಿನ ನೋವಿನ ದನಿ ಹೊರಗಿವಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿದಂತಾಗಿರಬೇಕು. 'ಅಮೃತ ಮತಿಯೆಂಬ ಪಾತಕಿಯ ಮಾಯೆ ಬನಮಾಯ್ತು, ಚಂದ್ರಮತಿ ಮಾತೆಯ ಮಾತೆಮಗೆ ಬಲೆಯಾಯ್ತು, ಹಿಂಸನಮಮೋಘ ಶರ ಮಾಯ್ತು, ಕೆಡೆದುದಾತ್ಮ ಕುರಂಗಂ' ಎಂದು 'ಮನಂ ಮರುಗುವಿನಂ' ನೋಯುವ ದೊರೆಯ ಇರವನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಗದೆ ಇರುವುದಕ್ಕಾ ದೀತೆ ? ಮನ ಒಡೆದುಹೋಗಿದೆ ; ಮನೆಯನ್ನು ತೊರೆದುಹೋಗುವುದ ರಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಆಗಲೂ ತನಗೆ ತಪ್ಪಿದ ಹೆಣ್ಣಿನಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮರುಕವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮನವನ್ನು ನೋಯಿಸಲೊಲ್ಲದೆ ಕೊನೆ ಯಾತಣಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಆ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣವೇ ಅವನ ಮೃತ್ಯುವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಗಳು ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿ, ನೊಂದು ನಮೆದು, ಕೊನೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

ಹಿಂಸೆ, ಪಾಪ : ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲರುವ ಹಿಂಸನಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ, ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಅವನ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಗೂ ಮೂಲಕಾರಣವೆನ್ನಬಹುದು. ತನ್ನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಡೆ ನುಡಿ ನೆನವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಭೂತಹಿತಕ್ಕೆ

ನಂಪೂರ್ಣ ಗಮನಕೊಡುವವನು ಪಾಪಕ್ಕೆ ಬೀಳಲಾರನು. 'ದಯವೇ
ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮೂಲ' ಎಂಬ ವಚನ ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜ. 'ಭಲರೆ !
ನೈಪೇಂದ್ರಾ ದಯೆಯೋಳ್ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದೆ ಮನಮನ್ . . . ಧರ್ಮಪಥ
ದೋಳ್ ಸಲೆಸಂದಪೆ' ಎಂದು ಅಭಯರುಚಿ ಮಾರಿದತ್ತನಿಗೆ ಅಭಯ
ನುಡಿಯುವುದು ಈ ಧೈರ್ಯದಿಂದಲೇ. ಕೇಡೆನಗುವ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಂಚವೂ
ಇಲ್ಲದಾಗ ಹಿಂಸಾಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂಸಾಪ್ರವೃತ್ತಿಯ
ನಿರ್ಮೂಲನವೇ ಅಹಿಂಸಾಧರ್ಮ. ಜೀವದಯೆ ಅಥವಾ ಅಹಿಂಸೆ
ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ತತ್ವವಾಗಿದ್ದರೂ,
ಜೈನ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅದು ಮೊದಲು ಮತ್ತು ಮೂಲಾಧಾರ. ಅಹಿಂಸೆ ಅಥವಾ
ಪಾಪ ಎರಡು ತೆರನಾಗಿರಬಹುದು : ಮಾನಸಿಕ, ಕಾಯಿಕ. ಮಾನಸಿಕ
ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ತನಗೆ ಕೇಡು. ಕಾಯಿಕ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ತನಗೂ ಇತರ
ರಿಗೂ ಕೇಡು. ಅಂತೂ, ಹಿಂಸೆ ಮಾನಸಿಕವಾಗಲಿ ಕಾಯಿಕವಾಗಲಿ
ಆತ್ಮನಾಶವೇನೋ ನಿಶ್ಚಯ. ಎಷ್ಟೋವೇಳೆ, ಒಂದು ಕೃತ್ಯ ಪಾಪವಾಗು
ವುದೂ ಪುಣ್ಯವಾಗುವುದೂ ಆ ಕೃತ್ಯದ ಹಿಂದಿರುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ,
ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದ. ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಅದೇ ಧರ್ಮವೆಂಬ ಮೂಢ
ಭಾವನೆಯಿಂದ ಹಿಂಸೆ ನಡೆಯಬಹುದು—ಮಾರಿದತ್ತನಲ್ಲಿಯಂತೆ. ಪಾಪ
ವೆಂದುತಿಳಿದು ತಿಳಿದೂ ನಡೆಯಬಹುದು—ಯಶೋಧರನಲ್ಲಿಯಂತೆ.
ಅಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಮೂಢಭಾವನೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದರೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ
ಎಚ್ಚತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಸುಲಭ— 'ಕಲಿಯನ್
ಮೊದಲಿಸಿದಂತೆ ದೇವನೆಯಾದ,' 'ಹಿಂಸಾರಭಸಮತಿ' ಯಾಗಿದ್ದ
ಮಾರಿದತ್ತನ ಪರಿವರ್ತನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೂ ಬಲವಿಲ್ಲದೆ ಬಲಿ
ಬಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಬಹು ಕಠಿಣ—ತಾಯೊಡಗೂಡಿ ಏಳೇಳು ಜನ್ಮ
ತೊಳಲಿದ ಯಶೋಧರನ ಪಾಡೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಅಂತೂ, ಒಂದು ಬಗೆ
ಯಿಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯಿಂದ, ಬೇಗ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಡೆ
ದಾದರೂ, ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಹೊರತು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ
ಯಿದ್ದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮಪರಿಪಾಕ ಬೇಗನೆ, ಸುಲಭವಾಗಿ, ಆಗಬಹುದು.
ಜನತೆಯ ಆತ್ಮ ಎಚ್ಚರಬೇಕಾದರೆ ಕಷ್ಟ, ಕಾಲ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.

ರಕ್ತ ಮಾಂಸ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಕುಂಕುಮ ಕುಸುಮ ಪೂಜೆಗೆ ಜನತೆ ತಿದ್ದಿ ತಿರುಗಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಹಿಡಿದಿರಬೇಕು? ಎಷ್ಟು ಸಾಧನೆ ನಡೆದಿರಬೇಕು? ಉಗ್ರಭೈರವರೂ ರುದ್ರಶೂಲಯರೂ ಶಿವಶಂಕರರಾಗಿ, ಚಂಡಿಚಾಮುಂಡಿಯರೂ ದುರ್ಗಿಕಾಳಿಯರೂ ಶಿವ ಮಂಗಳೆಯರಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಯುಗಗಳು ಮರಳಿದುವೋ, ಲೋಕ ಎಷ್ಟು ಯಾತನೆ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿತೋ, ಎಷ್ಟು ಹುತಾತ್ಮರನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟಿತೋ ಬಲ್ಲವರು ಯಾರು? ಚಂಡಮಾರಿದೇವತೆಯ ಪಾಪಾಣಹೃದಯ ಮೃದುವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಬಂದ ಅನಂತ ಜೀವಿಗಳ ಬಿಸಿ ರಕ್ತದ ಕೋಡಿ ಹರಿಯಬೇಕಾಯಿತು; ಕಲ್ಲೆದೆ ಕರಗಬೇಕಾದರೆ ಮಹಾರಾಜ ಯಶೋಧರ ಮಹಾನುಭಾವನ ಏಳು ಜನ್ಮಗಳ ಪಾಡು ನೋವುಗಳ ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ ಗುರುಪ್ರಸಾದ ಸುಧೆಯೊಡನೆ ಬೆರೆಸಿ ಎರೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಮಾನವನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯೆಲ್ಲ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಅಹಿಂಸೆಗೆ, ರಕ್ತದಾಹ ಕ್ರೌರ್ಯದಿಂದ ಶಾಂತಿ ಪ್ರೇಮಗಳಿಗೆ ತಿರುಗಿದ, ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ, ಆತ್ಮಪರಿವರ್ತನದ ಪರಿಪಾಕದ ಕಥೆಯೇ ಆಗಿದೆ.

ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೇನೋ ತಪ್ಪದು. ಆದರೆ, ಯಾವ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಪಾಪಕ್ಕೆ, ಯಾವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ, ಎಷ್ಟು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ? ಎಂದಿನ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಎಂದು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ " ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಕೊನೆ ಮೊದಲು ಉಂಟೆ? ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಥವಾ ಜನತೆಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಎಂದೋ ಅರಿವಿಲ್ಲವೆ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ ಇಟ್ಟ ಒಂದು ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಅನಂತವಾಗಿ ' ಕರ್ಮಮೀಪರಿ ಮೆಣಿಗೆ ಮೆಣಿಯಿಕ್ಕು 'ತ್ತ ಹೋದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಿ, ಎಂದು? ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಉಂಡು ನೋಯಬೇಕು, ನೊಂದು ಮರುಗಬೇಕು. ಆ ನೋವಿನಲ್ಲಿ, ಮರುಕದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಬೇಕು. ಆ ಅರಿವು ಆತ್ಮವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಎಚ್ಚತ್ತ ಆತ್ಮ ಪುಣ್ಯಾಂಬುವಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಬೇಕು. ಆ ಪುಣ್ಯಾಂಬು ತನ್ನೊಂದು ಆತ್ಮಪ್ರಸನ್ನತೆಯಾಗಬಹುದು; ತನ್ನ ಭಾಗ್ಯದೇವತೆಯ ಕರುಣೆ, ಕೃಪೆ, ಪ್ರಸಾದ ಆಗಬಹುದು. ಅರಿತೂ ಅರಿಯದೆ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯಿಟ್ಟು ಸಂಕಲ್ಪ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದ

ಯಶೋಧರ ಚಂದ್ರಮತಿಯರ ಏಳು ಜನ್ಮಗಳ ಪಾಡು, ನೋವುಗಳು ಅಕಂಪನ ಗುರುವಿನ ತತ್ವಬೋಧಾಮೃತದ ಎರೆತದಿಂದ ಅತ್ಮಜ್ಞಾನ ಫಲ ಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಮಹನೀಯರ ನೋವೂ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ಅವರ ನೋವು ಅತ್ಮಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಯಶೋಧರ ಚಂದ್ರಮತಿಯರು ಪಾಡುಪಟ್ಟು ಗಳಿಸಿದ ಪುಣ್ಯಾರ್ಜನೆಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಮಾರಿದತ್ತ ರಾಜನನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ರಾಜ ಪೌರದ ಜನತೆಯನ್ನೂ, ಮಾನವ ಜನತೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ದೇವತೆ ಚಂಡಮಾರಿಯನ್ನೂ 'ಸೈಪನ್' ಪೇಟ್ದು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಂದು 'ಉದ್ಧರಿ ಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪುಣ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ 'ಜಿನಮತನಂದನದೊಳ' ದಾನ ಲತೆ ದಯಾರಸದೆ ಜಗಂ ಹಂದರೆನೆ ' ಹಬ್ಬುತ್ತದೆ.

ಎನ್ಸಂಟ್ ಮ್ಯಾರಿನರ್

ಯಶೋಧರ ಕಥೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸಾಪಾಪ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಕುರಿತ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕವಿತೆಯೊಂದನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅದು ಕೋಲಾರಿಜ್ ಕವಿಯ 'ಎನ್ಸಂಟ್ ಮ್ಯಾರಿನರ್ (ಪುರಾತನ ನಾವಿಕ)' ಎಂಬ ಕವಿತೆ. ನಾವಿಕನೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಹಡಗಿಗೆ ಹಾರಿಬಂದ ಅರಿಯದ ಹಕ್ಕಿಯೊಂದನ್ನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಕೊಂದು, ಆ ಪಾಪದ ಫಲವಾಗಿ 'ಸಾವು ಬದುಕು'ಗಳ ಆಟದ ಕೈ ಗೊಂಬೆಯಾಗಿ ಪಡಬಾರದ ಪಾಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪಟ್ಟು, ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರುಕ ಭೂತದಯೆಗಳಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದ ದಿಂದಲೂ ಪುನೀತನಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆ ಕವಿತೆಯ ಭರತವಾಕ್ಯ : 'ಮನುಷ್ಯ, ಪಕ್ಷಿ, ಮೃಗ—ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಾವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಿರಿದು, ಹಿರಿದು—ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಾವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಮೆಚ್ಚಿನ ದೇವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ.'

ಏನ್ವಂಟ್ ವ್ಯಾರಿನರ್ : ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನೊಬ್ಬನು ಮೂವರು ಮದುವೆ ನಿಬ್ಬಣೆಗರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ; ಒಬ್ಬನನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹಳೆಯ ಕಡಲರಾಳಿನ ಕಣ್ಣು ನೋಟಕ್ಕೆ ಬೆರಗುನಿಂತು ನಿಬ್ಬಣೆಗೆ ಅವನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಕಟ್ಟುಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಹಡಗು ಒಳ್ಳೆಯ ಗಾಳಿ ಹವಾಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ತೆಂಕಲು ಸಾಗಿ ತೆಂದು ನಾವಿಕ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ನಿಬ್ಬಣೆಗನಿಗೆ ಮದುವೆ ಗೀತ ಕೇಳಬರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ, ನಾವಿಕ ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಡಗು ಬರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ದಕ್ಷಿಣ ಧ್ರುವಕ್ಕೆ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆ ನೀರ್ಗಲ್ಲ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಭೀಕರವಿಕಾರ ಧ್ವನಿಗಳು; ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯ ಸುಳಿವೂ ಇಲ್ಲ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಡಲಕ್ಕೋಳಿಯೊಂದು ಮಂಜುಮುಸುಕನ್ನು ತೂರಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಸಂತೋಷಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಕ್ಕಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಶಕುನವಾಗುತ್ತದೆ; ಹಡಗಿನ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಡಗು ಶೇಲು ನೀರ್ಗಲ್ಲನ್ನೂ ಮುಸುಕುಮಂಜನ್ನೂ ನೀಳಿಕೊಂಡು ಬಡಗಲುಕಡೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಆ ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನು ಆ ಶುಭಶಕುನದ ಅರಿಯದ ಹಕ್ಕಿ ಯನ್ನು ಅನಾತಿಥ್ಯದಿಂದ ಧರ್ಮ ಮೀರಿ ಕೊಂದುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಅದೃಷ್ಟ ತಂದ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೊಂದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕಡಲ ಕೆಳೆಯರು ಆ ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನನ್ನು ಬೈದು ಕೂಗಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಮಂಜು ಕರಗಿ ತಿಳಿನೊಡನೆಯೇ ಅವನು ಮಾಡಿದ್ದು ಸರಿಯನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಅದರಿಂದ ಅವನ ಪಾಪದಲ್ಲಿ ಅವರೂ ಭಾಗಿಗಳಾಗು ತ್ತಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಗಾಳಿ ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಹಡಗು ಶಾಂತವಾಗರ ಸೇರಿ ಬಡಗಲು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಹಡಗು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕಡಲಕ್ಕೋಳಿಯು ಕೊಲೆಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮೊದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂತವೊಂದು ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದೆ; ಈಗ್ರಹದ ಅದೃಶ್ಯ ನಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲೊಂದು; ಸತ್ತವರ ಪ್ರೇತವಲ್ಲ, ಸ್ವರ್ಗ ದೂತವಲ್ಲ. ಕಪ್ಪಲ ಕೆಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಕದು ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪನ್ನೆಲ್ಲ ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಗುರುತಾಗಿ, ಸತ್ತ ಕಡಲಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅವನ ಕೊರಳಿಗೆ ತೂಗಿಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನು ದೂರ ಬಾನಿನಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೋ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಹಡಗಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನೆತ್ತರ ದಂಡ ಕೊಟ್ಟು ಬಿತ್ತಿದ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತಿನ ಸರೆ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಲವಿನ ಮಿಂಚು; ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಘೋರ. ಗಾಳಿಯಲ್ಲದೆ ಅಲೆಯಲ್ಲದೆ ಹಡಗು ಸಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದೆಯೇ! ಹಡಗಿನ ಒಡಲ ಪಂಜರ ಮಾತ್ರವಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಅದು ಅವನಿಗೆ. ಅವರ ಪಟ್ಟಿಗಳು ಇಳಿನೇಸರ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಕಂಬಗಳಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನೆರಳು-ಹೆಣ್ಣು, ಅವಳ ಸಾವು-ಗಳತಿ; ಮತ್ತೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಆ ಪಂಜರದ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ. ಕಪ್ಪಲಂತೆ ಕಲವಾಸಿಗಳು. ಮೃತ್ಯುವೂ ಮೃತ್ಯುಸೇರೆಯ ಜೀವವೂ ಹಡಗಿನ ನಾವಿಕರ ಪಾಲನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಅವಳು (ಎರಡನೆಯವಳು) ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ನೇಸರಂಗಳ ದಲ್ಲಿ ಹಿಂಬೆಳಕಲ್ಲ. ತಿಂಗಳು ಮೂಡುತ್ತಲೇ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಅವನ ಕಪ್ಪಲಕೆಳೆಯರು ನತ್ತು ಕಡೆಯುತ್ತಾರೆ. 'ಮೃತ್ಯುಸೇರೆಯ ಜೀವ'ಳು ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸ ತ್ತಾಳೆ ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನ ಮೇಲೆ. ನಿಬ್ಬಣೆಗನಿಗೆ ಭೂತವೊಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನು ತಾನು ಸದೇಹ ಜೀವಿಯೆಂದು ನೆಚ್ಚಿಕೆಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಘೋರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಕಡಲು ಸಿರಿಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಂದಿ ನತ್ತು ಕಡೆದು ಅವು ಮಾತ್ರ ಬದುಕುವೆಯೆಂದು ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿಯುತ್ತದೆ. ಸತ್ತವರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ಅವನಿಗೆ ಶಾಪ. ತನ್ನ ಆ ಏಕಾಕಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಜಡ ನಿಶ್ಚರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮ

ತಿಂಗಳನ್ನೂ ನಾಗುವ ಚುಕ್ಕಿಗಳನ್ನೂ ಹಂಬಲಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ನೀಲಬಾನೆಲ್ಲ ಅವಕ್ಕೆ ಇದೆ; ವಿಹಿತವಿಶ್ರಾಂತಿ, ಸ್ವದೇಶ, ಸ್ವಂತಮನೆ ಅವಕ್ಕೆ ಉಂಟು. ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಒಡೆಯರು ಬಂದಂತೆ, ತಮ್ಮ ಬರವನ್ನು ಸಾರಿದದೆ, ಮನೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಆದಾಗ ಅವುಗಳ ಆಗಮನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಗ್ಧ ಸಂತೋಷವಿದೆ. ಹೆಗ್ಗಡಲನಲ್ಲಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅವುಗಳ ಚೆಲುವು! ಅವುಗಳ ನುಣು! ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ್ನು ಹರಸುತ್ತಾನೆ. ಮಂತ್ರದ ಕಟ್ಟು ನಡೆಲುತ್ತದೆ. ಜಗನ್ಮಾತೆಯ ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮಳೆಗರೆದು ಪುರಾತನ ನಾವಿಕ ಗೆಲವಾಗುತ್ತಾನೆ. ದನಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಬಾನು ಬುವಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ವಿಚಿತ್ರ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನೂ ಚಲನಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಹಡಗಿನ ನಾವಿಕರ ದೇಹಗಳೆಲ್ಲ ನಚೇತನವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಡಗು ಕದಲಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ; ಮನುಷ್ಯರ ಆತ್ಮಗಳೆಲ್ಲ; ಭೂಮಿಯ ಚಿಂತರಗಳಿಂದಾಗಲಿ ನಡುಬಾನ ಬೆಂತರಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಅಲ್ಲ; ಭಾಗ್ಯದೇವತೆಯ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಬಂದ ಸ್ವರ್ಗೀಯಭೂತಗಳ ದಿವ್ಯಗಣದಿಂದ. ದಕ್ಷಿಣಧ್ರುವದ ಸಿಂಹಾಸನ ಭೂತ ಆ ದಿವ್ಯಗಣದ ಅಜ್ಞೆಯಂತೆ ಹಡಗನ್ನು ವಿಷುವದವರೆಗೆ ಸಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರೆ, ಇನ್ನೂ ಅದರ ಸೇಡು ಶವನವಾಗಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣಧ್ರುವ ಭೂತದ ಜತೆಭೂತಗಳು— ಭೂಮಿಯ ಅದೃಶ್ಯ ನಿವಾಸಿಗಳು—ಆ ಸೇಡಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ: ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನಿಗೆ ದೀರ್ಘವಾದ ಕಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಿಸಿದೆಯೆಂದು. ನಾವಿಕನನ್ನು ಒಂದು ಅರಣ್ಯಕ ನುಪ್ಪಿಯಾದ ಜೊತೆ ಮುಸುಕುತ್ತದೆ; ಏಕೆಂದರೆ, ಮನುಷ್ಯಜೀವ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವೇಗದಲ್ಲಿ ಆ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿ ಹಡಗನ್ನು ಬಡಗಲು ಒಯ್ಯುತ್ತಿದೆ. ಅರಣ್ಯಕಜಲನೆ ತಡೆದು ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವಿಕನು ತಿಳಿದು ಎಚ್ಚರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಪ ಕೊನೆಗೆ ತೀರುತ್ತದೆ. ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನಿಗೆ ತವರುನಾಡು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವರ್ಗೀಯಭೂತಗಳು ಮೃತದೇಹಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ತಮ್ಮ ನೈಜ ಜ್ಯೋತೀರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕಾಡಿನ ಬೈರಾಗಿ ಬೆರಗಾಗಿ ಕಡಲಬಳಿ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಹಡಗು ಮುಳುಗಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನು ಕರ್ಣಧಾರನ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಪುರಾತನ ನಾವಿಕನು ಬೈರಾಗಿಯನ್ನು ಪಾಪವಿಮೋಚನೆಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಜೀವನದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ನಾವಿಕನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನ ಬಾಳಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಒಂದು ನೋವು ಅವನನ್ನು ನಾಡಿಂದ ನಾಡಿಗೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವರು ನೈಪ್ಪಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಸುವ ನಮಸ್ತವನ್ನುವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಗೌರವದಿಂದಲೂ ಕಾಣುವಂತೆ ತನ್ನೊಂದು ಸ್ವಂತ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಉಪದೇಶಮಾಡುವಹಾಗೆ ಆ ನೋವು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೇಲಿನ ಕಥೆಯಿಂದ ಹೊರಪಡುವ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೆಂದರೆ: ಹಿಂಸೆಗೆ, ಕೊಲೆಗೆ, ಪಾಪಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆ ತಪ್ಪದು. ಆದರೆ ಆ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನಂತವಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಪಡೆದ ಪಾಪಿಗಳಿಗೆ ದೇವರ ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಬಡುಗಡೆ ಉಂಟು. ಅರಿತೋ ಅರಿಯದೆಯೋ ಒಮ್ಮೆ ಇಟ್ಟ ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಮೇಲೇರದ ಬೀಳೇ ಆಳ ಗತಿಯಾದರೆ, ಅವನಿಗೆ

ಬಿಡುಗಡೆ ಎಲ್ಲ? ನಿರ್ದಯರಕ್ತದಾಹ ದೇವತೆಗಳದೇ ಶಾಶ್ವತಸರ್ವಾಧಿ ಕಾರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯೆಲ್ಲ? ಎಲ್ಲೋ ಎಂತೋ ಎಂದೋ ಮರುಕ ಮೂಡಬೇಕು, ಕಲ್ಲು ಕರಗಬೇಕು. ಕೃಪಾ ಪ್ರಸಾದದ ಪಾವನಾಮೃತ ಕರೆಯಬೇಕು, ನೊಂದೆದೇಗೆ ಸೊದೆಯೆರೆಯಬೇಕು, ಬೆಂದೆದೇಗೆ ತಂಪೆರೆಯಬೇಕು. ನ್ಯಾಯಬೇಕು, ನಿಯಮಬೇಕು ; ನಿಜ. ಆದರೆ, ನಿರ್ದಯ ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ, ಪಾಶಾಣ ನಿಯಮವಲ್ಲ. ಕರುಣೆಯಲ್ಲ ಮಿಂದು ಹದಗೊಂಡ ನ್ಯಾಯ, ದಯಾರ್ಥಧರ್ಮ. ಈ ಆಸೆಯೊಂದಿಲ್ಲ ದಿದ್ದರೆ ಆಳ ಬಾಳೆಲ್ಲ ಬರಡು, ಬರಿಯ ಹುಸಿ.

ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವೂ ಇದೆ. ಪಾಪ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತತತ್ವದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರತತ್ವ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕವಲ್ಲ. 'ಪುರಾತನ ನಾವಿಕ' ನಲ್ಲಿಯಂತೆ ಪಾಪಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದೇ ಮೆಯ್ಯಲ್ಲೇ ನರಕವನುಭವಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು.

ಇತರ ಯಶೋಧರ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಯಶೋಧರನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಈಗ ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿರುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವುದು ಹರಿಭದ್ರನ 'ಸಮರಾಇಚ್ಛಕಹಾ' (ಸಮರಾದಿತ್ಯಕಥಾ) ಎಂಬ ಲನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾಕೃತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ. ಇದು ಗದ್ಯ ಗ್ರಂಥ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಡು ನಡುವೆ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳೂ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಗದ್ಯದ ಪ್ರಾಕೃತವನ್ನು ಜೈನ ಮಹಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೆಲವರು ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಪದ್ಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೈನ ಪ್ರಾಕೃತದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿವೆ. ಪೀಠಿಕೆ ಯಲ್ಲಿ ಪುರಾತನರೆಂದು ಹೇಳಿ, ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ, ಹರಿಭದ್ರನು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕಟ್ಟಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಬಲು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪ ಕೊಟ್ಟ ನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದದ್ದು ಜೈನ ಧರ್ಮ ನಿರೂಪಣೆ ಗಾಗಿ. ಕವಿಯೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ 'ಸಮರಾಇಚ್ಛಕಹಾ' ಧರ್ಮಕಥೆ. ಇದರ ಕಥೆಗಳೆಲ್ಲ ಬರುವ ನಾಯಕ ನಾಯಕಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಕೊನೆಗೆ ಸಂಸಾರ

ತೊರೆದು ಸಂನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಕಾಣುವ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿಗಳು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಬಾಳಿನಲ್ಲೂ ಪ್ರಾಚೀನಕರ್ಮ ಹೇಗೆ ಹೇಣಿದುಕೊಂಡಿದೆ, ಈ ಕರ್ಮವಶದಿಂದ ಹೇಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳು ಬರುತ್ತವೆ, ಕ್ರಮೇಣ ಪಾಪ ಕ್ಷಯವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಥೆಯಲ್ಲೂ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಭವಾವಳಿ ಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವರವರ ಒಂಬತ್ತು ಜನ್ಮಗಳ ಕಥೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಯಶೋಧರ ದೊರೆ ಒಂದು ಹಗಲು ತನ್ನ ತರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನರಗೂದಲನ್ನು ಕಂಡು, ಅದೇ ನಿರ್ವೇಗಕಾರಣವಾಗಿ, ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಮುಡಿಗೊನನೊಬ್ಬನಲ್ಲಿಗೆ ಕದ್ದು ಹೋಗುವುದನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಿ ಆ ಪಾಪಿ ಅವಳನ್ನು ಬೈದು ಹೊಡೆಯುವುದನ್ನೂ, ಅವಳು ಆ ಅವಮಾನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಾಳಿಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನೂ ಕಣ್ಣಿರ ಕಂಡು ಅಸಹ್ಯವಾಗಿ, ಅವನ ಮೊದಲ ತೀರ್ಮಾನ ಮತ್ತೂ ದೃಢವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ತಾಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಸಂನ್ಯಾಸ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಕನಸು ಬಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ತಾಯಿ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಕುಲದೇವತೆಗೆ ಹಲವು ಬಲಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶಾಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಗನಿಗೆ ಪ್ರಾಣಿಹತ್ಯೆ ಇಷ್ಟವಲ್ಲದೆ, ಕೊನೆಗೆ ತಾಯಿ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಒಂದು ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು, ಅದರ 'ಮಾಂಸ' ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಾಂಸಿಕ ಪಾಪದ ಫಲವಾಗಿ ಅವನೂ ಅವನ ತಾಯೂ ನವಿಲು, ಮಿರೆ, ಮೀನು ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಹುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತಳೆದು, ಕೊನೆಗೆ ಕೋಳಿಮರಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೈರಸಿ ಕೊಂಡು, ಮುಂದೆ ರಾಣಿಯೊಬ್ಬಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಎಳವೆಯರೆ ಅಣ್ಣತಂಗಿಯಿರಬ್ಬರೂ ಜೈನಭಿಕ್ಷುಗಳಾಗಿ, ಕಡೆಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ.

II. (೧) 'ತ್ರಿಷಪ್ತಿಲಕ್ಷಣ ಮಹಾಪುರಾಣ' ಎಂಬ ೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಯಶೋಧರ ಕಥೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ 'ಮಹಾಪುರಾಣ' ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆದಿಪುರಾಣ, ಉತ್ತರ ಪುರಾಣ ಎಂದು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಆದಿಪುರಾಣದ ಮೊದಲ ೪೨ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಬರೆದವನು ಜಿನಸೇನ. ಅದರ ಕೊನೆಯ ೫ ಅಧ್ಯಾಯಗಳೂ ಇಡೀ ಉತ್ತರ ಪುರಾಣವೂ ಅವನ ಶಿಷ್ಯ ಗುಣಭದ್ರ ಬರೆದುವು. ಈ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ೨೪ ತೀರ್ಥಂಕರರು, ೧೨ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು, ೯ ಬಲದೇವರು, ೯ ವಾಸುದೇವರು, ೯ ಪ್ರತಿವಾಸುದೇವರು-ಹೀಗೆ ೬೩ ಶರಣಾಪುರುಷರ

ಚರಿತ್ರೆ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಹಾಪುರಾಣವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಹಾವೀರ ಜಿನನು ಗೌತಮಗಣಧರನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿಯೂ, ತರುವಾಯ ಅಮುನಿ ಅದನ್ನು ಶ್ರೇಣಿಕ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿಯೂ ಪ್ರತಿತಿ. ವಾದಿರಾಜನ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತ' ಕ್ಕೆ ಗುಣಭದ್ರನ ಈ ಉತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯ ಕಥೆಯೆ ಮೂಲ.

(೨) 'ತಿನುತಿ ಮಹಾಪುರಿಸ ಗುಣಾಲಂಕಾರ' ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಮಹಾಪುರಾಣ ಅಪಭ್ರಂಶಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ¹. ಇದು ೧೦ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಗ್ರಂಥ. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಆದಿಪುರಾಣ, ಉತ್ತರಪುರಾಣ ಎಂದು ಎರಡು ಭಾಗವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬರೆದ ಪುಷ್ಪಯಂತ ಅಥವಾ ಪುಷ್ಪದಂತನೇ 'ಜನಹರ ಚರಿತ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಪಭ್ರಂಶಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

III. 'ಯಶಸ್ವಿಲಕ' ಚಂಪು ಜೈನರಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಚಂಪು. ಇದನ್ನು ಬರೆದವನು ೧೦ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೆ ಸೋಮದೇವ ಸೂರಿ. ಇವನು ದಿಗಂಬರ ಜೈನ. ಇವನ ಚಂಪುವಿಗೆ ಮೂಲ ಗುಣ ಭದ್ರನ ಉತ್ತರಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯ ಯಶೋಧರ ಕಥೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಳಕೊಂಡ ಈ ಯಶಸ್ವಿಲಕ ಚಂಪು ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರೌಢಗ್ರಂಥ. ಇದನ್ನು ಬಲು ಹುರುಡಿನಿಂದ ಬರೆದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಸರಸಕಾವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯೊಂದರಿಂದಲೇ ನೋಡುವುದಾದರೆ, ಸುಂದರ ಲಘುಕಾವ್ಯ ವಸ್ತು ಯಾವಾಗಲೂ ಎಲ್ಲರ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಒಂದೇಸಮನಾಗಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳು ಕೆಡದೆ ಹಿಗ್ಗಿ ಹೆಣೆಯ ಬರಲಾರದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಚಂಪು ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯ ಹಲವು ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಕಥೆಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಗಾಗಿಯೂ ಮತ ತತ್ತ್ವ ಪ್ರತಿ ಪಾದನೆಗಾಗಿಯೂ ಮೀಸಲಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಈ ಚಂಪು ಪ್ರೌಢಪಂಡಿತರಿಗೆ ಬಲು ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಾಗುವುದಾದರೂ ಕೇವಲ ಕಾವ್ಯಾ ನಂದದ ಸವಿಯೊರತೆಯನ್ನೇ ಅರಸುವವರಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ.

1. ಈ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಮೂಲ 'ದೃಷ್ಟಿವಾದ' ದ ಮೂರನೆಯ ಭಾಗವಾದ 'ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗ'.

ಭರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಯೌಧೇಯ ಜನಪದ; ಅದಕ್ಕೆ ರಾಜಪುರ ರಾಜಧಾನಿ. ಅಲ್ಲಿ ಹರಿವಂಶದ ಚಂಡಮಹಾಸೇನನ ಮಗ ಮಾರಿದತ್ತ, ಕಿರಿಯಿಂದಿನಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ರಾಜನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಬುದ್ಧಿ ಅಪ್ಪಪ್ಪ; ಕಟ್ಟ ಸಹವಾಸ. ವಿಷಯಲಂಪಟನಾದ ಈ ದೊರೆಗೆ ಮೂರು ಹೊತ್ತೂ ಭೋಗಲಾಲಸಕೇಳಿಗಳೆ. ಅಂಧ, ಕೇರಳ, ಚೋಳ, ಸಿಂಹಳ, ಕರ್ನಾಟ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ, ಕಾಂಭೋಜ, ಪಲ್ಲವ, ಕಳಿಂಗಾದ ದೇಶಗಳ ವಿರಾಸಿಯರಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸಿ ಸ್ಮರನನ್ನೂ ಮಾರಿಸಿ ಮರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ಮಾರಿದತ್ತ. ವಿದ್ಯಾಧರರೋಕವನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಡುವ ಕತ್ತಿಯ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಬರುವ ಫಲಚರಿಯರ ರೋಚನಾವರೋಕವಾದ ಭೋಗಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿಯೂ ಕುಲಾಚಾರ್ಯನಾದ ವೀರಭೈರವನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಕುಲದೇವತೆಯಾದ ಚಂಡಮಾರಿಗೆ ಪಶುಬಲ ನರಬಲ ಕೊಡಲು ಅನುವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಬಳಿಯ ಹೊರವನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿದಿದ್ದ ಜೈನಯತಿ ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರು ಊರೊಳಗೆ ನಡೆಯಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿವಧೆಯನ್ನು ಅವಧಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅರಿತು, ಅವರಿಗೆ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅಭಯರುಟಿ ಅಭಯಮತಿ ಎಂಬ ಮುನಿಕುಮಾರ ಯುಗಳಿಂದ ಅಂದು ಆ ರಾಜಪುರದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಉಪಶಮ ಅಥವಾ ನಮ್ಯಕ್ತ್ವ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಅವಧಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಆ ಅಣ್ಣ ತಂಗಿಯರನ್ನು ಚರಿಗೆಗಾಗಿ ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಅವಳಿಗಳು ಕುಸುಮಾವಳಿಯ ಮಕ್ಕಳು. ಕುಸುಮಾವಳಿ ಮಾರಿದತ್ತನ ತಂಗಿ, ಯಶೋಮತಿಯ ಪಟ್ಟದರಸಿ. ಯಶೋಮತಿ ಯಶೋಧರನ ಮಗ. ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪೂರ್ವಜನ್ಯ ಸ್ಮೃತಿಯಿಂಟಾಗಿ, ಸಂಸಾರದ ಅನಾರತೆಯಿಂದ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮೈರಾಗ್ಯ ಹುಟ್ಟಿ ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಮುನಿಪಟುಗಳಾದವರು. ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಧೆಗಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಯುಗಳವನ್ನು ಹುಡುಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರಿದತ್ತನ ಭಟರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ವಟುಗಳನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಮಾರಿದತ್ತನಿಗೆ ಅನಂದಬಾಷ್ಪ ಸುರಿಯುತ್ತದೆ: ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಕ್ಕಳರಬಹುದೆ ಎಂಬ ಶಂಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೂಲಿಗೆ ಎತ್ತಿದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕಳಗಿಟ್ಟು ಅವರ ಕಥೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ದೊರೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಯಶೋಧರ ಚರನಾದ ಅಭಯಮತಿ ಹೇಳಿದ ಕಥೆ ಕೇಳಿ ಅವರು ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮಾರಿದತ್ತನೆ ಅಲ್ಲದೆ ಅವನ ಕುಲದೇವತೆ ಚಂಡಮಾರಿಯೂ ಹಿಂಸಾಧರ್ಮ ಬಿಟ್ಟು ಜೈನಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಈ ಚಂಪುವಿನ ವಿಸ್ತಾರ ವಿಲಂಬಶೈಲಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು: ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಯಶೋಘಮಹಾ ರಾಜನು ನರೆ ಕೊಡಲು ಕಂಡು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮೈರಾಗ್ಯಹುಟ್ಟಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ಮಗ ಯಶೋಧರನು ರಾಜ್ಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಅಮೃತಮತಿಯೂ ಅನ್ನೋನ್ನ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂಬಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಬಲು ಸೊಗಸಾಗಿಯೂ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿಯೂ ವಾದಿರಾಜನು ಸುಮಾರು ೨೦ ಸಣ್ಣ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನ್ನನು ಸುಮಾರು ೨೦ ಕಂದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿ

ದ್ವಾರಿ. ಇಷ್ಟನ್ನೇ ಸೋಮದೇವನು ಸುಮಾರು ೮೦೦ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡುನಡುವೆ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಬರುವ ದೀರ್ಘಗದ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಗ್ಗಲಿಸಿ ಹೊಸದಿದ್ದಾನೆ. ಚಂಡಮಾರಿದೇವತೆಯ ಮುಂದೆ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿರುವ ಮಾರಿದತ್ತನನ್ನು ಹರಸಬೇಕಾದ ಅಭಯರುಚಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ವಾದಿ ರಾಜನು 'ಸರ್ವಸತ್ಯಹಿತೋ ಯಸ್ತು ಸರ್ವಲೋಕಸುಖಪ್ರದಃ | ವಿದಧ್ಯಾ ಸ್ತೇನ ಧರ್ಮೇಣ ರಾಜನ್ ರಾಜನ್ವತೀಂ ಕ್ಷಿತಿಂ' ಎಂದೂ, ಜನ್ನನು 'ನೈಪವರ ನಿರ್ಮಲಧರ್ಮದಿಂದೆ ಪಾಲಿಸು ಧರೆಯನ್' ಎಂದೂ ನುಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸೋಮದೇವನೂರಿ ಅಭಯರುಚಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅಭಯಮತಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅಭಯಮತಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಾತುಗಳು ಎಳೆಯ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮುನಿಶಿಷ್ಯೆಗೆ, ಕೇವಲ ಅನುಚಿತವಾದುವು.

IV. ಜ್ಞಾಹರ ಚರಿತು (ಯಶೋಧರ ಚರಿತ) ೧೦ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆಪಭ್ರಂಶ ಕಾವ್ಯ. ಅದನ್ನು ಬರೆದವನು 'ತಿನ್ನಟ್ಟಿ ಮಹಾಪುರಿಸಗುಣಾ ಲಂಕಾರ'ವನ್ನೂ 'ನಾಗಕುಮಾರ ಚರಿತು'ವನ್ನೂ ಬರೆದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಗಿರುವ ಪುಷ್ಪಯಂತ ಅಥವಾ ಪುಷ್ಪದಂತ¹. ಬಲುಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಎರಡು ಪಾಠಗಳು ಸಮಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ : ೧. ಸೇನಗಣದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರವಿದ್ದ ಪಾಠ ; ೨. ಬಲಾತ್ಕಾರ ಗಣದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರವಿದ್ದ ಪಾಠ. ಸೇನಗಣಪಾಠವೇ ಪುಷ್ಪದಂತ ಬರೆದ ಮೂಲಪಾಠ. ಬಲಾತ್ಕಾರಗಣದ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಅಂಶಗಳು ತರುವಾಯ ಗಂಧವ್ಯ (ಗಂಧರ್ವ) ನೆಂಬವನು ೧೪ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದು. ಆ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅದೇ ವಿಷಯದ ವತ್ಸ ರಾಜನ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ತೆಗೆದು ಸೇರಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಗಂಧರ್ವನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಲ್ಲದೆ ಹೀಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇರಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಮೂರು :

¹ ಈ ಪುಷ್ಪದಂತ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ದಿಗಂಬರ ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವನು. ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ದೊರೆ ಮೂರನೆಯ ಕೃಷ್ಣನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಭರತನ ಮತ್ತು ಅವನ ತರುವಾಯ ಅವನ ಮಗ ನನ್ನನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯಖೇಟದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದನು.

(೧) ಕಾಪಾಲಿಕಾಚಾರ್ಯನಾದ ಭೈರವಾನಂದನು ಮಾರಿದತ್ತನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದು ಕಾಪಾಲಿಕಮತದ ಪ್ರಚಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು; ಈ ಸುದ್ದಿ ದೊರೆಯ ಕಿವಿಮುಟ್ಟಿ, ಅವನಿಂದ ಕರೆ ಬಂದು, ಭೈರವಾನಂದ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದು; ಮಾರಿದತ್ತ ತನಗೆ ಖೇಚರವಿದ್ಯೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿ ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲು ಆ ಕಾಪಾಲಿಕನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಚಂಡಮಾರಿದೇವತೆಯನ್ನು ಪಶುಬಲಿ ನರಬಲಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸುವುದು. (೨) ಯಶೋಧರನ ಮದುವೆಯ ವಿವರ ವರ್ಣನೆ. (೩) ಗೋವರ್ಧನವರ್ತಕ, ಚಂಡಮಾರಿದೇವತೆ, ಭೈರವಾನಂದ, ಮಾರಿದತ್ತ—ಇವರ ಭವಾಂತರಗಳನ್ನು ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರು ಮಾರಿದತ್ತನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ೪ ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳೂ ಒಟ್ಟು ೧೩೮ ಕಡವಕಗಳೂ ಇವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಕಡವಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಮಾರು ೧೦-೧೫ ಸಾಲುಗಳಿವೆ; ೨೫-೩೦ ಸಾಲುಗಳ ಕಡವಕಗಳೂ ಕೆಲವು ಮಾತ್ರವುಂಟು. ಪ್ರತಿ ಕಡವಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಘಟ್ಟ ಇದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ ಹಲವು ದೇಶೀ ಭಂದಸ್ಸುಗಳ ಮೈವಿಧ್ಯ ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿದೆ. ಈ ಭಂದಸ್ಸುಗಳು ಕನ್ನಡದ ರಗಳೆಗಳ ರೀತಿಯವು. ಒಟ್ಟು ಶೈಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರುವ ವರ್ಣನೆ ಅಲಂಕಾರಗಳೂ ಬಲು ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ.

V. ವಾದಿರಾಜನ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ: ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ವಾದಿರಾಜನೂರಿ¹ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸರ್ಗಗಳ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯೊಂದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಗುಣ ಭದ್ರನ ಉತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೆ ಯಶೋಧರ ಕಥೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೩೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಮೆ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಸರ್ಗ ಅನುಷ್ಠುಪ್ಪಿನಲ್ಲೂ ಎರಡನೆಯದು ಉಪಜಾತಿವೃತ್ತದಲ್ಲೂ ಮೂರನೆಯದು ಸ್ವಾಗತವೃತ್ತದಲ್ಲೂ ನಾಲ್ಕನೆಯದು ವಂಶಸ್ಥ ವೆತ್ತು ಉಪಜಾತಿ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲೂ ಬರೆದಿವೆ. ಕವಿ ಕಾವ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ವಿಷಯಮಹತ್ವದಿಂದ

¹ ಇವನಿಗೆ ಕನಕನೇನ ವಾದಿರಾಜನೆಂದೂ ಹೆಸರು.

ಅದು ಮಹಾಕಾವ್ಯವೇ ಹೊರತು, ಸಂಪ್ರದಾಯಮಾರ್ಗದ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಉದ್ಧಾಮ ಶೈಲಿಯ ಪ್ರೌಢ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಷ್ಟಾದಶವರ್ಣನೆಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ. ಕೇವಲ ಕೃತಕ ಕವಿಸಮಯಗಳು, ವಿಚಿತ್ರಾಲಂಕಾರ ಚಮತ್ಕಾರಗಳು, ಅನಾವಶ್ಯಕ ಆಗಂತುಕ ವರ್ಣನೆಗಳು ಇಲ್ಲ. ಭಾಷೆ ಸರಳವಾಗಿಯೂ ಸುಲಭವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಸೋಮದೇವನೂರಿಯ ಯಶಸ್ವಿಲಕ ಚಂಪು ವಿನ ಹೆಗ್ಗಾಡುಬೆಳವಳಿಗೆಯ ತರುವಾಯ, ವಾದಿರಾಜನೂರಿಯ ಕನಿ ಮಾಡಿದ ಕೈತೋಟ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು, ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ವಾದಿ ರಾಜನ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಮುದ್ದುಶೈಲಿಯ ಸುಂದರ ಲಘುಕಾವ್ಯ. ಜನ್ಮನ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಗೆ ಇದೇ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಮಾದರಿಯಾಗಿರು ವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ

VI. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಕವಿಗಳು ಯಶೋಧರ ಕಥೆ ಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೋ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿಯೋ ಬರೆ ದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ವಿವರವಿಚಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡದೆ ಅಡಕ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟಿದೆ :

೧. ವಾಸವಸೇನನ ಲ ಸರ್ಗಗಳ ಕಾವ್ಯ: ಬಲುಪಾಲು ಅನು ಪ್ಪುಪ್ ಛಂದಸ್ಸು; ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಂಜನ ಹರಿಸೇನಾದಿಗಳಿಂದ ಉಕ್ತ ವಾದಕಥೆಯನ್ನೇ ತನ್ನ ಬಾಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದ್ದಾಗಿ ವಾಸವಸೇನನು ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ¹.

೨. ಸಕಲಕೀರ್ತಿಯ ಲ ಸರ್ಗಗಳ ಕಾವ್ಯ; ಅನುಪ್ಪುಪ್ ಛಂದಸ್ಸು ; ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದ್ದಿರಬಹುದು.

೩. ಸೋಮಕೀರ್ತಿ ಮುನಿಯ ಲ ಸರ್ಗಗಳ ಕಾವ್ಯ: ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೭೯ರಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದು.

೪. ಮಾಣಿಕ್ಯನೂರಿಯ ೧೪ ಸರ್ಗಗಳ ಕಾವ್ಯ; ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೫೦ರಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದು ; ಪೂರ್ವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಭದ್ರನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ದ್ದಾನೆ.

¹ ಪ್ರಪ್ಪುದಂತನ 'ಜನಹರ ಚರಿತು' ವಿನಲ್ಲಿ ಜನಹರನ ಮದುವೆಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕವಿ ಗಂಧರ್ವನು ಆ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ವಾಸವಸೇನನಿಂದ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡೆದ್ದೆಂದು ತಾನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

೫. ಪದ್ಮನಾಥನ ೯ ಸರ್ಗಗಳ ಕಾವ್ಯ : ಕಾಲ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

೬. ಪೂರ್ಣದೇವನ ೩೧೧ ಪದ್ಯಗಳ ಕಾವ್ಯ : ಕಾಲ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

೭. ಕ್ಷಮಾಕಲ್ಯಾಣನ ೮ ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯ : ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹರಿಭದ್ರನ ಪ್ರಾಕೃತ ಕಾವ್ಯವನ್ನೂ ಇತರರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ್ಯಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಿ ತಾನು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭೮೨ರಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದು.

ಇವರಲ್ಲದೆ ಮಲ್ಲಿಭೂಷ, ಬ್ರಹ್ಮ, ನೇಮಿದತ್ತ, ಶ್ರುತಸಾಗರ, ಹೇಮಕುಂಜರ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಕವಿಗಳು ಯಶೋಧರ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

VII. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಕೃತಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಹಲವು ಪ್ರಾಂತ್ಯ (ದೇಶ) ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಶೋಧರ ಕಥೆ ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಮೊದಲೆ ಹೇಳಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವು :

೧. ತಮಿಳು ಯಶೋಧರ ಕಾವ್ಯ : ಇದು ಯಾವ ಕಾಲದ್ದು, ಯಾರು ಬರೆದದ್ದು ಎಂದೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ.ಶ ೧೦-೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹೆ. ವಾದಿರಾಜನೇ ಇದರ ಕರ್ತೃವೂ ಆಗಿರಬಹುದೆಂದೂ ಒಬ್ಬಬ್ಬರ ಊಹೆ. ಈ ಕಾವ್ಯ ೫ ಸರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗವಾಗಿ, ಒಟ್ಟು ೩೨೦ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಪದ್ಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವೃತ್ತಧಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿವೆ. ಕಥೆಯ ಒಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ವಾದಿರಾಜನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಜನ್ನನ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಕಥನಶೈಲಿ ಸರಳವಾಗಿಯೂ ಸುಲಭವಾಗಿಯೂ ಇದೆ.

೨. ಗುಜರಾತೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಗಳು ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಜಿನಚಂದ್ರಸೂರಿ (ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬ನೆಯ ಶತಮಾನ), ದೇವೇಂದ್ರ, ಲಾವಣ್ಯರತ್ನ (೧೬ನೆಯ ಶ. ಮಾ.), ಮನೋಹರದಾಸ (೧೭ನೆಯ ಶ. ಮಾ.) ಮೊದಲಾದವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

೩. ಪಂಡಿತ ಲಕ್ಷ್ಮೀದಾಸನ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದರ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ ೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗ. ಪದ್ಮನಾಥನ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಚಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

VIII. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಗಳಿವೆ. ಜನ್ನನೆ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಕ್ಷಿತಿಯೋಳ್ ಸಂಸ್ಕೃತದಿನ್ ಪ್ರಾಕೃತದಿನ್ ಕನ್ನಡದಿನ್ ಅದ್ಯರ್ ಆರ್ ಈ ಕೃತಿಯನ್ ಮಾಡಿದರ್-ಅವರಗ್ಗೆ ನನ್ ಮತಿ ಕೈಗುಡುಗೆಮಗೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿ ಯಾವುದೋ ಇನ್ನೂ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಜನ್ನನ ತರುವಾಯ ಹಲವರು ಯಶೋಧರ ಕಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

೧. ಪದುಮ(ನಾಭ)ನು ಭಾಮಿನೀ ಪಟ್ಟದಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸಂಧಿಗಳ ಕಾವ್ಯ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಒಟ್ಟು ೪೦೦ಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಈಗ ದೊರೆತಿರುವ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಓಲೆಗಳು ಕಳಚಿ ಹೋಗಿವೆ, ಕೆಲವು ಹರಿದು ಹೋಗಿವೆ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 'ಐ' ಇದೆ. ಕವಿಯ ಕಾಲ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯದು. ೧೫-೧೭ನೆಯ ಶತಮಾನವಿರಬಹುದು. ಜನ್ನನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪದುಮನಾಭ ನೋಡಿರಬೇಕೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವು ನಿರ್ದಶನಗಳಿವೆ. ಚಂಪೂಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವರ್ಣನೆ, ಅಲಂಕಾರ, ಶೈಲಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳ ಅನುಕರಣೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚರಪರಿಚಿತವಾದ ಅಷ್ಟಾದಶ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ; ಕೆಲವು ಕೊಂಚ ನಿರೀಳವಾಗಿವೆ, ಕೆಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಾದರೂ ಇವೆ. ಅದರೆ, ಇವುಗಳ ಹೊರೆಯಿಂದ ಓಟಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ತೊಡಕಿಲ್ಲ, ಕುಂಟಿಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಬರೆದಿದೆ. ಕವಿ ತನ್ನನ್ನು 'ವರ್ಣಕವಿ ತಿಲಕ' ಎಂದು ಕರೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕವಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪದ್ಯಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಕೆಳಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಟ್ಟಿದೆ :

... ಹೂಯ್ಯಳನಾ ಮಂಡಳವರಿಯ ರಾಜ ... ಡು
ದೋರನಮುದ್ರದೊಳಗೆ
ಅಖಂಡಿತ ತಪೋನಿಧಿ ನಿಧಾನವ ಪಡೆದನಾ ಮುನಿಯು ||

... ಗುರು ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ ... ಬೆನಸೆ ಕವಿ ಪದುಮನಾಭನು ...
ವಿರಚಿಸಲು ಮನದಂದನಲ್ಲದೆ | ವಿರಚಿಸುವೆನೆಂಬವಗೆ ನೂರೆಯೆ
ಸರಸ ಕವಿಗಳು ಮುನ್ನೆ ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೆನಲು ||

ಚತುರ ಕವಿಜನ ಜನಕರನ್ನೀ | ಕೃತಿಯು ತಿರ್ಮಗೆ ಕೇಳಿ ಪದಪ
ದ್ವಿತಿಯು ತೋರುಗೆ ಸಲೆ ಯಶೋಧರರಾಯ ಚರಿತೆಯೊಳು ||

ಹೀನರೆಂದೆನಿಹ ಪ್ರಥಮಗುಣ | ಸ್ಥಾನವರ್ತಿಗಳೇವುತಿರೆ ಕೃ
ಯಾನ ಜಿನಮ ತದವರನ್ನಲ್ಲದೆ ಬಗೆದು ಮಿಗೆ ಹೊಗಳಾ ||

ದಾನುನಿಧಿ ಬ್ರತನಿಧಿ ವಿಮಳನು | ಜ್ಞಾನನಿಧಿ ಗುಣನಿಧಿ ದಯಾನಿಧಿ
ಮಾನನಿಧಿ ನಮ್ಯಕ್ಪ್ರರತ್ನಾಕರ ನುಕವಿ ಪದಮ ||

ನಕಲ ಮುನಿಜನ ಬೆನನೆ ಕರ್ನಾ | ಏಕದ ಭಾಷೆಯೊಳೊಪ್ಪೆ ಜನಪದ
ಭಕುತಿ ಸಾಲಲಿತ ಪದವೆನೆವ ಗತಿ ಪದವ ಮುಂದಿಡಲು
ನುಕರ ಕವಿಗಳು ಮುನ್ನ ಪೇಳಿದ | ನುಕಥೆಯೆಂಬ ನುವರ್ಣರಂಗದೊ
ಳೊನೆಂದು ನರ್ತಿಪ ರಂಭೆಯೊಡನಾ ಸಿಂಬೆ ನಲವಂತ ||

... ಜಿನಮುನಿ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ ತ್ರೈವಿದ್ಯದೇವರ ನುತ ಕವಿ ಪದಮನಾಭ
ವಿಭು ವಿರಚಿತ ಯಶೋಧರನು ||
... ಚೈನರು ಕೊಂಡು ಪಾಲಿಸುತಿರ್ಕೆ ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿ ಕಥೆಯ ||

ಇವನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯ ಮಾರಿಗುಡಿ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು :

ಪುರದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದೊಳು ಯಮ | ಪುರವಿದೆಂದೆನೆ ಚಂಡಮಾರಿಯ
ಪುರ ಭಯಂಕರ ಜಡಜನಂಗಳಗದು ತವಿದೆಂದೆನಲು
ಕರಿಯ ದಂತದ ಕಂಬಬೋದಿಗೆ | ಹರಿಯ ಮೂಳೆಯ ಹಲಗೆ ಹಟ್ಟಿಗೆ
ನರರ ಮೂಳೆಯ ಕಲಕಾಳಿಕೆಯ ಮುಚ್ಚಣವು ||

ನುತ್ತುಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ತನೆಯನೆ | ತೆತ್ತಿಸಿದ ಪಂದರೆಗಳೋಳಿಯ
ಸುತ್ತಿ ಬೋಲುವ ಕರುಳಮಾಲೆಯ ನೆಣದ ಗೊಂಡೆಯಕೆ
ಮುತ್ತಿಮುನುರುವ ಹದ್ದು ಕಾಗೆಯ | ಮೊತ್ತ ಬಳಸಿರೆ ನರಕಗಾಮಿಯ
ನಿತ್ತ ಬರಹೇಳೆಂದು ಕರೆವಂತಲವ ಭೈರವರು ||

ಕೊಪ್ಪದ ಖಂಡದ ಕೃತಕ ಗಿರಿಗಳು | ಮುಪ್ಪದ ಹಲುಗಳ ರಾಶಿಗಳು ತರೆ
ಪಪ್ಪದ ಮುಂಡದ ಬಣಬೆಗಳು ಕಳುನೆಣದ ಬಾವಿಗಳು
ಜುರಿತು ದೊಪ್ಪಿನ ಸುರಿವ ರಕುತದ | ತೊಪ್ಪಗಳದ್ದು ತ ರೌದ್ರ ರನ ಕಣ್ಣ
ದೆಪ್ಪಿಯಲೊಪ್ಪಿಗಟ್ಟುತ್ತಾ ನರಕದ ಗಂಡನದು ಕೇಳಾ ||

ಲಗೆದು ಹೂಳಿಸಿಕೊಂಬ ಬಸುಪ್ಪಿ | ತೆಗೆವ ಜಂತ್ರದ ಮೆಯಗಳಲ ನೂ
ಜಿಗಳ ನಂಧಿಸಿಕೊಂಬ ಗರಳವನುಂಬ ಕೆಂಡದೊಳು
ಹೊಗುವ ಹಾಳವ ಮೊಗೆವ ಸೂಲನ | ನೆಗೆವ ತಲೆಗಳ ಬಗಿವ ಚರ್ಮವ
ನುಗಿವ ಎರರು ಮುಂಡೆ ನರಕವ ಹೊಗುವುದಕೆ ಕುಪ್ಪು ||

ವನುಧಯೋಗಗಣ ಜೀವರಾಶಿಗ | ಇಸುವ ನುಂಗಿದದಕ್ಕುಟ ತಳು
ವನುಟು ತೀವದು ನೋಗ ಪಾಪಿಯ ರೂಪನೆಂಬಂತೆ
ಮನುಗೆ ಒರಿಯಲು ಚಂಡಮಾರಿಯ | ನೊಸೆದು ನಂಬಿದ ಪಾತಕರು ಸಲು
ವ ನುಗತಿಯ ಬಲದಂತೆ ಬಿನ್ನನೆ ಪತ್ತಿದದು ನೋಡ ||

‘ಕೋಟಿಸಿರವ ಬಲಗೊಡಲು’ ತಂದಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ‘ಮಾರಿಯ ಕಾಡಿ
ನೋಳು ನೆರೆದಳುತ ಕರಾಣದ ಕೋಡವರಿಸಲು’ ಹರಾಜು ಕ್ಕೆಮಿಗೆ ಮಾರಿದತ್ತನು
‘ಕರಿ ತುರಗ ರಥ ಬಲ ಸಹಿತ’ ನೆಲ ಬರಿದು ಬಾಯ್ ಬಡೆ ನರಕವೆಂಬಾ ಪುರಕೆ ನಡೆ
ವಂತೆ’ ‘ಪೊಣಮುಟ್ಟುನು ಪುರೋಹಿತ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸಹಿತ’. ಮಾರಿದತ್ತನು ‘ತೀರ್ಥ
ಪ್ರಸಾದವ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಡೆ ತನ್ನ ತಲೆಗವತಂದನಾ ಜೀವಿಗಳ ತಲೆಗೆ ತಂದ’.

೨. ಚಂದಣವರ್ಣಿಯ ಯಶೋಧರ ಕಥೆ : ಇದಕ್ಕೆ ಜೀವದಯಾ
ಪ್ಲಮಿಯ ಕಥೆಯೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಭಾಮಿನೀ ಪಟ್ಟದಿಯಲ್ಲದೆ ; ಸಂಧಿ
ವಿಭಾಗವಿಲ್ಲ ; ಒಟ್ಟು ೧೦೮ ಪದ್ಯಗಳು. ಕವಿಯ ಕಾಲ ದೇಶ ಒಂದೂ
ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ೧೫-೧೭ನೆಯ ಶತಮಾನವಿರಬಹುದು. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ
ಕವಿಯ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಬರುವುದು ಅರ್ಧ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ : ‘ಶ್ರುತ
ಮುನೀಶ್ವರವರ ತನೂಧವ ಚಿತವಾದನ ಶುಭಚಂದ್ರ ಮುನಿಪನ ಸುತನು
ಚಂದಣವರ್ಣಿ ರಚಿಸಿದ ಕಥೆ ಯಶೋಧರನಾ’. ಇದೇ ಕವಿ ಚಂಪು
ವಿನಲ್ಲ ಬರೆದಿರುವ ನಂದೀಶ್ವರದ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆಯಿಂದ ಕವಿಯ
ವಿಷಯ ಹೇಳುವ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಜಿನವರ ಸತ್ಪುರಾಣತತಿಯಂ ಪರಮಾಗಮಮಂ ರಥಾಂಗಭೈನ
ಮನಸಿಜ ಸೀರಿ ಪಾಂಡುತನಯಾದಿ ಕಥಾನ್ವಿತಮಂ ಸುಕಾವ್ಯಮಂ
ಮುನಿನದುಪಾಸಕಾಚರಣಮಂ ಸಲೆ ಪೇಳ್ ಕವೀಶ ಭಾಸ್ಕರರ
ಜನವಿನುತರ’ ಮದೀಯ ಮತಿಪದ್ಮನಿಗೀಗೊಲವಿಂ ವಿಕಾಸಮಂ

ರತಿಪತಿಮಾನಮರ್ಧಿ ಪಗಮಾಗಮವಾರುಧಿ ಪಾರದೃಶ್ಯನಂ
ನುತಗುಣರತ್ನ ರೋಹಣಶಿಲೋಚ್ಚಲ ಭವ್ಯ ಸರೋಜ ಭಾಸ್ಕರ
ಶ್ರುತಮುನಿರಾಜನೂನು ನತಭವ್ಯಜನಾಮರಥನು ಭೂಮಿವಿ
ಶ್ರುತಶುಭಚಂದ್ರಯೋಗಿ ಸಲೆ ಕೀರ್ತಿಯನಾಳೆ ಸಿದಂ ಧರತ್ರಿಯೋಳೆ

೨ ಶುಭಚಂದ್ರಾಹ್ವಯ ಯೋಗೀಶಾತ್ಮಜ ಚಂದಣಾಭ್ಯವರ್ಣಬುಧನೋ
ಮಾಶಯ ಹರವಂ ರಚಿಸಿದನೀಶುಭ ನಂದೀಶ್ವರಾಭ್ಯ ಸದ್ವ್ರತ ಕಥೆಯಂ

೩. ಯಶೋಧರ ಸಾಂಗತ್ಯ : ಕವಿಯ ಹೆಸರು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ; ಕಾಲ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೫೦. ಒಟ್ಟು ಮೂರು ಸಂಧಿಗಳೂ ೩೨೮ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳೂ ಇವೆ. ಜನ್ನನ ಯಶೋಧರ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಜನರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತೆಯೂ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆಯೂ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

೪. ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆ :

ಮಿಕ್ಕವರಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಜೈನರಲ್ಲಿಯೂ ಹಳೆಯಂದಿನಿಂದಲೂ ಹಲವು ನೋಂಪಿಗಳು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿವೆ. ವ್ರತ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅಚ್ಚ ಕನ್ನಡ ಮಾತಾದ ಈ ನೋಂಪಿ ಜೈನರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆ. ಈ ಎಷ್ಟೋ ನೋಂಪಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ವಿಧಾನಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅವುಗಳ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಥೆಗಳೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆಗಳು ಎಂದು ಹೆಸರು. ಕನ್ನಡದ ಈ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬನೇ ಕರ್ತೃವಾಗಲಿ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಾಗಲಿ ಒಂದೇ ಬಗೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಬರೆದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಲುಪಾಲು ಕಥೆಗಳು ವಚನ (ಗದ್ಯ) ರೂಪದಲ್ಲಿವೆ. ಕೆಲವು ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿವೆ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ಚಂದಣವರ್ಣಿಯ ನಂದೀತ್ಪರದ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆ ಒಂದು ಚಂಪೂ ಗ್ರಂಥ). ಈ ಬರಹಗಳ ಕಾಲ ೧೫-೧೭ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಿರಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನೋಂಪಿಯನ್ನೂ ಕುರಿತು ಮೊದಲು ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದರು, ಯಾರು ಆಚರಿಸಿ ಫಲಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದರು, ಆಚರಣೆಯ ದಿನ ಯಾವುದು, ಕ್ರಮ ಹೇಗೆ — ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ಸಾಲಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಲವತ್ತು ಓಲೆಗಳ ವರೆಗಿನ ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸದ, ಬರಿಯ ಶುಷ್ಕ ಕ್ರಮ ವಿಧಾನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ರಸವತ್ತಾದ ಕಥನದ ವರೆಗಿನ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪದ ಕಥೆಗಳಿವೆ ಈ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ. ಕೆಲವಂತೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಲು ಸೊಗಸಾಗಿವೆ, ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿವೆ. ಇಂಥವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಶೋಧರನ ವೃತ್ತಾಂತ ಬರುವ ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆ ಒಂದು ¹.

¹ ಅನುಬಂಧ ನೋಡಿ.

ಜನರು ಪಶುಬಲ ನರಬಲ ಕೊಟ್ಟು ದುರ್ಗಾಷ್ಟಮಿಯನ್ನು ಹಿಂಸಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಜೈನರು ಅಹಿಂಸಾ ರೂಪದ ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯ ನೋಂಪಿಯನ್ನು ಆಚರಣೆಗೆ ತಂದಿರಬಹುದೆಂದೂ, ಅಹಿಂಸಾತತ್ವ ಬೋಧಿಸುವ ಯಶೋಧರವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದೂ ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ

ಒಂದನೆಯ ಅವತಾರ

ಪುರುದೇವಾದಿಗಳೊಲಿಸಿದ
ಪರಮಶ್ರೀ ವಧುವನೊಲಿಸಿಯುಂ ಪರವನಿತಾ
ನಿರಪೇಕ್ಷಕನೆನಿಸಿದ ದೇ
ವರ ದೇವಂ ಕುಡುಗೆ ಸುವ್ರತಂ ಸುವ್ರತಮಂ

೧

ಕ್ಷಿತಿಯೊಳ್ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂ ಪ್ರಾ
ಕೃತದಿಂ ಕನ್ನಡದಿನಾದ್ಯರಾರ್ ಈ ಕೃತಿಯಂ
ಕೃತಿಮಾಡಿದರವರ್ಗಳ ನನ್
ಮತಿ ಕೈಗುಡುಗೆಮಗೆ ಸರಸ ಪದ ಪದ್ಧತಿಯೊಳ್

೨

ಶ್ರಾವಕಜನದುಪವಾಸಂ
ಜೀವದಯಾಪ್ತಮಿಯೊಳಾಗೆ ಪಾರಣಿ ಕಿವಿಗ
ಳ್ಗೆ ವಸ್ತುಕಥನದಿಂದುದ್
ಭಾವಿನೆ ಕವಿಭಾಳಲೋಚನಂ ವಿರಚಿಸಿದಂ

೩

ಪರೇವುದು ದುರಿತತಮಿಸ್ತಂ
ಪೊರೆಯೇಱುವುದಮಳದೃಷ್ಟಿ ಕುವಳಯವನಮಾ
ಚರಿಪ ಜನಕ್ಕೆ ಯಶೋಧರ
ಚರಿತ ಕಥಾಶ್ರವಣಮೆಂಬ ಚಂದ್ರೋದಯದೊಳ್

೪

ಶೀರ್ಷಾರ್ಥರಣಂ ಧರೆಗುತ್
 ಕರ್ಪವಿಳಾಸನದ ಭೂಮಿ ಸಕಳಜನಕ್ಕಂ
 ಹರ್ಪಮನೀವುದು ಭಾರತ
 ವರ್ಪದಯೋಧ್ಯಾ ಸುವಿಷಯದೊಳ್ ರಾಜಪುರಂ

೫

ಅದು ಪಿರಿಯ ಸಿರಿಯ ಬಾಬ್‌ಮೊದ
 ಲದು ಚಾಗದ ಭೋಗದಾಗರಂ ಸಕಲ ಸುಖ
 ಕೈದು ಜನ್ಮಭೂಮಿಯೆನಿಸಿದು
 ದದನಾಳ್ವಂ ಮಾರಿದತ್ತನೆಂಬ ನೃಪಾಲಂ

೬

ಆ ಪುರದ ತೆಂಕವಂಕದೊ
 ಳಾಪೊತ್ತುಮನೇಕ ಜೀವಹತಿ ತನಗೆ ಸುಖೋ
 ದ್ವೀಪನಮನಿಸುವ ಪಾಪಕ
 ಳಾಪಂಡಿತೆ ಚಂಡಮಾರಿ ದೇವತೆಯಿರ್ಪಳ್

೭

ತನಗರಸು ವೆರಸು ಪುರಜನ
 ಮನಿತು¹ಮಿಷಂ¹ಚೈತ್ರಮೆಂಬ ತಿಂಗಳೊಳಬಿಲಾ
 ಚರ್ನೆ ವೆರಸು ಜಾತ್ರೆ ನೆರೆಯದೊ
 ಡನಿತುಮನೊರ್ಮೊದಲೆ ವಿಳಯದೊಳ್ ನೆರೆಯಿಸುವಳ್

೮

ಆ ದೇವಿಯ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಮೊಳೆ
 ಪೊದೆಳವೆಹು ಸಿರದ ಗಾಳಮುರಿಯುಯ್ಯಲೆ ಕೈ
 ಪೊದನುಕೆ ಕೋಕಿಲಧ್ವನಿ
 ಫೂದಲೆಯುಲಯಾಗೆ ಬಂದುದಂದು ಬಸಂತಂ

೯

ನಿಸಿರಮನೆ ಪಿಡಿದು ಸರಕೆಗೆ
ವನಂತನಲವೊರ್ದ ಮಾವಿನಡಿಮಂಚಿಕೆಯೊಳ್
ಕುಸುರಿದಪುದಡಗಿನಂತೆವೊ
ಲೆಸೆದುವು ತದ್‌ವನದೊಳುದಿದರ್ ಮುತ್ತದ ಮುಗುಳ್ಳಳ್ ೧೦

ಮಾರಿ ಮಲಯಾನಿಳಂ ನವ
ನೀರಜ ವನಮೆಂಬ ಕೆಂಡದೊಳ್ ದಂಡನಮ
ಸ್ಕಾರದೆ ಬಂದಪನಿತ್ತ ವ
ಧಾರಿಪುದೆಂಬಂತಿರುಲಿದುವರಗಿಳಿ ಬನದೊಳ್ ೧೧

ಅಂತು ದೊರೆವೆತ್ತು ಬಂದ ವ
ಸಂತದೊಳಾ ಮಾರಿದತ್ತ ನುಂ ಪುರಜನಮುಂ
ತಂತಮಗೆ ಚಂಡಮಾರಿಗೆ
ಸಂತನಮಂ ಮಾಡಲೆಂದು ಜಾತ್ರಗೆ ನೆರೆದರ್ ೧೨

ಸುರಿಗಿಡಿದರ್ಚನೆಯಾಡುವ
ಪರಕೆಯನೊಪ್ಪಿ ಸುವ ಲಕ್ಕಲೆಕ್ಕದ ಲೆಂಕರ್
ವೆರಸು ಬಲ¹ಗೊಂಡು¹ ದೇವಿಯ
ಚರಣಂಗಳ್ಗೆ ಟಗಿ ರಂಗಮಂಟಪದೆಯೊಳ್ ೧೩

ನಿಂದು ನರಪತಿ ತಳಾಟಂ
ಗೆಂದಂ ನೀನ್ ಬರಿಸು ಮನುಜಯುಗಮಂ ಮುನ್ನಂ
ಕೊಂದರ್ಚಿಸುವೆಂ ಪೂಜೆಯೊ
ಳಿಂದಿನ ಪರಿ ತಪ್ಪೆ ದೇವಿ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಣಳ್ ೧೪

ತಡವಾದಪ್ಪುದು ಪೌರರ್
ಕುಡವೇಟ್ಟುದು ಪಲವು ಜೀವರಾಶಿಯ ಬಲಿಯಂ
ನಡೆಯೆನೆ ಹನಾದಮಾಗಳೆ
ಪಿಡಿತ್ತಾರದೆ ಮಾಣರೆನ್ನ ಕಿಂಕರರೆನುತುಂ

೧೫

ಕಿಱುವರೆಯದ ಶುಭಲಕ್ಷಣ
ದಱುಕೆಯ ನತ್ಕುಲದ ಮರ್ತ್ಯಯುಗಲಕಮಂ ತಾನ
ಅಱಿನಲ್ ಬಳರಿಯ ಬನದಿಂ
ಪೊಳಿಮುಟ್ಟಂ ಚಂಡಕರ್ಮನೆಂಬ ತಳಾಱಿಂ

೧೬

ಇತ್ತಲ್ ಬಟಿಕ್ಕ ಪಂಚಶ
ತೋತ್ತಮ ಯತಿಸಮಿತಿ ವೆರನು ಗಮನಪ್ರಾಯ
ಶ್ಚಿತ್ತ ನಿಮಿತ್ತಂ ಬಂದು ನು
ದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ್ ಪುರೋಪವನಮಂ ಸಾರ್ದರ್

೧೭

ಅವರ ಗುಣಮವರ ನಯಮ
ಮವರ ತಪಶ್ಚರಣಮೆಂಬುದವರಿವರಳವ
ಲ್ಲವರ ಹೆಸಗೊಂಡ ನಾಲಗೆ
ನವಿದಱುಯದು ಬಟಿಕ ತಾಯ ಮೊಲೆವಾಲವನಿಯಂ

೧೮

ಮುನಿಸಮುದಾಯ ಸಮೇತಂ
ವಿನೇಯಜನ ವನಜವನ ದಿವಾಕರನೆಂತಾ
ಮುನಿಪನುಪವಾಸಮಂ ಪ
ರ್ವ ನಿಮಿತ್ತಂ ತಳೆದು ಬಟಿಕ ಬಾಲಕಯುಗಮಂ

೧೯

ಚರಿಗೆಗೆ ಬೀಜ್ಯೂಡೆ ಗುರುಗಳ
ಚರಣಕ್ಕಾ ಯುಗಳಮೆಟಗಿ ಪೊಟಮಟ್ಟಾಗಳ್
ತರುಣ ವನಹರಿಣ ಯುಗಮಂ
ತರಕ್ಷು ಪಿಡಿವಂತೆ ಚಂಡಕರ್ಮಂ ಪಿಡಿದಂ ೨೦

ಅಭಯರುಚಿಯಭಯಮತಿಯೆಂ
ಬುಭಯಮನಾ ಪಾಪಕರ್ಮನೊಯ್ಯೆಡೆಯೊಳ್ ಮ
ತ್ತಭಯರುಚಿ ತಂಗೆಗೆಂದಪ
ನಭೀತೆಯಾ¹ಗೆಲಗೆ¹ ತಾಯೆ ಮರಣದ ಹೆಸೆಯೊಳ್ ೨೧

ನಿಯತಿಯನಾರ್ ಮೀಟಿದಪರ್
ಭಯಮೇವುದೊ ಮುಟ್ಟದೆಡೆಗೆ ಸೈರಿಸುವುದೆ ಕೇಳ್
ನಯವಿದೆ ಪೆತ್ತ ಪರೀಷಹ
ಜಯಮೆ ತಪಂ ತಪಕೆ ಬೇಟೆ ಕೋಡೆರಡೊಳವೇ ೨೨

ಅಣ್ಣನ ಮಾತಂ ಮನದೊಳ್
ತಿಣ್ಣಂ ತಳೆದೆಂದಳನುಜೆ ಮಾಡಿದುದಂ ನಾ
ಪುಣ್ಣದೆ ಪೋಕುಮೆ ಭಯಮೇ
ಕಣ್ಣ ಭವಪ್ರಕೃತಿವಿಕೃತಿ ನಾವಟಿಯುದುದೇ ೨೩

ಎನಿತೊಳವಪಾಯಕೋಟಿಗ
ಳನಿತರ್ಕಂ ಗೇಹಮಲೆ ದೇಹಮಿದಂ ನೆ
ಟ್ಟನೆ ಪೊತ್ತು ಸುಖಮನಟಿಸುವ
ಮನುಜಂ ಮೊರಡಿಯೊಳೆ ಮಾದುಪಟಮಟನದಿರಂ ೨೪

ಬೇಡಿದ ಕಾಡೊಳ್ ಮಡೆಯಾ
ಯ್ದಿಡಾಡುವುದಿಹ ಪೊಳೆಯನೆನಗಂ ನಿನಗಂ
ಮೂಡುವ ಮುಯಗುವ ದಂದುಗ
ಮಾಡಿದ ಹೊಲನುಂಡ ಮದ್ದು ಕಂಡ ವಿಚಾರಂ

೨೫

ಇಂತಿಂತೊರ್ವರನೊರ್ವರ್
ನಂತೈಸುತ್ತಂ ನೈಪೆಂದ್ರತನುಜಾತರ್ ನಿ
ಶ್ಚಿಂತಂ ಪೊಕ್ಕರ್ ಪನಿದ ಕೈ
ತಾಂತನ ಬಾಣನುಪೊಲಿದರ್ ಮಾರಿಯ ಮನೆಯಂ

೨೬

ತಳಮನುಡಿದಿಡುವ ಕಣ್ಣಂ
ಕಳೆದೇಳಿಪ ಕರುಳ ತೋರಣಂಗಳ್ಳುವ ಕಾ
ಲ್ಗನುರಿವಿ ನೆತ್ತರಾ ಕೂ
ಬ್ಬಳನಡುತಿಹ ವೀರರೆತ್ತ ನೋಡ್ವೊಡಮದಪೊಳ

೨೭

ತಾಳುಗೆಯನುರ್ಚಿ ನೆತ್ತಿಯ
ಗಾಳಂ ಗಗನೊಡೊಳಿಟ್ಟ ವಾರಿಯ ಬೀರರ್
ಪಾಳಿಯೊಳಿಸಿದರ್ ಪಾಪದ
ಹೋಳದ ಬೆಳನಿಗೆ ಬೆರ್ಚುಗಟ್ಟಿದ ತೆಳದಿಂ

೨೮

ಅಡು ಕುಳಿ ಕೋಟಿ ಕೋಣನ
ಕೂಡಿದ ಪಿಂಡೊಳಿಹ ಪೆಳಿಹ ಮಾರ್ದನಿಯಿಂದಂ
ಕೂಡೆ ಬನಮಯ ದುರ್ವರೆ
ಬೀಡೆಯನೆರ್ದೆಯೊಡೆದುದಿಹ ಕೋಟಲೆಗಾಗಳ

೨೯

ಹೆಸೆದನೆಗೆ ನರಶಿರಂ ತೆ
ತ್ತಿ ಸಿ ಮೆಱುದುವು ಮದಿಲೊಳಬ್ಬೆ ಪೇರಡಗಿನ ಪೆರ
ಬೆಸನದೆ ಪೊಳಗಣ ಜೀವ
ಪ್ರಸರಮುಮಂ ಪಲವು ಮುಖದಿನವಳೋಕಿಪವೊಲ

೩೦

ಭೈರವನ ಜವನ ಮಾರಿಯ
ಮೂರಿಯವೊಲ ನಿಂದ ಮಾರಿದತ್ತಂ ಲಲಿತಾ
ಕಾರರ ಧೀರರ ಬಂದ ಕು
ಮಾರರ ರೂಪಿಗೆ ಠಕ್ಕುಗೊಂಡಂತಿದಂ

೩೧

ಅರಸನ ಕೆಲಬಲದವರ್ಗಳ್
ಪರಸಿರೆ ಪರಸಿರೆ ನೃಪೇಂದ್ರನಂ ನೀವೆನೆ ಮಂ
ದರಧೀರನಭಯರುಚಿ ¹ನೃಪ
ವರ ನಿರ್ಮಲ¹ ಧರ್ಮದಿಂದೆ ಪಾಲಿಸು ಧರೆಯಂ

೩೨

ಎಂದು ಪರಸಿದೊಡೆ ಪೊಯ್ಯದೆ
ನಿಂದು ನೃಪಂ ಮನದೊಳೆಂದನೀ ದೇಗುಲಮಂ
ಬಂದು ಪುಗಲೊಡನೆ ಜೀವಂ
ನಿಂದಳಿಯದು ಮುನ್ನಮಿನ್ನರಂ ಕಂಡಳಿಯೆಂ

೩೩

ಕಿಟ್ಟ ಕರವಾಳ್ಗೆ ಮೆನಗಂ
ಮಿಟ್ಟು ವಿನಂತಿದ್ ಮಾರಿಗಂ ಬೆದಳಿದೆ ನಿಂ
ದಟ್ಟಿ ಯನೆ ನುಡಿದರಿವರ ನೆ
ದಟ್ಟೆ ಕರಂ ಪಿರಿದು ಧೀರರಕಟ ಕುಮಾರರ

೩೪

¹ ನಿರ್ಮಲ ದಯೆಯಿಂ (ನ)

ಜವಳಿವೆಹಿ ಮನುಜ ರೂಪದಿ
ನವನಿಯೊಳೊಗೆದಂತೆ ಕಾಂತಿ ಮೆಹಿದಪುದಿಂದಿಂ
ತಿವರ್ಗಳ ಚೆಲ್ವಿಕೆ ಕಣ್ಣಳ
ತವರಾಜಮನಿಂದು ಕಂಡೆನೀ ಬಾಲಕರಂ

೩೫

ಅವ ಕಾಲಮಾರ ತನಯರಿ
ದಾವಡೆಯಿಂ ಬಂದಿರೇಕೆ ಬಾಲ್ಯದೊಳೀ ಭಿ
ಕ್ಷಾವೃತ್ತಿ ಯೆಂದು ಬೆನಗೊಳೆ
ಭೂವರೆ ಕೇಳೆಂದು ಕುವರನಂದಿಂತೆಂದಂ

೩೬

ಧರ್ಮಪರರ್ಗಲ್ಲದೆಮ್ಮಯ
ನಿರ್ಮಲಚಾರಿತ್ರಮಿಂಬುಕಯ್ಯದು ನಿನಗಾ
ಧರ್ಮದ ಪೋದ ಪೊಲಂಬದು
ನರ್ಮದೆಯಿಂ ಗೆಂಟದೇಕೆ ಕೇಳೆ ಪೆಯೆಮ್ಮಂ

೩೭

ಅ ಮಾತನ್ನೆ ಗಮಿಕೆಲೆ
ಭೂಮೀಶ್ವರ ನಿನಗೆ ಪಥ್ಯಮಾವುದದಂ ಮಾ
ಡಾಮೂಲಚೂಲಮೆಮಗೆ ತ
ಳಾವಲಕಂ ಭವನಿಬದ್ಧಮಟಲಿಸಿತೆಮ್ಮಂ

೩೮

ಗುಣಿಗಳ ಗುಣರತ್ನ ವಿಭೂ
ಷಣಮೆಸೆವುದೆ ವಿಕಳಹೃದಯರಾದವರ್ಗೆ ನೃಪಾ
ಗ್ರಣಿ ಪೇಠ್ ತುಪ್ಪೇಹಿದ ದ
ರ್ಪಣದೊಳ್ ಪಜ್ಜಳಿಸಲಾರ್ಪುದೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಂ

೩೯

ಇಂತೆಂಬುದುಮಾ ಕುವರನ
ದಂತಪ್ರಭೆಯೆಂಬ ಶೀತಕರನುದಯದಘ
ಧ್ವಾಂತೌಘ ಮಧುಪ ಮಾಲಿಕೆ
ಯಂ ತೊಲಗಿ¹ಸೆ¹ ಮುಗಿದುದವನ ಕರ ಸರಸಿರುಹಂ ೪೦

ಧನಮಂ ಕಂಡ ದರಿದ್ರನ
ಮನದವೊಲೆಗಿರುವು ಪರಿಜನಗಳ ನೊಸಲಾ
ವಿನಯನಿಧಿಗಾ ಕುಮಾರಕ
ನನುರಾಗದೆ ಮಾರಿದತ್ತವಿಭುಗಿಂತೆಂದಂ ೪೧

ಭಲರೆ ನೃಪೇಂದ್ರಾ ದಯೆಯೊಳ್
ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದೆ ಮನಮನಮಮ ನೀನ್ ಕೇಳ್ವುದು ಸತ್
ಫಲಮಾಯ್ತು ಧರ್ಮಪಥದೊಳ್
ಸಲೆ ²ನಿಂದಪೆ ಕಾಲಲಬ್ಧಿ ಪೊಲಗೆಡಿಸುವುದೇ ೪೨

ಎಂತು ಬೆಸಗೊಂಡೆ ಬೆಸಗೊಂ
ಡಂತಿರೆ ದತ್ತಾವಧಾನನಾಗು ಜಯಶ್ರೀ
ಕಾಂತೆಯುಮಂ ಪರಮಶ್ರೀ
ಕಾಂತೆಯುಮಂ ನಿನಗೆ ಕುಡುಗುಮೀ ಸತ್ಕಥನಂ ೪೩

ಶ್ರೀಮತ್ ತೀರ್ಥಾಧಿಪನ ವದನಾಂಭೋಜದಿಂ ಸರ್ವಭಾಷಾ
ಸಾಮಾನ್ಯಂ ಶ್ರೀವಚನಮೊಗೆದತ್ತಾ ವಚೋಮಾರ್ಗದಿಂ ಮ
ತ್ತಾಮುಂ ಕಂಡುಂಡುದಳಿ ಕಥೆಯಂ ಪೇಟ್ಟಪೆಂ ಕೇಳಿಮೆಂದಾ
ಭೂಮೀಶಂಕಂದಭಯರುಚಿಯಿಂತೆಂದು ಪೇಟಲ್ ತಗುಳ್ಳಂ ೪೪

¹ ಸಿ (ಸ, ಗ, ಚ). ² ಸಂ (ಗ).

ಅಭಯರುಚಿಕುಮಾರಂ ಮಾರಿದತ್ತಂಗೆ ಹಿಂನಾ
 ರಥನ ಮತಿಗೆ ನಯ್ವಂ ಪೇಟ್ಟು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಂದೀ
 ಶುಭಕಥನಮನತ್ಯಾನಂದದಿಂ ಕೇಳ್ವೆ ಭವ್ಯ
 ಪ್ರಭುಸಭೆಗೆನೆದಿರ್ಕುಂ ಮಂಗಳಂ ಶ್ರೀ ವಿಲಾಸಂ

೪೫

ಎರಡನೆಯ ಅವತಾರ

ಆ ಕಥೆ ಮತ್ತೆಂತೆಂದೊಡಿ
 ಛಾಕಾಂತೆಗವಂತಿ ವಿಷಯಮಾನ್ಯದವೊಲ್ ಶೋ
 ಭಾಕರಮಾಯ್ದದಱೊಳ್ ನಾ
 ನಾಕುಟ್ಟಿಳದಂತೆ ಮೆಱುವುದುಜ್ಜೇನಿ ಪುರಂ

೧

ಆ ಪುರದರಸಂ ನತಭೂ
 ಮೀಪಾಲರ ಮಕುಟಮನ್ತ್ರ ಕದೆ ನಿಜ ತೇಜೋ
 ರೂಪಕಮೆ ಪದ್ಮ ರಾಗದ
 ದೀಪದವೊಲ್ ಮೆಱುವಿನಂ ಯಶಾಘಂ ಮೆಱುವಂ

೨

ದೊರೆವಡೆದ ಯಶಾಘನ ಭೂ
 ವರತಿಳಕನ ಕಣ್ಣಳಂಗರಕ್ಕರ್ ಮನಮಾ
 ಭರಣಂ ರಾಜ್ಯಶ್ರೀ ಸಹ
 ಚರಿಯೆನೆ ಸಂದತ್ತು ಚಂದ್ರಮತಿಗರನಿತನಂ

೩

ಅನಿತೆಸೆವ ಚಂದ್ರಮತಿಗಂ
 ಜನಪತಿಗಂ ಪುಟ್ಟಿದಂ ಯಶೋಧರನೆಂಬಂ
 ಜನಮೋಹನಬಾಣಂ ಕ
 ಬಿೞನ ಬಿಲ್ಲಂ ನನೆಯ ನಾರಿಗಂ ಪುಟ್ಟಿದವೊಲ್

೪

ನೋಡುವ ಕಣ್ಣಳ ನಿರಿ ಮಾ
 ತಾಡುವ ಬಾಯ್ಗಳ ರಸಾಯನಂ ಸಂತಸದಿಂ
 ಕೂಡುವ ತೋಳಿಗಳ ಪುಣ್ಯಂ
¹ನಾಡಾಡಿಯೆ ರೂಪು¹ ಕುವರ ವಿದ್ಯಾಧರನಾ

೫

¹ ನಾಡಾಡಿಯ ರೂಪ (ಸ, ಗ)

ಎಳವೆಳ್ಳಿಂಗಳ್ ನನೆಗಣಿ
ಮಳಯಾನಿಳಿನಿಲ್ಲ ಮೂವರೊಳಗಾರೊ ಕುತೂ
ಹಳಮಾದಪುದೆನ್ನದ ಕ
ಣ್ಣೊಳವೆ ಯಶೋಧರ ಕುಮಾರನಂ ಕಾಣಲೊಡಂ

೭

ಅಮೃತಮತಿ ಗಡ ಯಶೋಧರ
ನ ಮನಃಪ್ರಿಯೆ ಆಕೆ ದೀವಮಾಗೆ ಪುಳಿಂದಂ
ಸುಮನೋಬಾಣಂ ತದ್‌ಭೂ
ರಮಣನನೊಲಿದಂತೆ ಗೋರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿಕುಂ

೭

ನರೆಯೆಂಬ ಹೊಪಿಸು ಮೊಗಮೆಂ
ಬರಮನೆಯಂ ಪೊಕ್ಕೊಡಂಗನಾಲೋಕನಮೆಂ
ಬರಸೆಂತಿದರ್ಪನೆಂದಾ
ನರನಾಥಂ ತೊಪ್ಪಿದನವಿಳ ವಿಷಯಾಮಿಷಮಂ

೮

ಧರಣೀಭಾರಕ್ಕೆ ಯಶೋ
ಧರನನೊಡಂಬಡಿಸಿ ನೂರ್ವರರಸುಗಳೊಡನಾ
ದರದಿಂ ಕಂಬಂದಪ್ಪಿದ
ಕರಿಯಂತೆ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ನಡೆದನಿಳಿತಂ

೯

ಅಳವಡೆ ಭುಜದೊಳ ಮೃಗಮದ
ತಿಳಕದವೊಲ್ ಸಕಲ ಧರಣಿ ಯೌವನಭೂಷಾ
ವಳಿಯೆನೆ ತಿರ್ದುವನಾ ನೃಪ
ಕುಲಶೇಖರನಮೃತಮತಿಯ ಮುಖದರ್ಪಣದೊಳ

೧೦

ಅವನಿಪನೋರ್ಮ ಸಭಾಮಣಿ
ಭವನದಿನಂಬರ ತರಂಗಿಣೀ ಪುಳಿನಮನೇ
ಉವ ಹಂಸನಂತೆ ಶಯ್ಯಾ
ಧವಳ ಪ್ರಾಸಾದತಳಮನೇಱಿದನರಸಾ

೧೧

ಅಮೃತಮತಿ ಸಹಿತಮಾ ಚಂ
ದ್ರಮತಿಯ ನುತನಂತು ಮೆಱುವ ದವಳಾರದೊಳ
ಭ್ರಮು ವೆರಸಭ್ರಗಜಂ ವಿ
ಭ್ರಮದಿಂದಂ ಸೆಜ್ಜ ರಕ್ಕ ಬಂದವೊಲೆಸೆಗುಂ

೧೧*

ಹೃದಯಪ್ರಿಯರಂತೊಪ್ಪಿದ
ಪದದೊಳ್ ಗರಟಿಗೆಯ ಜಾವದುಕ್ಕಡದುಲಿ ಮ
ಟ್ಟಿದ ಪೊತ್ತು ಸೊಟ್ಟೆ ಕರುಮಾ
ಡದ ಪಕ್ಕದೊಳಿದ್ ಪಟ್ಟದಾನೆಯ ಬದಗಂ

೧೨

ಬಿನದಕೆ ಪಾಡುತ್ತಿರೆ ನುಣ್
ದನಿ ನಿದ್ರೆಗೆ ಕತಕಬೀಜಮಾಯೆನೆ ಮೃಗಲೋ
ಚನೆ ತಿಳಿದಾಲಿಸಿ ಮುಟ್ಟಿದ
ಮನ¹ಮಂ¹ ತೊಟ್ಟನೆ ಪನಾಯದಾನಂಗೊಟ್ಟಳ್

೧೩

ಅಂತೆಸೆಯೆ ಪಾಡುತ್ತಿರೆ ತ
ದ್ವಂತಿಪನತಿನೊತ್ಸಗೀತ ಪಾತನ ವಿಕಲ
ಸ್ವಾಂತೆಗೆ ನೋಡುವ ಕೂಡುವ
ಚಿಂತೆ ಕಡಲ್ಪರಿದುದಂದು ಬೆಳಗಪ್ಪಿನೆಗಂ

೧೪

¹ ಮನೆ (ಗ)

ಮನದನ್ನಳಪ್ಪ ಕೆಳದಿಗೆ
ಮನಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟ ಬಟಿಕ ಕಟಿಪಿದೊಡವಳಾ
ತನ ರೂಪುಗಂಡು ಕಣ್ಣಂ
ಮನಕ್ಕಮುದ್ಗಾರವೆತ್ತು ಭೋಂಕನೆ ಮಗುಳ್ಳಳ್

೧೫

ಅಮೃತಮತಿಯೆತ್ತ ರೂಪಾ
ಧಮನಪ್ಪಾವಂಕನೆತ್ತ ಚಿತ್ರಮಪಾತ್ರೇ
ರಮತೇ ನಾರೀ ಎಂಬುದು
ನಮನಿಸಿದುದು ಬೆಂದ ಬಿದಿಗೆ ಕಣ್ಣಲ್ಲಕ್ಕುಂ

೧೬

ಎನುತುಂ ಬಂದು ವಿಷಣ್ಣಾ
ನನೆಯಂ ಮಾರ್ಗಾವಲಗ್ನ ನೇತ್ರೆಯನುಚ್ಚಾಪ್ಪ
ನ ನಿತಪ್ಪಾಧರ ರುಚಿಯಂ
ಮನುಜೇಂದ್ರಾಂಗನೆಯನೆಯ್ದಿ ಕಂಡಿಂತೆಂದಳೆ

೧೭

ಕಂತುವಿನ ಕಯ್ಯ ಕೂರನಿ
ಯಂತಿರೆ ಗರಗರಿಕೆವಡೆದು ಪೊಳೆವನಿಯಳೆ ನೀನ್
ಇಂತಪ್ಪ ಕಾಮದೇವಂ
ಗಿಂತೆಂತಾಯ್ದು ಒಸಿ ಕೂರ್ತೆಯೆಂದಾನಜಿಯೆಂ

೧೮

ಈ ದೊರೆಯನೆಂದು ತೋರಲ್
ಮೇದಿನಿಯೊಳಗಾತನಲ್ಲದಿಲ್ಲೆನೆ ಪೇಡ್ ಪೇಡ್
ಕಾದಲನಂತಿರೆ ಚೆಲ್ವನೆ
'ದೂದವಿ ನೀನೆನ್ನ ಕೊಂದೆಯೆಂದೊಡೆ ಪೇಟ್ಟಳೆ

೧೯

ಪೆಣಿದಲೆ ಕುಟಿನೊನಲಟಿಗೆ
ಣ್ಣೊ ಟುವಾಯ್ ಹಪ್ಪಳಿಕೆಮೂಗು ಮುರುಟಿದ ಕಿವಿ ಬಿ
ಬ್ಬಿಟುವಲ್ ಕುಸಿಗೊರಲಿಟಿದೆರ್
ಪೊಟಿಂಟ ಬೆನ್ ಬಾತ ಬನಿಟಿಡಂಗಿದ ಜಘನಂ

೨೦

ಕಟಿದೊವಲ ಪಟೆಯ ಕುಟಿಯಂ
ತೆಟಿದಂದದ ಮೆಯ್ಯನಾತಮಾತನ ಕಯ್ಯಳ್
ಕುಟಿಗಣ್ಣು ಕೂನಬೆನ್ ಕಾಲ್
ಮಟಿಯಿಸುವುದು ಟೊಂಕ ಮುಟಿದ ಕತ್ತೆಯ ಕಾಲಂ

೨೧

ಮುದುಗರಡಿಯ ಮುದುದೊವಲಂ
ದದ ಕರಿಯಂ ತಾಳಕಾಯ ಮೋಳಿಗೆಯೊಂದಂ
ದದ ಮುರುಡನಪ್ಪವಂಕಂ
ಮೊದಲೊಣಗಿದ ಕೂನ ಗೊರಡಿನಂದದ ಕೊಂಕಂ

೨೨

ಎಂದೊಡೆ ದೂದವಿಗವಳಿಂ
ತೆಂದಳ್ ಗರಗರಿಕೆ ಕೊರಲೊಳ್ಳಿಕ್ಕಣದೊಳ್ ವಾರ್
ಬಿಂದು ಮಿಡುಕೆರ್ಬೊಳೊದವೆ ಪು
ಳಿಂದನ ಕಣ್ಣಿ¹ ಗಟ್ಟಿ¹ ನಿಂದ ವನಹರಿಣಿಯವೊಲ್

೨೩

ಕರಿದಾದೊಡೆ ಕತ್ತು ರಿಯಂ
ಮುರುಡಾದೊಡೆ ಮಲಯಜಂಗಳಂ ಕೊಂಕಿದೊಡೇಂ
ಸ್ತರಚಾಪಮನಿಳಿಕಯ್ಯರೆ
ಮರುಳೇ ಪೊಲ್ಲಮೆಯೆ ಲೇಸು ನಲ್ಲರ ಮೆಯ್ಯೊಳ್

೨೪

¹ ನಟ್ಟು (ನ)

ಒಲವಾದೊಡೆ ರೂಪಿನ ಕೋ
 ಟಲೆಯೇವುದೊ ಕಾರ್ಯಮಾಗೆ ಕಾರಣದಿಂದಂ
 ಫಲಮೇನಿಂದೆನಗಾತನೆ
 ಕುಲದೈವಂ ಕಾಮದೇವನಿಂದ್ರಂ ಚಂದ್ರಂ

೨೫

ಎಂದಾಕೆಗೆ ಲಂಚಮನಿ
 ತ್ತೆಂದುದನೆಂದೆರವಿಗೊಂಡು ಕಟಿಪುಪ್ಪದುಮವಳ
 ನಂದಿನಿದೊಡಮೃತಮತಿ ರಾ
 ತ್ರಿಂದಿವವಾತನೊಳೆ ಸಲಿಸಿದಳ ತೆಪ್ಪುಗಳಂ

೨೬

ಅ ವಿಕಟಾಂಗನೊಳಂತಾ
 ದೇವಿಗೆ ರುಚಿಯಾಗೆ ರತಿಫಲಾನ್ವಾದನದೊಳ್
 ಬೇವಂ ಮೆಚ್ಚಿದ ಕಾಗೆಗೆ
 ಮಾವಿಳದಪ್ಪಂತೆ ಪತಿಯೊಳಿಳಿದಾಯ್ತು ಮನಂ

೨೭

ನೋಡುವ ಮಾತಾಡುವ ಬಾಯ್
 ಗೊಡುವ ಪದನಮೃತಮತಿಗೆ ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಯಿಂ
 ಪಾಡಟಿಯುತ್ತಿರೆ ನೋಡಲ್
 ಪೇಡಿ ಯಶೋಧರನದೊರ್ಮೆ ಶಯ್ಯಾತಳದೊಳ್

೨೮

ಮಹಿದೊಳಗಿದನಂತೆವೊಲರೆ
 ಪಟಮೆ ಪಗಲ್ ಮುಗಿಯೆ ನಿಲ್ಕಿ ಕೈರವದಿನಿರುಳ್
 ಪೊಟಮಡುವಂತರಸನ ತೋಳ್
 ಸೆಹೆಯಿಂ ನುಸುಳ್ಳರನಿ ಜಾರನಲ್ಲಗೆ ಪೋದಳ್

೨೯

ಬೆನ್ನೊಳೆ ಪೋದಂ ದೋಷದ
ಬೆನ್ನೊಳೆ ಸಂದಿಸುವ ದಂಡದಂತರಸಂ ಪ್ರ
ಚ್ಛನ್ನದಿನ್ನುರ್ಚಿದ ಬಾಳ್ವೆರೆ
ಸನ್ನೆಗಮಾ ಬದಗನರಸಿ ತಡೆದೊಡೆ ಮುಳಿದಂ

೩೦

ಮುಳಿದಾಕೆ ತಂದ ಮಾಲಾ
ಮುಳಯಜ ತಾಂಬೂಲ ಜಾಲಮಂ ಕೆದಕು ಕುರು
ಳ್ಳಳನೆಡೆದು ಬೆನ್ನ ಮಿಳಿಯಂ
ಕಳಹಂಸೆಗೆ ಗಿಡಿಗನೆಗಿದಗತಿರೆ ಬಡಿದಂ

೩೧

ತೋರಮುಡಿವಿಡಿದು ಕುಡಿಯಂ
ನಾರಂ ತದೆವಂತೆ ತದೆದು ಬೀಟೆಯ ಕಾಲಿಂ
ಬಾರೇಳೆ ಬದಗನೊದೆದೊಡೆ
ಕೇರೆ ಪೊರಳ್ವಂತೆ ಕಾಲಮೇಲೆ ಪೊರಳ್ಳಳೆ

೩೨

ತಡವಾದುದುಂಟು ನಲ್ಲನೆ
1 ಬಡಿ 1 ಮುಳಿಯದಿರರಸನೆಂಬ ಪಾತಕನೆನ್ನಂ
ತೊಡೆಯೇಣಿಸಿ ಕೇಳಿಕೆಯಾ
ದೊಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆನುಂತೆ ನಿಲಲಣ್ಣು ವೆನೇ

೩೩

ಕಿವಿನವಿ ದನಿ ಕಣ್ಣಿನವಿ ರೂ
ಪವಧರಿಸೆಲೆ ಗಜವೆಡಂಗ ನಿನ್ನುಟಿದೊಡೆ ಸಾ
ವವಳಿನಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಗಂಡರ್
ಸವಸೋದರರೆಂದು ತಿಳಿದಳೆ ನಂಬುಗೆಯಂ

೩೪

ಆಗಳ್ ಬಾಳ್ ನಿಮಿದುರ್ದು ತೋಳ್
ತೂಗಿದುದು ಮನಂ ಕನಲ್ಪದಿವರ್ತುಮನೇರಪ್
ಬಾಗಂ ಮಾಡಲ್ ¹ಧೃತಿ ಬಂ
ದಾಗಳ್¹ ಮಾಣಿಂಬ ತೆಹದೆ ಪೇಸಿದನರಸಂ

೩೫

ಪರನೈ ಪರನಲ್ಲದೀ ಪುಟು
ಕರನಿಱುವುದೆ ಮದ್ಭುಜಾಸಿಯಿದು ಕಯ್ಯಕ್ಕಲ
ಕರಿ ಕರಿಗಲ್ಲದಿಹಿಂಪೆಗೆ
ಪರಿವುದೆ ಹರಿ ಕರಿಯನಲ್ಲದಿಹಿವುದೆ ನರಿಯಂ

೩೬

ಅಸಿಲತೆ ರಣಧೌತಮದೀ
ಮನಿಮುಸುಡನ ಜೀವ ²ಕಪ್ಪಿನಿಂ² ಕಂದಿದೊಡೆಣ್
ದೆಸೆಯನಡರ್ಪೆನ್ನ ಕೀರ್ತಿ
ಪ್ರಸರದ ಕುಡಿ ಕಯ್ಪೆಸೊರೆಯ ಕುಡಿಯವೊಲಕ್ಕುಂ

೩೭

ಅಳಿಪುಳ್ಳೊಡೆ ನೋಡಿಹಿದೊಡ
ನಟಿವುದೆ ಪೆಣ್ ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯೆ ಚಿ ಕಿಸುಗುಳಮೆಂ
ದುಟಿವುದೆ ಗೆಲ್ಲಂ [ಕೊಂದಾ]³
ಪುಟು ಪುಟ್ಟುವ ನರಕದೊಳಗೆ ಬೀಳ್ವನೆ ಚದುರಂ

೩೮

ಎಂದು ನೆನೆದಿಹಿಯಲೊಲ್ಲದೆ
ಬಂದರಸಂ ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಪವಡಿಸೆ ತಾನುಂ
ಬಂದು ಮಹಿದರಸನೊಹಿದ
ನೆಂದೊಯ್ಯನೆ ನಾರ್ದು ಪೆಹಿಗೆ ಪಟ್ಟಿಪಾರ್ಗಳ್

೩೯

¹ ಬದಿ ಕಂಡಾಗಳ್ (ನ). ² ಪಂಕದಿಂ (ನ). ³ ಗೊಂಡಾ (ಎಲ್ಲಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ).

ಬದಗುಳಿಗನ ತೋಳ್ ಮುಟ್ಟಿದ
ನುದತಿಯೊಳಿಂ^೧ಪಾ^೧ಗದಂತೆ ಕೆಟ್ಟುದು ಪುಳಿ ಮು
ಟ್ಟಿದ ದುಗ್ಧದಂತೆ ನೀರ್ ಮು
ಟ್ಟಿದ ಜೇನೆಯ್ಯಂತೆ ಪತಿಗೆ ಶಯ್ಯಾತಳದೊಳ್

೪೦

ಅ ಗಂಡನನಪ್ಪಿದ ತೋಳ್
ಪೋಗಂಡನನಪ್ಪುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಬಿದಿಯಂ
ಮೂಗಂ ಕೊಯ್ದುಟ್ಟಿಗೆಯೊಳ್
ಪೋಗೊರಸದೆ ಕಂಡೆನಾದೊಡೇಂ ಬಿಟ್ಟೆಪೆನೇ

೪೧

ಎನೆ ಕೆಳ್ಳು ಮಾರಿದತ್ತಾ
ವನಿಪನವಂಗಭಯರುಚಿ ಬಟಿಕ್ಕಿಂತೆಂದಂ
ಮನಸಿಜನ ಮಾಯೆ ವಿಧಿವಿಳ
ಸನದ ನೆರಂಬಡೆಯೆ ಕೊಂದು ಕೂಗದೆ ನರರಂ

೪೨

ಪದವಿಯ ರೂಪಿನ ಸೊಬಗಿನ
ಮದಮಂ ಮಾಡುವರ ಮೂಗಿನೊಳ್ ಪಾತ್ರಮನಾ
ಡದೆ ಮಾಣದನಂಗನ ಕೃತಿ
ಸುದತಿಯರ ವಿಕಾರಮೆಂಬ ವಿದ್ಯಾಬಲದಿಂ

೪೩

ಅ ರಾಜಕುಮಾರಂ ಬಟಿ
ಕಾ ರೂಪಿನ ಪೆಂಡಿರಿಂತು ಕಟಿ[ಪ್ರಾ]^೨ದೊಡೆ ಚಿಃ
ಕೂರಿಸುವ ಕೂರ್ಪ ಮಾತಂ
ಮಾರಿಗೆ ಕುಡು ನಿರಿಯನೊ^೩ಟ್ಟಿ^೩ ಸುಡು ಹೋಗೆಂದಂ

೪೪

^೧ ಬಾ (ಗ). ^೨ ಬಾ (ಸ, ಗ, ಚ). ^೩ ಲ್ಲ (ಚ).

ಒಲಿಸಿದ ಪೆಣ್ ಪೆಟರೊಳ್ ಸಂ
ಚಲಿಸಿದೊಡಿದು ಸುಖಮೆ ಪರಮಸುಖ ಸಂಪದಮಂ
ಸಲಿಸಿ ಸಲೆ ನೆರೆವೆ ಮುಕ್ತಿಯು
ನೊಲಿಸುವೆನ್ನೊಲ್ಲೆ ನುಡಿದ ಪೆಂಡಿರ ನಣ್ಣಂ

೪೫

ಎಂದಿಂತು ಬಹು ವಿಕಲ್ಪದ
ದಂದುಗದೊಳೆ ಬೆಳಗುಮಾಡಿ ಮೆಯ್ಯಮುರಿದೆದಂ
ಬಂದು ತೊಡೆವೊಯ್ದು ಬೋಧಿಸಿ
ದಂದದಿನೆನಗಿತ್ತು ಸುಪ್ರಭಾತಾತೋದ್ಯಂ

೪೬

ಕೃತನಿತ್ಯದಾನನಾವೀ
ಕ್ಷಿತಘೃತನಾಸ್ತ್ಯಪ್ತಕವಿಳನೊಯ್ಯನೆ ಸಾದಂ
ಕತಿಪಯ ಪರಿಚಿತ ಪರಿಜನ
ಚತುರ ವಚಃಪ್ರಚಯ ರುಚಿಯನರಸಿಯನರಸಂ

೪೭

ಲಂಪಣನವೊಲೇನಾನುಮ
ಲಂಪಿನ ನಗೆನುಡಿಯ ನೆವದೆ ನೆಯ್ದಿಲ ಪೂವಿಂ
ದಂ ಪೊಯ್ಯೆ ಮೂರ್ಛೆಪೊದಳೆ
ಸಂಪಗೆಯಲರ್ಗಂಪು ಪೊಯ್ದು ತುಂಬಿಯ ತೆಟದಿಂ

೪೮

ಅಕಟಕಟ ನೊಂದಳೆತ್ತಿರೆ
ಸುಕುಮಾರಿಯನೆನುತುಮಿನಿತು ಕೊಂಕಿಂ ನುಡಿದಂ
ಪ್ರಕುಪಿತಚಿತ್ತಂ ಭೂನಾ
ಯಕನೇನಣಕಕ್ಕೆ ಸವಣನುಂ ಸೈರಿಪನೇ

೪೯

ದೈವದಿನಂತಕ್ಕಿಂದಿನ
ಸಾಪೋಸರಿಸಿದುದು ಕರ್ಣಭೂಷಾವಳಿ ಭೂ
ಪಾವಳಿಯಾಗದೆ ಸೆಳೆದೊಡೆ
ಸಾವಲ್ಲಗೆ ಕಯ್ದುವಾಯ್ತು ನೆಯ್ದಲ ಕುಸುಮಂ

೫೦

ಪೋದಿರುಳಿನ ಕಿತ್ತಡಮಂ
ಮೂದಲೆಯಾಗಂತು ನುಡಿದೊಡಲುಡದನಣಿದಾ
ಪಾದರಿ¹ಗೆ ಸತ್ತವೋಲರೆ
ಪೋದಂ ಬಗೆ ಕದಡಿ ತಾಯ ಪೋರೆಗೆ ನೈಪೇಂದ್ರಂ

೫೧

ಮಗನ ಮೊಗಮಂ ನೀಡುಂ ನೋಡುತ್ತಮುಟ್ಟುಱುರ್ಕೆಯಿಂ
ದುಗುವ ಮೊಲೆವಾಲ್ ಪುಣ್ಯನ್ನಾನಂಬುವಾಗೆ ಪದಾಬ್ಬದಿಂ
ನೆಗೆಪಿ ಪಲವಪ್ಪಾಶೀರ್ವಾದಂಗಳಿಂದಮದಪ್ಪಿ ಜೋ
ಲ್ಲುಗುವ ಕುರುಳಂ ತಿರುತ್ತಿಂತೆಂದಳಂದಿನ ಭಂಗಿಯಂ

೫೨

ಅಭಯರುಚಿಕುಮಾರಂ ಮಾರಿದತ್ತಂಗೆ ಹಿಂಸಾ
ರಭಸಮತಿಗೆ ನಯ್ವಂ ಪೇಟ್ಟು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಲಂದೀ
ಶುಭಕಥನಮನತ್ಯಾನಂದದಿಂ ಕೇಳ್ವ ಭವ್ಯ
ಪ್ರಭುಸಭೆಗೆಸೆದಿಕುಂ ಮಂಗಳಂ ಶ್ರೀ ವಿಲಾಸಂ

೫೩

ಮೂರನೆಯ ಅವತಾರ

ಶ್ರೀರಮಣ ತೋರಮುತಿ ನ
ಹಾರದೊಳೊಲೆದುಯ್ಯಲಾಡೆ ನಿತ್ಯವಸಂತಂ
ಪೇರುರಮಾಗಿರೆ ತಾಳ್ವಿದ
ರಾರೊ ಯಶೋಧರ ನೃಪೇಂದ್ರ ನೀನಲ್ಲದವರ್

೧

ನಿನಗೆ ಶುಭವೆಂದ ವಂದಿಯ
ಮನೆಯಂಗಣದೊಳಗೆ ಪಣ್ಣು ಪರ್ವಿದ ಮಂದಾ
ರ ನಮೇರು ಪಾರಿಜಾತದ
ಬನದೊಳ್ ನಿರಿ ಮೆಱುವುದಲ್ತೆ ವನಕೇಳಿಗಳಂ

೨

ಮನಸಿಜ ಕಲ್ಪಲತಾ ನಂ
ದನಮೆನೆ ಬಿಂಕಕ್ಕೆ ಕೊಂಕಿದಬಳಾಜನಮಂ
ನನೆಕೊನೆವೋಗಿಸುತಿರ್ಪುದು
ಮನುಜ ಮನೋಭವ ಭವದ್ವಿಳಾಸ ವಸಂತಂ

೩

ಉದಧಿ ಪರಿಯಂತಮಿಳೆಯೊಳ
ಗೊದವಿದ ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆ ಮಣಿಕಿರಿಟಂಗಳನಿ
ಟ್ಟೊದೆದುರುಳೆ ನೊಂಕಿ ಕುಳ್ಳಿ
ದೂದು ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಸಕಲ ಭೂಪಾಲಕರಾ

೪

ಕೊಱತೆ ನಿನಗಿಲ್ಲದೇಕೆಂ
ದಱಿಯೆಂ ನೀರೋಡಿ ನಿನ್ನ ತನುವಿನ ಬಣ್ಣಂ
ಬುಗುಗೊಳದವೊಲಾಯ್ತೀಕ್ಷಿಸಿ
ಮುಗಿದುದುನೀರ ಮೀನ್ಬೊಲಿದೆನ್ನ ಮನಂ

೫

ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡ ತಾಯ್ಗೆ ಮ
ನಂದೋಡೆ ನೆವದಿನರಸನಿಂತುಸಿದ್ಧಂ ನುಯ್
ಕಂದಿನಿದಧರಕ್ಕೆ ನುಧಾ
ಬಿಂದುಗಳಂ ¹ತಳಿ¹ಯೆ ದಂತಕಾಂತಿ ಪ್ರಸರಂ

೭

ದೇವಿಯರ ಪರಕೆಯಿಂದೆನ
ಗಾವುದಜ್ಜೊಳ್ ಕೊಡತೆಯಿಲ್ಲ ಪೋದಿರುಳೊಳ್ ಪೊಂ
ದಾವರೆಗೊಳದಂಚೆ ²ಕಟ
ಲ್ದಾವರೆ²ಗೊಳದೊಳಗೆ ನಲಿವ ಕನಸಂ ಕಂಡೆಂ

೭

ಗೋದಾಮೆಗಂಡ ನವಿಲಂ
ತಾಡುದು ಕಾರ್ಗಂಡ ಹಂಸನವೊಲಾದುದಲರ್
ಪೋದ ಲತೆಗಂಡ ವಿರಹಿವೊ
ಲಾದುದು ದುರ್ನಯದ ಕಾಣ್ಕೆಗೆನ್ನಯ ಚಿತ್ತಂ

೮

ವನಿತೆಯ ಕೇಡಂ ಜನಪತಿ
ಕನಸಿನ ನೆವದಿಂ³ದೆ ಮುಷಿ³ ತಲ್ಲಣದಿಂ ತಾಯ್
ನೆನೆದಳ್ ಪೊಲ್ಲಮೆಯಂ ವಂ
ಚನೆಯೆಲ್ಲಯು⁴ಮೊಳ್ಳನಾಗಲಿಯದು⁴ ಕಡೆಯೊಳ್

೯

ಅಡಸಿದ ನಲ್ಲಳ ತಪ್ಪಂ
ತಡವಿಕ್ಕಿದೊಡೇಲು ಭವದ ಕೇಡಡನುವ ಕಿಟು
ನುಡಿಯಂ ನುಡಿದಳ್ ತಾಯ್ ಒಂ
ದಡಸಿದೊಡೇಲದನಿಂತೆಂಬ ನುಡಿ ತಪ್ಪುಗುಮೇ

೧೦

¹ ತೊಗೆ (ಗ, ಸ). ² ಕನರಾವರ' (ರಾ), ಕನರಾವರೆ (ಚ). ³ ದಮುಷಿಪೆ (ಸ).
⁴ ಉಮಾಡರಾಜದು (ಗ).

ದೇವ ಕನಸಿದು ಕರಂ ದೋ
ಪಾವಹಮಿಳಿಕಯ್ಯಲಾಗ ನಿನ್ನನಿ ಮುಖದಿಂ
ದಾವಣಿಗುಣಿಯಂ ತಪುದೊಡೆ
ದೇವಿ ಶುಭೇತರ ವಿನಾಶಮಂ ದಯೆಗೆಯ್ಯಂ

೧೧

ಮುಂತಪಿಪೆ ತಾಯ ವಚನದೊ
ಳಂತು ಶುಭೇತರ ವಿನಾಶಶಬ್ದ ಮಿಳೇಶಂ
ಶಾಂತಂ ಪಾಪಮೆನುತ್ತಂ
ಶಾಂತಮನಂ ಪೇನಿ ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಂ ಕಿವಿಯಂ

೧೨

ಮೇಗಂ ಬಗೆವೊಡೆ ವಧೆ ಹಿತ
ಮಾಗದು ಮರ್ತ್ಯಂಗೆ ನಿತ್ಯಮೇ ಮಾನಸವಾಪ್
ಈಗಳೊ ಮೇಣ್ ಆಗಳೊ ಮೇಣ್
ನಾಗುದುರೆಗೆ ಪುಲ್ಲನಡಕಿ ಕೆಡುವನೆ ಚದುರಂ

೧೩

ಎಂದೊಡೆ ಮುನಿದಂಬಿಕೆಯಿಂ
ತಂದಳ್ ನಿಜಮಪ್ಪ ಮೋಹದಿಂ ಸಲುಗೆಯಿನೆಯ್
ತಂದಳ್ ನಾಡೆ ನೃಪೇಂದ್ರನ
ಮುಂದಣ ಗತಿಗಪ್ಪ ಬಟ್ಟೆಯಂ ಕಟ್ಟುವವೊಲ್

೧೪

ಪರಿಹರಿಪೆಯೆಮ್ಮ ನುಡಿಯಂ
ಗುರುವಚನಮಲಂಘನೀಯಮೆನ್ನದೆ ನೀನಾ
ದರದಿಂ ಕೈಕೊಳ್ ಧರ್ಮದೊ
ಳರನುಗಳೇಂ ಶಾಂತಿಯೆಂದೊಡನುಸರಿಸರೆ ಪೇಡ್

೧೫

ಇವು ಧರ್ಮಮೆಂದು ಬಗೆವೊಡ
ಮವಿವೇಕದ ಶಾಂತಿಮಾಡೆ ಬೇತಾಳಂ ಮೂ
ಡುವ ತೆರದೆ ಹಿಂಸೆಯಿಂ ಮೂ
ಡುವ ಮುಂತಣ ಕೇಡನೆಂತು ಕಟಿವೆಂ ಬಟಿಯಂ

೧೬

ಜೀವದಯೆ ಜೈನಧರ್ಮಂ
ಜೀವಹಿತಂ ¹ನಂಬುವವರ್ಗೆ ಹಿಂಸೆಯ ಮೋ[ಹಂ]¹
ಭಾವಿತಮೆ ತಪ್ಪಿ ನ.ಡಿಧಿರ್
ಕಾವರೆ ಕಣಿಗೊಳ್ಳೊಡಬ್ಬೆ ಬಾರಿಪರೊಳರೇ

೧೭

ಆದೊಡೆ ಪಿಟ್ಟಿನ ಕೋಟಿಯ
ನಾದೊಡಮಿಂದೊಂದನಿಕ್ಕವೇಟ್ಟು ದು ಮಿಕ್ಕಂ
ದಾ ದೇವಿಗೆನ್ನ ನಿಕ್ಕಿಯು
ಮೀ ದುರಿತಮನಿಂದು ಮಗನೆ ಪರಿಹರಿಸದಿರೆಂ

೧೮

ಎನೆ ತಾಯ ಮೋಹದಿಂದಂ
ಜನಪನೊಡಂಬಟ್ಟು ಮನದೊಳಿಂತೆಂದಂ ಭಾ
ವನೆಯಿಂದಮಪ್ಪು ದಾಸ್ರವ
ಮೆನಗಿನ್ನೆಂತಪ್ಪ ಪಾಪಮಿದಿರ್ವಂದಪುದೋ

೧೯

ಮಾಡದೊಡೆ ತಾಯೆ ಮರಣಂ
ಮಾಡಿದೊಡೆನ್ನೊಂದು ಗಿತಿಗೆ ಕೇ[ಡಿಂ]²ದೇನಂ
ಮಾಡುವೆನೆಂದಾಂದೋಳಮ
ನಾಡೆ ಮನಂ ತಮಮನಪ್ಪು ಕಯ್ಯ ನಿಳೇತಂ

೨೦

¹ ನಂಬದರ್ಗೆ ಹಿಂಸನಮೋಘಂ (ನ), ಸಂಬುವವರ್ಗೆ ಹಿಂಸೆಯಮೋಘಂ (ಗ,ಡ). ² ಡುಮ (ಸ).

ಆ ನೃಪತಿ ಬಟಿಕ ತಾಯುಂ
ತಾನುಂ ಚಂಡಿಕೆಯ ಪೂಜೆಗೆಂದೆಟ್ಟಂದಂ
ನಾನಾವಿಧದರ್ಚನೆಯಿಂ
ಮಾನೋಮಿಯ ಮುಂದೆ ಬಂದ ¹ಭೌಮಾ¹ಷ್ಟಮಿಯೊಳಾ ೨೧

ಕರಮೆಸೆಯೆ ನಮೆದು ಬಂದುದು
ಚರಣಾಯುಧಮದಳಿ ಚಿತ್ರಪರಿಶೋಭೆಗೆ ಬೆಂ
ತರನೊಂದಾಶ್ರಯಿಸಿರ್ಪುದು
ಸರಸಿದಳುಗ್ಗಡಿಸಿ ಜನನಿ ಪುತ್ರಂ ಪೊಯ್ದಂ ೨೨

ತಲೆಯಿಂ ಕುಕ್ಕೂಕೂ ಎಂ
ಬುಲಿ ನೆಗೆದುದು ಕೂಗಿ ಕರೆವ ದುರಿತಂಗಳ ಬ
ಲ್ಲಲಿಯೆನೆ ಪಿಟ್ಟಿನ ಕೋಟಿಯ
ತಲೆಯಂ ಪಿಡಿವಂತಿರಚ್ಚಿ ಪಾಳುದುದಿನಿನಂ ೨೩

ಪೊಡೆಯೆ ಕೃಕವಾಕು ನಿನದಂ
ಬಿಡದುಣ್ಣುತಿರಲ್ಕೆ ಕಯ್ಯ ಬಾಳ ಬೀಟ್ಟರೆ ಪೊಯ್
ವಡೆದಂತೆ ಪಂದೆಯಂ ಪಾ
ವಡರ್ದಂತಾಗಿರೆ ಯಶೋಧರಂ ಬೆಳಗಾದಂ ೨೪

ಏಕೆ ಕನಸೆಂದು ನುಡಿದೆನಿ
ದೇಕಂಬಿಕೆ ಬಲಯನೊಡ್ಡಿದಳ ಕೂಗಿದುದೇ
ಕೀ ಕೃತಕ ತಾಮ್ರಚೂಡನಿ
ದೇಕೆಂದಾರಣುವರಯ್ಯ ವಿಧಿ ವಿಳನನಮಂ ೨೫

¹ ಬಹಳಾ (ಸ).

ಅಮೃತಮತಿಯೆಂಬ ಪಾತಕಿ
ಯ ಮಾಯೆ ಬನವಾಯ್ತು ಚಂದ್ರಮತಿಮಾತೆಯ ಮಾ
ತೆಮಗೆ ಬಲೆಯಾಯ್ತು ಹಿಂಸನ
ಮಮೋಘ ಶರಮಾಯ್ತು ಕೆಡೆದುದಾತ್ಮಕುರಂಗಂ

೨೬

ಎಂದು ಮನಂ ಮಱುಗುವಿನಂ
ನೊಂದಲ್ಲಿ ತಳರ್ದು ಮನೆಗೆ ¹ಉಬ್ಬೆಗಮೆಜೆದೊ¹
ಯ್ವಂದದೆ ಬಂದಿ ರಾಜ್ಯದ
ದಂದುಗಮೇಕೆಂದು ತೊಱೆಯಲುದ್ಯತನಾದಂ

೨೭

ಪರಿವಾರಮಂ ಪ್ರಧಾನರ
ನಿರಿಸಿ ಯಶೋಮತಿಗೆ ರಾಜ್ಯಮಂ ಕೊಟ್ಟು ಯಶೋ
ಧರನಿಂತು ತಪಕೆ ನಡೆಯು
ಲ್ಕಿರೆ ಮೃತ್ಯುವಿನಂತೆ ಆರಸಿ ಬಂದಿಂತೆಂದಳೆ

೨೮

ದೇವರ ಬಟಿಯೊಳೆ ಬರ್ಪೆಂ
ಪೂವಿನ ನೌರಭದ ಮಾಪ್ಪೆಯಿಂ ಗಮನ ಪ್ರ
ಸ್ತಾವನೆಯೊಳಿಂದು ನೀಮುಂ
ದೇವಿಯುಮಾರೊಗಿಸಲಕ್ಕಿ ಎನ್ನರಮನೆಯೊಳೆ

೨೯

ಎನೆ ಜನಪತಿ ಮನಮಲ್ಲದ
ಮನದೊಳೊಡಂಬಟ್ಟು ಬಂದು ತಾಯೊಡನುಣೆ ನಂ
ಜಿನ ಲಡ್ಡುಗೆಯಂ ಮಾಡಿದು
ದನುಣ್ ಮಹಾರಾಜ ಎಂಬಿನಂ ನವಿದುಂಡಂ

೩೦

¹ ನಿರ್ವೇಗದೊಳೊ (ಸ).

ಅರಸನ ಮೂದಲೆ ಮನದೊಳ
ಗಿರೆ ಮೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಪಾತಕಿ ಕೊಂದಳ
ಬೆರಗಿಂ ಗಂಡನನಾ ಸ್ತ್ರೀ
ಚರಿತಮದೇಂ ಕಳೆಯಲರಿದು ಪೆಂಡಿರ ಕೃತಕಂ

೩೧

ಆ ಪಕ್ಕಾನ್ನಮೆ ಮೃತಿಗು
ದ್ವೀಪನ ಪಿಂಡದವೊಲಾಗೆ ಅಘದಿಂ ಬೀಜಾ
ವಾಪಮನೆ ಜನ್ಮಲತೆಗೆ ಕ
ಲಾಪಿಸ್ತ್ರೀಯುದರದಲ್ಲ ವಿಂಧ್ಯದೊಳೊಗೆದಂ

೩೨

ಅಂತೊಗೆದು ಮೊಟ್ಟೆಯೊಡೆದ
ಲ್ಲಿಂ ತೊಲಗದು ತುಪ್ಪುಟೆಡದು ಕಾಲ್ ಬಲಿಯದು ಕ
ಣ್ಣಂ ತೆಪ್ಪೆಯದೆಂಬ ಪದಕೆ ಕೃ
ತಾಂತನ ಹರಿಯಂತೆ ಕವಿದು ಬೇಂಟೆಯೊಳೊರ್ವಂ

೩೩

ಬೇಡಂ ಪಿಳುಕೊತ್ತಿನ ತಾಯ್
ಓಡಲ್ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ¹ಕೊಂಡು ಬಂದಾ¹ ಪಿಳುಕಂ
ಬೇಡಿತಿಗೆ ಸಲಹಲಿತ್ತೊ ಡೆ
ಗೂಡಿನೊಳದು ಬೆಳೆದು ತಳೆದುದಂಗಳ್ಚ್ಚವಿಯಂ

೩೪

ನವರತ್ನದ ಪಂಜರದೊಳ
ದಿವಿಜಶರಾಸನದ ಮುಖಿಯನಿರಿಸಿದವೊಲೆ
ತುವ ಸೋಗೆಯ ಸುತ್ತಿ ನೊಳಾ
ಡುವ ಕೇಕಿಯ ಭಂಗಿ ಲೋಕಮಂ ಸೋಲಿಸುಗುಂ

೩೫

¹ ಪಿಡಿದು ತಂದಾ (ನ).

ಕರಹಟದೊಳ್ ಬೇಂಟೆಯ ಕು
ಕುರಿಯಾದಳ ಸತ್ತು ಚಂದ್ರಮತಿಯುಂ ಬಟಿಕಾ
ಯೆರಡುಮುಪಾಯನ ಘಟನೆಯ
ನರಮನೆಯಂ ಸಾರ್ದುವಾ ಯಶೋಧರ ಸುತನಾ

೩೬

ತವಗಂಜುವವರ್ಗ ತಾವಂ
ಜುವ ¹ತಮ್ಮಂಜಲ[ನೆ] ತಿಂಬ¹ರೆಂಜಲ ತಾವ ತಿಂ
ಬವನಿಪರಾದಲ್ಲಿಯೆ ನಾಯ್
ನವಿಲಪ್ಪನಿತಾಯ್ತು ನೋಡ ಪಾಪದ ²ಫಲಮಂ²

೩೭

ನವಿಲಮೃತಮತಿಯ ಸೆಜ್ಜೆಯ
ದವಳಾರದೊಳಾಡುತಿದ್ದು ಬದಗನುಮಂ ತ
ನ್ನವಳೊಡಗೂಡಿರೆ ನಿಟ್ಟಿನಿ
ಭವರೋಷದಿನಿಱಿದುದಪ್ಪವಂಕನ ಕಣ್ಣಂ

೩೮

ಅನ್ ಬೆಂದೆನೆಂದು ನವಿಲಂ
ಪಾಣ್ಣಿ ಕನಲ್ದಡನಿ ಪೊಯ್ಯೆ ಮೇಗಣ ನೆಲೆಯಿಂ
ದಂ ಬಿದ್ದುದು ಪಚ್ಚೆಯ ಪದ
ಕಂ ಬಿಲಿಪ್ಪಂತಿರೆ ಸುಧಾಂಶು ಬಿಂಬದ ಕೊರಲಿಂ

೩೯

ಅರಸನುಮಾಗಳೆ ನೆತ್ತದ
ಭರದಿಂ ಕೊಳ್ಳೆನುತುಮಿಕ್ಕ ನವಿಲಂ ಕೊಳ್ಳೆಂ
ದರೆ ಗೆತ್ತು ಪಿಡಿದುದಂಬಾ
ಚರಿ ಕುಕ್ಕುರಿ ನೊಂದು ಬಿಲಿಪ್ಪ ನಂದನ ಚರನಂ

೪೦

¹ ತಮ್ಮಂಜಲನಾಯ್ ತಿಂಬ (ಸ), ರಂಜಲನಾಯ್ ತಿಂಬ (ಗ). ² ಫಲದಿಂ (ಗ).

ಮತ್ತೆ ನೃಪಂ ನಾಯ್ ತಿಂದುದು
 ನೃತ್ಯಚಮತ್ಕಾರನಂ ಪುಯೂರನನೆಂದಾ
 ನೆತ್ತದ ಮಣಿಯಿಂದಿಡಿದೊಡೆ
 ನೆತ್ತಿ ಪಿಸುಳ್ಳತ್ತು ಸತ್ತುವಂತಾ ಎರಡುಂ

೪೦

ಮುಟುಗಿದನಿಳೇಶನಾ ಎರ
 ಡಟಿ ಸಾವಿಂ ತಂದೆತಾಯ್ವರಟಿದಂತಿರೆ ಕ
 ಣ್ಣುಟಿಯದೊಡಂ ಕರುಳುಟಿಯದೆ
 ಮುಟುಗಿಸದಿರ್ಪುದೆ ಭವಾಂತರ ವ್ಯಾಮೋಹಂ

೪೧

ಅ ವಿಂಧ್ಯ ನಗದೊಳಾ ನಾಯ್
 ಪಾವಾಯ್ತಾ ನವಿಲುಮೆಯ್ಯಮೃಗಮಾಯ್ತಾ ಎಯ್
 ಪಾವಂ ಪಗೆ ಮಿಗೆ ತಿಂದುದು
 ಮೇವಂತಿರೆ ಪುಲ್ಲಸರವಿಯಂ ¹ಪುಲಿ¹ಗೋಣಂ

೪೨

ಉರಗಿಯನೆಯ್ ಪಿಡಿದೊಡದಂ
 ಕುರಂಗರಿಪು ಬೆಕ್ಕು ಕೊಕ್ಕನಂ ತವೆ ಪಿಡಿವಂ
 ತಿರೆ ಪಿಡಿದುದು ಪರಚಿಂತಾ
 ಕರ ಏಹಿ ಎನಿಪ್ಪ ಸೂಕ್ತಿ ತಪ್ಪದಮೋಘಂ

೪೩

ಮೀನಾದುದೆಯ್ಯಮೃಗಮು
 ಜ್ಜೇನಿಯ ದೇಶದೊಳುಮೆಸೆವ ಸಿಂಪಾನದಿಯೊಳ್
 ತಾನಲ್ಲ ಮೊಸಳೆಯಾದ
 ತ್ತಾ ನಾಗನುಮಾಗಿ ಬೆಳೆಯೆ ಮತ್ತೊಂದು ದಿನಂ

೪೪

ನದಿ ಕಣ್ಣೆದೆಯೆದಂತೆ ಪೋಳಂ
ಕಿದ ಮೀನಂ ಮೊಸಳೆ ಪಾಯೆ ನರಪತಿಯ ವಿನೋ
ದದ ಗುಜ್ಜು ಸಿಕ್ಕೆ ಪಿಡಿದ
ತ್ತದನಧಿಪತಿ ಜಾಲಗಾಟಿರಿಂ ತೆಗೆಯಿಸಿದಂ

೪೭

ಪಲವಂದದ ನಿಗ್ರಹದಿಂ
ಕೊಲಿಸಿದೊಡಾ ಮೊಸಳೆ ಸತ್ತು ಮದುವೆ ಬಟಿಕ್ಕಾ
ಪೊಲಗೇರಿಯಾಡಿನೊಡಲೊಳೆ
ನೆಲಸಿ ಬಟಿಕ್ಕೊಯ್ಯನೊಗೆದುದಾಡಿನ ರೂಪಿಂ

೪೮

ಮತ್ತೊರೈ ಜಾಲದೊಳೆ ಸಿ
ಕ್ಕಿತ್ತಯ್ಯಾಗಿದರ್ ಮೀನದಂ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕು
ತ್ಯುತ್ತುಮ ಲೋಹಿತಮತ್ಸ್ಯಮು
ನುತ್ತಮಮೆಂದೊಂದು ಕಡೆಯಿನಡಿಸಿದನರಸಂ

೪೯

ಉಟಿದ ಕಡೆ ಜೀವಮೇಲು
ತ್ತಿಟಿಯುತ್ತಿ ರೆ ನೀರೊಳಿರಿಸಿ ಜೀವಶ್ರಾದ್ಧ
ಕ್ಕುಟಿದಿದ್ ಮಾಜನಂಗಳ್
ಕಟಿಯುಂಡಾಪೋಶಿಪಲ್ಲಿ ನೆನೆದುದು ತನ್ನಂ

೫೦

ಮೀನಾಗಿ ಸಾಯುತ್ತಿದರ್ಪೆ
ನಾನೀ ಪಾರ್ವರ' ಯಶೋಧರಂ ಸುಖದಿಂದಿ
ರ್ಕಾ ನಾಕದೊಳೆಂದೊಳ್ಳಪ
ರೀ ನೃಪನುಂ ನಂಬಿದಪ್ಪನಕ್ಕುಟ ಬಿದಿಯೇ

೫೧

ಎನುತುಂ ಜಾತಿನ್ಮರನ
ಪ್ಪನಿಮೇಷಂ ಜೀವಿತಾಂತ್ಯದೊಳು ಮುನ್ನೊಗೈದಾ
ಡಿನ ಬನಿಱೊಳು ಬಂದುದು ಪೊರಂ
ತಿನ ರೂಪಿಂ ಬೆಳೆದು ಬಟಿಕ ಮದನೊನ್ನತ್ತಂ

೫೧

ಬೆದೆಯಾದ ತಾಯನೇಱಿ
ತ್ತದು ಸೊರ್ಕಿದ ಗೊಳಿ ತಾಯನೇಱಿತ್ತಂಬಂ
ದದೆ ಮತ್ತಮೊಂದು ಬಸ ಕ
ಮದನಿಱಿಯಲ್ ಸತ್ತು ಪೊಕ್ಕುದಜೆಯೊಳು ಜೀವಂ

೫೨

ಅಲ್ಲಯೆ ಪೊಂತಪ್ಪುದುಮದು
ಮೆಲ್ಲನೆ ತನೆ ತೀವಿ ಸುಟಯೆ ಕಂಡೊರ್ಮೆ ಮಹೀ
ವಲ್ಲಭನುಂ ಬೇಂಟೆಯೊಳಡ
ಗಿಲ್ಲದೆ ಬರುತ್ತೆಚ್ಚನಿಡಿರೊಳಜಗರ್ಭಣಿಯಂ

೫೩

ಇಸೆ ಪಸುಮಱಿ ಯೋನಿಮುಖ
ಪ್ರಸವಕ್ಕಲಿನಿದವೊಲೇಱಿ ಬಾಯಿಂ ತಾಯೊಂ
ದನುವೆರಸು ಬಿರ್ದುದಂ ರ
ಕ್ಷಿಸಲಿತ್ತಂ ಮಾದರಂಗೆ ಕರುಣದಿನರಸಂ

೫೪

ಒರ್ಮೆ ಯಶೋಮತಿ ಮೃಗಯಾ
ನರ್ಮಮನಂ ಪರನಿ ನಡೆದು ಮೃಗಮಂ ಪಡೆದೊಂ
ದೆರ್ಮೆಯ ಪೊರಿಯನಿಕ್ಕಿದ
ನೂರ್ಮಾರಿಗೆ ಮತ್ತಮದನೆ ಮಹಳಕ್ಕಿತ್ತಂ

೫೫

ಆದಱಿಡಗು ಮುಗ್ಗಿ ಪುಟು ಪ
ತ್ತಿ ದೊಡಾಡಿಲ' ಪರಪೆ ಕಾಗೆಯುಂ ನಾಯುಂ ಮು
ಟ್ಟಿ ದೊಡದನೆ ಶುದ್ಧಮಂ ಮಾ
ಟ್ಟಿದನಂತೆಂದೋದಿದರ' ಪುರೋಹಿತರೆಲ್ಲಂ

೫೬

ಶುಚಿರಜರಜನಿ ಭವೇನ್ ಮಾಸ್
ಪಚನೇ [ತ್ವ]ಸ್ತ್ವಷ್ಟದೋಷಮೆಂಬುದು ವೇದ
ಪ್ರಚುರಮೆನೆ ಕೇಳ್ವ ನೃಪನಾ
ವಚನಮುಮಂ ನಂಬಿ ನೆಹಿದ ಪೊಲೆಯರ ಪೊಂತಂ

೫೭

ತರಿಸಿ ಪರಿಶುದ್ಧಿಗೈಯ್ದದ
ನಿರಿಸಿದೊಡಾ ಪಾರ್ವರುಂಡು ತಣಿವೆರ್ದು ಯಶೋ
ಧರ ಚಂದ್ರಮತಿಗಳೊಸೆದು
ಣ್ಣರೆ ಸಗ್ಗದ ಸುಖಮನೆಂದೊಡೋಹೋಯೆಂದರ್

೫೮

ಆ ವಿಪ್ರಘೋಷಣಂ ಸ್ತೃತಿ
ಗಾವಹನ¹ ವಿಧಾನ¹ ಮಾದವೋಲಜಪೋತಂ
ಭಾವಿಸಿದುದಾನ್ ಯಶೋಧರ
ದೇವನೆ ಎನ್ನಾತ್ಮಜಂ ಯಶೋಮತಿ ಈತಂ

೫೯

ಪೊಂತಾದೆನಿಲ್ಲ ಸಗ್ಗದೊ
ಳೆಂತುಂಡಪೆನುಂಡ ಪಾರ್ವರೊಲಿದುದು ಗೆಡೆವರ್
ಪೊಂತಂ ಕೊಂದು ದಿವಕ್ಕದು
² ಮಂತಾಗಿರೆ ಸಲ್ವೆಮೆಂಬರಿದನೇನೆಂದರ್²

೬೦

—¹ ನಿಧಾನ (ಗ). ² ಮುಂತಾಗಿಯೆ ಸಲ್ವದೆಂಬರಿದನೇನೆನ್ನರ್ (ಗ).

ಈ ನಗರಿಯಷ್ಟು ದೆಮ್ಮು
ಜ್ಜೇನಿ ಇದಾನಿರ್ಪ ನೆಲೆಯ ದವಳಾರಮಿದುಂ
ತಾನಮೃತಮತಿಯ ಮಾಡಂ
ಮಾನಿನಿ ನಂಜಿಟ್ಟಳೆನಗೆ ಮುಡುಪಿದೆನಿದಹೊಳೆ

೬೧

ಇರ್ದಳೊ ಮೇಣ್ ಬರ್ದಳೊ ಮೇಣ್
ಅರ್ದಳೊ ಮೇಣ್ ಅಪ್ಪವಂಕನೊಳ್ ಕಪ್ಪೆ ಅದೆಂ
ತಿರ್ದಳೊ ಕಾಣಿನದೇಕೆನು
ತಿರ್ದುದು ಕೋಟಲೆಗೆ ಕೋಡು ಮೂಡಿದ ತೆಲದಿಂ

೬೨

ಇತ್ತಲ್ ನೃಪನಂದೆಚ್ಚೊಡೆ
ಸತ್ತಾಡು ಕಳಿಂಗದಲ್ಲ ಕೋಣನ ಮೆಯ್ಯಂ
ಪೆತ್ತಿರೆ ಬೆನ್ ಮುಳುವಂತಿರೆ
ಪಿತ್ತಳೆಯಂ ಪೇಳಿ ತಂದು ಬಿಟ್ಟಂ ಪರದಂ

೬೩

ನೀರಡನಿ ಕುಡಿದು ನಿಂಪೆಯ
ನೀರೊಳಗರೆಮುಳುಗಿ ಮಗ್ಗುಲಿಕ್ಕಿರ್ದುದು ಮು
ನ್ನೀರಂ ನೀಲಾಚಲದಿಂ
ನಾರಂಗಳ್ವಿದವೊಲರೆ ಬಟಲ್ದ ಲುಲಾಯಂ

೬೪

ಆಯೆಡೆಗೆ ನೀರುಣಲ್ ಬರೆ
ಜಾಯಿಲಮರನನ ಪನಾಯಿತಂ ಕೋಡೆರಡುಂ
ಕೋಯೆ ಸೆಳೆದತ್ವಮಹಿಷ
ನ್ಯಾಯಂ ನಿಲೆ ಕೊಂದುದಂತದಂ ಕೇಳ್ವರನಂ

೬೫

ಕಡೆಯೊಳ್ ಕೋಣನ ಪೋರ್ಕುಳಿ
ಗಿಡುವಿಗೆ ಮಿತ್ತಂಬ ತೆಡದೆ ಪರದನ ಬೀಡಂ
ಬಿಡೆ ಸೂಜಿಗೊಂಡು ತನ್ನಂ
ವಿಡಿತರಿಸಿ ವಿಚಿತ್ರಮಪ್ಪ ಕೊಲೆಯಂ ಕೊಂದಂ

೬೬

ಆನನದಿಂ ಬಾಯಿಂ ಪೋಯ್
ಸಾಸವೆ ಮೆಣಸುಪ್ಪುಗೂಡಿ ನಿಲವಿನ ಸೂಡಿಂ
ಲೇಸಾಗಿ ಬೆಂದ ಬಾಡಂ
ಬಾಸಣಿಸಿಟ್ಟದನೆ ಅಮೃತಮತಿಗಟ್ಟಿಸಿದಂ

೬೭

ಅದು ಸತ್ತು ¹ಸವೆದೊಡಾ ಮಾಂ
ಸದ ಸವಿಗಂಡರನಿ ಬಾಣಸಿನ ಮನೆಯೊಳ್ ಕ
ಟ್ಟಿದ ಪೊಂತಂ ತಿಂಗುಲು ಮಾ
ಡಿದಳದನರಿವಲ್ಲ ತೊತ್ತಿರೆಂಗುಂ ತಮ್ಮೊಳ್

೬೮

ಬಸಿದಪುದು ಮೆಯ್ಯ ಕೀವುಂ
ರಸಿಗೆಯುಮೊಡಲಟಿದುದಾದೊಡಂ ಮಾಣಳಿ ನಾಯ್
ಬಸನಿಗತನಮಂ ಮಾಣ್ಣೀ
ಕನುಗುಳಿಯಂ ಜವನುಮುಯ್ಯಲೇಂ ಪೇನಿದನೋ

೬೯

ಮದನನ ಮಾಹಿಂಕದ ಚೆಂ
ದದ ಗಂಡನನಮೃತದನ್ನಳತ್ತೆಯನಿವಳೋ
ವದೆ ಕೊಂದಳ್ ಪಾಪಂ ತಿ
ನ್ನದು ಪಾತಕಿ ಪುಟಿತೊಡಲ್ಲದೇಂ ಸತ್ತಪಳೇ

೭೦

ತೊನ್ನನ ಕೂಟದಿನಾದುದು
ತೊನ್ನೀ ರೋಗಕ್ಕೆ ಬಾಡು ಕಳ್ ವಿಷಮನೆಯುಂ
ಮನ್ನಿಸಲೆ ಮಗನ ಮಾತನಿ
ದೇರಿ ನಾಯಕನರಕಮೀಕೆಗೊಚ್ಚತಮಾಯ್ತೋ

೭೧

ಎಂಬ ನುಡಿಗೇಳ್ವ ಮೋಪಳ್
ಪಾಣ್ಣನ ಕೂಡಿದ್ ನೆಣ್ಣುಗಂಡುಂ ತಮದಿಂ
ದಂ ಬೆಂದು ಸತ್ತು ದರೆಗೊ
ಯ್ತುಣ್ಣದಹುಂ ನೊಂದು ಸತ್ತುದಿಲ್ಲಜಪೋತಂ

೭೨

ಆ ರೌದ್ರಹತಿಗೆ ತವೆ ಸಂ
ನಾರಂ ತತ್ಪುರದ ಪೊಳಿಗೆ ಪುಟ್ಟದುವಂತಾ
ಸೈರಿಭಮುಂ ಪೋಂತುಂ ಪೊಲ
ಗೇರಿಯ¹ ಮಾದರರ¹ ಮನೆಯ ಕೋಟಿಯ ಬನಿಹೋಳ್

೭೩

ಕರಮೇಡೆ ಯುಳ್ಳ ಪಿಳ್ಳೆಗೆ
ಳೆರಡುಮನೋಲಗಿನಿದಂ ನೃಪಂಗಳ್ಲಿಯ ಮಾ
ದ²ರ²ನಿತ್ತು ಚಂಡಕರ್ಮಂ
ಗರನನವಂ ನೋಡಿ ಸಲಹು ನೀನೆಂದಿತ್ತಂ

೭೪

ವಿಸರುಹದಂತೆ ಕೇಸರಮನಾಂತುದು ಮೆಯ್ಯಲಿಯಂತಿರಾರೆ ಕೂ
ರ್ಪೆಸೆದುದು ಚಾಗಿಯಂತೆ ನೆಹಿ ಕೊಟ್ಟೆಸೆದೊಪ್ಪಿತು ರಾಧೆಯಂತೆ. ಸಂ
ದಿನಿ ಮುಡಿ ಮೇಲೆ ಕೊಂಕಿದುದು ಚಂದ್ರಮನಂತೆ ಸುಪಕ್ಷದಿಂದೆ ರಂ
ಜಿಸಿದುದು ಪುಂಜನಗ್ಗದ ಸುವಸ್ತುವಿನಂತಿರೆ ತಳ್ಳು ಹೇಂಟೆಯೋಳ್ ೭೫

¹ ಮಾದರ (ನ), ಮಾದಿಗರ (ಗ). ² ಐ (ನ).

ಅಭಯರುಚಿಕುಮಾರಂ ಮಾರಿದತ್ತಂಗೆ ಹಿಂನಾ
ರಭಸಮತಿಗೆ ನಯ್ವಂ ಪೇಟ್ಟು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಂದೀ
ಶುಭಕಥನಮನತ್ಯಾನಂದದಿಂ ಕೇಳ್ವ ಭವ್ಯ
ಪ್ರಭುಸಭೆಗೆನೆದಿರ್ಕುಂ ಮಂಗಳಂ ಶ್ರೀ ವಿಲಾಸಂ

೭೭

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅವತಾರ

ರತಿವೆರಸು ಮನನಿಜಂ ಬನ
ದತಿತಯಮಂ ನೋಡಲೆಂದು ಬರ್ಪಂತೆ ಯಶೋ
ಮತಿ ಕುಸುಮಾವಳಿ ವೆರನು
ನ್ನತಪೀತಚ್ಚತ್ರನಂದನಂ ನಡೆತಂದಂ

೧

ಎಲೆ ಸುಲಿದೆಡೆಗಳ [ಕಣ್ಣ್]^೨ಕ
ಣ್ಣಿಲೆಯೆಡೆ ಗಂಟೊಡೆದು ಮೊನಸಿ ನನೆದೋಣು ಮುಗು
ಳ್ಳೆಲರ್ದು ಮುಖದುಂಬಿಗಂ ತೆಂ
ಬೆಲರ್ಗಂ ಮುದ್ದಾದುವಲ್ಲ ಪೊಸಮಲ್ಲಗೆಗಳ್

೨

ಕೊಳದೊಳಗೊಲಾಡಿ ತಳಿ
ರ್ತೆಳ ಮಾವಿನೊಳುಯ್ಯಲಾಡಿ ನರಪತಿ ಕುಸುಮಾ
ವಳಿಯೊಳ್ ರತಿರಾಗದಿನೋ
ಕುಳಿಯಾಡಿ ವಿಲಾಸಗೊಪ್ಪಿಯೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿದರ್

೩

ಗರಟಿಗಿಗಿತಲ್ ತದವನ
ಪರಿಸರದೊಳ್ ಬರುತಮಿದರ್ಕಂಪನರೆಂಬರ್
ತರುಮೂಲದೊಳಿರೆ ನಿಧಿಯಂ
ಕುರುಡಂ ಕಾಣ್ಬಂತೆ ಚಂಡಕರ್ಮಂ ಕಂಡಂ

೪

ಮನಮಿರೆ ಪುರ್ವಿನ ಮೊದಲೊಳ್
ಮನದೊಳಿಗಿರೆ ವಾಯು ಕರಣತತಿ ವಾಯುವಿನೊಳ್
ಕುನಿದಿರೆ ಪದ್ಮಾನನದೊಳ್
ತನುವಿರೆ ಯೋಗೀಂದ್ರನಾತ್ಮಚಿಂತೆಯೊಳಿದರ್

೫

^೧ ನನ್ನಿತಪಿಂಚ (ಸ). ^೨ ಕಂ (ಚ).

ಎಱಗಿದನಾತಂ ಗೌರವ
ಮುಖಯದೆಯುಂ ದೀಪವರ್ತಿ ನಿಧಿಗಾಣ್ಬುದುಮೊ
ಲೈಱಗುವ ತೆಱದಿಂ ಮುನಿ ಕಣ್
ದೇಹಿದೊಯ್ಯನೆ ನೋಡಿ ಪರನೆ ಬಟಿಕಿಂತೆಂದಂ

೭

ಎಲೆ ದೇವರೆ ಪುತುಂ ಬ
ತಲೆಯುಂ ಬಹಿದಿಲ್ಲದೆಂಬರದು ಕಾರಣದಿಂ
1ನೆಲೆಯಾಂದೆಯನಚ್ಚಿದವೋ
ಲೆಲೆ1ಮಿಡುಕದೆ ನೆನೆಯುತಿರ್ದಿ ರೇನಂ ಮನದೊಳ್

೭

ಅವಧಾರಿಸಿ ಕೇಳ್ವುದುಮವ
[ನ]2ವಧಿಯಿನಾನನ್ನ ಭವ್ಯನೆಂಬುದನಱಿದಿಂ
ತವರಿಂತು ನುಡಿದರಾತ್ಮನ
ನವಿಕಲ್ಪಂ ನೆನೆಯುತಿರ್ದೆವನೆ ಮತ್ತಾತಂ

೮

ಅವೆಡೆಯೊಳಿದನಾತ್ಮಂ
ಗಾವುದು ಕುಱುಪೆಂದೊಡಂಗಿಯಂಗದೊಳ್ಳಿಂ
ತೀವಿರ್ಪಂ ಭೂತಚತು
ಪ್ಪಾವಯವದಿನನ್ಯನಾತ್ಮನತಿಚ್ಚೈತನ್ಯಂ

೯

ಎಂದೊಡೆ ತಳಾಱಿನಾಯಕ
ನೆಂದಂ ನೀಮೆಂದ ಮಾತು ಪೊಲ್ಲದು ನೋಡ
ಲೈಂದು ಪಲರಂ ವಿಚಾರಿಸಿ
ಕೊಂದೆಂ ತನುವಲ್ಲದಾತ್ಮನಂ ಕಂಡಱಿಯೆಂ

೧೦

1 ನೆಲೆಯಾಂದೆಯಮನರ್ಚಿಸಿದೆಲೆ (ಸ). 2 ರ (ಸ,ಗ,ಚ).

ಕಡಿದು ಕಿಞ್ಕಿಞ್ಕಿದನೆಲುವಂ
 ಪುಡಿಗುಟ್ಟಿನಿ ತೊವಲನುಗಿದು ಕರುಳ ತೊಡಂಕಂ
 ಬಿಡಿಸಿ ನಡೆ ನೋಪ್ಪೆನೊಳಗೆ
 ಲ್ಲಡಗಿಪ್ಪುದು ಜೀವನಿಪೋಡೆಲ್ಲಗೆ ಪೋದಂ ೧೧

ಕುದಿರೊಳ್ ಕಳ್ಳನನಿಕ್ಕಿನಿ
 ಸೊದೆಯಿಟ್ಟರೆ ಬಳಿದು ಬಟಿಕ ತೆಪ್ಪಿದೊಳಗಂ ನೋ
 ಡಿದನಾತ್ಮನಿಲ್ಲ ತನುವಿ
 ಪುರ್ದು ಬೇಟೆಂಬಾತ್ಮನಂ ¹ನೆ[ಲಂ]¹ ನುಂಗಿದುದೋ ೧೨

ತೂಗಿನಿ ತೊಲೆಯೊಳ್ ಬಾಯಂ
 ಮೂಗುಮ[ನ]²ಡೆಯೊತ್ತಿ ಕೊಂದ ಕಳ್ಳನ ದೇಹಂ
 ತೂಗಿದೊಡೆ ಕುಂದದಾತ್ಮವಿ
 ಭಾಗಂ ಬೇಟುಲ್ಲ ಜೀವನೆಂತುಂ ದೇಹಂ ೧೩

ಎಂದೊಡೆ ದಂಡಧರಂಗಂ
 ತೆಂದರ್ ಗುರುಗಳ್ ವಿಮೋಹಮೃಗಮಂ ³ಮಿಥ್ಯಾ³
 ಕಂದರದೊಳ್ ಬೆದಲಿಟ್ಟುವ
 ದುಂದುಭಿ ರವದಂತಿರೊಗೆಯೆ ಗಂಭೀರ ರವಂ ೧೪

ತಪ್ಪಿದೊಡೆ ಕಡಿದೊಡೆ ನೀಳ್ಳೊಡೆ
 ಪೊಲಮಡುವುದೆ ಕಿಚ್ಚು ಕಾಪ್ಪದಿಂ ಪೊಸೆಯಲೊಡಂ
 ಪೊಲಮಡುವುದಂತೆ ಜೀವಂ
 ಪೆಲಿತೊಡಲಂ ತೋರುಗುಂ ವಿವೇಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂ ೧೫

¹ ನೆಗಡ್ (ಗ, ಚ, ಸ). ² ನೊ (ಸ, ಚ, ಗ). ³ ಮಿಥ್ಯಾ (ಸ).

ಕುದಿರೊಳಗಿದ್ದೊಡಿದ ಶಂ
ಖದ ದನಿ ನಿಶ್ಚಿದ್ರಮಾದೊಡಂ ಪೊಣ್ಣದೆ ಶಂ
ಖದಿನನ್ಯಮಲ್ಲದೇಂ ಪೊ
ಣ್ಣದ ನಾದಂ ಕಾಯದಿಂದೆ ಜೀವನುಮನ್ಯಂ

೧೬

ತೀವಿದ ತಿದಿಯಂ ತೂಗಿಯು
ಮಾ ವಾಯುವನಿಟಿಪಿ ತೂಗಿಯುಂ ಸರಿ ತಿದಿಯಿಂ
ದಾ ವಾಯು ಬೇಟೆ ತನುವಿಂ
ಜೀವಂ ಬೇಟೆಂದು ಮಗನೆ ಭಾವಿಸಿ ನೋಡಾ

೧೭

ಕಲ್ಲೊಳ್ ಪೊನ್ ಪಾಲೊಳ್ ಫೃತ
ಮಿಲ್ಲೆ ನವೇಡುಂಟು ದೇಹದೊಳಗಾತ್ಮನದೇ
1 ಕಿಲ್ಲ ಕುರುಡಂಗೆ ತೋರಿದೊ
ಡಿಲ್ಲಪ್ಪದೆ ವಸ್ತು ಭೇದಿ¹ ಪಂಗಾತ್ಮನೊಳಂ

೧೮

ಮಾಡುವನಾತ್ಮಂ ನೆಟ್ಟನೆ
ಮಾಡಿತನುಣ್ಣಾ ತನಾತ್ಮ² ನಘಜಲಧಿಯೊಳೋ
ಲಾಡುವೊಡಂ ಗುಣಗಣದೊಳೆ
ಕೂಡುವೊಡಂ ಜನ್ಮಜಲಧಿಯಂ ದಾಂಟುವೊಡಂ²

೧೯

ಪರಮಾತ್ಮನೆನ್ನನೆಂದೊಡೆ
ಚರಮಾಂಗಪ್ರಮಿತನಖಿಲಲೋಕ ಸಮಾನಂ
ನಿರವಯವಂ ನಿತ್ಯಂ ನಿರ್
ದುರಿತನನಂತ ಪ್ರಬೋಧ ದರ್ಶನ ಸೌಖ್ಯಂ

೨೦

1 ಕಿಲ್ಲರ್ಪನ್ ವಸ್ತುವನಂತೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದಿದೆಭಾವಿ (ಸ). 2 ನಿತ್ಯ ಐದಿನುಣರ್
ವೇಡಿದುದು ಕರ್ಮವದಲು ಕೇಡೆಂಬುದು ಮುಕ್ತಿಮುಕ್ತನುಂ ಪರಮಾತ್ಮಂ (ಸ).

ಕೇವಲ ವಿಜೋಧನೇತ್ರನೆ
 ದೇವನೆ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಮಂ ತದ್‌ವಚನಂ
 ಜೀವದಯೆ ಧರ್ಮಮೆಂಬೀ
 ಭಾವನೆಯಂ ನೆಹಿಯೆ ನಂಬುವುದು ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಂ ೨೧

¹ಕೊಲಲುಂ ಪುನಿಯಲುಮಾಗದು
 ಸಲಲಾಗದು ಪೆರ ಪೆಂಡಿರೊಳ್ ಕಳವನಣಂ
 ಕಳಲಾಗದು¹ ತೀರದುದ
 ಕ್ಕಲವ²ಱಲಾಗದು ಪರತ್ರೆಯಂ ಬಯಸುವವಂ ೨೨

ಇವು ಮೊತ್ತಮೊದಲಣುವ್ರತ
 ಮಿವು ಮನುಳದೆ ನಡೆದೊಡೈಹಿಕಾಮುತ್ರಿಕಮೆಂ
 ಬಿವಱೊಳ್ ಸಮಸುಖಿಯಪ್ಪಂ
 ಭವಭವದೊಳ್ ದುಃಖಿಯಪ್ಪನಿವು ಮನುಳ್ದಾತಂ ೨೩

ಮಾಡಿದ ಕೋಟಿಯನಟಿದ
 ಕಾರ್ಡಿ ಯಶೋಧರನು ಚಂದ್ರಮತಿಯಿಂತಿರ್ಬರ್
 ಗೂಡಿನ ಕೋಟಿಗಳಾದರ್
 ನೋಡಯ್ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬಟಲಿ ತರ್ಯಗ್ಗಿ ತಿಯೊಳ್ ೨೪

ಪ್ರತಹಾನಿ ಹಿಂಸೆಯೊಂದೀ
 ಗತಿಗಿಕ್ಕಿದುದುಟಿದ ನಾಲ್ಕುಮಾದೊಡೆ ಬಟಿಕೇಂ
 ಚತುರಂಗಬಲಸಮೇತಂ
 ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಂ ಶೂರನಾದೊಡೇನಂ ಮಾಡಂ ೨೫

¹ ಕೊಲೆಯಾಗದು ಪುನಿಯಾಗದು ಕಳಲಾಗದು ಪೆರ ಪೆಂಡಿರೊಳ್ ತನ್ನ
 ಮನಂ ಸಲಲಾಗದು (ಗ). ² ರ (ಗ).

ಅದಱಿಂ ತನ್ನಂತಿರೆ ಬಗೆ
ಪುದು ಪೆಱರಂ ಪ್ರಾಣಹಿಂಸೆಯಂ ಮಾಡಲ್ ವೇ
ಡ ದಯಾಮೂಲಂ ಧರ್ಮಂ
ಪದುಳಿಸಿ ಕೇಳ್ ಮಗನೆ ಹಿತಮಿದುಭಯ ಭವಕ್ಕಂ

೨೬

ಗುರುವಿಂತು ಬೆನಸೆ ಜಾತಿ
ನ್ನರಂಗಲಾಗಿದ್ ಪಕ್ಕಿಗಳ್ ಕೇಳ್ಗೆ ದೊಯೊಳ್
ಪರಮೋತ್ಸವದಿಂ ಪ್ರತಮಂ
ಧರಿಯಿಸುತಿರೆ ಚಂಡಕರ್ಮನುಂ ಧರಿಯಿಸಿದಂ

೨೭

ಕಟಲೆ ನಿಜ ಹರ್ಷಬಾಷ್ಪದ
ಮಪೆವನಿ ಧರ್ಮಾನುರಾಗ¹ಮೆಂಬ ಮುಗಿಲ್ಲಳ್
ಮೊಟಗಿದುವೆನೆ ಸೊಂಪಿನ ಪೊಂ
ಪುಟಿಯಿಂ ಕೂಗುಪುದುಮಿತ್ತ ಕೇಳ್ಳು¹ ನೃಪಾಲಂ

೨೮

ಸ್ವರಪೇದ ವಿದ್ಯೆಯಂ ತ
ನ್ನರನಿಗೆ ಮೆಱೆಯಲ್ಗೆ ದೇವಿ ನೋಡೆನುತೆಚ್ಚಂ
ಸರಲೆಯ್ತೆನೆ ಕೆಡೆದುವವಂ
ತೆರಡರ್ಕಾಯುಃಪ್ರಮಾಣಮೊಂದಾದುದೆನಲ್

೨೯

ದೊರೆಕೊಳೆ ಸಮಾಧಿ ಮರಣಂ
ಚರಣಾಯುಧಯುಗಳಮೆಟಿದು ಕುಸುಮಾವಳಿಯೆಂ
ಬರನಿಯ ಬಸಿಹೊಳ್ ಬಂದುವು
ನರಯುಗಳಕಮಾಗಿ ನಚ್ಚನಚ್ಚೊತ್ತಿದವೊಲ್

೩೦

¹ ಮೇಘಧ್ವನಿಪೂರ್ ಮೊಟಗುವಿನಮೆಹಂಕೆಯ ಪೊಯಿರ್ ಘಟಿನೆ ಕೂಗಿದುವು
ಕೇಳ್ಳುತ್ತ (ಗ.ಚ).
೩

ಅಭಯರುಚಿಯಭಯಮತಿಯೆಂ
ಬಭಿಧಾನದೆ ಚಂದ್ರಮತಿ ಯಶೋಧರರಮಳ್ಳಿಳ್
ಶುಭಲಕ್ಷಣಮೊಪ್ಪುತ್ತಿರೆ
ಸ್ವಭಾವನಿದ್ಧಂಗಳಾಗಿ ಬಳಿಯುತ್ತಿರ್ಕುಂ

೩೧

ನುಣ್ಗುರುಳ ಪೊಳೆವ ಕಪ್ಪುಂ
ಕಣ್ಣಗ್ಗಲಮಾದ ಮೆಯ್ಯ ಬೆಳಗೇಸೆವಿನಮಾ
ಪೆಣ್ ಗಂಡು ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ಕಣ್ಣಳ ದೊರೆಯಾಗಿ ಸಮನೆ ಬೆಳೆವಿನಮಿತ್ತಲ್

೩೨

ಬೇಂಟೆಗೆ ನಡೆಯೆ ಯಶೋಮತಿ
ಗಂಟುಪೊಳಾರಣ್ಯವಾಸಿಗಳ್ ನಿಲೆ ಕಂಡಾ
ಬೇಂಟೆ ಪರಿಯದೊಡೆ ಬಿನದದ
ಕಂಟಕನೀ ಸವಣನೆನುತೆ ಬರುತಂ ಮುನಿದಂ

೩೩

ಮುನಿದಯ್‌ನೂಟುಂ ಕುನ್ನಿಗ
ಳನಿತುಮನೊರೊದಲೆ ¹ತೋಟ ಕೊಳ್ಳೊಳನೆ¹ ಮಹಾ
ಮುನಿ ತಳರದೆ ಮೇರುಪೊಲಿರೆ
ವನಮೃಗದಪೊಲರ್ಕನುಟಿದು ಸುಟಿದುವು ನಾಯ್ಕಳ್

೩೪

ಅ ಯತಿಗಾಯತಿಗಿಡೆ ಕೌ
ಳೇಯಕತತಿ ನೈಪತಿ ಕೆಳದರ್ ಮುಳಿದುರ್ಚಿದ ಕೌ
ಕ್ಷೇಯಕದೆ ಪೊಯ್ಯಲೆಯ್ದೆ ವಿ
ನೇಯಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ರನೆಂಬಂ ಪರದಂ

೩೫

¹ ತೋಟ ಕುಕ್ಕುರಿಸಿ (ಗ).

ಕೆಮ್ಮನೆ ಬಾಳಂ ಕಿತ್ತಯ್
ಕಿಂ ಮಿತ್ರಂ ಯನ್ನಿವರ್ತಯತಿ ಪಾಪಾತ್ ಎಂ
ದಾನ್ ಮಾಣಿಸದೊಡೆ ಕೋಟಿ
ಯಂ ಮಾಡವೆ ದೇವ ನಿನಗೆ ದುರಿತ¹ಶತಂ¹ಗಳ್

೩೬

ಪೊಡವಡಲೆತ್ತುವ ಕೈಗಳ್
ಪೊಡೆಯಲೈತ್ತು ಗುಮೆ ಮೂಟು ಲೋಕದ ಕೈಗ
ನ್ನಡಿ ನಾಮರ್ಥ್ಯದ ನದ್ಗುಣ
ದೊಡೆಯರೊಳದು ತಕ್ಕುದಲ್ಲದತ್ತಿಡು ಬಾಳಂ

೩೭

ಆ ರುಷಿಯ ಚರಣ ಕಮಲಮ
ನಾರಾಧಿಸಲೆಂದು ಬಂದು ಕಂಡೆವೊಕ್ಕು
ವೀರಮಣ ದುರ್ಬಲಸ್ಯ ಬ
ಲೋ ರಾಜಾ ಎನ್ನದಿವರ್ಗೆ ಮುಳಿವುದೆ ಮರುಳೇ

೩೮

ಇವರಾರಂದಿದರ್ಪೆ ನೀನ್
ಭುವನತ್ರಯ ತಿಳಕರಮಳಸದ್ಬೋಧ ಸುಧಾ
ರ್ಣವ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರವನತ
ದಿವಿಜ ನರೋರಗರನಸ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣರ್

೩೯

ಅಱಿಯದೆ ಗೆಯ್ದೆಂ ಕ್ಷಮೆಯೆಂ
ದೆಱಿಗೆನೆ ನೃಪನೆಂದನಾವ ಜಾತಿಯದಾರೆಂ
ದಱಿಯದೆ ಮಿಂದುಂ ಮುಟುಕಿಯು
ಮಱಿಯದ ಮಣಕಿನ ಬಣಂಬೆಗಾನೆಱಿಗುವೆನೇ

೪೦

¹ ಶರಂ (ಸ).

ಒಂದು ಮೃಗಂ ಬೀಟದು ನೋ
ಡಿಂದಿನ ಬೇಂಟೆಯೊಳೆ ನಿಂಟನಂ ಕಂಡುದಹಿಂ
ದೆಂದೊಡೆ ಪರದಂ ಪಾಪಂ
ನಂದಿಸುವುದೆ ಪುಣ್ಯಮೂರ್ತಿಯಂ ಕಾಣಲೊಡಂ

೪೧

ತನುವಾರ್ಗಮಶುಚಿ ಶುದ್ಧಾ
ತ್ಮನೆ ಶುಚಿ ಕಾಗೆಯವೊಲೇನೊ ಮಿಂದವನೇಂ ಶು
ದ್ಧನೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಶತೇನಾ
ಪಿ ನ ಗೂಢಃ ಕುಂಕುಮಾಯತೇ ಎಂದಹಿಯಾ

೪೨

ಗಂಗಳಕುಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಕ
ಳಿಂಗ ಧರಾಧೀಶರಿವರಸಾರಂ ಸಂಸಾ
ರಂ ಗಡಮೆಂದಹಿದಹಿದು ತ
ಪಂ ಗೆಯ್ದರ್ ನಾಮದಿಂ ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ್

೪೩

ಎಂಬುದುಮರಸಂ ಮುನಿವರ
ರಂ ಬಲಗೊಂಡೆಹಿ ನೆಗಟ್ಟ ಪೊಲ್ಲಮೆಗೆ ತದೀ
ಯಾಂಬುಜ ಪದಮಂ ತನ್ನ ಶಿ
ರೋಂಬುಜದಿಂದರ್ಚಿಸರ್ ಪರಿಚ್ಛೇದಿಸಿದಂ

೪೪

ಅದನವರವಧಿಯಿನಹಿದಾ
ಗದು ಬೇಡೆನೆ ನೃಪತಿ ಮತ್ತೆ ವಿಸ್ಮಯದಿಂ ಕೇ
ಳ್ವುದುಮುನಿದರ್ ಭವದೊಳೆ ಬ
ರ್ದಿದ ಮಾತರಪಿತರರಂ ಪಿತಾಮಹರಿರವಂ

೪೫

ವೀರತಪಸ್ವಿ ಯಶೌಘ ಮ
ಹಾರಾಜಂ ನೋನ್ನು ಕಟಿದು ಸುರ ವರ ವನಿತಾ
ಸ್ತೋರ ಕಟಾಕ್ಷ ನಿರೀಕ್ಷಣ
ಕೈರವ ಶೀತಾಂಶು ದೇವನಾದಂ ದಿವದೋಳ

೪೭

ಅಮೃತಮತಿ ಅಷ್ಟವಂಕಂ
ಗೆ ಮರುಳ್ಗೊಂಡತ್ತೆ ಗಂಡನಂ ವಿಷದಿಂ ಕೊಂ
ದು ಮುದಿರ್ತು ಕುಪ್ಪಿ ಕೊಳೆ ಪಂ
ಚಮ ನರಕದೊಳಿಟ್ಟಿಳರನ ಧೂಮಪ್ರಭೆಯೋಳ

೪೭

ಜನಕಂ ಯಶೋಧರಂ ಪಿ
ಟ್ಟನ ಕೋಟಿಯನಟಿದು ಕಟಿದು ನವಿಲೆಯ್ ಮೀನ್ ಆ
ಡಿನ ಪೋರಿ ಪೋಂತು ಕುಕ್ಕುಟ
ಮನೆ ಪುಟ್ಟಿದನೀಗಳಭಯರುಚಿಯಾಗಿದ್

೪೮

ನಿರವಿಸಿದ ಚಂದ್ರಮತಿಯೆಂ
ಬರಸಿಯೆ ನಾಯ್ ಉರಗಿ ಮೊಸಳೆ ಆಡು ಲುಲಾಯಂ
ಚರಣಾಯುಧವಧುವಾದಳ
ಗುರುವಚನದಿನೀಗಳಭಯಮತಿಯಾಗಿದ್

೪೯

ನಿನಗಂ ಕುಸುಮಾವಳಿಗಂ
ಜನಿಯಿಸಿದಮಳೆಂಬುವಭಯರುಚಿಮತಿಗಳ್ ಮು
ನ್ನಿನ ಜನ್ಮಮನಿತುಮಂ ನೆ
ಟ್ಟನೆ ಬಲ್ಲರ್ ಕೇಳ್ವು ನಂಬು ನೀನ್ ಧರಣಿಪತೀ

೫೦

ನೀನಱುವೆ ಕೊಂದ ಘೋರಮು
ನಾ ನಿಗ್ರಹವಧೆಯೆನಂದು ಸತ್ತ ವರಱುವರ
ಮೀನುಂ ಮೊಸಳೆಯುಮಾಡಂ
ತಾ ನೆಗಟ್ಟಜಪೋತ ಮಹಿಷಮಾದಂದರನಾ

೫೧

ಕೋಟಿಯ ಕೂಗತ್ತಲ್ ನೀನು
ನೂಟಱಿದವನೆವುದತ್ತಲಾ ಖಗಯುಗಳಂ
ಬೀಟಲೊಡನಾದ ಮಾನಸ
ವಾಡತ್ತಲ್ ನೋಡ ಧರ್ಮಮೊದವಿದ ಪದನಂ

೫೨

ಎನೆ ಮುನಿವಚನದೊಳಂ ನಂ
ದನರೊಳಮಾಗಳ್ ಯಶೋಮತಿಕ್ಷಿತಿಪಂ ತೆ
ಳ್ಳನೆ ತಿಳಿದು ಭಾಪು ನಂಕ
ಲ್ಪನ ವಧೆಗಿನಿತಾಯ್ತು ದಿಟದಿನೇನೇನಾಗರ

೫೩

ಎನಿತೊಳವು ಜೀವರಾಶಿಗ
ಳನಿತುಮನೋರಂತೆ ಕೊಂದು ತಿಂದುಂ ತಣಿವಿ
ಲ್ಲನೆ ಬರ್ದನಿಂದುವರಮಿ
ನ್ನೆನಗಿನ್ನೆಂತಪ್ಪ ನರಕಮಿದಿರ್ವಂದಪುದೋ

೫೪

ಎಂದು ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ
ಮುಂದಣನರಮನೆಗೆ ಪೋಗದುರ್ವಿಭರಮಂ
ನಂದನನೊಳಭಯರುಚಿಯೊಳ
ನೆಂದಿನಿ ತಾನ್ ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡಂ

೫೫

ಶ್ರೀಜಿನದೀಕ್ಷೆಗೆ ತನುವಂ
ಯೋಜಿಸೆ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ರನುಂ ಬೆರಸು ಯಥಾ
ರಾಜಾ ತಥಾ ಪ್ರಜಾ ಎಂ
ಬೋಜೆಯಿ ನಂದರಸುಗಳ್ ಪಲರ್ ತಪಿಸಂದರ್

೫೬

ಅಗಳ್ ತಂದೆಯ ತಪದು
ದ್ಯೋಗಂ ತಡವಾಗದಂತೊಡಂಬಟ್ಟು ಮಹೀ
ಭೋಗಕ್ಕನುಜ ಯಶೋಧರ
ನಾಗಿರೆ ಬಟಿಕಭಯರುಚಿಯುಮನುಜೆಯ ಸಹಿತಂ

೫೭

ತಮದಿಂದಂ ಪೊಷಮಟ್ಟು
ತ್ತಮ ಚಾರಿತ್ರದೊಳೆ ನೆರೆದ್ ಮೆಯ್ಯಕ್ಕಿದ ಸಂ
ಯಮದೆ ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ
ಸಮುದಾಯದೊಳಿದುರ್ ತತ್ತ್ವಪರಿಣತನಾದಂ

೫೮

ಅನಭಯರುಚಿ ಕುಮಾರನೆ
ಈ ನೆಗಟ್ಟಿದ್ ಭಯಮತಿಯುಮೀ ಅಕ್ಕನೆ ದಲ್
ನಾನಾವಿಧ ಕರ್ಮದಿನಿ
ನ್ನೇನಂ ನೀನ್ ಕೇಳ್ವೆ ಮಾರಿದತ್ತನೈಪೇಂದ್ರಾ

೫೯

ಗುರುವಿಂದು ಬೆಸಸೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ
ಬರುತಿರೆ ಪಿಡಿತಂದರೆಮ್ಮನಾ ದೆನೆ¹ಗೆ¹ ಭಯಂ
ಪುರುಳಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಕೇಡಂ
ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸಿ ಕರುಣದಿಂದೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿದಪೆಂ

೬೦

¹ ಯ(ಸ)

ಸಂಕಲ್ಪ ಹಿಂಸೆಯೊಂದಟ್ಟೊ
 ಫಾನ್ ಕಂಡೆಂ ಭವದ ದುಃಖಮುಂಡೆಂ ನೀನ್ ನಿಃ
 ಶಂಕತೆಯಿನಿತ್ತು ದೇಹಿಗ
 ಳಂ ಕೊಂದಪೆ ನರಕದೊಳ್ ನಿವಾರಣೆವಡೆದಯ್

೬೦

ಎಂದ ನುಡಿ ನೆರೆದ ಜೀವ ಕ
 ದಂಬಂಗಳ್ಗೆ ಭಯಮೆಂಬ ಡಂಗುರದವೊಲೊ
 ಪ್ಪಂ ಬಡೆಯೆ ಮಾರಿದತ್ತನ್ನ
 ಪಂ ಬಿಲ್ಲುಂ ಬೆಟಿಗುಮಾದನುದ್ವೇಗಪರಂ

೬೧

ಆ ಚಂಡಮಾರಿ ಲೋಚನ
 ಗೋಚರತನುವಾಗಿ ಕುವರನಂ ಬಂದಿನಿ ನೀನ್
 ಆಚಾರ್ಯನೆಯೆಂದಿಂತಿರೆ
 ನೂಚಿನಿದಳ್ ನೆರೆದ ಜಾತ್ರೆ ನೆಹು ಕೇಳ್ವನೆಗಂ

೬೨

ಪ್ರಜೆಯೆಲ್ಲಂ ಜಲ ಗಂಧ
 ಸ್ತೃಜ ತಂಡುಲ ಧೂಪ ದೀಪ ಚರು ತಾಂಬೂಲ
 ವ್ರಜದಿಂ ಪೂಜಿಸುವುದು ಜೀ
 ವಜಾತದಿಂದೆನಗೆ ಬಲಯನಿತ್ತೊಡೆ ಮುನಿವೆಂ

೬೪

ಎಂದು ತಿರೋಹಿತೆಯಾದೊಡೆ
 ತಂದಿರಿಸಿದ ಜೀವರಾಶಿಯಂ ಬಿಡಿಸಿ ಜನಾ
 ನಂದನರಂ ತನ್ನನುಜೆಯ
 ನಂದನರಂ ಮಾರಿದತ್ತ ವಿಭು ಲಾಲಿಸಿದಂ

೬೫

ಗುಡುಗುಡನೆ ಸುರಿವ ಕಣ್ಣಿನಿ
ಯೊಡವಂದಶುಭಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಸ್ನಾನಮನಂ
ದೊಡರಿನೆ ನೋದರ ಶಿಶುಗಳ
ನೊಡಲೊಳ್ ಮಡಗುವಿನಮಪ್ಪಿ ಬೆಚ್ಚನೆ ಸುಯ್ಯಂ

೬೬

ತಾನಂದುವರೆಗಮೊದವಿನಿ
ದೇನಂಗಳ್ಳೆ ಕುಸುಮದತ್ತಂಗೆ ಧರಿ
ತ್ರಿನಾಥ ಪದವಿಯಂ ಕೊ
ಟ್ಟಾ ನರಪತಿ ಬಟಿಕ ದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡಂ

೬೭

ಕೆಲಕಾಲಮುಗ್ರ ತಪಮಂ
ಸಲಿಸಿ ಸಮಾಧಿಯೊಳೆ ಮುಡಿಪಿ ಮೂಱನೆಯ ದಿವಂ
ನೆಲೆಯಾಗೆ ಮಾರಿದತ್ತಂ
ಕಲಿಯಂ ಮೂದಲಿಸಿದಂತೆ ದೇವನೆ ಆದಂ

೬೮

ಅಮಳ್ಳೆ ಬಟಿಕ ಸುದತ್ತರ
ಸಮುದಾಯದೊಳಾಗಮೋಕ್ತಿಯಿಂ ನಡೆದು ತಪಂ
ತಮಗಮರೆ ನೋನ್ನು ಮುಡಿಪಿದ
ಸಮಯದೊಳಿಶಾನ ಕಲ್ಪದೊಳ್ ಜನಿಯಿಸಿದರ್

೬೯

ಮತ್ತಂ ಧರ್ಮವಿಹಾರ ನಿ
ಮಿತ್ತಂ ಬಂದಿರೆ ಯಶೋಧರಂ ತಮ್ಮವರ್ಗಾ
ದುತ್ತಮ ಗತಿಯಂ ಕೆಳ್ಳು ಸು
ದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ ಪದಾಬ್ಜಮಂ ಪೂಜಿಸಿದಂ

೭೦

ಜೀವದಯೆ ಎಂಬುದೆಮ್ಮಯ
ಮಾವನ ಪೆಸರಿದ್ ನಾಡೊಳಿರದಾತಂಗಂ
ದೇವಗತಿಯಾಯ್ತು ಸೋದರ
ಗರ್ಗ ಮೈಭವಮಾಯ್ತು ಧರ್ಮದಿಂದಾಗದುಹೇಂ

೭೧

ಎಂದು ಮನನಂದು ಜಿನಮತ
ನಂದನದೊಳ್ ದಾನಲತೆ ದಯಾರಸದೆ ಜಗಂ
ಪಂದರೆನೆ ಪರ್ವಿ ಪೊಸಜನ
ದಿಂದಂ ಮರಲ್ದರೆ ಯಶೋಧರಂ ಬೆಳೆಯಿಸಿದಂ

೭೨

ಅಭಯರುಚಿಕುಮಾರಂ ಮಾರಿದತ್ತಂಗೆ ಹಿಂಸಾ
ರಭಸ ಮತಿಗೆ ನಯ್ವಂ ಪೇಟ್ಟು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಂದೀ
ಶುಭಕಥನಮನತ್ಯಾನಂದದಿಂ ಕೇಳ್ವ ಭವ್ಯ
ಪ್ರಭುಸಭೆಗೆಸೆದಿಕುಂ ಮಂಗಳಂ ಶ್ರೀವಿಲಾಸಂ

೭೩

ಪರಮಜಿನೇಂದ್ರ ಶಾಸನ ವಸಂತದೊಳೀ ಕೃತಿಕೋಕಿಲಸ್ವನಂ
ಪರೆಗನಹಾಯಶೂರನ ಭುಜಕ್ಕೆ ಭಯಂ ನಮಸಲ್ಲೆ ಸಂತತಂ
ಪರಿಮಳದಂತೆ ವಾಣಿ ನೆಲಸಿರ್ಕೆ ವಿಕಾಸ ವಿಲಾಸದಂತೆಪೊರ್
ನಿರಿ ನೆರೆದಿರ್ಕೆ ನಾಟ್ಯಭು ಜನಾರ್ದನದೇವನ ವಕ್ರಪದ್ಮದೊಳ್

೭೪

ಇದು ಪರಮ ಜಿನಸಮಯ ¹ ಕುಮುದಿನೀ ಶರಚ್ಚಂದ್ರ ¹
ಸದಮಲ ರಾಮಚಂದ್ರ ಮುನೀಂದ್ರ ಪದಭಕ್ತಂ
²ಜನ್ನಕವಿ² ಜನಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಯಶೋಧರ
ಚರಿತಾವತಾರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ

¹ ಸಮಂದಚೈತ್ರ ಚಂದ್ರಮ (ಗ), ಸಮಂಧಚೈತ್ರ ಚಂದ್ರಮ (ಸ).

² ಜಾನಕಿ (ಚ).

ಅನುಬಂಧಗಳು

ಅನುಬಂಧ ೧

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಗಳು

೧ ನೆಯ ಅವತಾರ

(೧, ೨ರ ನಡುವೆ)

ಜಿನ ಸಿದ್ಧ ಸೂರಿ ದೇಶಿಕ
ಮುನಿಗಳ ಚರಣಗಳೆಂಬ ನರನಿಜವನಮಿ
ಮನಮೆಂಬ ತುಂಬಿಯೆಹಕಮ
ನನುಕರಿಸುಗೆ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ನವಪರಿಮಳದಿಂ

೧

ಎನಗೆ ನಿಜಮಹಿಮೆಯಂ ನೆ
ಟ್ಟನೆ ಮಾಡುಗೆ ಕೂರ್ತು ವೀರಸೇನಾಚಾರ್ಯರ್
ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯರ್ ಸಿಂ
ಹಣಂದಿಗಳ್ ನಂದ ಕೊಂಡಕುಂದಾಚಾರ್ಯರ್

೨

ಗಣಧರರೋ ಸ್ವಾಮಿಗಳೋ
ಗುಣದಿಂದಾಮಱಿಯೆಮೆಹಗಿ ಶುದ್ಧರೆಮೆಮ್ಮಂ
ತಣಪುಗೆ ಸಮಂತಭದ್ರರ
ಗುಣಭದ್ರರ ಪೂಜ್ಯಪಾದರಾಖ್ಯಾನಂಗಳ್¹

೩

(೨, ೩ರ ನಡುವೆ)

ನಾಂದಿಯಿನನಂತರಂ ಕವಿ
ವೃಂದಾರಕವಾಸವಂಗೆ ಕವಿಕಲ್ಪಲತಾ
ಮಂದಾರಂಗೆಂ ಪ್ರಸ್ತುತ
ಮಿಂದೊಡೆ ಬಲ್ಲಾಳ ದೇವನನ್ವಯ ಕಥನಂ

೪

¹ (ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ : i. 15)

ಭಾವಕನತಿರನಿಕಂ ಸಂ
 ಭಾವಿತನಭ್ಯಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರನನ್ವಿತನೆನಿಪಾ
 ದೇವಂಗೆ ವಿಷಯಮಲ್ಲದೆ
 ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರಿಯರ್ಗೇ ವಿಷಯಮೇ ಸತ್‌ಕಾವ್ಯಂ ೫

ಕೇಳಲೊಡಂ ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಗು
 ಣಾಲಂಕೃತಿ ರೀತಿ ಭಾವ ರಸ ವೃತ್ತಿಗಳಂ
 ಮೇಳವಿಸಲ್ ಬಲ್ಲಂ ಬ
 ಳ್ಲಾಳಂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಮಳ ಮತ್ತ ಮರಾಳಂ ೬

ಸಳನೆಂಬ ಯಾದವಂ ಹೊಯ್
 ಸಳನಾದಂ ಶಶಕಪುರದ ವಾಸಂತಿಕೆಯೊಳ್
 ಮುಳಿದು ಪುಲಿ ಪಾಯ್ಪುದುಂ ಹೊಯ್
 ಸಳಯೆಂದೊಡೆ ಗುರುಗಳಿತ್ತು ಕುಂಚದ ಸೆಳೆಯಂ ೭

ವಿನಯಾದಿತ್ಯನೆ ಹೊಯ್‌ಸಳ
 ಜನಪತಿಗಳ ಕೀರ್ತಿಪುಂಡರೀಕಿನಿಗುನ್ನೀ
 ಲನಮನೊಡರ್ಚಿದನೆಹಿಯಂ
 ಗ ನೃಪಾಲನ ತಂದೆ ಬಿಟ್ಟ ದೇವಂಗಜ್ಜಂ ೮

ಅರಸಾದಂ ಸಂವರಣಿಗೆ
 ಪರರಾಷ್ಟ್ರಂ ಗಂಗವಾಡಿ ತೊಂಬತ್ತಲು ನಾ
 ಸಿರಮಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದತ್ತಿಗೆ
 ವರಸಪ್ತಮ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ವಿಷ್ಣುನೃಪಾಲಂ ೯

ಈವಿಹುವ ಕಾವ ಗುಣದಿಂ
 ದಾ ವಿಷ್ಣುವಿನೊರೆಗೆ ದೊರೆಗೆ ವರಲುಡಿದ ಧರಿ
 ತ್ರೀವಲ್ಲಭರೇನೇಚಲ
 ದೇವಿಗಮೆಹಿಯಂಗ ನೃಪತಿಗಂ ಪುಟ್ಟಿದರೇ ೧೦

ಧೀರನಿಧಿ ಬಿಟ್ಟದೇವನೊ
 ಲೋರಗೆ ಬಲ್ಲಾಳನಿಂತು ನರಸಿಂಹಸುತಂ
 ಗಾರಣಿ ಗಗನಂ ಗಗನಾ
 ಕಾರಮನಲ್ ತಮ್ಮೊಳಣಿ ಪಿತಾಮಹ ಪೌತ್ರರ್ ೧೧

ಅಪಾಟಿಗೆ ಬಲ್ಲಾಳನ
 ದಾಟಿಯ ದಾವಣಿಯ ತುರಗದಟ ಮರಹತಿಯಿಂ
 ಪೇಟೆ ಪೆಸರಿಲ್ಲದಂತಿರೆ
 ಪಾಡಾದುವು ಮೈರಿದುರ್ಗಮೆನಿತೊಳವನಿತುಂ ೧೨

ಅರಣಿಯೆಂಬೆನಲುಂಬದ
 ಬೀರಮನೀ ಜಗಮನಾವಗಂ ಸುತ್ತಿದ ಮು
 ನ್ನೀರೆಂಬುದು ಬಿರುದಿನ ಬೆ
 ಳ್ಳಾರನೆಸಿದುದದಟರಾಯ ಕೋಳಾಹಳನಾ! ೧೩

ಚಲದ ಬಲದೇಸಕದಿಂ ಸಲೆ
 ನಿಲೆ ನಾಲ್ಕುಂ ದೆಸೆಯ ಮೂಟುವರೆ ರಾಯರ ಮುಂ
 ದಲೆಯೊಳಗುಂದಲೆಯೆನೆ ನಿಂ
 ದಲೆವುದು ತೇಜಂ ಪ್ರತಾಪ ಚಕ್ರೇಶ್ವರನಾ ೧೪

ನೆಗಟ್ಟ ನೃಪರೊಳಗೆ ಮುಂ ಕವಿ
 ತೆಗೆ ಮುಂಜಂ ಭೋಜನುತ್ಪಲಂ ಶ್ರೀಹರ್ಷಂ
 ಮಿಗಿಲವರಂ ಬಲ್ಲಾಳಂ
 ದ್ವಿಗುಣಂ ತ್ರಿಗುಣಂ ಚತುರ್ಗುಣಂ ಪಂಚಗುಣಂ ೧೫

ಅ ನೃಪನ ಸಭೆಯೊಳಖಳ ಕ
 ಳಾ ನಿಪುಣರ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಬೊಟ್ಟೆತ್ತಿ ಗೆಲಲ್
 ತಾನೆ ಚತುರ್ವಿಧ ಪಂಡಿತ
 ನೇನೆಂಬುದೊ ಸುಕವಿ ಭಾಳಲೋಚನನಳವಂ ೧೬

¹ (ಗ, ಸ ಗಳ್ಳಲ್ಲ : ತರಿಕೆರ ಳನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿದೆ).

ನವವೈಯಾಕರಣಂ ತ
 ಕ೯ವಿನೋದಂ ಭರತಸುರತಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಳಾಸಂ
 ಕವಿರಾಜಶೇಖರಂ ಯಾ
 ದವರಾಜಚ್ಛತ್ರನಖಿಳಬುಧಜನಮಿತ್ರಂ ೧೭

ಚತುರನಿಧಿ ಚಲದನೆಲೆ ಚಾ
 ಗದ ನಾಗರಮಣ್ಮನಾಗರಂ ಪೆಂಪಿನ ನಂ
 ಪದಮಾಯದಾಯುವಾರಂ
 ಬುದೊ ಜನ್ನಂ ಕಮ್ಮಿಗುಲದ ತೊಡವಿನ ರನ್ನಂ ೧೮

ಕನ್ನರನಾದರದಿಂ ಕುಡೆ
 ಹೊನ್ನಂ ಮನಮೊಸೆದು ತೈಲಪಂ ಕುಡೆ ರನ್ನಂ
 ಮನ್ನಿನಿ ಬಲ್ಲಾಳಂ ಕುಡೆ
 ಜನ್ನಂ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿವೆನರಂ ಪಡೆದರ^೧ ೧೯

ಶ್ರೀಮತ್ ಕಾಣೂರ್ಗಣ ಚಂ
 ತಾಮಣಿಗಳ್ ರಾಮಚಂದ್ರ ^೨ಗಂಡವಿಮುಕ್ತರ^೨
 ತಾಮೆ ಗಡ ಗುರುಗಳೆನಿಪ ಮ
 ಹಾ ಮಹಿಮೆಗೆ ^೩ನೋನ್ತ ಭವ್ಯ ಚೂಡಾರತ್ನಂ^೩ ೨೦

ವಾಣೀಪಾರ್ವತಿ ಮಾಡಿದ
 ಜಾಣಂತುಟೊ ಭಾಳಲೋಚನಂ ಕವಿಸುಮನೋ
 ಬಾಣನ ಮಗನೆಂದಖಿಳ
 ಕ್ಷೋಣಿಗೆ ಪೆನರಾಯ್ತು ಕೂರ್ಮಗಿದು ಕೌತುಕಮೇ ೨೧

1 (ಗ, ನ ಗಳಲ್ಲ); 2 (ದೇವ ಮುನೀಂದ್ರರ—ಅನಂ. ಪು., i ೨೫);
 3 (ಜನ್ನನಂತೆ ನೋನ್ತವನಾವಂ—ಅನಂ. ಪು. i ೨೫).

(೩, ೪ರ ನಡುವೆ)

ಇತಿಹಾಸಮೆಂಬ ವಿಮಳಾ
ಮೃತವಾರ್ಧಿಯೊಳೊಗೆದ ಕಲ್ಪಕುಜದಂತೆ ರಸಾ
ನ್ವಿತಮಾಗಿದೆ ಕಥೆ ಬುಧನಂ
ತತಿಗಕ್ಷಯ ಸುಖಮನೀವುದೊಂದಚ್ಚರಿಯೇ

೨೨

(೫, ೬ರ ನಡುವೆ)

ಮೇರುನ್ಮಪ ಪ್ರಾಸಾದಂ
ವಾರಿಧಿ ನಿಜಪರಿಪೆ ವಜ್ರವೇದಿಕೆ ತತ್ಪ್ರಾ
ಕಾರಂ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ
ಸಾರಮನಿಂಜಿಟ್ಟರಂಜಿನಂ ಪುರಮೆನೆಗುಂ

೨೩

ಅದಯೊಳಗೆ ಮೆಲೆವ ಮಣಿಮಾ
ಡದ ಲೋವೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋದ ಪೊಸಮುತ್ತಿನ ಮೊ
ತ್ತದ ಬೆಳಗು ಚಂದನಾಲೇ
ಪದ ಪದನಂ ಕುಡುವುದುರಿವ ರವಿಗಡೆವಗಲೊಳ

೨೪

ಕಾರಿರುಳೊಳುಮೆಳವಿನಿಲಂ
ಪೂರಂ ಪರಿಯಿಪುವು ಬೀದಿಯೊಳ ನಿಜರುಚಿಯಿಂ
ಹೀರೆಯ ಹೂವಿನ ಬಣ್ಣದ
ನೇರಾಣೆಯ ಕುಸುರಿವೆಸದ ನೆಲೆಮಾಡಂಗಳ

೨೫

ನೆಲೆಮಾಡದೊಳೆಡೆಯಾಡುವ
ಕಲಹಂಸಾಲನ ವಿಳಾಸವತಿಯರ ಮುಖಮಂ
ಡಲಕೆ ಸರಿಯಾಗಲಾಡಿದೆ
ನೆಲೆ ಮಾಪ್ಪಂ ಚಂದ್ರನಿಂತು ಚಾಂದ್ರಾಯಣಮಂ

೨೬

೧ ದ್ವೀಪಾಕಾರ (ಗ, ಚ).

ಪಗಲನಿರುಳ್ ನಿಜರುಚಿಯಿಂ
ಮಿಗಿಸುವ ಜಿನಭವನದರುಣಮಣಿ ಕಲಶಂಗಳ್
ನಗುವವು ಕೇತುಗಳಿಂ ಕೇ
ತುಗಳೊಳ್ ಕೆಳಗೊಂಡು ನಿಂದು ರವಿಮಂಡಲಮಂ

೨೭

೨ನೆಯ ಅವತಾರ

(೩, ೪ರ ನಡುವೆ)

ಭರದಿಂದವರ್ಗಗಳ ಬೇಂಟಮ
ನಿರುಳಿಂದು ಪಗಲ್ ವಸಂತನಿರುಳುಂ ಪಗಲುಂ
ಸುರಭಿತರನಂಗಜಾತಂ
ಗರಟಿಗೆ ಮೆಯ್ಯಾಪ್ತ ಮೆಹೆಯೆ ಬಿಡದೋಲಗಿಪರ್

೧

(೬, ೭ರ ನಡುವೆ)

ಪರನೃಪರ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ಕುರುಳಾಕರ್ಷಣದೆ ನೀಳ್ವೆ ತೋಳ್ ಮೆಹೆವುದು ಪೇರ್
ಉರದೊಳ್ ನೆಲನಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಕರಿಣಿಗೆ ಬಾಳಿನಿದ ರನ್ನದಮುಳ್ಗಂಬದವೋಲ್

೨

(೭, ೮ರ ನಡುವೆ)

ಕವಚಹರನಾದ ತನಯನೊ
ಳವನೀಭರಮೆಂಬ ಕನಕಮಣಿಮಂಡನಭಾ
ರವನಿಟಿಪಿ ನೀಡುಮೋಲಾ
ಡುವನಂಗಜರಾಗಶರಧಿಯೊಳಗೆ ಯಶೌಘಂ

೩

ಅಗುಪ್ಪೆ ಡಪ್ಪವ ಕಾಲದ ಗರ
ಟಿಗೆಯೊಳ್ ನೃಪಚಿತ್ತಚೋರನಂ ತೋಟುವ ದೀ
ವಿಗೆಯೆನೆ ಸಂಮುಖಮಾಯೋ
ಲಗದೊಳ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಳಿತಚಿಕುರಂ ಮುಕುರಂ

೪

(೯, ೧೦ರ ನಡುವೆ)

ಧರಣೀಗಣಕೆ ಯಶಾಘನ
ವಿರಹದ ಪರಿತಾಪಮಂ ಯಶೋಧರನ ಯಶೋ
ಹರಿಚಂದನ ಚರ್ಚೆಯನು
ದ್ವುರದಾನಾ ನಾರಸೇಕದಿಂ ಮಗ್ನಿಸಿದಳು

೫

ಗುರು ಬಿಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಯಗೆ
ವರನಾಯ್ಕ ಕಷ್ಟಮೆಲೆ ಯಶೋಧರ ನಿನ್ನೊಳ್
ನೆರೆದಿರ್ಪುದಲ್ಲದೆಂಬಂ
ತಿರೆ ಪೋದಳು ಕೀರ್ತಿಕಾಂತೆ ದೆಸೆಯಂತುವರಂ

೬

ಅಳುವ ನಿಜವಿಜಯ ತೇಜೋ
ಬಳದಿಂ ಪರನೈಪರ ಗಂಡಗಾಳಿಕೆಯನದೇಂ
ಕಳೆದನೊ ನೈಪತಿ ವಸುಂಧರೆ
ಪೋಪಂ ತಳೆದೆಯ್ದೆ ರಾಗಮಂ ಬೀಟುವಿನಂ

೭

(೧೧, ೧೨ರ ನಡುವೆ)

ಪರಿಮಳದ ತೂಂಬನೆತ್ತಿದ
ನಗಲಂಬಂ ಜನಮನೋವನಕ್ಕೆನೆ ಕಾಳಾ
ಗರುಧೂಮಲತಿಕೆ ಜಾಲಾಂ
ದರದಿಂದೊಗೆದುದು ಕಪೋತಪಕ್ಷಚ್ಛುರಿತಂ

೮

ಎಳೆದುಂಬಿ ಸುತೆದು ಸುಟ್ಟುರೆ
ಗೊಳಿಸುವ ಕತ್ತರಿಯ ಕಪ್ಪುರಂಗಗಳ ರಜಮು
ಚ್ಚಳಿಸಿದುವು ನೀಲ ಮುತ್ತಿನ
ಬೆಳಗಿನ ಕುಡಿ ರಾಗರಸದಿನಂಕುರಿಸುವವೋಲೆ

೯

ವರಮಂಚ ಮಣಿದ್ಯುತಿ ಧೃತ
ಮರಾಳಿಕಾತೂಳತಳ್ವದೊಳ್ ತಾಮಿಸೆದರ್
ಸುರಚಾಪಚ್ಚವಿ ಸುತ್ತಿದ
ಶರದಭ್ರದೊಳೆಸೆವ ಖಚರದಂಪತಿಗಳವೊಲ್

೧೦

ನಡೆ ಸೋಂಕಿದ ಕಣ್ಣೆಗಳ
ಕುಡಿವೆಳಗಿಂ ಬಿಡುವ ಬೆಮರೊಳಂ ಪದದೊಳಮೇಂ
ತಡವಾದರೊ ಕಾಮುದಿ ಕ
ಣ್ಣೆಡೆ ಕರಗುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತಮಣಿಪುತ್ರಿಕೆಪ್ಪೊಲ್

೧೧

ತನುಸೋಂಕಾಲಿಂಗನೆ ಚುಂ
¹ಬನಮುಂ ಗಳರವದ¹ ಸವಿ ರತಪ್ರೌಢಿಯಿನಾ
ತನುವಂ ಮಹಿಯೆಸೆ ²ಅಹಿ²ಯದೆ
ಮನೋಜನಾಡಿಸುವ ಜಂತ್ರದಂತಿರೆ ನೆರೆದರ್

೧೨

ಸುರತಸುಖಪಾರವತ್ಯಂ
ತರೆ ನಿದ್ರಾಭರಮನಿರ್ವರುಂ ಶಿಥಿಲತನೂ
ಪರಿರಂಭಣದಚ್ಚಟಿಯದೆ
ಪರಿವೇಷ್ಟಿತ ಬಾಹುವಳಯದೊಳ್ ಕಣ್ಣಯ್ದರ್ ³

೧೩

ಪುರ್ವೆಂಬ ಜವಳಿಗಟ್ಟಿನ
ಕರ್ಪಿನ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಗಿದ ಮಧುಕರಮಾಲಾ
ಮಾರ್ವಿಯೆನೆ ಮುಗಿದ ಕಣ್ಣಳ
ಪರ್ವುಗೆಯೊಳ್ ಮೆಹುದುದವರ ತಳ್ತೆಮೆದುಹುಗಲ್

೧೪

¹ ಬನದೆ ಸುರತದಿಂ (ಗ, ಸ) ; ² ಮಹಿ (ಸ) ; ³ (ಇದು ಗ ಒಳಗಿಲ್ಲ)

(೧೩, ೧೪ರ ನಡುವೆ)

ಗಹಗಹಿಕೆ ವಡೆದ ವಹಣೆಯ
ಸುಹಾಹೆ ಝಂಪೆಯದೊಳಮರೆ ಠಾಯದೊಳಂ ನಿ
ವಹಿವೆ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಬಯ್ಯಿಕೆ
ಮಹ ಚಾಳೆಯದಲ್ಲ ಮೂರ್ತಿ ವಡೆದುದು ರಾಗಂ

೧೫

ಮಾಳಿಗೆಯೊಳಗಣ ಸೊಡಗುಡಿ
ಡಾಳಂ ಬಡೆದಂತೆ ರಂಗರಕ್ತಿಯೊಳಮದುಂ
ವಾಳಿಕೆ ವಡೆದು ಬಜಾವಣ್
ಮಾಳವನಿರಿಯೆಂಬ ರಾಗಮಂ ಚಾಳಿಸಿದಂ

೧೬

ತಾಳದ ಲಯಮಂ ನೆನೆಯದೆ
ಕೇಳಲೊಡಂ ಠಾಯೆ ಜಾತಿಯೊಳ್ ಗ್ರಾಹಯುತಂ
ಕೇಳಲೊಡಂ ಗೀತಮನೆಂ
ದಾಳತಿಯೊಳ್ ಮೆಹಿದು ಪಾಡಿದಂ ರೂಪಕಮಂ

೧೭

(೩೯, ೪೦ರ ನಡುವೆ)

ಮುಟ್ಟಿದೊಡೆ ಸುಖದ ಸೊಂಕಂ
ಪುಟ್ಟಿಸುವಾ ವಾಮೆ ವಾಮೆಯಾದೊಡೆ ಮುನ್ನಂ
ಬಟ್ಟಿದುವೆನಿಸುವ ಮೊಲೆ ನಿರ್
ಮೆಟ್ಟಿದುವಾದುವು ನೃಪಂಗೆ ಬೆನ್ ಸೊಂಕಲೊಡಂ

೧೮

ವಿನಯ ಅವತಾರ

(೩, ೪ರ ನಡುವೆ)

ಬಳಗೊಡುದು ಕೀರ್ತಿದಿಶಾ
ಕಳಭಂಗಳ ನಿಗ್ಗವಂಗಳೊಳ್ ರಿಪುಕಾಂತಾ
ವಳಿಯೊಳ್ ಭವತ್ಪ್ರತಾಪಂ
ಬಳಗಳಿಯಿಸೆ ತಾನದಕ್ಕೆ ಮಚ್ಚರಿಸುವವೋಲ್

೧

(೫, ೬ರ ನಡುವೆ)

ಮಂದಸ್ಥಿತ ವರಕೌಮುದಿ
 ನಿಂದುದು ಮೃಗನಾಭಿತಿಳಕ ಲಕ್ಷ್ಮದ ಪೊಳವಿ
 ಲ್ಲಿಂದೇಕೆ ಕಂದ ಪಗಲೊಗೆ
 ದಿಂದುವಿನಂತಾಯ್ತು ನಿನ್ನ ಮಂಗಲವದನಂ

೨

(೬೬, ೬೭ರ ನಡುವೆ)

ಸೊಡರಿಂ ಮುಡುಪಿಂದಂ ಪಿಂ
 ತಣ ಮುಂತಣ ಕಾಲ್ಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಿನಿ ದನಿಯಂ .
 'ನಣಮುರ್ಚಿ ಬೆಂಕೆಯಿಂ ಕೆಳ
 ಗಣ ಮೆಯ್ಯಿಂದುರುಪಿ ಬರಿಯ ಬಾಡಂ ತೆಗೆದಂ

೩

ಳನೆಯ ಅವತಾರ

(೧, ೨ರ ನಡುವೆ)

ಬಾಳಲಗುಡಿ ಪಿಕರುತಿ ಬಾಯ್
 ಕೇಳಿಕೆ ಮಾಂದಳಿರ ಕೆಂಪು ದೀವಿಗೆಯೆನೆ ಭೂ
 ಪಾಳಂ ಬರೆ ಶೋಧಿಪ ವನ
 ಪಾಳನವೊಲ್ ಮುಂದೆ ಬಂದುದಂದು ವಸಂತಂ

೧

ತಳಿರ್ಗಳ ಚಾಳೆಯಮೆಳಲತೆ
 ಗಳ ಲುಳಿ ತಿಳಿಗೊಳದ ತೆರೆಯ ತಾಳಂ ಪೊಸವೂ
 ಗಳ ನೋಟಮಾಗೆ ನೃಪನಂ
 ಮಳಯಾನಿಳನೆಂಬ ನಟ್ಟುವಂ ಕೇಳಿಸಿದಂ

೨

ಅಗೆವೊಯ್ದು ಚಂದ್ರಮಂಡಲ
ದಗಗಳವೊಲ ಕಾರಮುಗಿಲ ಕಿಞ್ಸರಿಗಳವೊಲ
ಸೊಗಯಿಸಿದುವು ಬೆಳಗೊಡೆ ಕಂ
ಬಗಂಬದೊಳ ಕೊಂಬುಗೊಂಬಿನೊಳ ಪೆರ್ಮಿಡಿಗಳ

೩

(೨, ೩ರ ನಡುವೆ)

ಪೊಂಬಾಳೆ ಚಾಮರಂ ಚಂ
ದ್ರಂ ಬೆಳಗೊಡೆ ಕೇಳಿಶಿಖರಿ ಸಿಂಹಾಸನಮಾ
ಯ್ತೆಂಬಿನೆಗಮಂಗಳಂ ಮಾ
ವೆಂಬ ಕುಮಾರಂಗೆ ಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿಸಿದಂ

೪

ಕಡೆಗಣ್ಣಳ ಕೇದಗೆಯಂ
ಪಡೆದುವು ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆ ನೆಳ್ಳುಗುರ್ ನಂಪಗೆಯಂ
ಪಡೆದುವು ಪಾದರಿಗೆನೆ ನಂ
ಗಡದಿಂದಲರ್ಗೊಯ್ಯ ವಾರವನಿತೆಯರೆಸೆದರ್

೫

ಮಳಯಜದ ಮೊರೆಯ ಕುಂಕುಮ
ದಳಕದ ಕತ್ತುರಿಯ ಬಣ್ಣವಣ್ಣಗೆ ಕೊಳದೊಳ
ತಳದಿರೆ ಜಲರುಹಮುಖಿಯರ್
ಜಳಕೇಳಿಯ ನೆವದಿ ¹ದೊಳಿಚಿತ್ರಂ ಬರೆದರ್

೬

ತೆರೆಮುಗಿಲನಡರ್ಪ ವಿದ್ಯಾ
ಧರಿಯೆಂಬಿನಮೊರ್ಪಳೇಟು ಕೃತಕಾದ್ರಿಯನೆಂ
ದೊರೆಯಾದಳೊ ರತಿನಾಥನ
ಕರುಮಾಡದ ಮದನಮೋಹಿನೀಪುತ್ರಿಕೆವೊಲ

೭

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ವಸದನಮೆಸೆದಿರೆ
ತಳಿಜೊಂಪದೊಳುಯ್ಯಲಾಡಿ ಮೆಹಿದಳದೊರ್ವಳ್
ಜಳಜದ ಮಣಿಮಂಡಪದೊಳ
ಗೆಳವೆಹಿಯಂ ತೂಗಿ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳ್ ನಾರ್ಚಿದವೊಲೆ^೮

(೧೭, ೧೮ರ ನಡುವೆ)

ಏದೊರೆಯನಾತ್ಮನೆಂದೊಡ
ನಾದಿಯನಂತಂ ನಿರತ್ಯಯಂ ಚಿನ್ಮಯ ನಿಃ
ಪ್ರಾದೇಶಿಕನೆಂದಾತನು
ಪಾದೇಯಂ ಮುಕ್ತಿ ಮುಕ್ತನುಂ ಪರಮಾತ್ಮಂ^೯

(೭೨, ೭೩ರ ನಡುವೆ)

ನಜ್ಜನ ಚೂಡಾಮಣಿ ತ
ಮೃಜ್ಜಂಗಂ ಪುಣ್ಯದಿಂದೆ ಸಾಸಿರ್ಮಡಿಯಾ
ಗುಜ್ಜಳಿಕೆ ವಡೆದ ಪೆರ್ಮೆಯೊ
ಳುಜ್ಜೇನಿಯೊಳರಸುಗೆಯ್ಯುತಿರ್ದಂ ಸುಖದಿಂ^{೧೦}

ತಾರಾತಾರಧರಾಧರ
ತಾರಾದರತಾರಹಾರನೀಹಾರಪಯಃ
ಪೂರಹರಹಸನಶಾರದ
ನೀರದನಿರ್ಮಲ ಯಶೋಧರಂ ಕವಿತಿಲಕಂ^{೧೧}

ಕ್ಷಯಮಂ ಪಿಟ್ಟಿನ ಕೋಟಿಗಿತ್ತು ನವಿಲುಂ ನಾಯಾದರೆಯ್ಯುಂ ವಿಷಾ
ಹಿಯಮಾದರ್ ಪಗೆಸುತ್ತು ಮೀನಮೊಸಳೆಯಾದರ್ ಪೊಂತುಮಾಡಾದರ್
ಲ್ಲಯೆ ಪೊಂತುಂ ಪುಲಗೊಣರಾದರೆರಡುಂ ಬಲ್ಲೊಟಿಯಾದರ್ ತಪ
ಸ್ವಿಯ ಮಾತಿಂದಮಳಾದರಲ್ತೆ ಮಗನುಂ ತಾಯುಂ ಯಶೌಘಪ್ರಿಯರ್ ೧೨

1 (ಇದು ಸ ಒಳಗೆ ಇಲ್ಲ).

(೭೩, ೭೪ರ ನಡುವೆ)

ಶ್ರೀಗಿರಿದುರ್ಗಮಲ್ಲನ ಪರಾಜ್ಯದ ವತ್ಸರಮುತ್ತರೋತ್ತರ
 ಕ್ಯಾಗಿರೆ ಶುಕ್ಲದಾಶ್ವಯುಜಕೃಷ್ಣದ ಪಂಚಮಿ ¹ಪುಷ್ಯತಾರೆ ಪೂ
 ರ್ಣಾ¹ ಗುರು²ವಾಗೆ² ಭೂತಳದೊಡಳಿ ಕೃತಿ ಪೆತ್ತುದು ನುಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಂ
 ಚಾಗದ ಭೋಗದಗ್ಗ ಳಿಕೆಯಂ ಮೆಹಿದಂ ಕವಿಭಾಳಲೋಚನಂ ೧೩

— — —

1 ಪೂರ್ಣಪುಷ್ಯತಾರಾ (ಚ); 2 ವಾರ (ಗ).

ಅನುಬಂಧ ೨

ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿ ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆ

ಆವಂಗೀ ಪ್ರತಶಬ್ದಂ
ಭಾವಿಪೊಡದು ತೊಟವಿಗಾಯ್ತು ವಸ್ತುಚ್ಛಾಯಂ
ಪಾವನ ಸುಖಸಂದೋಹಮ
ನೀವಂ ಮುನಿಸುವ್ರತೇಶನಾತನೆ ದೇವಂ

ಎಟಗಿ ಮುನಿಸುವ್ರತೇಶಂ
ಗಟಿಯಮೆಯಿಂ ಗೆಯ್ದು ಹಿಂಸೆ ಪುನಿ ಕಳವುಗಳಿಂ
ನೆಟು ಕೆಟ್ಟು ನರಕಕ್ಕಿವಂ¹
ಕುಟುಗಲಿಗಳಿಗುನಿರ್ವನೊಂದು ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆಯಂ

ಆ ವಿಧಾನಮೆಂತಾದುದೆಂದೊಡೆ

ಜೀವದಯೆಯೊಂದೆ ಧರ್ಮಂ
ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯುಮಾದುದದಟಿಂ ಭವ್ಯರ
ಜೀವದಯದಲ್ಲ ನೆಗಲ್ಲೀ
ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯ ನೋಂತು ಸುಖಮಂ ಪಡೆವರ

ಅದೆಂತೆಂದೊಡೀ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಭರತಕ್ಷೇತ್ರದಾರ್ಯಾಬಂಡದ
ಮಧ್ಯದೊಳ್ ಮಗಧೆಯೆಂಬುದು ನಾಡು ರಾಜಗೃಹಮೆಂಬುದು ಪೊಳಲಾ
ಪುರಮನಾಳ್ವಂ ಶ್ರೇಣಿಕ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನಾತನ ಪಟ್ಟಮಹಾದೇವಿ
ಸಕಲಗುಣಗಣಾಭರಣಿ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವರತ್ನಾಕರೆ ಚೇಳಿನೀ ಮಹಾದೇವಿ
ಯೆಂಬವಳವರಿವರುಂ ಸುಖಸಂಕಥಾ ವಿನೋದದಿಂ ರಾಜ್ಯಂಗೈಯ್ಯುತ್ತ
ಮಿದೊಂದು ದಿವಸಂ ಸರ್ವಾವಸರಮೆಂಬೊಲಗ ಶಾಲೆಯೊಳೊಡೊಲ
ಲಗಂಗೊಟ್ಟರಲಾ ಸಮುದೊಳೊರ್ವ ಬುಪ್ಪಿನಿವೇದಕನಕಾಲ ಫಲ

1 [ಪಾ] ?

ಪುಷ್ಪಂಗಳಂ ತಂದಿತ್ತು ಸಾಪ್ತಾಂಗ ಪ್ರಣಿತನಾಗಿ ದೇವಾ ಬಿನ್ನಪಮೆಂದಿಂತೆಂದನೆಯ್ಯ ವಿಪುಲಗಿರಿ ಸುಸ್ತಕದಲ್ಲ ಶ್ರೀವೀರವರ್ಧಮಾನಸ್ವಾಮಿಯ ಸಮವಸರಣಂ ಬಂದು ನೆಲಸಿದುದೆನೆ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದೆದುರ್ ಆ ದಿಕ್ಕಿ ಗೇಳಡಿಯಂ ನಡೆದು ಪೊಡವಟ್ಟು ಒಸಗೆದಂದಂಗಂಚಿತ ಮಂ ಕೊಟಾನಂದ ಭೇರಿಯಂ ಪೊಯಿಸಿ ಪರಿಜನ ಪುರಜನ ಬಂಧುಜನ ಸಹಿತಂ ವಿಜಯ ಗಜೇಂದ್ರಮಂ ತಾನುಂ ಚೇಳಿನೀ ಮಹಾದೇವಿ ಸಹಿತಮೇಱಿ ವಿಪುಲಾಚಲಕೆ ಬಂದು ದೂರಾಂತರದಿಂ ವಾಹನಮನಿಳಿದು ಸಮವಸರಣವಂ ಪೊಕ್ಕು ಧೂಳೀಶಾಲ ವಾನಸ್ತಂಭ ಮೊದಲಾದ ಭೂಮಿಗಳತಿಶಯಮಂ ಚೇಳಿನೀ ಮಹಾದೇವಿಗೆ ಪೇಳುತ್ತ ಪೋಗಿ ಗಂಧಕುಟಿಯಂ ತ್ರಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಗೆಯ್ದು ತ್ರಿಜಗಾರಾಧ್ಯನಪ್ಪ ಜಿನೇಶ್ವರಂಗೆಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕರಕಮಲಂಗಳಂ ಮುಗಿದು ನಿಂದು

ಜಯ ದುರಿತಹರಣ ನಿರುಪಮ

ಜಯ ಶಾಶ್ವತ ಸೌಖ್ಯದಾಯಿ ನಿತ್ಯಾನಂದಾ

ಜಯ ಮದನ ಮದವಿಭಂಜನ

ಜಯ ಜಯ ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮೀನಾಥಾ

ಎಂದನೇಕ ಸ್ತುತಿ ಶತಸಹಸ್ರಂಗಳಿಂ ಜ್ಞಾನ ದರ್ಶನ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ ಚಾರಿತ್ರ ದಾನ ಲಾಭ ಭೋಗೋಪಭೋಗಂಗಳೆಂಬ ನವ ಕೇವಲ ಲಬ್ಧಿಗಿಣಿಯನಪ್ಪ ಶ್ರೀ ವೀರವರ್ಧಮಾನಸ್ವಾಮಿಯಂ ಸ್ತುತಿಯಿಸಿ ಗೌತಮಗಣಧರಗಿರ್ಗಿ ವಂದಿಸಿ ಪನ್ನೋಂದನೆಯ ಮನುಷ್ಯಕೋಷ್ಯದೊಳ ಕುಳ್ಳಿದುರ್ ಸರ್ವಜ್ಞ ಮುಖಕಮಲ ವಿನಿರ್ಗತ ಸಾಗಾರಾನಾಗಾರ ಧರ್ಮ ಶ್ರವಣಾನಂದಾಮೃತಪಾನ ಪರಿಹೃಷ್ಟಚಿತ್ತನಾಗಿರ್ಪುದುಂ ಚೇಳಿನೀ ಮಹಾದೇವಿ ಸಭಾಮಧ್ಯದೊಳೆದುರ್ ನಿಂದು ಕರಕಮಲಂಗಳಂ ಮುಗಿದು ಗೌತಮಗಣಧರಗಿರ್ಗಿಂತೆಂದರೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ಗೃಹಸ್ಥರುಗಳೆ ನಾನಾ ತೆಪದಿಂದಂ ಹಿಂಸಾನಂದ ಮೃಷಾನಂದ ಸ್ತ್ರೀಯಾನಂದ ಸುರಕ್ಷಣಾನಂದ ಮೆಂಬ ನಾಲ್ಕುಂ ತೆಪದ ಕ್ರೋಧದಿಂ ರಾಗದಿಂ ಮೇಣು ಹಿಂಸೆ ಬುಕ್ಕುಮಾ ಹಿಂಸೆಯಿಂ ನರಕಾದಿ ದುರ್ಗತಿ ದುಃಖಮುಮಕ್ಕುಮದಱುಂ

ಹಿಂಸಾದೋಷಮಂ ಪರಿಹರಿಪುದೊಂದಾನೊಂದು ನೋಂಪಿಯಂ ಬೆಸನಿ
ಮೆನಲು ಸಪ್ತರ್ಥಸಂಪನ್ನರುಂ ಸರ್ವಜೀವದಯಾ ಪರಿಣತಾಂತಃಕರಣ
ರುಂ ಚತುಃಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿಗಳುಮಪ್ಪ ಗೌತಮಗಣಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
ಚೇಳಿನೀ ಮಹಾದೇವಿಗಿಂತೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದರೆಲೆ ಮಗಳೆ ನಿನ್ನ ಸಕಲ
ದೋಷಮಂ ಕೆಡಿಸಲು ಸಮರ್ಥಮಪ್ಪ ಜೀವದಯಾಪ್ಪಮಿಯ ನೋಂಪಿ
ಯಂ ನೋಂಪುದೆನಲಾ ಮಹಾಸತಿ ಅಂತೆಗೆಯ್ವೆನೆಂದದಕಿ ವಿಧಾನಮಂ
ಬೆಸನಿಮೆನಲವರಿಂತೆಂದರಾತ್ಮಯುಜಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಸಪ್ತಮಿಯ
ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನೋಂಪವರೆಲ್ಲಂ ಚೈತ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪರಮೇಶ್ವರನಂ
ಪೂಜಿಸಿ ಗುರುಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಂ ಬುಷಿಯರ್ಗ್ಗೆ ವಂದಿಸಿ ನೋಂಪಿಯಂ
ಕೈಕೊಂಡು ನವಮಿ ಪರಿಯಂತರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಉಪವಾಸಮಂ ಸ್ವೀಕ
ರಿಸಿ ಮಱುದಿವನದಪ್ಪಮಿಯೊಳು ಶುಚಿಭೂತರಾಗಿ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯವೆರಸಿ
ಚೈತ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಜಿನೇಶ್ವರನಂ ಮಹಾವಿಭವದಿಂ ಪಂಚಾಮೃತ
ದಿಂದಭಿಷೇಕಮಂ ಮಾಡಿಸಿ ಅನೇಕ ವಿಧದಪ್ಪವಿಧಾರ್ಚನೆಯಂ ಮಾಡಿಸಿ
ಪಂಚಪರಮೇಶ್ವರಿಗಳ ಪೂಜೆಯಂ ಸವಿಸರಂ ಮಾಡಿ ಕಥೆಯಂ ಕೇಳ್ವು
ಜಾವ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಅರ್ಹತಪರಮೇಶ್ವರಂಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಅಪ್ಪವಿಧಾರ್ಚನೆ
ಯಂ ಜಾವಜಾವದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮೋದ್ಯೋಗದಿಂ ಜಾಗರಮಿದುರ್
ದಿನಕರನುದಯಂಗೆಯ್ಯಾಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞನಂ ಪೂಜಿಸಿ ಭೂಯಾತ್
ಪುನರ್ದರ್ಶನಮೆಂದು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಮನೆಯಂ ಪೊಕ್ಕು ಯಥಾಶಕ್ತಿ
ಯಿಂ ೮ ತಂಡ ಬುಷಿಯರ್ಗ್ಗೆ ಅಜ್ಜಿಕಾ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನಿರಂತರಾ
ಯಮಂ ಮಾಡಿಸಿ ದೀನಾನಾಥರಂ ತೃಪ್ತಿ ಬಡಿಸಿ ಬಂಧುಜನ ಸಹಿತಂ ಪಾರ
ಣಿಯಂ ಮಾಡ್ದು. ೮ ವರುಷಂಬರಂ ನೋಂತು ಕಡೆಯೊಳುಜ್ಜವಣಿ
ಯಂ ಮಾಳ್ವ ವಿಧಾನಮೆಂತೆಂದೊಡೆ ಪರಮಾತಿಶಯ ಕೇವಳಗಳಪ್ಪ
ಮುನಿಸುಪ್ರತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರತಿಕೃತಿಯಂ ಯಕ್ಷಯಕ್ಷಿನಹಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿ
ಚೈತ್ಯಾಲಯಮಂ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಂ ಮಾಡಿಸಿ ಘಂಟಾ ಚಾಮರ
ಹೊಳವಳಿಗೆ ಗೀತ ವಾದ್ಯ ನೃತ್ಯ ಶ್ರೀಬಲಿ ಮುಂತಾದ ಮೈಭವಂಗಳಂ
ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಿಂ ನಿತ್ಯಪೂಜೆ ಮುಂತಾದುದಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪೂದೋಟಂಗಳಂ
ಬಿಡುವುದು ಜೈನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಿಥುನಕ್ಕೆ ೮ ಮಂದಿಗೆ ನೀರೆ ಪೋಲೆ ರವಕೆ
ಚಿಂತಾಕು ಕರಿಯ ಮಣಿ ಮೂಕುತಿ ಮುಂತಾದವಂ ಹಚ್ಚಡ ಪೈರಣಿ

ತಿರೋವೇಷ್ಟನ ಕುಂಡಲ ಮುಂತಾದವಂ ಕೊಟ್ಟು ಭೋಜನ ತಾಂಬೂ
ಲಾದಿಗಳಿಂ ಅವರ[ಂ] ತೃಪ್ತಿಬಡಿಸಿ ಚತುಃಸಂಘಮಂ ಪೂಜಿಸಿ ಲ ತಂಡ
ಮುಷಿಯರ್ಗ ಭಿಕ್ಷೆಯಂ ಮಾಡಿಸಿ ತಟ್ಟು ಕುಂಭ ಗುಂಡಿಗೆ ಪುಸ್ತಕ ಶ್ರುತ
ಪಾವಡೆಗಳಂ ಕೊಟ್ಟು ಅನಿತೆಯರ್ಜ್ಜಿಯರ್ಗ ಕೊಟ್ಟು ಚತುಃಸಂಘ
ಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ವಿಭವಾನುಗುಣವಾಗಿ ವಸಂತೋಕುಳಿಯಂ
ಮಾಳ್ವುದು. ಇದು ನೋಂಪಿಯ ಉದ್ಯಾಪನೆಯ ಕ್ರಮಮೆಂದು ಗೌತಮ
ನ್ಯಾಮಿಗಳು ಪೇಳಿ ಕೇಳ್ದು ಸಂತುಷ್ಟ ಚಿತ್ತರಾಗಿ

ಅವಾವ ದೋಷಮೆಲ್ಲಮ
ನೋವದೆ ಪರಿಹರಿಪ ಜೀವದ¹ಯಾ¹ಷ್ಟಮಿಯಂ
ಭಾವಿಸಿ ನೋಂಪವರೆಲ್ಲಂ
ಭೂವಳಯದ ಸುಖಮನುಂಡು ಮುಕ್ತಿಯ ಪಡೆವರ²

ಎಲ್ಲಾ ವ್ರತಮುಂ ನೋಂಪಿಯ
ಕೊಲ್ಲದ ವ್ರತಕಥಿಕಮಲ್ಲು ಮದಲುಂ ಭವ್ಯರ³
ಪೊಲ್ಲಮೆ ಗೆಯ್ದಾ ದೋಷಕೆ
ಸಲ್ಲದೆ ಪೂಜಿಪುದು ಜೀವದ²ಯಾ²ಷ್ಟಮಿಯಂ

ಎಂದು ಶ್ರೇಣಿಕ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನುಂ ಚೇಳಿನೀ ಮಹಾ
ದೇವಿಯುಂ ನೋಂಪಿಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ಎಲೆ ನ್ಯಾಮಿ ಮುನ್ನೀ ನೋಂ
ಪಿಯ ನೋಂತ ಮಹಾನುಭಾವರ ಕಥೆಯಂ ನಿರೂಪಿಸೆಂದು³ ಬಿನ್ನ
ವಿಸೆ ಅವರಿಂತೆಂದು ಪೇಳ್ದರು :

ಈ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಭರತಕ್ಷೇತ್ರದಾರ್ಯಾಖಂಡದೊಳವಂತಿವಿಷಯ
ದೊಳುಜ್ಜಯಂತಿಯೆಂಬ ಪುರಮಾ ಪುರಮನಾಳ್ವಂ ಯಶೌಘಮಹಾ
ರಾಜನಾತನ ಪಟ್ಟದರಸಿ ಚಂದ್ರಮತಿಯೆಂಬಳವರಿವರ್ಗಂ ಮಹೇಂ
ದ್ರಂಗಮಿಂದ್ರಾಣಿಗೆಂ ಜಯಂತನಂತೆ ಯಶೋಧರನೆಂಬ ಕುಮಾರಂ
ಪುಟ್ಟಿ ಶೈಶವಂ ಪತ್ತುವಿಟ್ಟು ಶಸ್ತ್ರಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳೊಳಶ್ವಗಜಾರೋಹಣಂ

1 [ಯ ೨] ?   2 [ಯ ೨] ?   3 [ನಿಮೆಂ] ?

ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಕಲಾಪ್ರವೀಣನಾಗಿರೆ ಯಶೋಘಮಹಾರಾಜಂ
ಯಶೋಧರ ಕುಮಾರಂಗೆ ಅಮೃತಮತಿಯೆಂಬ ರಾಜಪುತ್ರಿಯಂ ಅಗ್ನಿ
ಸಾಕ್ಷಿಕವಾಗಿ ವಿವಾಹಮಂ ಮಾಡಿ ಸುಖದಲ್ಲಿದ್ದು[ಂ] ಅಮೃತಮತಿಗಂ
ಯಶೋಧರಂಗೆಂ ಮೂಡಣದಿಕ್ಕಿಂಗೆಂ ದಿವಸಕ್ಕಂ ಸೂರ್ಯನುದಯ
ಪಂತು ಯಶೋಮತಿ ಎಂಬ ಕುಮಾರನುದಯಂಗೆಯ್ಯು ಯಶೋಘ
ಮಹಾರಾಜಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರರಿಂ ಬಳಸಿ ಸಪ್ತತಳಪ್ರಾಸಾದದ ಮೇಲೊಡ್ಡೋ
ಲಗಂ ಗೊಟ್ಟಿರಲಾ ಸಮಯದೊಳುಲ್ಲಾಪಾತಮಂ ಕಂಡು ಸಂಸಾರ
[ಭೋಗ]¹ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಕಾಯಾಯುಗಳನಸ್ಥಿರಂಗಳೆಂದಳಿದು ಯಶೋ
ಧರಂಗೆಭಿಷೇಕ ಪೂರ್ವಂ ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿ ಪರಮ ನಿರ್ವಾಣ
ಸಾಧನಮಪ್ಪ ಜಿನದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ಉಗ್ರೋಗ್ರ ತಪಶ್ಚರಣಂ
ಗಳಂ ಮಾಡುತ್ತಮಿರೆ ಇತ್ತಲೆ² ಯಶೋಧರಮಹೀರಾಜಂ ರಾಜ್ಯಂ
ಗೆಯ್ಯುತ್ತಮಿದೊಂದು ದಿವಸಂ ರಾತ್ರಿಸಮಯದೊಳು ಸಾಮಂತ
ಪುರೋಹಿತ ಸೇನಾಪತಿ ದಂಡನಾಯಕ ಮುಂತಾದ ಬಾಹತ್ತರ ವಿನಿ
ಯೋಗಮಂ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಸಜ್ಜಾಗೃಹಮಂ ಪೊಕ್ಕು ರತಿಯುಂ ಕಾಮ
ದೇವನುಮಿಪ್ಪಂತು ಅಮೃತಮತಿಯುಂ ತಾನುಂ ಮನ್ಮಥಕೇಳೀ ವಿನೋ
ದಾಮೃತ ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದೊಳೋಲಾಡಿ ಪಟ್ಟಿಪುರ್ದುಂ ಬೆಳಗಪ್ಪಬಾವ
ದೊಳು ಅರಮನೆಯಿಂದತಿ ದೂರಮಲ್ಲದೆಡೆಯೊಳು ಯಾಗಹಸ್ತಿಯಂ
ಕಟ್ಟಿರಲದಳಿ ಮಾವತಿಗನಪ್ಪವಂಕನೆಂಬಾತ[ಂ] ನಿವ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚತ್ತು
ಸುಸ್ವರದಿಂ ಮಾಳವಪಂಚಮವೆಂಬ ರಾಗಮಂ ಮಾಳ್ವ¹ದಾ² ಸಮಯ
ದೊಳೆಚ್ಚತ್ತಿದ್ದ³ ಅಮೃತಮತಿ ಅದಂ ರಾಗಸ್ವರಮಂ ಕೇಳ್ದು ಕಿವಿವೇಟಂ
ಗೊಂಡು ಬೆಳಗಾಗಲೊಡಂ ಗುಣವತಿಯೆಂಬ ದೂತಿಯಂ ಕರೆದೆರೆ ಅಬ್ಬಾ
ನಮ್ಮ ಸಜ್ಜಾಗೃಹದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದಾರ್ಣವ ಮಾವತಿಗಂ ರಾಗಂ
ಗೆಯ್ಯಲಾತನೆ ರಾಗಮೆನ್ನ ಮನಮಂ ಸೆಣೆಗೆಯ್ದು ದಾತನಂ ನನಗೆ ನೀಂ
ಪೋಗಿ ತರಲ್ವೇಳ್ಳು ಮನಲಾಕೆ ಆತನಿದಲ್ಲಗೆ ಪೋಗಿ ಆ ಅಪ್ಪವಂಕನೆಂ
ತಪ್ಪ ಚೆಲುವನೆಂದೀಕ್ಷಿಸಿ ಕುಗ್ಗಿದ ಕೊರಳುಂ ಹಳಿದಲೆಯುಂ ನಂಡು
ಮೂಗುಂ ಹೊಜಿಹಲ್ಲುಂ ಗೀಜುವಾಯುಂ ಕೊಳೆತ ಕಣ್ಣುಂ ಮೂಳೆ
ಗಿವಿಯುಂ ನಳಿದಪ್ಪ ಪಣಿಯುಂ ರೋಮಮಿಲ್ಲದ ಪುರ್ಬುಂ ಗೊಡು
ಗೊಂಡೆದೆಯುಂ ಸೋಬೆಗುತ್ತದಿಂದುಬ್ಬಿದ ಹೊಟ್ಟೆಯುಂ ಸುಡೆ ಪುಣ್ಣಂ

1 ಒರೆ ಹರಿದುಹೋಗಿದೆ.

2 [ದುಃಖಾ] ?

ಸುರಿವ ಕೀವಿಂ ಮುತಿ ಜೊನ್ನೆಂದೇಳುವ ನೋವುಂ ಆನೆಯ ಮೂತ್ರ
 ಗಳಿಂ ಬೆಂದ ಬೆರಳ್ಳಳುಂ ಹತ್ತಿದ ನಿತಂಬಮುಂ ಮುಖದ ಬೆನ್ನುಂ ಬತ್ತಿದ
 ಕಾಲ್ಗಳುಂ ಹೆಡಸು ನಾಟುವ ಶರೀರಮುಂ ಇಂತಿದ್ ಆನವಾಂಕನಂ
 ಕಂಡು ಗುಣವತಿ ಅತಿ ಪೇಸಿ ಅರಸಿಯಂ ನಿಂದಿಸಿ ಮರಳಿ ಅರಸಿಯಲ್ಲಗೆ
 ಬಂದು ಇಂತೆಂದಳೆಲೆ ಮಗಳೆ ನೀನಪ್ಪೊಡೆ ಮನುಷ್ಯಾಕಾರಮಂ ಧರಿಸಿದ
 ಉರ್ವಶಿಯಂತಿಪ್ಪೆ ನಿನ್ನ ವಲ್ಲಭಂ ದೇವೇಂದ್ರನಂತಿಪ್ಪನೀ ನಿಕ್ಕಪ್ಪನಂ
 ಬಯಸಲಪ್ಪುದನುಚಿತಮೆನಲಾಕೆ ಇಂತೆಂದಳೆಲೆ ಮರುಳೆ ಆವಾತ
 ನಲ್ಲಿ ಕಾಮಂ ಪೂಜ್ಯನಾತಂ ಹೀನಕುಲನಾದೊಡಂ ರೂಪಾಧಿಕಮಿಲ್ಲ
 ದಿದೊಡಂ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಆತನೆ ಕಾಮದೇವನಾದಕಾರಣಂ ರೂಪು ಕುಲ
 ಗುಣಂಗಳೆಂಬ ದುರಬುದ್ಧಿಯಂ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮನವಸೋಲಿಸುವವಂ
 ಕಾಮದೇವನೆಂದೆ ಬಗೆದು ತರಲ್ವೇಳ್ಳು ಮೆನಲಾ ಗುಣವತಿ ಆಕೆಯ ನಿರ
 ಒಂದದಿಂ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಡಲಾತನೊಡನೆ ಕಾಮಸುಖವನನುಭವಿಸುತ್ತ
 ಮಿರಲೊಂದು ದಿವಸಂ ಯಶೋಧರ ಮಹಾರಾಜಂ ತನ್ನೊಳು ಮುನ್ನಂ
 ಮಾಳ್ವಾಲಿಂಗನ ಚುಂಬನ ಮೊದಲಾದಕ್ಕಿಂ ಕಾಣದೆ ಭೇದಿಸಿ ಆಕೆಯ
 ಮನಮುಂ ಕಾಣದಿರೆ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನಂ ರಾಯಂ ಓಲಗಂಗೊಟ್ಟು
 ಅಮೃತಮತಿಯಂ ಹತ್ತಿರೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಟಕ ಶಾಲೆಯಿಂ ರಾತ್ರಿ
 ಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಗಳೆದು ಒಡ್ಡೋಲಗಮಂ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭೆ
 ಯಪ್ಪ ಅಮೃತಮತಿಯ ಕೈವಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸಜ್ಜಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸ್ತ್ರೀ
 ಪುರುಷರುಂ ಕಾಮಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಿರ್ತು ನಿದ್ರಾಮುದ್ರಿತನಾದುದನೆ
 ಕಂಡು ಮೆಲ್ಲನೆಳ್ಳು ಅಪ್ಪವಂಕಂಗೆ ಭಕ್ತ್ಯಂಗಳಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪೋಪು
 ದುಂ ರಾಯನೆಚ್ಚತ್ತು ಆಕೆಯ ಪಿಂದೆಯೆ ಪೋಗಿ ಮಹಿಗೊಂಡಿರೆ ಅಮೃತ
 ಮತಿ ಪೋಗಿ ಅಪ್ಪವಂಕನಂ ಮಲಗಿದನನೆಚ್ಚಿಸೆ ಆತಂ ಕ್ರೋಧಮಂ
 ತಾಳ್ಳು ನಿದ್ರೆಯಂ ಕೆಡಿಸಿದೆಯೆಂದು ಕೋಪಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಎಂದೊ ಒರ್ಪ
 ಪೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೋಪಿಸಿ ಆಕೆಯಂ ಮುಂದಲೆ ವಿಡಿದು
 ಆನೆಯ ನೇಣುಗಳಿಂ ಬಡಿಯೆ ಆಕೆ ದೈನ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂ ಬೇಡಿಕೊಳುತ
 ಲಿಂತೆಂದಳು ಎಲೆ ಪ್ರಿಯನೆ ರಾಯಂ ನಾಟಕಶಾಲೆಯಂ ನಾಡಿಸಿ
 ಬರ್ಪಾಗಂ ಪೋತ್ತು ಪೋಯ್ತು ಅದುಕಾರಣ ನಾನುಂ ಬಂದುದಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ
 ನೀನುಂ ನನ್ನ ಕೊಲಲಾಗದೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಆ ನೋವಂ ಮಹಿದು

ತಾನುಂ ತಂದ ಕಜ್ಜಾಯಮಂ ಆತಂಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅಪ್ಪವಂಕನೊಳು ನೆರೆ
 ದಿಪ್ಪುದುಂ ರಾಯಂ ಕಂಡು ಬಡ್ಗಮಂ ನೆಗಪಿ ಪೊಯ್ಯೆನೆಂದು ಬಗೆದು
 ತನ್ನ ಮನದೊಳಿಂತೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನೀ ನಿಕ್ಕಪ್ಪನೆನ್ನ ವೆಸೆಯಿಂ ಜೀವಿ
 ಪಂ ಇವಳುಂ ಸ್ತ್ರೀ ವಧೆ[....?]ಯೆಂದು ಶತ್ರು ರಾಯರುಗಳ ಮಸ್ತಕಮಂ
 ವಿದಾರಿಪ ಬಡ್ಗಂ ಹೀನನುಮಿಂತಪ್ಪ ನಿಕ್ಕಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಪುದಲ್ಲ
 ವೆಂದು ರಾಯಂ ಕೊಲೆಗೆ ಹೇಸಿ ತಿರಿಗಿ ಬಂದು ಮಂಚದಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿ
 ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗುಣಾಗುಣಂಗಳಂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅವಿಚಾರಮಂ ಭಾವಿಸುತ್ತ ಮಿರೆ
 ಅಮೃತಮತಿಯುಂ ಅಪ್ಪವಂಕನೊಳು ನೆರೆದು ಅವನೊಳು ಪೇಳಿಕೊಂಡು
 ನಜ್ಜಾಗ್ಯಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗೆ ಆ ವೇಳೆಗೆ ಬೆಳಗಾಗೆ
 ಮಂಗಳ ಪಾಠಕ ಧ್ವನಿಯಿಂ ರಾಯನೆದ್ದು ಮುಖ ಮಜ್ಜನಮಂ ಮಾಡಿ
 ದೇವಾಧಿದೇವನಪ್ಪ ಅರ್ಹತ್ ಪರಮೇಶ್ವರಂಗೆ ವಂದಿಸಿ ಒಡ್ಡೋಲಗ
 ದೊಳು ಕುಳ್ಳಿದ್ ಸಮಯದೊಳು ಒರ್ವಂ ರಾಯಗೆ ನೆಯ್ದಿಲಪುಷ್ಪಮಂ
 ಕಾಣಿಕೆಯಂ ಕುಡೆ ಅದಂ ರಾಯಂ ವಾಸಿಸಿ ಕಯ್ಯೊಳು ಪಿಡಿದುಕೊಂಡು
 ಓಲಗಮಂ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭೆಯಪ್ಪ ಅಮೃತಮತಿಯ
 ಒಡ್ಡೋಲಗಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಆಕೆಯಂ ಕಂಡು ಇರುಳಿನ ವೃತ್ತಾಂತಮಂ
 ಪೇಳುವಂತೆ ಆಕೆಯ ಕೂಡೆ ಸರಸವಿನೋದದಿಂ ನೆಯ್ದಿಲ ಪುಷ್ಪದಿಂದಿಡೆ
 ಆಕೆಯುಂ ಆಗಲೆ ಮೂರ್ಛವೋಗಿ ಬೀಳೆ ಅದಂ ಅರಸಂ ಕಂಡು ಶೀತಲ
 ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದೆಚ್ಚರಿಕೆಯಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿ ಎಲೆ ಪ್ರಿಯಳೆ ನಿನಗೆ ಇಂದು ಬಂದ
 ವಿಪತ್ತು ಇನ್ನೆಂದಿಗು[ಂ]ಬಾರದೆಂದು ಸಂಕೇತದಿಂದಹುಪಿ ರಾಯಂ ಸ್ತ್ರೀ
 ಯರ ಮಾಯಮಂ ನೆನೆಯುತ್ತ ತನ್ನ ತಾಯರಮನೆಗೆ ಬರೆ ಚಂದ್ರ
 ಮತಿ ಮಗನ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ ಮಹಿಗಿ ನಿನಗಾರ ಭಯಂ ನಿನ್ನ ಮುಖ
 ಕಮಲ ಬಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಮೇನೆಂದು ಮಗನಂ ಬೆಸಗೊಳೆ ಎಲೆ ತಾಯೆ
 ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂ ನನಗೊಂದೂ ಭಯವಿಲ್ಲ ನಿನ್ನೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ
 ಪೆಜ್ಜೊಸೆಯಪ್ಪ ಅಮೃತಮತಿ ಏಳುನೆಲೆಯುಪ್ಪರಿಗೆಯಿಂದಂ ಕೆಳಗಣ
 ಬಚ್ಚಲ ಗುಳಿಯೊಳು ಪೊರಳುವುದಂ ಕಂಡೆನು ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯಂ
 ರಾಹು ಪಿಡಿವುದಂ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲ ಕಂಡು ಅತಿಭೀತನಾದೆನೆನೆ ಆ ಮಾತಂ
 ತಾಯಿ ಕೇಳ್ವು ದುಃಸ್ವಪ್ನಮೆಂದು ಬಗೆದು ಮಗನೆ ನೀ ಕಂಡ ಸ್ವಪ್ನದ
 ಫಲಮತಿಕಪ್ಪವೆಂದು ರಾಜಬಾಧೆಯಂ ಪೇಳ್ಗು ಮಿದಳ ದೋಷಮ

ನೊಂದೆ ಕ್ಷಣದೊಳು ಕೆಡಿಸಲಾರಪ್ ಚಂಡಮಾರಿಯೆಂಬ ದೇವತೆಯಂ
ಪೂಜಿಸಿ ನಿನ್ನ ಭುಜಾದಂಡಮಂಡಿತಮಪ್ಪ ಕಂಡಯದಿಂ ಕುಟುಗಲ
ಸಹಸ್ರಮಂ ಕೊಂದು ದೇವಿಯಂ ಪೂಜಿಸಿ ದೇವಿಯಂ ತೃಪ್ತಿ ಬಡಿಸಲು
ಸ್ವಪ್ನದೋಷಮೆಲ್ಲಂ ತೀರ್ಗುಮೆನಲರಸಂ ನಡನಡಂ ನಡುಗಿ ಕಿವಿಗಳಂ
ಮುಚ್ಚಿ ಅತಿ ಭೀತನಾಗಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಗಿಂತೆಂದ[ಂ] ನಮ್ಮ ಕುಲದರಸುಗ
ಳೆಲ್ಲರುಂ ಶ್ರೀ ಜಿನಧರ್ಮ ಪರಾಯಣರಹಿಂಸಾದಿ ಪ್ರತಮಂ ಧರಿಸಿ
ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಮೋಕ್ಷಮಂ ಪಡೆದರು ಅದಂ ನೀನಟುಯದಂತೀ ಹಿಂಸೆಯ
ನುಡಿಯಂ ನುಡಿಯಬರ್ಪುದೆ ಎಂದು ಪೇಳಿ ತನ್ನ ಮನದೊಳಿಂತೆಂದನೆತ್ತ
ಮುಟ್ಟಲೆತ್ತ ಚಪ್ಪಟೆಯಾಯ್ತೆಂದು ತಾನೊಂದ ನೆನೆದರೆ ತಾನೊಂದಾ
ಯಿತ್ತಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಳಂ ಬಾಲಕರೊಳಮಜ್ಜಾನಿಗಳೊಳಂ ಮೂರ್ಖ
ರೊಳಂ ಸ್ವಪ್ನಾದಿಗಳಂ ಪೇಳಲಾಗದೆಂಬ ನೀತಿಯಂ ನೆನೆಯುತ್ತ ತಾಯಿ
ಪೇಳಿದ ಹಿಂಸೆಗೆ ಪೇಸುತ್ತಮಿರ್ಪ ನಿಜಕುಮಾರನಂ ಕಂಡು ಚಂದ್ರಮತಿ
ಇಂತೆಂದಳು ತಾಯಮಾತಂ ಮೀಳುವುದು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜಪುತ್ರಂಗೆ
ಕ್ಷಣಮಲ್ಲೆಂದು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಪೇಳಿ ಹಿಂಸೆಗೆ ಕೇಳದಿರೆ ತಾಯಿ ಮನ
ದೊಳೊಂದುಪಾಯಮಂ ನೆನೆದು ಪಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯಂ ಚಿತ್ರಕರಿಂ
ಮಾಡಿಸಲದು ವಿಚಿತ್ರರೂಪಮಪ್ಪುದುಮಾ ರೂಪಾತಿಶಯಕ್ಕೆ ಒಂದು
ಪಿಶಾಚಮದಹೊಳಗೆ ಪೊಕ್ಕಿರಲುಂ ಆ ಕೋಳಿಯಂ ಕೊಲ್ಲೆಂಬುದುಂ
ಅರಸಂ ಒಲ್ಲೆನೆಂದೊಡೆ ತನ್ನಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಬೆನೆನಲಾಭೀತನಾಗಿ
ತಾಯುಪರೋಧಕ್ಕೊಡಂಬಟ್ಟು ಆತ್ಮಯುಜ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಷ್ಟ
ಮಿಯ ಕುಜವಾರದಂದು ಚಂಡಿಕಾದೇವಿಯ ಮುಂದಾ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿ
ಯಂ ತಾಯ ಒತ್ತಂಬದಿಂ ಖಂಡಯದಿಂ ಪೊಯ್ಯಲಾ ಕೋಳಿಯ
ಪೊಳಪೊಕ್ಕಿದ್ ಭೂತಂ ಕೋಳಿಯಂತೆ ಕೂಡೆ ಕೂಗೆ ಅರಸಂ ಆ
ಧ್ವನಿಯಂ ಕೇಳ್ದು ಪಿಡಿದನಿಯಂ ನೆಲಕ್ಕೀಡಾಡಿ ಮಲಗಿ ನಡನಡಂ
ನಡುಗಿ ಕಣ್ಣನಿಯಂ ತುಂಬಿ

ಇದು ಕೋಳಿಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಂ
ನುಡತಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ[ಮೆನ್ನ] ನರಕದ್ವಾರ
ಕ್ಕಿದು ಕರೆವುದೆಂದು ಮನದೊಳು
ಕುದಿದಂ ಪಾತಕಿಯೆನಿಪ್ಪ ತಾಯಿಂ ನೊಂದಂ

ಅಂತು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಪರಮ ಮೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಜಿನದೀಕ್ಷಾಭಿ
ಮುಖನಪ್ಪ ನಿಜವಲ್ಲಭನಂ ಅಮೃತಮತಿ ಕಂಡು ತನ್ನ ದೂಸಹಿಂದೀತಂ
ಪೋಪನಿದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಂ ಮಾಳ್ವೆನೆಂದು ಮನದೊಳು ನೆನೆದು ಪತಿಯ
ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಾಲ್ಗಿಬಿಗಿ ನೀ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋತ್ತಮಂ ದಯಾಸರ
ನಪ್ಪುದಣುಂ ಸ್ತ್ರೀಯಪ್ಪೆನ್ನ ಪರಾಧಮಂ ಸೈರಿಸಿ ಯಶೋಮತಿಗೆ ಪಟ್ಟಂ
ಗಟ್ಟಿ ಎನ್ನರಮನೆಯೊಳಾನುಂ ನೀವುಂ ಅತ್ತೆಯುಂ ಭೋಜನಂಗೆಯ್ದು
ಮೂವರುಂ ಜಿನರೂಪಧಾರಿಗಳಪ್ಪೆ ವೆಂದೊಡಂಬಡಿಸಿ ವಿಷದ ಲಡ್ಡುಗೆಯಂ
ಮಾಡಿಕೈ ಗಂಡನುಮಂ ಅತ್ತೆಯುಮಂ ಕೊಂದಪ್ಪವಂಕನೊಡನೆ ಕಾಮ
ಭೋಗಂಗಳನನುಭವಿಸುತ್ತಮಿದಳಿತ್ತಂ ಯಶೋಧರಂ ಸತ್ತು ಹಿಟ್ಟಿನ
ಕೋಳಿಯಂ ಕೊಂದ ದೋಷದಿಂದ ವಿಂಧ್ಯಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನವಿಲಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದ
ನಿತ್ತಲಾ ಚಂದ್ರಮತಿಯುಂ ಸತ್ತು ಕರಹಾಟದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುನಾಯಾಗಿ
ಪುಟ್ಟಿದಳಂತಿರ್ವರು[೦] ಪರಸ್ಪರ ಮೈರಭಾವದಿಂದ ಎಯ್ಯಮ್ಮಗಮುಂ ಕೃಷ್ಣ
ಸರ್ಪನುಂ ಅಜನುಂ ಕೋಣನುಂ ಮೀನುಂ ಮೊಸಳೆಯುಂ ಆಡುಂ
ಹೋತನುಂ ಮೊದಲಾದನೇಕ ಭವಂಗಳೊಳು ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಹತಿಯಿಂ
ಸತ್ತು ಕಡೆಯೊಳುಜ್ಜೇನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದೆಗನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಗಳಾಗಿ
ಪುಟ್ಟಿರಲಾ ಮಾದೆಗನರಸಂಗೆ ಕಾಣಿಕೆದಂದು ಕೊಡಲಾತಂ ಚಂಡಕರ್ಮ
ನೆಂಬ ತಳವಾಟಿನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಲೊಂದು ದಿವಸಂ ಯಶೋಮತಿ ಮಹಾ
ರಾಜಂ ತನ್ನರಸಿ ಕುಸುಮಾವಳಿಯೆಂಬಳೆವೆರಸಿ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ
ಪೂವಿನ ಮಂಟಪದೊಳು ತಳಿರ ತಲ್ಪದೊಳು ತಾನುಂ ಕುಸುಮಾವಲಿ
ಕಾಮಸುಖದಿನಿದನಿರಲು ಚಂಡಕರ್ಮಂ ಕೋಳಿಗಳೆವೆರಸು ವನವಿಹಾ
ರಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಮಲ್ಲಿದ ದಿವ್ಯಮುನಿಗಳಂ ಕಂಡು ಜೀವತತ್ವಮಂ ಕೇಳಿ
ಜೀವದಯಾ ಸ್ವರೂಪಮಂ ಕೇಳ್ದು ಮಲ್ಲರ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಕೋಳಿಗಳ್
ಕೇಳಿ ಸಂತುಷ್ಟಂಗಳಾಗಿ ಸರಂಗೆಯ್ಯೆ ಯಶೋಮತಿಯೆಂಬರಸಂ ಶಬ್ದ
ವೇದಿಯೆಂಬ ಬಾಣದಿಂದೆರಡರ ಶಿರಮನೊರ್ಮೊದಲೊಳೆ ಚೈದಿಸಲ
ವೆರಡುಂ ಕುಸುಮಾವಲಿಯ ಗರ್ಭದೊಳಭಯರುಚಿ ಅಭಯಮತಿಗಳೆಂಬ
ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಸುಗಳಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ ಶಿಶುತ್ವಮಂ ಪತ್ತುವಿಟ್ಟು ಬಾಲಕಾಲ
ದೊಳೆ ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ ಪಕ್ಷದೊಳು ಹಿಂದಣ ಪ್ರಪಂಚಮಂ ಕೇಳ್ದು
ನಿರ್ವೇಗಂ ಪುಟ್ಟಿ ಕ್ಷುಲ್ಲಕರಾಗಿ ತಪಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಂ ಯೌಧೆ ವಿಷಯದ

ರಾಜಪುರದ ಅರಸಂ ಮಾರಿದತ್ತನ ಪುರದ ಬಹಿರುದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸುದತ್ತಾ ಚಾರ್ಯರುಂ ಸಮುದಾಯಂಬೆರಸಿ ಬಂದು ಪಂಥಾತಿಚಾರ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣಂ ಗೆಯ್ದು ಪವಾಸಮಂ ಕೈಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಯುಗ್ಮಮಂ ಭಿಕ್ಷಾನಿಮಿತ್ತ ಮಾ ಪುರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಲಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳು ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದಷ್ಟ ಮಿಯುಂ ಬರಲಾ ರಾಜಪುರದರಸ ಮಾರಿದತ್ತಂ ಚಂಡಮಾರಿಯ ಭಕ್ತ ನಪ್ಪುದಹಿಂದಾ ದೇವತೆಗೆ ಜಾತ್ರೆಯಂ ನೆರವಿ ದೇವತೆಯ ಮುಂದೆಲ್ಲಾ ಜೀವಂಗಳ ಯುಗಲಂಗಳಂ ವಧಿಸುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಿಂದಂ ಶ.ಭಲಕ್ಷಣ ಸಂಭೃತಂಗಳಪ್ಪ ಮನುಷ್ಯಯುಗ್ಮಮಂ ತರಲ್ವೇಡಿ ಚಂಡಕರ್ತನೆಂಬ ತಳಾ ಷನನಟ್ಟಲಾತಂ ಬಂದು ಭಿಕ್ಷಾನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಬರ್ಪಭಯರುಚಿಯುಭಯ ಮತಿಗಳಂ ಕಂಡವರಿರ್ಪರಂ ಪಿಡಿದು ದೇವತೆ ಸಂತುಷ್ಟೆಯಹಳೆಂದು ಪಿಡಿ ದೊಯ್ದು ಮಾರಿದತ್ತಂಗೆೊಪ್ಪಿಸಲಾತಂ ಕೊಲರೆಂದು ಇವರ ಗಂಧಲೇಪ ನವಂ ಮಾಡಿ ಪೂವಿನ ಮಾಲೆಯನಿಕ್ಕಿ ದೇವತೆಯ ಮುಂದೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅರಸಂ ಖಡ್ಗಮಂ ಜಡಿದು ಜನಮೆಲ್ಲಂ ಅರಸನಂ ಇವರೊಡನೆ ಪರಸಿ ಮೆನಲವರಿಂತೆಂದರೆಲೆ ಮಹಾರಾಜಾ ನೀಂ ರಾಜಚಂದ್ರನಪ್ಪುದಹಿಂ ಚಂದ್ರನಂತೆಲ್ಲಾ ಜನಂಗಳಿಗೆ ಹಿತಮನೆ ನೆಗಳುತ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳಂ ಪ್ರತಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಪುತ್ರಮಿತ್ರರಂ ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸಿ ದಯಾ ಮೂಲಮಪ್ಪ ಅಹಿಂಸಾ ಧರ್ಮಮೆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಮೆಂದಾರಾಧಿಸಿ ಸದ್ಧರ್ಮ ಪರಾಯಣನಾಗಿ ರಾಜಾನ್ವಯತಿಲಕನೆನಿಸಿ ಸುಖದೆ ರಾಜ್ಯಮನನುಭವಿಸೆಂದು ಪರಸೆ ಅರಸಂ ಆ ಪರಕೆಯಂ ಕೇಳ್ವು ವಿಸ್ಮಯಾನ್ವಿತನಾಗಿ ಪಿಡಿದ ಖಡ್ಗಮಂ ನೆಲಕ್ಕೀಡಾಡಿ ಇವರಿರ್ಪರ ಘೈರ್ಯಕ್ಕಂ ಬಾಲಕಾಲದಲ್ಲಿಯ ನಿರ್ವೇಗ ತೊಟವಿಗಂ ಮೆಚ್ಚಿ ನೀವಾರಾವ ಕುಲಮೇನು ನಿಮಿತ್ತಮೀ ಹರಯದಲ್ಲ ಭೋಗನಿಸ್ತ್ಯ ಹರಾದಿರೆನೆ ಅವರಿಂತೆಂದರೆಲೆ ಮಹಾರಾಜಾ ಎಮ್ಮ ಚರಿತಮೆಂದು ಧಾರ್ಮಿಕರ್ಗೆಯೆ ಸೊಗಸುವುದು ನೀನು ಮಿಥ್ಯಾಧರ್ಮರತನಾಡನದು ಕಾರಣ ನಿನ್ನ ಭೀಷ್ಮಮಪ್ಪಂತೆ ಮಾಡೆಂಬುದುಂ ಅರಸಂ ನೀವು ಮಹಾ ರಾಜರುಗಳು ಮಹಾಪುರುಷರೆಂದು ಅವರ ಪಾದ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಮಾಡಿ ತಾನುಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಪಂದಿಸಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ನಿರ್ಬಂಧದೆ ಬೆಸಗೊಳೆ ಅವರಿಂತೆಂದರೆಲೆ ಮಹಾರಾಜಾ ನಿನ್ನೊಳ್ಳಿತಂ ಬೆಸಗೊಂಡೆ ನಿನ್ನ ಬೋಧೆ ಯುಂ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಾಭಿಮುಖವಾಯ್ತು ಭವೈತ್ಯಗುಣ

ವೆಂಬುದು ಬಹಿರ್ನಿಮಿತ್ತ ಮಿಲ್ಲದಂದು ಪ್ರಕಟಮನೆಯ್ದದಾಗಿ ಇಂದೆಮ್ಮ
 ದೆಸೆಯಿಂ ಕಲ್ಯಾಣ ಪರಂಪರೆಗೆ ಕಾರಣಮಾಯೆಂದು ಶ್ಲಾಘಿಸಿ ಅರಸ
 ನೊಡನೆ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಣ ಕಥೆಯ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯಂ
 ಕೊಂದದು ಮೊದಲಾಗಿ ತಮ್ಮ ಭವಭವದ ಪ್ರಪಂಚಮಂ ನಿರೂಪಿಸೆ
 ಕೇಳ್ವು ಅರಸಂ ಭಯಚಕಿತಚಿತ್ತನಾಗಿ ಸುರಿವ ಕಣ್ಣಿನಿಯ ಪ್ರವಾಹ
 ದಿಂದಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂಗೆಯ್ದು ಪೂಜಿಸಿ ಪೊಡವಡೆ
 ಸರ್ವಜನಕೆಲ್ಲಂ ಕೇಳಿ ಚೋದ್ಯಂಬಟ್ಟು ಇವರ್ಗೆ ತಾವೆಲ್ಲರುಂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ
 ಪ್ರಣತರಾಗಿದ್ದುದಂ ಕಂಡು ಪರಸುತಿರೆ ಆ ಚಂಡಮಾರಿದೇವತೆ ಪಂತಿ
 ದುರ್ದೆಂದೊಡೆ ಕರದ ಬಡ್ಗ ಕಪಾಲ ಮುರ್ವಸೂ[.]ರಿವ ನಾಲಗೆ ಕರುಳ
 ಮಾಲೆ ಪೊರಳ್ವ ಗಲ್ಲ ಕೋಟಿದಾಡೆ ಹಠದ ತಲೆ ಬಿಡುಗಣ್ಣು ನೀಳ್ವ
 ನಾಲಗೆ ಇಂತಪ್ಪ ಭಯಂಕರಮೆನಿಸಿ ನೆಗಳ್ವ ಚಂಡಮಾರಿ ದೇವತೆ ಆ
 ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳ ಭವಪ್ರಪಂಚಮಂ ತಾ ಕೇಳ್ವು ಹಿಂಸೆಗೆ ಪೇಸಿ ಭಯ
 ಭ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ಮಱುಗಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೋಳಿಯಂ ಕೊಂದು ಯಶೋಧರನುಂ
 ಚಂದ್ರಮತಿಯುಮಿಂತಪ್ಪ ಭವಭವದಲ್ಲಿ ಅಚಿಂತ್ಯಮಪ್ಪ ದುಃಖದಾವಾಗ್ನಿ
 ಯಿಂ ಬೆಂದುನೊಂದರಿನ್ನು ಸಚೇತನಂಗಳಪ್ಪ ಜೀವವಧೆಯಂ ಮಾಡಿದ
 ನಿರ್ಗುಣನೆಂತಪ್ಪ ಪಾತಕದ ಫಲಮನುಂಬರೆಂದು ಮಱುಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
 ಮಪ್ಪ ದಿವ್ಯರೂಪಂಧರಿಸಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗ್ ಪಾದೋಪಾಂತಧರೆಯೊಳ್
 ಪೊರಳಿ ಎನ್ನಂ ರಕ್ಷಪುದೆಂದು ದೈನ್ಯಂಬಡುವ ದೇವತೆಯನರಸಂ ಸರ್ವಜನ
 ವೆಲ್ಲಂ ಕಂಡಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಬಡುತಿರಲಾ ದೇವತೆಯಿಂತೆಂದಳೆ ನ್ನಾಮಿ
 ಎನಗೆ ಅಹಿಂಸಾವ್ರತಮಂ ಪಾಲಿಪುದೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳ ಪಾದಮಂ
 ಪೂಜಿಸಿ ಅವರ ಪಕ್ಷದೊಳು ಅಹಿಂಸಾವ್ರತಮಂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪಂಚಾಣು
 ವ್ರತಂಗಳಂ ಕೈಕೊಂಡು ಅಷ್ಟಮೂಲಗುಣಂಗಳಂ ಧರಿಸಿ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಮಂ
 ಸ್ವೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನುಂ ಪ್ರಜೆಗಳೊಡನೆ ಇಂದು ಮೊದಲೆನ್ನ ಭಕ್ತ
 ರೆಲ್ಲರುಂ ನಿರವದ್ಯಮಪ್ಪ ಭಕ್ತ್ಯಪಕ್ವಾನ್ನ ಪಾಯಸ ಸುಗಂಧ ಪುಷ್ಪಂಗಳಿಂ
 ಪೂಜಿಪುದಲ್ಲದೆ ಹಿಂಸೆಗೆಯಿದರ ವಂಶಮಂ ನಿರವಶೇಷವಾಗಿ ಕೆಡಿಸುವೆ
 ನೆಂದು ಒದಲು ನಾಲು ಪೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೆ ಪೊಡವಟ್ಟು ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿ
 ದೇವತೆ ಪೋಗೆ ಮತ್ತಂ ಜನಂಗಳೆಲ್ಲಂ ಪೇಸಿ ಜಿನಧರ್ಮರತರಾದರಲ್ಲಿ
 ಮಾರಿದತ್ತ ಮಹಾರಾಜನಿಂತೆಂದನಾನಿತು ಕಾಲಂ ಗೈದ ಪಾಪಂ ತಪಂ

ಬಟ್ಟಲಲ್ಲದೆ ಪೋಗದೆಂದು ನಿರ್ವೇಗಮಂ ತಾಳ್ತು ದೀಕ್ಷೆಯಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲವ
 ರಿವ್ವರುಂ ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಗುರುಗಳಪ್ಪ ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರ ಸಮೀಪಕ್ಕೊ
 ಯ್ಯುದುಮವರೀ ಮಹಾರಾಜಗೆ ಹಿಂಸಾದೋಷಮಂ ಸವಿಸ್ತರಂ ನಿರೂ
 ಪಿಸಲಾತಂ ಕುಸುಮದತ್ತನೆಂಬ ಕುಮಾರಂಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಪೂರ್ವಕಂ
 ಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟಿ ಸುದತ್ತಾಚಾರ್ಯರಿಂ ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯ ನೋಂಪಿಯಂ
 ಕೊಡಿಸಿ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಸರ್ವಜೀವದಯಾಪರನಾಗಿರೆಂದು ಬುದ್ಧಿವೇಳಿ
 ತಾನುಂ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಪೇಸಿ ಜಿನದೀಕ್ಷೆಯಂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನಾ ಪುರದೊಳ
 ಗಣ ಪುರುಷರುಂ ಸ್ತ್ರೀಯರುಂ ಜೀವದಯಾಷ್ಟಮಿಯ ನೋಂಪಿಯಂ
 ಕೈಕೊಂಡು ಎಂಟು ವರುಷಂ ನೋಂತು ಉದ್ಯಾಪನೆಯಂ ಮಾಡಿ
 ದೇವೇಂದ್ರ ಧರಣೀಂದ್ರ ಮುನೀಂದ್ರ ಸಂಪತ್ತು ಗಳನನುಭವಿಸಿ ಕ್ರಮದಿಂ
 ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಸುಖಮಂ ಪಡೆದರು ಮತ್ತಂ ಮಾರಿದತ್ತಮುನಿ ಜೀವದ
 ಯಾಷ್ಟಮಿಯ ಉಪವಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೋಂಪಿಯಂ ಕೈಕೊಂಡು
 ಉಗ್ರೋಗ್ರ ತಪಶ್ಚರಣಂ ಗೆಯ್ದು ಸಂನ್ಯಸನವಿಧಿಯಿಂ ಶರೀರ ಭಾರವ
 ಸಿಳಿಪಿ ಒನೆಯ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಣಿಮಾದಿಗುಣೋಪೇತನುಂ ಸಪ್ತಸಾಗೆ
 ರೋಪಮ ಜೀವಿತನುಂ ಪಂಕಪ್ರಭಾವ್ಯಾಪ್ತವದಿಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನನುಂ
 ತತಕ್ಷೇತ್ರಪೂರಕ ಮೈಕ್ರಿಯಕ ದೇಹನುಂ ೭ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮನ
 ನಾಹಾರನುಂ ೩ ತಿಂಗಳು ೧೫ ದಿನಕೊಮ್ಮೆ ಉಚ್ಛ್ವಾಸಮನುಳ್ಳನುಂ
 ೪ ಲಕ್ಷೆಯುಂ ೮೦ ಸಾವಿರ ಪೆಂಡಿಗೊಡೆಯನುಂ ಮಲಧಾತು ರಹಿತ
 ಮಪ್ಪ ದಿವ್ಯದೇಹಧರನಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ ಸುಖಮಿದಂ ಅಭಯರುಚಿ ಅಭಯ
 ಮತಿಯುಂ ಈಶಾನಕಲ್ಪದ ದೇವರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗದ ದಿವ್ಯಸುಖಮನನುಭವಿಸಿ
 ಕ್ರಮದಿಂದೆ ಮೋಕ್ಷಮಂ ಪಡೆದರೆಂದು ಗೌತಮಗಣಧರರು ನಿರೂಪಿಸೆ
 ಶ್ರೇಣಿಕ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನುಂ ಚೇಳಿನೀ ಮಹಾದೇವಿಯುಂ ಕೇಳಿ
 ಸಂತುಷ್ಟಚಿತ್ತರಾಗಿ ನೋಂಪಿಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನೋಂಪಿಯಂ
 ಕೈಕೊಂಡು ಸರ್ವಜ್ಞನಂ ಗಣಧರರುಮಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಸಮವ
 ಸರಣಮಂ ಪೊಳವಟ್ಟು ಅನೇಕ ವಿಭವದಿಂ ಬಂದು ಪುರಮನರ
 ಮನೆಯಂ ಪೊಕ್ಕು ಸುಖಮರೆ ನೋಂಪಿಯ ದಿನಂ ಬರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಜ
 ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಷ್ಟಮಿಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ನೋಂಪಿಯಂ ತಾವಿರ್ವರುಂ
 ಯಥಾಕ್ರಮದಿಂ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಂ ಪಲಂಬರ್ ಭವ್ಯರಂ ಕೊಡಿಕೊಂಡು

ಮಹಾ ವಿಭವದಿಂದೆಂಟು ವರ್ಷಂ ನೋಂತು ಕಡೆಯೊಳುಜ್ಜವಣಿಯಂ
 ಮಾಡಿ ಜೀರ್ಣ ಚೈತ್ಯಾಲಯಂಗಳಂ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಂಗಳಂ ಮಾಡಿಸಿ
 ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಂ ಮಾಡಿಸಿ ಕ್ಷೇತ್ರಂಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು ಜೈನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ
 ಅಗ್ರಹಾರಂಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ತತ್‌ಫಲದಿಂದೆ ಜಯಂತ ಮನ್ಮಥಗರ್ಣಿ
 ಯರಪ್ಪ ಪಲಂಬರು ಪುತ್ರರಂ ರತಿಗೆ ಸಮಾನೆಯರಪ್ಪ ಪುತ್ರಿಕೆಯರಂ
 ಪಡೆದು ಪಿರಿದಪ್ಪೈತ್ಸರ್ಯಕ್ಕೊಡೆಯರಾಗಿ ದಿವ್ಯಸುಖಮನನುಭವಿಸಿದರು

ಅವಾವ ಜೀವವೆಲ್ಲವ
 ನೋವದೆ ವಧೆಗೆಯ್ದ ಮಾರಿದತ್ತ ನರೇಂದ್ರಂ
 ದೇವೇಂದ್ರನಾದನೆಂದೊಡೆ
 ಜೀವದಯಾಪ್ಪಮಿಯ ನೋಂಪಿ ಸಾಧಾರಣಮೇ

ಅನುಬಂಧ ೩

ಚಂಡಶಾಸನ ಕಥೆಯ ಸಂಗ್ರಹ

(ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣದಿಂದ)

ಮೇರುವಿನರ್ಧಮಂ ಜನನಿಧಾನಮನಗ್ಗ ದ ಜಂಬುದೀವಮಂ
ವಾರಿಧಿಸರ್ಪನಪ್ಪಿದುದು ವಾರಿಧಿವೇಷ್ಟಿತ ಭೂಮಿಭಾಗದೊಳ್
ಭಾರತವರ್ಷಮೊಪ್ಪಿದುದು ಭಾರತವರ್ಷದ ತೆಂಕವಕ್ಕದೊಳ್
ಧಾರಿಣಿಗುಜ್ಜ್ವಲಶ್ರವಣಮಂಡನಮಾಯ್ತು ಸುರಮ್ಯಮಂಡಳಂ ೧

ಪರಮಬ್ರಹ್ಮನ ನಂದನಂ ಭರತಚಕ್ರಾಧೀಶ ದರ್ಪಾಪಹಂ
ಚರಮಾಂಗಂ ಕುಸುಮೇಷು ಬಾಹುಬಲದೇವಂ ಶ್ರೀ ಮಹಾಮಂಡಳೇ
ಶ್ವರನಾಳ್ವಿದ್ಯುದುದಾರ ವೀರ ವಿಭವ ಶ್ರೀಪಾದನಂ ಪೌದನಂ
ಪುರಮುಂತಾ ಪುರಮಾ ಸುರಮ್ಯವಿಷಯಶ್ರೀ ವಕ್ತೃಬಿಂಬೋಪಮಂ ೨

ಅನಿತೊಳ್ಳೆನೆವ ಸುರಮ್ಯಾ
ವನಿಗಂ ಪೌದನಪುರಕ್ಕಮಧಿಪತಿ ವೀರಾ
ರಿನ್ಯಪಾಲ ಶಿರಃಖರಶಾ
ಣಿ ನಿಘೃಷ್ಟಭುಜ ಕೃಪಾಣಕಂ ವಸುಷೇಣಂ ೩

ಊರ್ವಶಿ ರಂಭೆ ಮೇನಕೆ ತಿಲೋತ್ತಮೆಯೆಂಬರ ಹಾವಭಾವಮುಂ
ಪುರ್ವಿನ ಕೊಂಕು ಕಣ್ಣಮಲರ ಕಾಂತಿ ಕದಂಪಿನ ತೆಳ್ಳು ನಾಲ್ವುದಾ
ರೂರ್ವರೆ ಗೆಲ್ವುದಕ್ಕನಿಪ ರಾಣಿಯ ವಾನದ ದೇಸೆಯಾನೆಯು
ಯೂರ್ವರೊಳಂ ಸುನಂದೆ ಪಿರಿಯಳ್ ವಸುಷೇಣನ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯಿಂ ೪

ಜಯವಧು ಬಾಹುಪೂರಕದ ಮೇಲೆ ಮಲಂಗಿದ ತೋಳ್ಗಳಂ ಮನಃ
ಪ್ರಿಯ ದರಹಾಸದೊಳ್ ನಲಿವ ವಕ್ತೃಮನೂರ್ಜಿತಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಾರಯು
ಪ್ಪಿಯೊಳೊಲೆದುಯ್ಯಲಾಡೆ ಪಿರಿದಾದುರಮಂ ನಡೆ ನೋಡುವಂ ಸುನಂ
ದೆಯ ಮುಖಬಿಂಬಮೆಂಬ ಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್ ವಸುಷೇಣಭೂಭುಜಂ ೫

ಅಂತು ಸಕಲರಾಜ್ಯಾಂಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಳಂ ವಿನೋದವಿಳಾಸಂ ದೇನಿ
ವಡೆವಿನಮಿಷ್ಟ ಸುಖಾನುಭವ ವಿಭೂತಿಯಿಂದಮಿದೊಂದು ದಿವಸಂ
ವಾಹಳೀ ವಿನೋದಾವಸರದೊಳೊವಂ ಪೂರ್ವ ಪರಿಚಿತ ಪ್ರಸನ್ನಾ
ಕಾರಂ ಸುದರ್ಶನನೆಂಬೊಂ ಬಂದು ಮಹಾರಾಜಂಗೆ ದರ್ಶನೋಪಾಯ
ನಮನಿತ್ತು ಪೊಡವಟ್ಟುನಿಂದು ದೇವರದೇವನ ಸಹೋದರಂ ಸಹಪಾಂನು
ಕ್ರೀಡಾನುಬಂಧನಂಗತಬಂಧು ಮಕರಗ್ರಾಹಪುರವರಾಧೀಶ್ವರಂ ಚಂಡ
ಶಾಸನದೇವಂ ದೇವರಂ ಪಲದೆವಸಮಗಲ್ಪಿದು ನೆನೆದು ನೋಡಲ್ಬರು
ತ್ತು ಮವಸರಮನುಯಲೆನ್ನ ನಟ್ಟ ದನೆಂಬುದುಮತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂ ವಿ ಸ್ತಾ
ರಿತವಿಶೋಚನನಾಗಿ ಬೇಗಮೀಗಳೆ ಬರವೇಡೆಂದಾತ್ಮನರ್ಮಸಚಿವಂ
ಬೆರನಾತನಂ ಕಟಿಪಿ ಬಳಸಿ ನಿಂದ ಗಂಧಸಿಂಧೂರ ಘಟಾ ಪಟಲಮು
ನಿಕ್ಕಲಕ್ಕದೆಗೆದ ಪಸಾಯತರತುಳುಂಗಬಳನುಮಾಸ್ಥಾನೀಕೃತರಾಜಸುತ
ಸಮಾಜನುಮಾಗಿ ನಿಂದಾಗಳೆ

ಕ್ಷಿತಿರಂಗಂ ಭಟಕೋಟಿಪಾದ ತುರಗಶ್ರೇಣೀಬುರವ್ರಾತ ಸಾ
ತ್ಯತಮಾಶಾವಳಿ ಭೂಷಣಾಂಶು ಮೃಗನಾಭೀಸಾರ ಸೌರಭ್ಯ ಸಾ
ತ್ಯತಮಬ್ರಂ ಚಮರೀಜ ಕೇತುಪಟಲ ಶ್ವೇತಾತಪತ್ರಾಘ ಸಾ
ತ್ಯತಮೆಂಬಂತಿರೆ ಚಂಡಶಾಸನನೃಪಂ ಬಂದಂ ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂ ೬

ಅಂತು ಬರಲೊಡಮಿವರುಂ ವಾಹನಂಗಳನಿಡಿದು ರೋ
ಮಾಂಚನಂಚಯಂ ತೊಟ್ಟಂಗಿಗಳ ತಟ್ಟುರ್ಚಿ ಪೆರ್ಚಿದ ಮುಯ್ಯನೆಡೆ
ಪೊಟ್ಟಿನೊಡೆಯ ಪರಸ್ಪರಾಲಿಂಗನೆಯ್ತು ತತ್ಸಮಯ ಸಮುಚಿತ
ಭಾಷಣಸಂಭಾವನಾನಂತರಂ ವಸುಷೇಣ ಮಹಾರಾಜಂ ತನ್ನ ಪಟ್ಟದ
ಮದವೇದಂಡಮಂ ಚಂಡಶಾಸನನೇಣಿಸಿ ಬೇಟೊಂದು ಭದ್ರ
ಗಜಮಂ ತಾನೇರಿ ಮಹಾವಿಭೂತಿವರಸೊಡಗೊಂಡು ಬಂದು

ಪುರಲಕ್ಷ್ಮೀ ಲಲನಾಪ್ತಶೋಭೆ ವರನಾರೀ ಮಂಗಳಾಚಾರ ಚಾ
ರುರವಂ ಪೌರಜನಾವಲೋಕನ ವಚಃ ಕೌಶೂಹಲಂ ಪೆರ್ಚೆ ಮಂ
ದಿರಮಂ ಪೊಕ್ಕು ನಮಸ್ತ ವಸ್ತು ಸುಖ ಸನ್ಮಾನಂಗಳಿಂದಂ ಮನಂ
ಬೊರೆದಂ ಭೂಪತಿ ಬಿದ್ದು ಪಲ್ಲಟಿಸಿತೆಂಬಂತಾ ಮನೋಮಿತ್ರನಂ ೭

ಸರಸ ಕಾವ್ಯ ವಿನೋದ ಗೋಷ್ಠಿಯಿನೊರ್ಮೆ ನಾಟಕ ನಾಟಕಾ
ಪರಿನಟದ'ರನ ಭಾವ ಭಂಗಿಯಿನೊರ್ಮೆ ಗೀತದ ವಾದ್ಯದ
ಚ್ಚರಿಯ ನೃತ್ಯದ ಕೇಳೆಯಿಂ ಮುದದೊರ್ಮೆ ಜಟ್ಟಿಗರಪ್ಪ ಮ
ಲ್ಲರ ಪೊಣಕೆಯಿನೊರ್ಮೆ ಪೊತ್ತು ಮನೊರ್ಮೆ ಮೇಷವಿಶೇಷದಿಂ ೮

ಒರ್ಮೆ ವಾಹ ವಿಳಾಸ ಕಂದುಕ ಕೇಳಿಯಿಂ ಗಜಯುದ್ಧದಿಂ
ದೊರ್ಮೆ ವಾರುವದಂಕದಗ್ಗದ ಕಾಳೆಗಂಗಳಿನೊರ್ಮೆ ಮ
ತ್ತೊರ್ಮೆ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ಕೌತುಕದಿಂದಮಿಂತು ನೆಗಟ್ಟಿದಂ
ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ ವನುಷೇಣಭೂಪತಿ ಚಂಡಶಾಸನಭೂಪನೊಳ್ ೯

ಅಂತು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಮುಂ ನಿರಂತರಿತಮುಮಾದ ಸೌಹಾರ್ದದೊ
ಳಪ್ಪೈಕಸದನದ ಸಹಪಂಕ್ತಿಭೋಜನದ ಸಹವಿಳಾಸಕ್ರೀಡಿತದ ಸಮ
ಯಂಗಳೊಳಗೆ ವನುಷೇಣನಂಗನೆ ಸುನಂದಾದೇವಿಯ ಏಲುಂಜವ್ವ
ನಕ್ಕಳಂಕಾರಮಾಗಿ ಕೈಮಾಡಿ ಮೆಲುವ ಕಾಮದೇವನ ಕರವಾಳಂತೆ
ಕಣ್ಣೊಳ್ ಪೊಳೆದದ್ದೆಯೊಳುಳ್ಳ ಕೊಳ್ಳುಬೆಳ್ಳುಗೊಳಿಸುವ ವಿಳಾಸ
ದೊಳಂ ಸಮ್ಮೋಹನಶಕ್ತಿಯಂತೆ ಭಾವಕರ ಬಗೆಯ ಬಯ್ಯೆಯನಗೆಯೆತ್ತಿ
ಸೂಟಿಗೊಳ್ಳ ಕಳಕಳಾಪ್ರಾಧಿಯೊಳಂ ದುರಾತ್ಮಕನಪ್ಪ ಚಂಡಶಾಸನನ
ಕಣ್ಮಲರ್ ಕವಿದು ಕವ್ಯರೆಗೊಂಡು ಮಂಡಳಿನಿ ಬಳನಿ ಸೋಲಕ್ಕಾ
ಲಂಬವಂ ಪಡೆವೆದ್ದೆಗಾದಮದವಟುಂ ತನುಪಿಂಗೆ ತಾಪಮು
ಮೊಡನೆ ಬಳೆಯೆವಳೆಯೆ

ಕೆಳೆಯನ ಪಂಕ್ತಿಭೋಜನದೊಳೊರ್ಮೆ ವಿಳಾಸದೆ ಬಡ್ಡಿಸುತ್ತುಮಿ
ರ್ಪಳೆಯಳ ತೋಳಿಮೂಲದ ಪೊಗರ್ ಮಣಿಬಂಧದ ಚೆಲ್ವು ಕೋಮಲಾಂ
ಗುಳಿಗಳ ಕೊಂಕು ಕಣ್ಣಿ ಕುಡೆ ಕೌತುಕಮಂ ಭ್ರಮೆಗೊಂಡು ಕಾಮುಕಂ
ವಳಿಗೆಯನೆತ್ತಿ ಬೊಟ್ಟಿಡಲೊಡರ್ಚಿ ಬಟೆಕ್ಕೆ ಪೊಗಡ್ಡೆಗಿಕ್ಕಿದಂ ೧೦

ನಗೆಗಣ್ ನಲ್ಲಳ ಕೂಟಮಂ ಪಡೆದುವಿಂಪಂ ಶ್ರೋತ್ರಮೀಂಟಿತ್ತು ಮಾ
ತುಗಳಂ ನಾನಿಕೆಗಾಯ್ತ ವಳ್ ಸುಟಿದ ಸೂಡೊಳ್ ಸೌರಭಂ ಸ್ವಾದು ನಾ
ಲಗೆಗಾಯ್ತಾಕೆಯ ಹಸ್ತಪಲ್ಲವ ರಸಾನ್ನಾದ್ಯಂಗಳಿಂ ಸೋಂಕುವಾ
ಸೆಗೆ ಪಕ್ಕಾಗದೆ ನಿಂದ ಪಲ್ಲವಕನಂಗಳ್ಳಾಯ್ತನಂಗಳ್ಳುರಂ ೧೧

ಅಂತು ಕಂತುಸಂತಾಪಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾಗಿ ಕುಕ್ಕುಬಗುದಿದುರ್ಕ
ದೊಳಗೊಳಗೆ ಬೇವ ಹೃದಯಮಂ ಪದವಡಿಸಲಾಡಿವೆ ತನಗೆ ಬೀಡುಂ
ದಾಣಮಾದ ಮಾಡದ ಪೆಣಿಗಣ ನಂದನವನದ ಮಾಕಂದ ಭೂರುಹದ
ಮಂದಚ್ಚಾಯೆಯೊಳ್ ಬೀಸುವ ಕುಟುವೆಯ ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಯೊಳಂ ಪಾ
ಸುವ ಬಾಳಪ್ರವಾಳತಪ್ಪತಳದೊಳಂ ಸೂಸುವಾಲಿನೀರ್ತುಂ ತುಟೊಳಂ
ಪೂಸುವ ಚಂದನಸ್ಥಾನಕದೊಳಂ ವಸಂತ ಸಮಯಾನುರೂಪ ಭದ್ರಶಿಶಿ
ರೋಪಚಾರ ಚಾರುಚಾತುರತ್ವಂ ಮೆಹೆಯೆ ಮಮ್ಮಲಮುಟುಗುತ್ತು ಮಿದ್
ತನ್ನ ವಸ್ತ್ರಾಂತರಮನುಡಿದು ಮುಖಿಯದಂತೆ ಬೆಸಗೊಂಡ ಸುದರ್ಶನನೆಂಬ
ಕೆಳೆಯಂಗಿಂತೆಂದಂ

ನುಡಿಯಲ್ ಬಾರದು ತೀರದು
ನುಡಿಯದೊಡಲೆ ಕೆಳೆಯ ನಿನಗೆ ಬೆಂದ ಮನಂ ಸಂ
ದೆಡೆಯೆನ್ನದೆ ಪೇಟ್ಟಪೆನೀ
ಕಡುನಂಟನ ಸತಿಯ ರೂಪು ಸೋಲಿಸಿತೆನ್ನಂ ೧೨
ಭ್ರಮೆ ಪತ್ತಿತ್ತು ಮನಕ್ಕೆ ಕಣ್ ತಿರಿಪಿ ಬಿಟ್ಟಂತೇನುಮಂ ಕಾಣವಂ
ಗಮನಂಗೊದ್ದವ ವಹ್ನಿ ಸುಟ್ಟಪುದು ಕಾಣೆಂ ಪ್ರಾಣಸಂಧಾರಣೋ
ದ್ಯಮಮಂ ಪೇಪ್ ಸಬ ಬಾಬ್ಬಪಾಯಮೆನಗಿನ್ನೆಂತೊರ್ಮೆ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ
ರಮಣೀ ಲೋಚನ ಚುಂಬನಂ ಕಳೆಗುಮೇ ನಟ್ಟಿದ್ ಹೃತ್‌ಶಲ್ಯಮಂ ೧೩

ಆ ತಳೋದರಿಯನ್ ಸಂಭೋಗಿಪ ಪುಣ್ಯಮೆನಗಮಾದೊಡೆ
ಸಲ್ಲದೆ ಗಂಡನಿರ್ದೋಡೇನೆಂದು ತನ್ನ ಹೃದಯಕವಾಟಮಂ ತೆಟ್ಟಂ
ದೆಹಿದತ್ತಳಗಮಾದುತ್ತಂಡವೇಟಮಂ ಬಯಲೊಳಕ್ಕೆ ಬಾಯಟಿದ ನಿಜ
ಪತಿಯ ನುಡಿಗೆ ಸುದರ್ಶನನೆಂದಂ ಮೇರೆಗೆಟಿದ ಬಟಿಕಾರ ಸೈರಣೆಯುಂ
ಮೋರೆಪೋಗದಿರವು ಪರಿವ ಮನಕ್ಕೆ ಪಗ್ಗ ಮಿಲ್ಲಂ ನೋಡುವ ಕಣ್ಣೆಡೆ
ಗಟ್ಟಿಲ್ಲಮದಲ್ಲದೆಯುಂ

ಒಡೆಯನ ಕಾಪು ಕಟ್ಟಣಕಮೆಂದೊಡೆ ಬಂಧುಗಳಾಪ್ತರಾಗ[ದಂ]
ದೊಡೆ ಮನಮಿತ್ತು ಮೀಯ[ಳವಳೆಂ]¹ ದೊಡನಾಧ್ಯಮಿದೆಂದೊಡೊಲ್ಲಳೆಂ
ದೊಡೆ ಮೊಹಿಯಾಗದೆಂದೊಡೆ ಪರಾಂಗನೆಯೆಂದೊಡೆ ಸಾಮ್ಯಮಲ್ಲಮೆಂ
ದೊಡೆ ತಲೆಹೋಗಿಯುಂ ಬಸಿದು ಬೀಟದೆ ಸೈರಿಸರಲೆ ಕಾಮುಕರ್ ೧೪

ಆದೊಡೇನಾದುದಾ ನಿತಂಬಿನಿಯೊಳ್ ನಮ್ಮ ಮನೋರಥನಿದ್ದಿ
ಗವಕಾಶಮುಂಟದೆಂತವ್ವೆಡೆ

ನಯದಿಂ ಕೋಕಿಳನಾದೆ ನಿಮ್ಮ ರಸರಿಂತೇಕಾರಣಂ ಬಂದರಿ
ಲ್ಲೆಯ ಕಾರ್ಯಾಂತರಮೇಂ ಪ್ರಯಾಣದಿನಮಿನ್ನೆಂದೆಂದು ತಾಂ ಪೆತ್ತ ತಂ
ದೆಯ ಮಿತ್ರಂಗೊಡವುಟ್ಟಿದಣ್ಣನ ಸಹಾಯಂಗಾಡುವಂತಿಗಳೆ
ನ್ನಯ ಕೂಡಾಡಿದಳಂತಿದೇನಳಿಪೊ ಮೇಣ್ ನಿರ್ಮೋಹಮೋ ಭಾವಿಸಾ ೧೫

ಎಂಬುದುಮರಸನಾ ಕೃತ್ಯೋಪಚಾರಮನೊಲವೆಂದೆಂತು ಕೈಕೊಳಲ್
ಬಂದಪುದು

ಆ ಮದಿರಾಕ್ಷಿ ತನ್ನಿನಿಯನಿರ್ದಪೊಲೆನ್ನೊಡನಾಸೆಗೆಯ್ಯಳಾ
ಕೋಮಳಗಾತ್ರಮಂ ಸವಿದ ಕಣ್ಮಲರ್ಗನ್ನಯ ಗಂಡಗಾಡಿ ಶೋ
ಭಾವಹಮಾಗದೆಂದೊಡೆ ಸಖಂ ನೃಪ ನೀಂ ಬರೆ ಮಾಣ್ಣ ಜೋಡೆಯರ್
ಕಾಮನ ತೋಳೊಳಿದರ್ ರತಿ ಶಂಭುಕುಮಾರನುಮಂ ಬರುಂಟಳೇ ೧೬

ಅದಲ್ಲದೆಯುಮಿಂದು ದೇವ ನೀನುಮಾತನುಮಾರೋಗಿನಿ ಕೈಘಟ್ಟಿ
ಗೊಳುತುಮೇಕ ಮರಾಳತೂಳ ತಳ್ವಾಸನದೊಳ್ ಪರಸ್ವರಂ ಸುಖಸಂ
ಭಾಷಣಾ ವಿಶೇಷದಿನಿರ್ದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪೆರಿಗೆ ಕುಳ್ಳಿದೆನ್ನ ಕಣ್ಣಿ ತೆರಿಪಾದು
ದಾ ಸರೋಜನಯನೆ ವಿನೋದವಿಳಾಸಾಭಿನಯದೊಳಿದುರ್

ಮನಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮಾತಂ ಮನದೆಕೊಳಿಸಿ ಕಂಡೂತಿಯಾದಂತಿರಾಲಿಂ
ಗನದಿಂಪಂ ಚುಂಬನಾನ್ವಾದನ ಸುಖಮುಮನಂತಃಪ್ರವಿಷ್ಟಾಂಗಸಂಪಾ
ದನಮಂ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ಮಾಡಲ್ ತವಕಪ ನವಭಾವಾತಿರೇಕಂಗಳಂ ಕಾ
ಮಿನಿ ನಿನ್ನಂ ನೋಡಿದಳು ಗಂಡನ ನೆವದಿನದಂ ಕಂಡರಿಲ್ಲಕ್ಕುಮಾಗಳ್ ೧೭

ಎಂದಾಕೆ ತನ್ನ ವಲ್ಲಭಂಗಳಿನವ ಪುರುಷ ಸಂಗೋಪ್ಪಿ ಸಮನಿಸಿ
ನಿಜಾತ್ಮವಲ್ಲಭನ ಸುಖಾನುಭವಕ್ರೀಡೆಗೆಡೆವಡೆಯದೆ ನಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳು

ತಿರ್ದ ಭಾವಮನಾ ವಿನಯದಾಳಿಯಂ ಮತಿಗೆ ಪತ್ತಿ ಸುವಂತೆ ನುಡಿದು
ಮನದ ಪಿಶಾಚಕ್ಕೆ ವಚನರಚನಾಧೂಪಮಂ ತೋಟಿ ವಿರಹವಿಕಾರಮಂ
ಕೆಳರ್ಚಿ ನಿನ್ನೊಳಾಕೆಯಂ ಕೂಡುವುಪಾಯಮನೀಗಲೆ ಮಾಡಿದಪೆ
ನೆಂದು ಪೋಗಿ ಬಟಿಕಮಾ ಧೂರ್ತನಾಡುತ್ತ ಮಿದನಿತ್ತ ವಿರಹಾರ್ಥಂ
ಬಾಡುತ್ತ ಮಿದಂ [ಒರ್ಮ ದೀವರ ಬೇಂಟೆಯಂ ನೋಡಲ್ ಬಯಸಿ
ಪೊಲವಟ್ಟು ವಸುಷೇಣಂ]

ಪರಿಮಿತ ವಾಜಿ ವಾರಣ ಪದಾತಿ ವರೂಢ ಕದಂಬ ಕಾಮಿನೀ
ಪರಿಚಿತ ರಾಜಪುತ್ರ ನಿಚಯಂ ಧರಣೀಪತಿ ಚಂಡಶಾಸನಂ
ಬೆರಸು ವನಾಂತದೊಳ್ ತೆರೆಯ ತೋಪಿನ ಸೋಹಿನ ನೀರ ಬೇಂಟೆಯು
ವರಗಳನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಬರೆ ಮುಂತಣ ಚೂತವನಾಂತರಾಳದೊಳ್ ೧೮

ಬಿರಿದೆರ್ದೆ ಬಿಟ್ಟ ಬಾಯ್ ಅಲರ್ವ ನಾನಿಕೆ ಪತ್ತಿದ ಗೋಣು ಸುತ್ತಿ ಕ
ವ್ವರಿಸುವ ದಿಟ್ಟ ಕೆತ್ತುವೊಡಲೆತ್ತಿದ ಕಂಠಮೆಲ್ಲ ಕರ್ಣಮು
ಬ್ಬರಿಸುವ ಮೆಯನವಿರ್ ಪನಿವ ಮುಂಬದನೊಪ್ಪಿರೆ ದೀವದೊಳ್ ಮರ
ಲೆರಲೆಯ ಭಾವಮಚ್ಚರಿಯನಚ್ಚಗೊಡರ್ಚಿದುದಾ ನೃಪೇಂದ್ರನಾ ೧೯

ಅದಂ ಕಂಡು ಚಂಡಶಾಸನನಂತರ್ಗತದೊಳಿಂತೆಂದಂ

ಹರಿಣೀಲೊಚನೆ ದೀವಮಾಂ ಹರಿಣನೆಂ ಪೆರ್ಗಾಡಿದೀ ಬೀಡು ಬಿ
ಣ್ಣರಿಗಳ ನೇಣ್ಣರಿ ಶಂಬರಾರಿ ಶಬರಂ ಪುಲ್ಲಂಬು ಕೆಲ್ಲಂಬು ಮದಾ
ವಿರಹಾವಸ್ಥಿತಿ ಗೋರಿಗೋರಗೆಯೆನಿಪ್ಪಂತಾದುದಂತಾಗಿಯುಂ
ನೆರೆಯಲ್ ತೀರದು ಗೋರಿ ಸಾಯಿದನೆವೇಡೀ ನೋವೆ ಸಾವಲ್ಲವೇ ೨೦

ಆ ವಿನೋದಮಂ ನೀಡುಂ ನೋಡಿ ಪೊಗಟ್ಟು ಪೋಪುದು
ಮರಸನರನಿವರಸು ಬೋನಮನೀ ನಂದನವನಕ್ಕೆ ಬರವೇನೆಂದು ಸೂ
ಲಾಯ್ತರನರಮನೆಗೆ ಕಟಿಪಿ ಕಾಪುಗಾಡಿನೊಳ್ ಸೋಹಿನ ಬೇಂಟೆಯ
ಬಿನದದಿನರ್ವರ ರಥಮುಂ ಬೇಟೆವೇರಾದಲ್ಲಿ ಚಂಡಶಾಸನಂ ವಸು
ಷೇಣನರನಿ ಬರ್ಪ ಬಟ್ಟೆಯತ್ತಲೆ ಸಾರ್ದುಕೊಂಡಿರ್ಪಿನಂ ಪರಿಮಿತಾಂಗ

ರಕ್ಷಕಪರಿತೆಯುಂ ಪರಿಧಾವತ್‌ಕತಿಪಯಚೇಟಿಕಾಪುರೋಭಾಗೆಯುಂ
ದೋಲಾದಂಡಿಕೋಭಯಭಾಗಸಂಭಾಷಿತನಹಚರಿ ಯುಗಳೆಯುಮಾಗಿ
ನಿಜವಲ್ಲಭನಟ್ಟಿದ ಬಟಿಗೆ ಬರುತು ಮಿರ್ದ ಸುನಂದಾದೇವಿಯುಂ ಕಂಡು
ಕಡೆಗಣ್ಣಳ್ ಪರಿದೆಯ್ವಿ ಮಚ್ಚೆ ಮನಮಂಗೋಪಾಂಗಸಂಗಕ್ಕೆ ದಾ
ಟಿಡೆ ಕಾಯ್ದಿಲ್ಲೆದ್ದೆ ಗೂಡುವಾಯ್ ಪಿರಿದೊಂದಾತ್ಯಂತ್ಯದಿಂ ಕಂಠದೊಳ್
ಮಿಡುಕಣ್ಣು ತಿರೆ ಮೇಲೆವಾಯ್ ಭರದಿಂದಂ ನಲ್ಲಳಾಂದೋಳದಿಂ
ಕಡುಕಯ್ಯಂ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ರಥದೊಳ್ ಬಂದಂ ಮನೋವೇಗದಿಂ

೨೧

ಕರುಳ ಕತ್ತರಿ ನಂಟರ ಮಾರಿ ತುತ್ತು ಮಿಂಚಿದೊಡೊಡ
ನುಂಡು ಮತ್ತೆ ತೊಡೆ ಮಿಂಚಿದೊಡಾ ಬಳನಂತು ಪಿಡಿದೊಯ್ಯಾಗ
ಳುರಗಂ ಪಿಡಿದಂತೆ ಬೆದಲು ಪಾವು ಪಿಡಿದಂತಿರೊದಲು ಕಡುಜರ
ಪತ್ತಿದಂತು ಕಳವಳಿನಿ ರಕ್ಕುಪತ್ತಿದಂತೆ ಮತಿಗಿಟ್ಟು ನಿಡಿಲ್ ಪೊಡೆದಂತೆ
ಹಮ್ಮೆದಂಬೋಗಿ ಸುನಂದೆಯಾಗಿಯುವಸು ನಂದೆ ಕಿಟಿದಾನುಂ
ಬೇಗದಿಂ ಬಟಿಕ್ಕೆ ಕಾಮಕಾಂಡಖಂಡಿತಹೃದಯಂ ಚಂಡಶಾಸನಂ
ವಿಶ್ವಾಸ ಘಾತಕಂ ಕಾತರತೆಯಿಂ ತನ್ನಂ ಪಿಡಿದುದನಲಿದು

ಇನನಂ ವಂಚಿಸಿ ಚಂಡಶಾಸನನವಂ ಕಳ್ಳೊಯ್ದ ಪಂ ನಾಥನಂ
ಗನೆಯಿಂದೆನ್ನ ಸುನಂದೆಯಂ ಸುಭಟರಣ್ಣಂ ವೀರರಡ್ಡೈಸಿಮೆ
ನ್ನಿಯಂಗೆಯ್ವಿ ನಿಮೂರ ನಾಡ ಜನಮೀ ಪೆಣ್ಣುಯ್ಯಲಂ ಹಾ ಸುಪ್ಪೇ
ಣ್ಣಪಾ ಹಾ ನೈಪನೀತಿ ಎಂದಬಲೆ ಬಾಯ್ವಿಟ್ಟು ಹುಯ್ಯಲ್ವಿದಳ್ ೨೨
ಪರವೆಣ್ಣಾಟಿಸಿ ಕಳ್ಳ ಕಾತರನನಾರುಂ ಕಾಣರಾರುಂ ಕನ
ಲ್ಪರಿದಿಕ್ಕರ್ ಧರೆ ನುಂಗದೇಂ ನೊಣೆಯರೇ ದಿಗ್ವೀವಿಯರ್ ತಿನ್ನವೇ
ಗಿರಿಗಳ್ ಬೆಂದೆನನಾಥೆಯಾದೆನೆನಗಿನ್ನಾ ರಾಸೆಯಾರ್ ಕಾವರಾರ್
ಶರಣಿಂದಾ ಕಳಕಂಠನಾದೆ ಬಸಿಟಂ ಬಾರೆಟ್ಟಿನಂ ಮೋದಿದಳ್ ೨೩

ಮುನಿಸುಂಟಾದೊಡೆ ಮುಟ್ಟಿ ಮೂದಲಿಸಿ ಬಲ್ವಿಂ ನಿನ್ನ ಬಾಳ್ ಆತನಾ
ತನ ಬಾಳ್ ನಿನ್ನ ಕಪಾಲದೊಳ್ ಮುಳಿದು ಮುಂತೆಪ್ಪು ಪುಡಿನ್ನೊಪ್ಪವಾ
ಳ್ವನಮುಂ ಗಂಡರ ಪಿಂದೆ ಕಳ್ಳುದರಿದೇ ಸ್ತ್ರೀಬಾಲೆಯಂ ಬೂತೆ ಪಾಪ್
ಮನೆಯೊಳ್ ನಾಯ್ ಘೃತಭಾಂಡಮಂ ತೆಗೆವವೊಲ್ ಕಳ್ಳೊಯ್ಯುದಾಳ್
ಪಾಟಿಯೇ ೨೪

ಮನಮಿತ್ತು ಮಾತನಾಡಿದ
 ಳನುವಿನಿದಪಳೊಲ್ಲೊಳಿಂದೊಡಂ ಕೇಳ ಪರಾಂ
 ಗನೆಗೆ .....ವಯರ್ ಗಂಡರ್
 ಮನವಟಿಯದೆ ಎಳೆಯ ಮನಕೆ ಸವಟುವೆ ಪೊಲೆಯಾ

೨೫

ಎಂದನೇಕಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಳಾಪಾಕ್ರಂದನಂ ಸ್ಕಂದನಂ] ವೇಗದಿಂ ದೂರಂ
 ಸಾರಪ್ಪ ಸಾರಂ ದೂರಮಾಗಿ ಪೋತಪ್ಪಗಳವಂ ಸುರಮ್ಯ ವಿಷಯವ
 ಕಡೆಯ ಕಾಪಿಗೆ ವಸುಷೇಣನಿರಿಸಿದ ಪೆಸರ ಸಾವಂತಂ ಸಿಂಹಚೂಡಂ
 ತನ್ನ ಪೇಟಲ ಪೊಟವೇಟಲ ನಂದನೋಪಾಂತದ ಗರುಡಿಯೊಳಗೆ ಪಲ
 ಕೆಲಂಬರ್ ಪಲಗೆವಿನ್ನಣಂಗಳೊಡನೆ ಕಾಮನ ಪರ್ವತದಂತೆ ಮಾರಚಿತ್ರ
 ಭಿತ್ತಿಯೊಳ ಪಿಡಿಯುತ್ತುಮಿದರ್ ಕಡುಗಲಿ ಕೇಳ್ವು ನರತುರಗಬಳದ
 ನೆರಮನೊಲ್ಲದೆ ಸೆರಗಿನೊಳಲ್ಲದೆ ಬೆರಗಿನೊಳ ಸಲ್ಲದೆ ಕಯ್ ಪಲಗೆಯೊಳಂ
 ಕಟ್ಟಿದ ಕಠಾರದೊಳಂ ಪಿಡಿದ ಕೂರನಿಯೊಳಮೆಯ್ದಿಸಿ ಪರಿದು ಹರಣಿಯಂ
 ಪಿಡಿದುದಯ್ಯ ತರಕ್ಷುವಿನಂತೆ ತರುಣಿಯಂ ಪಿಡಿದುದಯ್ಯ ಚಂಡಶಾಸನನಂ
 ದೂರದೊಳ ಕಂಡು ಗಜಟಿ ಗರ್ಜಿಸಿ

ಇದಿರಾಗಿತ್ತಿತ್ತಲಣ್ಮಣ್ಮಣಿಯಿಟು ರಥಮಂ ಕೈದುಗೊಳ ಕೈದುಗೊಳ ಪೋ
 ಗದಿರನ್ನಂ ಕಂಡು ಬೆನ್ನಂ ಕುಡುವರೆ ಸುಭಟರ್ ಸಿಂಹಚೂಡಂಗೆ ಮಾಪೊ
 ಡ್ಡಿದ ವೀರರ್ ಮತ್ತೆ ಜೀವಂಬೆರಸುತಿದವರಿಲ್ಲೆಂದು ಮುಟ್ಟಿದ್ ಲೇಸ
 ಕೈದೆ ಮೇಲ್ಬಿರ್ದೆನ್ನ ಬಾಹಾಪರಿಘದ ಬಲೆಯೊಳ ಸತ್ತೆಯಿನ್ನೆತ್ತಪೋಪೈ ೨೬

ಎಂದು ಮುಟ್ಟಿ ಮೂದಲಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದಿರ್ಗವೆಂದು ಮೆಟ್ಟಿ ತಟುಂಬಿದ
 ಸಿಂಹಚೂಡನಂ ಸೂತದ್ವಿತಯನಾಗಿ ಪೋಗುತ್ತಂ ಕಂಡು ತೇರಂ ನಿಲಿಸಿ
 ಸಾರಥಿಯಂ ವಾರಿಜವದನೆಗೆ ಕಾಪುವೇಬ್ಬ ಕಿಬ್ಬ ಬಾಳೊಳಂ ಅತ್ತಪರ
 ದೊಳಂ ಅವನೀತಳಕ್ಕೆ ಲಂಘಿಸಿ ಚಂಡಶಾಸನನಿಂತೆಂದಂ

ವಾನರನೇಂ ಸೆಳೆವುದೆ ಪೇ
 ರಾನೆಯ ಕಯ್ಯಡಿದ ಕರ್ಬನಾಂ ಪಿಡಿದವಳಂ
 ನೀನೆ ಬಿಡಿಸುವೆಯ ನಾಯದೆ
 ಪೋ ನಿನ್ನಿಂ ನಿನ್ನ ಪತಿಗೆ ಪುಯ್ಯಲ್ಲಳದೇಂ

೨೭

ಎಂದ ನುಡಿಗೆ ಕಳಕಳಿಸಿ ನಕ್ಕು ಸಿಂಹಚೂಡನಿಂತೆಂದಂ

ವಸುಷ್ಣೇಣನ್ಮಪನ ಮುಂದ
ಣ್ಣ ಸುನಂದಾದೇವಿವೆರನು ನಿನ್ನಯ ನೆತ್ತರ
ಬಸಿವ ತಲೆ ಕಾಣ್ಕೆಯಾಗಿರೆ
ಬಿನುಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಸಿಂಹಚೂಡನೇಂ ಪೋದಪನೇ

೨೮

ರಸೆ ಪೊಟುಪುದೆ ಪರವೆಣ್ಣಾ
ಟಿಸಿದೊಡೆ ಕಳ್ಳೊಯ್ದು ಕೂಡಿ ತಂದಯ್ ನಲಮಾ
ನನನಾದ ಚಂದತಾಸನ
ವೆನರಂ ಚಂಡಾಲ ನೀರೊಳಿಂತರ್ದುವರೆ

೨೯

ಎನಲೊಡಂ ಚಂದತಾಸನನಿಂತೆಂದಂ

ನೀನೆನಗೆ ಬುದ್ಧಿವೇಟಲ
ದೇನಪ್ಪಯ್ ಬಾಳ ಬಾಯೆ ಪಲ್ಲಟಿಸಿಕೊಳಲ್
ನೀನಾರ್ದೆ ಬದ್ಧಂಕಿದ ಬಟಿ
ಕೇನಾದೊಡಮೆನ್ನ ಮುನ್ನ ಮಾಯತಮಾಗಾ

೩೦

ಎಂದೊರ್ವರೊರ್ವರಂ ಮೂದಲಿಸಿ ನುಡಿಯುತ್ತ ಮಿರ್ವರುಂ
ಭೂಮಾನದಳವಿಯೊಳ ಪರಿಯಲನುಗೆಯ್ಯಾಗಳ

ಬೆಳೆದಡವಿಯೆ ಕಳನಾದುದು
ನಳಿನದಳೇಕ್ಷಣಿಯ ಚಿತ್ತಮರಸಾಯ್ತಾತಾ
ಲಳನೆಯರೆ ನೋಲ್ವರಾದರ್
ಬಳಯುತರರನಂಕವಾದರಂತಾ ಕ್ಷಣದೊಳ

೩೧

ಆಗಲೊಡವಂದು ನೋಟ್ಟು ನೋಟಕರ್ ತಮ್ಮೊಳಿಂತೆಂದರ್

ಇಳಿಯೊಳಗೆ ಸಿಂಹಚೂಡನೆ
ಫಳಕಾರಂ ಚಂಡಶಾಸನಂ ಬಗೆವೊಡೆ ಭೂ
ತಳದೊಳ್ ಕೃತಘ್ನನಿವರತಿ
ಬಳರಿವರ ಸೋಲ ಗೆಲ್ಲವರನನ ಪುಣ್ಯಂ

೩೨

ಇತ್ತ ಸುನಂದೆ ನಿಜಾಂತರ್ಗತದೊಳಿಂತೆಂದಳೆ

ತಲೆಗಾಯಿ ಭಟನಂ ಪೊಣರ್ಚಿ ಪೊಡೆದಿಕ್ಕಿ ದ್ರೋಹನಂ ನೇನಪ್ಪೇ
ನೆಲನೇ ವೈರಮಮೆ ವಾಯುದೇವ ಸೆಪ್ಪಿಯಿಂದಂ ತಪ್ಪಿದಂದೆನ್ನನಾಂ
ಬಲಗೆಯ್ವೆಂ ನಿಮಗೆಂದು ಮೈಕೊರಗಿ ಸುಯ್ ಕಯ್ ಗಣ್ಣ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಕೋ
ಟಲೆಗೊಂಡಣ್ಣಿದೆ ಡಕ್ಕವಾಯ್ದು ನತಿ ನಿಂದೊತ್ತು ಕೃಮಂ ತಾಳಿದಳೆ ೩೩

ತತ್ಸಮಯದೊಳ್ ಸಿಂಹಚೂಡಂ

ಅಂಜದೆ ನಿಂದವಧರಿಸೆರೆ
ಕಂಜದಳಾಯತ ವಿಲೋಲ ಲೋಚನೆ ಪಗೆಯಂ
ಮುಂ ಜವನೆಡೆಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಬಟೆ
ಯಂ ಜನಪತಿಯೆಡೆಗೆ ನಿನ್ನನೊಯ್ದೊಪ್ಪಿಸುವೆಂ

೩೪

ಎಂದವಪ್ಪಂಭಮಸೆಯೆ

ಬಲದೊಳ್ ಪತ್ತಿದ ಮುಂಡಿ ಚಮ್ಮಟಿಗೆ ಕೈವೀಣಂ ಬೆಡಂಗಾಗೆ ಮೆಯ್
ಗಲಿ ಪೊಕ್ಕೆತ್ತಿದೊಡೊಡ್ಡಿದೊಡ್ಡಣದ ಕೈಗೊಂಬಾಳದಿಂ ಪೋದ ಮೆ
ಯ್ಯಲಗಂಬೆತ್ತಿರೆ ಬಾಹುಪೋರಗದೆ ಪೊಯ್ದಂ ಭೂಪನಾ ವೀರನಂ
ತಲೆಯುಂ ಮುಂಡಮುಮೊರ್ಮೆ ದಲ್ ಪಲಗೆಯೊಳ್ ಬಯ್ಯಿಟ್ಟವೊಲ್
ಬೀಟ್ಟಿನೆಂ ೩೫

ಅಂತು ಪೊಯ್ದು ರಥಕ್ಕೆ ಪಾಯ್ದು ಸಾರಥಿಯ ಚೋದನಾ
ವೇಗದಿಂ ಗಾಳಿಗೆ ಗಲಿಮೂಡಿದಂತೆ ಮನಕ್ಕೆ ವಾಡವೊಗೆದಂತೆ
ಮುಹೂರ್ತವಾತ್ರದಿನೆಯ್ತು ತನ್ನ ದುರ್ಗಮಂ ಪೊಕ್ಕನನ್ನೆಗಮಿತ್ತಲ್

ತರವೇಲ್ದಟ್ಟಿದ ಬೋನಮಾಗಳೆ ರಸಾಳೋದ್ಯಾನಮಂ ಪೊಕ್ಕುದೇ
ಕರಸಂ ದಾರನೊ ಚಂಡಶಾಸನನದೆತ್ತಲ್ ಪೋದನೋ ದೇವಿಯುಂ
ಬರುತುಂ ತಳ್ಳಿದರಂಗರಕ್ಕುರಿದಿವೋಗಿಂ ನೀಮೆನುತ್ತುಂ ಮಹ
ತ್ತರರ್ಪಣೆಗಮೆಯ್ತು ವಂದನವನೀನಾಥಂ ತದುದ್ಯಾನಮಂ ೩೬

ಬಂದು ವರೂಢದಿಂದಿಡಿದು ಭೋಜನಶಾಳಿನಿಕಾಯಮಾನಪ್ರತಾನ
ಸಂಪುಲ್ಲಮಲ್ಲಿಕಾಮಂಡಪದ ಮುಂದೆ ನಿಂದು

ಬಂದಳೆ ದೇವಿ ಪಂಕ್ತಿಗೆಡೆಮಾಡಿಸಿದಪ್ಪಳೆ ಚಂಡಶಾಸನಂ
ಬಂದನೆಯೆಂದು ಮಂದಿರಮಹತ್ತರರಂ ಬೆಸಗೊಳ್ಳನಂ ನೃಪಂ
ಬಂದುದು ಚೇಟಿಕಾಸಹಚರೀಜನಮುಂ [ಶ್ಲಘ]ಕೇಶಪಾಶಮಾ
ಕ್ರಂದಿತವಕ್ತ್ರಮಾಹತಕ್ಕುಶೋದರಮಾಕಳಿತಾಶ್ರುಲೋಚನಂ ೩೭

ಅಂತು ಶೋಕರಸಮೆ ರೂಪುಗೊಂಡಂತೆ ಬರ್ಪ ನಿಜಾಗ್ನಿ
ಮಹಿಷೀ ಪುರಜನಮಂ ದೂರದೊಳೆ ಕಂಡಿದೇನೆಂದತಿಚಕಿತ ಚಿತ್ತನುಂ
ವಿಸ್ತುರಿತವಿಲೋಚನನುಮುದ್ ಬದ್ಧ ಭ್ರೂಲತಾಮೂಲನುಮುತ್ತಾನಿತ
ಕರಪತಾಕನುಮಾಗುತ್ತ ಮಿರೆಯಿರೆ

ಹಾ ಲಲಿತಾಂಗಿ ಹಾ ಕುಸುಮಕೋಮಳೆ ಹಾ ಕಳಹಂನಯಾನೆ ಹಾ
ನೀಲಸರೋಜ ಲೋಚನೆ ಸುನಂದೆ ನೃಪೇಂದ್ರನ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಭೂ
ಪಾಲನ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಸುಷೇಣನ ಮಂಗಳಲಕ್ಷ್ಮಿ ರಾಜಚಾಂ
ಡಾಲನ ದಾಹುರಾಹುಗಳನಂ ನಿನಗೆತ್ತಣನೆತ್ತ ಬಂದುದೋ ೩೮

ಎಂದು ಬಾಯುಟೆದಲುತ್ತುಂ ಬಂದು ಮುನ್ನಡಿಯೊಳ್ ಕೆಡೆದುಂ
ಪುಡಿಯೊಳ್ ಪೊರಳ್ಳು ವಿಳಾಸಿನೀನಮೂಹದೊಳಗೆ ರಾರಾಜತರತ್ನ
ಪಾದುಕಾಗ್ರಾಹಿಣಿಯಪ್ಪ ಬಾಳಕಿಯದೊರ್ವಳ್ ದೇವರಟ್ಟಿದ ಬಟಿಗೆ
ದೇವಿಯರ್ ಬರುತ್ತು ಮಿರೆ ಚಂಡಶಾಸನಂ ಕಂಡೆತೆದು ಪಿಡಿದು ಕೈನೆಹಿ
ವಿಡಿದು ಬಂದಿಕಾರನಂತೆ ಕೊಂಡುಪೋದಂ

ಪಡಲಡೆ ಪೊಯ್ದಂ ದೇವಿಯ
ಗೆಡೆಗುಡದಡ್ಡೈನಿದಂಗರಕ್ಕರನೆಮ್ಮಂ
ಪಿಡಿದುಯ್ದಂ ಕಿಟಿದೆಡೆಯಂ
ನಡೆಗೆಟ್ಟ ಬಟಿಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟನಾ ನಿನ್ನಿಂತಂ

೩೯

ಎನೆ ಕೇಳ್ವುಕ್ಕಿದ ಕೋಪವಹಿಗೆ ವಿಯೋಗೋದ್ರೇಕಶೋಕಪ್ರಭಂ
ಜನನಂತಾಪಮಳುರ್ಕೆಯಂ ಪಡೆದು ಕಿಂಕರ್ತವ್ಯತಾಮೂಢನೊಂ
ದಿನಿನಂ ಜೀವಿತತಂಕೆ ಭೋಂಕನಹಿದಳ್ಳಾಡುತ್ತ ಮಿದರ್ಫತ್ಯನಾ
ಥನನಾಪ್ತರ್ ನಚಿವರ್ ನಿಜಾಂತುಕ ತಿರೋಧಾನಾವಿಲಂ ಮಾಡಿದರ್

೪೦

ಮಳಯರುಹದ ಕಪೂರದ
ಪಳಿಕಿನ ಪನಿನೀರ ಕದಲಿದಳದಿಹಿಸಿಲ ತಣ್
ಗಳನದ ತಿಳಿನೀರ್ಗಳ ಶೀ
ತಳತೆಯಿನವನಿಪನನಾಪ್ತರುಜ್ಜೀವಿಸಿದರ್

೪೧

ಅಂತು ಪರಾಮರ್ಶಿತಹೃದಯನಾದ ನೃಪಾಳನಂ ನರ್ಮನಚಿವ
ರಿಂತೆಂದರ್

ಮದವದ್ವೈರಿಕುಳಂ ಭವದ್ಭುಜವಿಭಾನ್ವತ್‌ಬಡ್ಗಧಾರಾನದೀ
ನದದೊಳ್ ಮುನ್ನ ಮುಯುಂಕದುದ್ದತರ ದುರ್ಗಂ ನಿನ್ನ ಕೋಪಪ್ರತಾ
ಪದವಜ್ವಾಳೆಗಳಿಂ ಮುಯುಂಕದೆ ವೃಥಾ ಶೋಕಾಬ್ಧಿಯೊಳ್ ಭೀರುವಂ
ದದೆ ನೀನಿಂತು ಮುಯುಂಕಲಪ್ಪದೆ ಧರಿತ್ರಿಪಾಲ ಚೂಡಾಮಣೀ ೪೨

ಆ ಪ್ರತಿಬೋಧನವಚನಂ ವಲ್ಲಭಾವಿಯೋಗವೈಕ್ಲಬ್ಯ ವಲ್ಮೀಕ
ಸುಪ್ತಕೋಪವ್ಯಾಳಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾ ಪನದಂಡಮಾಗೆ ಧರಾಧಿನಾಥನಿಂತೆಂದಂ

ಬಂಡಣದೊಳೆಡೆದು ಪೆಂಡಿರ್
ಭಂಡಾರಂ ಪೋದೊಡದು ವಿಧಾತ್ಯವಶಂ ಬಲ
ಗಂಡಂಗೆ ನಂತಸೊಕಮಾ
ಪೆಂಡತಿ ಕೋಳ್ಪಟ್ಟು ಮಗುಳೆ ಪುಗುವೆನೆ ಪೊಳಲಂ ೪೩

ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯಿಳ್ಳದೆ ನಿಃ
ಪ್ರಾಣಮದೆಂತುಣ್ಣ ದೀಗಳೀ ಒಡಲಹಿತ
ಪ್ರಾಣಾನಿಲನಿಂದೆನ್ನ ಕೈ
ಪಾಣಾಹಿಯನೂಡಿ ಬಟಿಕಮಾನುಂಡಪ್ಪೆಂ ೪೪

ಎಂದೆತ್ತಿ ನಡೆಯಲುತ್ತುವಳಿಸಿದ ಸಮಯದೊಳೆ

ನೆರೆದಾಪ್ತರ್ ಸಚಿವರ್ ಚಮೂಪತಿಗಳಂದಾಳೋಚನಕ್ಕಂದು ಬಂ
ದಿರೆ ಕಂಡಿಂಗಿತಮಂ ನೃಪಂ ನುಡಿದನಿನ್ನೇಮಾತೊ ಕಿರ್ಚೆದೊಡಂ
ಗರನಾದಂ ಗಡ ಮಾರಿ ಹೊಕ್ಕ ಮನೆಯೊಳ್ ಪರ್ವಂ ಗಡಾಳೋಚಮೇಂ
ಬೆರಗೇಂ ಬೆಂಬಲಮೇಂ ಸ್ವರಾದಿಬಲಮೇಂ ನೀಂ ಪೇಟ್ಟುದೇಂಕೇಳ್ವು
ದೇಂ ೪೫

ಎಂದು ಮುಂದನಾರಯ್ಯದೆ ಪಿಂದಂ ಪಾರದೆ ಮುಂದೆ ನಿಂದ ನಿಜ
ಸೃಂದನಮನೇಯಿ ಸುಟ್ಟುರೆ ಮಸಗಿಟ್ಟುರಿಗೊಂಡನಾ ವ್ಯತಿಕರದೊಳೆ

ರಣರಭಸೋತ್ಕಟಂ ಧರೆ ಪೆಡಂ ಮಗುಳ್ಳಂತೆ ಚತುಸ್ಸಮುದ್ರಮು
ಲ್ಬಣವಿಕಟೋತ್ಕಟಂ ಮಸಗಿ ಮೇಲ್ಗೈವಿದಂತೆ ದಿಶಾಚತುಷ್ಟಯಂ
ಪ್ರಣಾಹಿತಹೇತಿ ತಿಂತಿಣಿಸಿದಂತೊಡವಂದುದು ಪಣ್ಣಿದಾನೆ ಪ
ಲ್ಲಣಿಸಿದ ವಾಜಿ ಪೂಡಿರ ರಥಂ ಕವಚಂಬಿಗಿದಾಪ್ತಸ್ತೈನಿಕಂ ೪೬

ಅಂತು ಬಂದ ಚತುರಂಗಪ್ರತಿನಾಸಮೂಹನಹಿತಂ ಕೃತ ಭುಜ
ಬಲ ಪ್ರತಾಪನಪ್ರತಿಹತಾಲೇಪನದೀಕೃತಾಭಿಷೇಕವಾಣಂ ವಸುಷೇಣಂ
ಸಾಮಂತಲಕ್ಷ್ಮೀನೀಮಂತನೇನಿಪ ಸಿಂಹಚೂಡಂಗೆ ಬೀಡುಂದಾಣಮಾದ
ಮಾಣಿಕ್ಯಪುರಮನೆಯೈವರ್ಪಾಗಳ ಪೊಡೆವ ವೀರವಹಿಯ ಪಿಡಿವ
ಬಿರುದಿನ ಕಾಳೆಯ ಸುತ್ತಿಹಿದ ಮುತ್ತಿನ ತಡೆಯ ತಲೆಗೆ ಮುಂದಲೆ
ಯಾಗಿ ಲೆಂಕರ್ ಕುಡುವ ನಿದಿದಲೆಯ ಸಹಗಮನನಮುತ್ತುಕತೆಯಂ
ಕೈಪಿಡಿನ ಕೈಗುಡುವ ಕೈದುಬರ್ಪ ಕೈಪಿಡಿದ ಪೆಂಡಿರ ತಂಡದ ನಡುವೆ
ಪೊತ್ತ ಪೊನ್ನ ಪರಿಯಾಣದೊಳಗೆ ಜೋಳವಾಟಿಯ ನಿರ್ವಹಣದ
ನಿಬ್ಬಣಕ್ಕೆ ಬೀರಸಿರಿ ಪೊತ್ತ ಪೊಂಗಳನದಂತ ತಟತಟಿಸಿ ತೋರ್ಪ
ಪಂದಲೆಯಂ ಕಂಡು ನಿಂದು ನೋಡ್ವಾಗಳ

ಮುರಿದಣ್ವಕ್ಕಿದ ಗಡ್ಡಮೀಸೆ ಮುಡಿಕಟ್ಟಂ ತಳ್ತ ಕೆಂಬಟ್ಟ ಕ
ತ್ತುರಿಯಂ ತೂಟುವ ಚಂಚುಮೀಸೆ ಸುಲಿಪಲ್ ದಪ್ಪಾಧರಂ ಭ್ರೂಕುಟಿ
ಸ್ಫುರಿತಂ ಕೈಮಿಗೆ ಭೂತಳಕ್ಕೆ ಪರಿವೇಷಂಗೆೊಂಡು ಬೀಳ್ತಂದ ಭಾ
ಸ್ಕರನಂತಿದುರ್ದು ಸಿಂಹಚೂಡನ ಶಿರಂ ಪೊಂಬಟ್ಟನಾಳಟ್ಟಿನೊಳ್ ೪೭

ಪಗೆಯಂ ಕಂಡಟಿಯಾಸೆಗೆಯ್ದು ಪೊರೆದಾಳ್ದಂಗಾತುರಂ ಮುಟ್ಟಿಮೆಯ
ದೆಗೆದಾಸ್ಥಾನದೊಳಾರ್ದು ಪಾರ್ದು ನೆರವಂ ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳ್ ಜೋಳವಾ
ಟಿಗೆ ಕಯ್ಯಾಂಪಳೆ ವೇಳೆವಾಟಿ[ಗೆ]ನಸುಂ ಮುಯ್ಯಾಂಪ ಸಾಮಂತರಂ
ನಗುವಂತಿದುರ್ದು ಸಿಂಹಚೂಡನ ಶಿರೋಬ್ಬಂ ದಂತುರತ್ನೇನರಂ ೪೮

ಅಂತು ಪೊತ್ತು ಬಂದ ವೀರಂ ವೀರಪುರುಷನ ಶಿರೋಂಬು
ರುಹಮಂ ಧಾರಿಣೀಪತಿಗೆ ನಿವಾಳಿಸಿ ನಿಂದು ವನಿತಾಹರಣವಾರ್ತೆಯಂ
ನೂಟಿಸಿ ಬಟಿಯಮಿಂತೆಂದಂ

ಕಾದಿದ ಕಾಳೆಗಂ ಜವನ ಜತ್ತ ಕುಟಕ್ಕೆ ಸಮಾನಮಾದುದೇ
ನಾದೊಡವೇ.ಂ ಬರ್ದುಂಕಿ ಪಗೆ ಪೊರಿದ ಬಟಕ್ಕೆ ವೃಥಾನುವಾದಮಿ
ನ್ನಾ ದಯತಾಜನಕ್ಕೆ ತೊಪ್ಪಿದಂಕರ ಲೆಂಕರ ಗೊಂದಣಕ್ಕೆ ತ
ಳ್ವಾದಪುದುರ್ವರಾಧಿಪತಿ ಬೀಡೊಡು ಕೂಡುಗೆ ಸಿಂಹಚೂಡನೊಳ್ ೪೯

ಎಂಬುದುಮರಸಂ ನಿಜಾಂತಃಕರಣಬೇದಕ್ಕಂ ವಿರಶಾಸನ
ಪ್ರವಾದಕ್ಕಂ ಮೂದಲೆಯಂತಿದ್ ತಲೆಯಂ ನೋಡಿ ನೀಡುಮೊದ
ವಿದಲಂ ಸಮುಚಿತೋಪಚಾರಂ ವಚನಕಾರುಣ್ಯಪ್ರಸಾದಪ್ರದಾನ
ಪ್ರಸಂಗದಿಂ ಸಂತರ್ಜಿಸುತ್ತುಮಿರೆ

ತುಟಿಲಾಳ್ ಮದಗೋತ್ರಭವಂ
ಕಟಿದಂ ಕಲಿಂಹಚೂಡನೆಂದವಯವದೊಂ
ದಲಲಿದೆ ಕೆಂಪು ಮಿಗೆ ನೀರ್
ಇಟಿವಂತಿರೆ ಸೂರ್ಯನಪರಜಲನಿಧಿಗಿಟಿದಂ

೫೦

ಆ ನಂರಂಭದೊಳ್

ಪರವೆಣ್ಣಂ ತಂದನೋ ತಂದನೋ ಪೆರ್ನಗಿಡೆ ಪೆರ್ಮಾರಿಯಂ ನಮ್ಮದುರ್ಗ
ಕ್ಕರಸಂ ಸೇನಾಸಮಗ್ರಂ ನಿಜಗಲಿ ವಸುಷೇಣಂ ವಧೂವಿಹ್ವಲಂ ದ
ಳ್ಳುರಿ ದಾಟಿಟ್ಟಂತಿದಂ ಸುಟ್ಟುರಿಪದಿರಿಸನೇಗೆಯ್ವೆಂತಿರ್ಪೆವೆತ್ತರ್
ಪರೆವೆಂ ನಾವೆಂದು ಪೌರರ್ ಕುದಿದರದಿದರ್ಳ್ಳಾಡಿ ತಳ್ಳಂಕಗೊಂಡರ್

೫೧

ನೊಣೆಯಲ್ ನುಂಗಲಿಳಾತಳಂ ಮುರಿದು ಮೂರಿಟ್ಟಂತೆ ದುರ್ಗಕ್ಕೆ ನಿ
ಚ್ಚಣ್ ಸಾಚುಂದೊಲೆ ವಿರಸೇತು ನಪೆನಾರಂ ಬದ್ದರಂ ಗೆಗೆ ಡೆಂ
ಕಣ್ ಗುಮ್ಮಂ ಪಡಿಗೊಂಟೆಯೆಂಬ ಬಹುಕೋಟಾಯಂತ್ರನಾಮಗ್ರಿ ತಿಂ
ತಿಣ್ ಗೊಂಡಾಂತಿರೆ ಲಗ್ಗ ಗಾದುರ್ ವಸುಷೇಣಂ ನಾದುರ್ ಸೂಡೈಸಿದಂ

೫೨

ಅಂತು ಸೂಡೈಸುವ ನಿನ್ನಾಳ ಭೇರೀ ಡಕ್ಕಾ ಮೃದಂಗ ಕೋಳಾ
ಹಳಮೆತ್ತಿ ಪೊತ್ತು ತಂದಿಟಿವಿದುನೆನಿ ಗುಡವಿದಂಬಿತವಿವೀರಿಕಾಜಾಲ್
ದಂತೆ ಮುತ್ತಿ ಮುನುಟಿ ಪತ್ತೆ ಕಟ್ಟಾಯದ ಕಡುಗಲಿಗಳೆಲ್ಲಮಣ್ಣಿ
ನಿಂದು ಮಮ್ಮಟಿಯಾಗೆ ಪೋಯ್ತು ಪೋಯ್ತು ದುರ್ಗಮಿನ್ನೇನೆಂದೊಳ
ಗೆಲ್ಲಮೆಯ್ತೆ ಸರಕುಗಟ್ಟಿ ಪೋಗಿಲ್ಲಮೆಯ್ತೆ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ನೀರೆಯಂ ಬೀಸಿ
ಬೊಬ್ಬಿಡಿದಾರೆ ತೊಟ್ಟನೆ ಕಂಡು

ರಣಮಂಡಲದೊಳ್ ಪೆಹಿತೆಗೆ
ದಣಯಂ ತೆಗೆನೆಹಿದ ಬಿಲ್ಲವೋಲಿದ ಭಟಾ
ಗ್ರಣ ಪರಿದು ದಂಡೆಗೊಂಡ
ಡ್ಡಣದಿಂದಂ ಚಂಡಶಾಸನಂ ಕೈಕೊಂಡಂ

೫೩

ಅದನಾಗಳ್ ಕಂಡು ಕಣ್ಣೆಂದುರಿ ಬರೆ ಪೋಗೆ ಪುರ್ವಿಂದಮುರ್ವೆಜೆ
ಭೋಂಕಲ್

ಮದಮಾತಂಗಾರಿ ಪೂರ್ವಾಸನದಿನಿಟಿದು ಮೆಯ್ಯೆತ್ತ ವಜ್ರಾಂಗಿ ಕಯ್ಯೆ
ತ್ತಿದ ಕೊಂತಂ ದಂಡೆಗೊಂಡಡ್ಡಣಮಿರೆ ವಸುಷೇಣಂ ಭರಂಗೆಯ್ಯುದುಂ ಪೋ
ದುದು ಪೊತ್ತಿಂ ಕಾಲಿಡಲ್ ಕತ್ತಲೆ ಕದಡಿದುದೆಂದಾಪ್ತರಡ್ಡೈನಿ ನಿಂದರ್ ೫೪

ಆಗಳೆರಡುಂ ಪಡೆಗಳಪಹಾರತೂರ್ಯಂ ಮೊಳಗೆ ಪೆಹಿತೆಯ
ಲೊಡಂ ವಸುಷೇಣಂ ಬಂದು ನಿಜನಿವೇಶಿತಸ್ತಂಧಾವಾರಮಂ ಪೊಕ್ಕನಿತ್ತ
ಚಂಡಶಾಸನಂ ಮಂಡಳಿನಿ ಖಡಿದ ಕೈದೀವಿಗೆಯ ಬೆಳಗಿನೊಳ್ ತೊಟ್ಟ
ಗದ್ದಿಗೆಯ ಗರುಡವಕ್ಕದ ಕವಚದ ನವರತ್ನಕಿರಣಂಗಳ ಕಿಟ್ಟ ಕರ
ವಾಳ ಬಾಯ್ದಾರೆಯೊಳ್ ಬಳ್ಳೆಗೊಂಡು ಮಿಳ್ಳಿನಿ ಪೊಳೆಯೆಯುಂ ಕಟ್ಟಿದ
ಕರಾರದ ಬದ್ದಿಗೆಯ ತೊಂಗಲ್ದೆಗೆದು ಬಿಗಿದೆಬಿಟ್ಟ ಬಾಲಗಚ್ಚೆಯ
ವಿಳಸದ ಸೆಹಿಗಂ ಸೆಳೆದಳ್ಳಿಱಿಯೆಯುಂ ಒಂದೆ ಕಯ್ಯೊಳಿಕ್ಕಿದೆರಡು
ಕಂಕಣದ ಝಣಝಣತ್ಕಾರಂ ಜಡವ ಬಾಳ ಕುಣವ ಕೊಂಕಿಂಗೆ ಕಿಂ
ಕಿಣೀರವಮನಳಂಕೆಗೊಳಿನಿಯುಮೋದುವ ರಾಯವಾಡದುಗ್ಗಡಿಸುವ
ಪಾಂಗಳಿಕದ ಚಪ್ಪರಿಸುವ ಪಡಿಯುತಿರ ನೆಲನನುಗ್ಗಡಿಸುವ ಪಡೆವಳರ
ತನ್ನ ಬೀರಮಂ ಮನ್ನಿನಿ ಪೊಗಟ್ಟ ಕೈವಾರಿಗಳಾಡಂಬರಮಳುಂಬವಾಗೆ
ನುನಂದೆಯಂ ತಂದು ಸೆಹಿಯಿಟ್ಟ ಮಣಿಮಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದು

ಘನನಿಶ್ವಾಸತರಂಗಿತಾಳಕಿಯನಗ್ರಪ್ರಾಂತವಾರ್ವಿಂದುಲೋ
ಚನಪಕ್ಷ್ಮಾವಳಿಯಂ ವಿಯೋಗದಹನಪ್ಪು ಪ್ಲಾಧರಚ್ಚಾಯೆಯುಂ
ವಿನತಪ್ರಾಹ್ಲನುಧಾಂತುಬಿಂಬಮುಖಿಯಂ ಚೀನೋತ್ತರೀಯಾವಗುಂ
ಠನನಿರ್ಭನ್ನಕಪೋಲಪಾಂಡುರುಚಿಯಂ ಸಾರ್ಧಂ ತದುವಿರ್ವಿತ್ಯರಂ

೫೫

ಅಗಳ್

ಬಿದಿಯೆಂಬ ಮದಗಜಂ ನೃಪ
ಸದನ ಸರೋವರದೊಳೆಡೆದು ಸೆಳೆತಂದು ವನಾಂ
ತದೊಳಿಕ್ಕಿದ ಬಾಳಮೃಣಾ
ಳದವೊಲ್ ಸತಿ ಕೊರಗಿ ಕಣ್ಣಿ ಕರಘುಸೆದಿದರ್

೫೬

ಅಂತು ಸಾದುರ್ ತನ್ನೊಡವಂದು ಬಾಗಿಲೊಳ್ ನಿಂದ ಪರಿಜನ
ಮುಮಂ ಕೆಲಬಲದೊಳಿದರ್ ಪಸಾಯಿತರುಮಂ ಪರಿಹರಿಸಿ ಕೃತಕ ವಿನ
ಯೋಪಚಾರಮೆನೆಯೆ ಚಂಡಶಾಸನಂ ಸುನಂದಾದೇವಿಗಿಂತೆಂದಂ

ನಯದಿಂ ನಿನ್ನೊಳೊಡಂಬಡಂ ಪಡೆಯದಿಂದಾತ್ಮಕೃದಿಂ ತಂದ ನ
ಲೈಯ ನೀಂ ಮನ್ನಿಸು ಕಾಮಿ ಕಣ್ಣಿವನಲ್ತಾಂ ಗಂಡುದೊಡೆನ್ನ ರಾ
ಣಿಯವಾಸಂ ಪರಿಚಾರಕಾದಿ ನಿನಗೀ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀನುಖೋ
ದಯದೊಳ್ ವಲ್ಲಭೆಯಾಗಿ ನೀನಿರು ದಲನ್ನೀಲಾಬ್ಜಲೋಲೇಕ್ಷಣೀ ೫೭

ನುಡಿಯಲೊಡಂ ಮಿಂ ಹೇಟ್ಟುಡ [?]
ನುಡಿಯಂ ತನ್ನಿದಿರೊಳಾ ಖಳಂ ಕಡೆಗಣ್ಣಂ
ಕಿಡಿಸೂಸೆ ಭೃತಾಹುತಿಯಂ
ಪೊಡೆವ ಶಿಖಿಷ್ಠಾಲೆಯಂತೆ ಬಾಲೆ ಕನಲ್ದಳ

೫೮

ಅಂತು ಕನಲೊಡನಲ್ದು ಸೈರಿಸಲಾಟದೆ

ಸೆಹಿಸಿಕ್ಕಿಂ ವಿಡಿತಂದ ದೇನಿಗಿತಿಯಂ ಭೋಗೋಪಭೋಗಂಗಳಂ
ಮಹಿದುಂ ಕಾಣದನಾಥೆಯಂ ನುಡಿವವೊಲ್ ನಿನ್ನೊಂದು ಸಂಪತ್ತಿಯಂ
ಜಱುಚುತ್ತಿದರ್ ಪಾಣ್ಣಿ ನಿನ್ನ ತಲೆಯುಂ ಕಾರಾಗೃಹದ್ವಾರದೊಳ್
ಮೆಹಿವಾಗಳ್ ನುಡಿ ನಾಳೆ ನೀನೆನೆಗೆ ಮಾಡಲ್ವೇಟ್ಟ ಸತ್ಕಾರಮಂ ೫೯

ಎಂದು ಬೆಟ್ಟವೆಟ್ಟನೆ ಬಯ್ದು ಬೆಟ್ಟ ಬಿದಿದುರ್ ನುಡಿದ ಸುನಂ
ದೆಯ ನುಡಿಗೆ ಚಂಡಶಾಸನನೇವೈಸಿ ಮುಳಿಯದೆ ಲಜ್ಜೆಯಿಂ ಚಳಿಯದೆ
ಮತ್ತಮಿಂತೆಂದಂ

ಕೆಳಗೆಟ್ಟಾಂ ಪಗೆಯಾದೆನಾಗೆ ವಸುಷೇಣಂ ಪೋದನಿನ್ನೆನ್ನ ಕ
ಯ್ಯೊಳದಂ ನಂಬಟಿಯಾಸೆಯಿಂ ನಮೆಯದಿರ್ ಬೇಡಾಗ್ರಹಂ ಸತ್ತು ಸ
ತ್ಥಳಮಂ ತೋಱುವ ಬಾಟೆಯಾಗದಿರು ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದಿಂ ಬತ್ತಿ ಬಾಡ್
ದಳಿರಾಗುತ್ತಿರದಾಳ್ವಿರಾತ್ಮ ಪರ ಸೌಖ್ಯ ಶ್ರೀ ವಿಳಾಸಂಗಳಂ ೬೦

ಎಂಬುದುಮೀತಂಗೆ ಮಾತಂ ತಪ್ಪಿನಮುತ್ತರಂಗುಡುತ್ತಿರಲೇಕೆಂ
ದಾಕೆಯಂತೆಂದಳ

ಮಾವಿನ ಕೊಂಬಿನೊಳ ನಲಿದು ನರ್ತಿಪ ಕೋಗಿಲೆ ಪತಿ ದಂಟಿನಿಂ
ಬೇವಿನ ಕೊಂಬಿನೊಳ ನಲಿವುದೇ ಪ್ರಿಯನಿರ್ದವೊಲಪ್ರಿಯರ್ಗೆ ಸಂ
ಭಾವನೆಗೆಯ್ವರೇ ಸತಿಯರೇಂ ಗಡ ವೀರನ ತೋಳ ಬಾಳುಮಂ
ನಾವಿದ ಬಾಳುಮಂ ಸಮನೆ ಪತ್ತಿಪ ನಾಣಿಯೊ ಮದ್ಭಜನ್ರಜಂ ೬೧

ವಸುಷೇಣನೃಪನೆ ಕೈವಿಡಿ
ದಸುವಿಂಗೊಡೆಯಂ ಚಿತಾಗ್ನಿಗೊಡೆಯಂ ಒಪಲಿಂ
ತೆನೆದೀ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ
ಮಿಸುಗುವ ಜನವಣ್ಣ ತಲೆಗೆ ತರ್ಪೆನೆ ಪುಲ್ಲಂ ೬೨

ಎಂಬುದುಮಾ ಕುಟಿಲನಾಕೆಯೊಳ ತೆಪ್ಪುಗಾಣದೆ ಮುಳಿದು
ಮಾಣದೆ ಮತ್ತ ಮಿಂತೆಂದಂ

ಬಡೆನಾಂ ನೀಂ ಸಯೆ ಸಾವೆನಲ್ಲದುಟಿಯೆಂ ನೀನೊಲ್ಲಡೇನೊಲ್ಲದಿ
ದೊಡಮೇನಾನೆರಡಿಲ್ಲದೊಲ್ಲೆನದಲುಂ ಬೇಟೂರ ಬೇಟಕ್ಕೆ ಬಾಯ್
ಬಡಗಾಟೆಂ ಸೆಟೆಯಿಂದಮೆನ್ನ ಮನೆಯೊಳ ನೀನಿರ್ದೆಯೆಂಬಾಸೆಯು
ಳ್ಳೊಡೆ ಸಾಲ್ಗುಂ ಬಟಿಕಪ್ಪುದಕ್ಕೆ ರಣದಿಂದಂಭೋಜಪತ್ನೀಕ್ಷಣೀ ೬೩

ಎಂದು ತನ್ನಳಿಪನಡರೆ ಚಾಳಿಸಿ ನುಡಿದು ಪೋಗುತ್ತುಂ
ಪರಿಚಿತ ನೀಂ ತಳೋದರಿಗೆ ಮೆಯ್ಯಟಿಯಿಂ ಮನಮಂ ತೊಡಂಕೆ ನಾಂ
ತುರಿಪದಿನಿರ್ದು ನಿಂದಬಲನಾಟಿಸು ತೋಱಿಸು ಭೀತಿಯಂ ಮನಂ
ಕೊರಗದೆ ಮತ್ತೆ ಸಂತಮಿಡು ಗಂಡನ ಪಂಬಲನೊಯ್ಯನಾಗಿಯೆಂ
ದರುಣಕೆಯೆಂಬಳಂ ನಿಟಿಸಿ ಕಾಂತೆಯ ಕಾಪಿನೊಳಾ ನೈಪಾಳಕಂ ೬೪

ನೇನಱ್ ಮೂಡಲೊಡಂ ಮುನ್ನೆ ಮುನ್ನೆ ಮೂಡಿರ್ದ್ ವಿರಹ
ಪರಿತಾಪಂ ತೀರದೆಯುಮೇತಱ್ಕೊಳವಾ ತಳೊದರಿಯನೊಡಂಬಡಿ
ಸರ್ ಬಾರದೆಯುಮಾ ಕಿತವಂ ತನ್ನ ಕೈತವದೊಳ

ಪತಿಯರೆ ಪಿಂಗದಾಸೆ ಪುನದೊಂದಟಿಯಾಸೆಯನೆನ್ನ ನೊಲ್ಲಳಿ
ನತಿಯವಳಂ ಮರುಳ್ಳಿದಪೆನೆಂದು ಬೆಸಂಗುಡೆ ಚಂಡಶಾಸನಂ
ಪ್ರತಿಬಳಮೆಯ್ ಕೆಟ್ಟುದಟಿದಂ ವಸುಷ್ಣೇಣನೃಪೇಂದ್ರನೆಂಬ ನಂ
ಗತಿಯನೊಡರ್ಚಿದಂ ಜನದ ಕಣ್ ಬೆಟಗಪ್ಪಿನಮಿಂದ್ರಜಾಲಿಗಂ ೬೫

ಆ ವೃತ್ತಿಕರಮಂ ಕಂಡು ನಮ್ಮರನನಿರುಳಿನ ಕವಿಯ ಕಾಳಿಗ
ದೊಳ ಮುತ್ತಿದ ಬೀಡಂ ತೊತ್ತಲಿದುಟಿದು ಪಗೆಯ ಪಂದಲೆ ಕಯ್ಗೆ
ವಂದುದಿನ್ನೇನಿನ್ನೇನೆಂದು ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಜನಂ ಕೋಟಿ ತೆಟದಿಂ
ನಾಟಕಂ ನಲಿದು ಬೊಬ್ಬಿಱಿಯುತ್ತಿರೆ ಸುನಂದಾದೇವಿಯಿರ್ದ ಸೆಟು
ವನೆಗೆ ತಾನೆ ವಂದು

ವಸುಷ್ಣೇಣನೆ ಪತಿಯೆನಗಂ
ದು ಸುನಂದೆ ಸಿಡಿಲ್ವೆ ಮಾಪ್ಪ ಸೋವಡಿಕೆಯನೀ
ಬಸಿವ ತಲೆಗೆನುತುಮೀಡಾ
ಡಿಸಿದಂ ಮಾಯಾವಿ ಪತಿಯ ಮಾಯದ ಶಿರವಂ ೬೬

ಅಂತು ತಂದಿಟಿವಿದ ಶಿರಮುಮಂ ಕಳ್ಳು ತಡಿದ ವಲ್ಲಭನ
ಮಣಮಕುಟ ಕೇಯೂರಮಂಡಳಾದೀಪನಮಂಡನಮುಮಂ ಪೇರರು
ದೊಳೊರಂತೆ ಮೆಟುವ ತೋರಮುತ್ತಿನ ಹಾರಮುಮಂ ಕಾಣಲೊಡಂ

ಹೃದಯದೊಳಿರ್ದ ವಲ್ಲಭನನಾಕ್ಷಣಭೀತಿಯಿನೀಕ್ಷಿಪಂತೆ ಮು
ಟ್ಟಿದುವಲರ್ಗಣ್ ಪೋಣರ್ ತಡವಿ ನೋಡುವವೇರ್ ಕುಚಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಗಾ
ದುದು ಕರಪಲ್ಲವಂ ಸರಮನಾಲಿಸುವಂತೆ ಮೊಗಂ ಮಲಂಗಿತಂ
ಗದೊಳೆರ್ದ ಶೂನ್ಯಮಾಗಳಿಸುವಂತನು ಪೋಯ್ತು ಸಿತಾಬ್ಬನೇತ್ರೆಯಾ ೬೭

ಬಟಿಯಟ್ಟೆ ಬಂದು ಮುನ್ನಂ
ಪುಟುವಗೆಗೊಳಗಾದಳೆಂದು ಸಾವಾಸಿಗಳಂ
ಕಟಿಪದೆ ನಲ್ಲಂ ತಲೆಯಂ
ಬಟಿಯಟ್ಟೆ ದನೆಂದು ಪೋದುದಸು ಶಶಿಮುಖಿಯಾ

೭೮

ಇನಿಯನಿರೆ ನೋಡ ಮತ್ತೊ
ರ್ಬನ ಕಣ್ಣಂ ಬಗೆಗೊಪ್ಪಿದಪ್ಪುದು ಸುಡಲಿ
ತನುವನಿದನೆಂದು ಜೀವಂ
ಮುನಿದಂತಿರೆ ಬಿಟ್ಟು ಪೋಯಿತನು ಶಶಿಮುಖಿಯಾ

೭೯

ಅಗಲಾ ವ್ಯತಿಕರಮಂ ಕಂಡತಿಚಕಿತ ಹೃದಯನುಮಾಕುಳಿತ ವಿಳೋ
ಕನುಮಾಗಿ

ಸ್ಮರನೋಳ್ ದಾಯಿಗನಾಗಿ ಬೆಂದ ವಿಧಿಯೊಂದಂ ಮಾಡಿದಂ ಕೂಡುವೆಂ
ಬೆರಗಿಂದೆಂದಿದನಿಂತು ಮಾಡೆ ಮರಣಂ ಮೂಡಿತ್ತು ಹೋ ಬೆಂದೆನಾ
ನುರಿದೆಂ ನಂದಿದನೆಂದು ಬಂದು ಭರದಿಂ ತಡ್ಕೈಸೆ ತಳ್ತಾಂತು ತ
ತ್ತರುಣೀಗಾತ್ರದ ಸೋಂಕು ಸಮ್ಮನಿಸೆ ಮೂರ್ಛಾಪನ್ನನಾದಂ ಖಳಂ ೭೦

ಅವನಂ ಚಾಮರದಡಪದ
ಡವಕೆಯ ಕಿಟ್ಟಾಳ ಮೇಳದಂಗನೆಯರ್ ಬೀ
ಸುವ ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಯ ಮಳಯಜ
ನವಜಳ ಕಣದಲರ ಸೋಂಕಿನಿಂ ನಿಲೆ ಪಿಡಿದರ್

೭೧

ಅಂತು ಮೂರ್ಛೆಯಿಂ ಬೆಚ್ಚನೆ ಸುಯ್ಯು ಬೆದೆಬೆದೆ ಬೆಂದುನೊಂದು
ನಿಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಣದೆ

ನೋಡಿ ಕನಲ್ದ ಬಾಯ್ ಮುನಿದು ಪೋನದಿನೇಕೆಲೆ ದೇವಿ ನೀಂಮನೊ
ನೋಡುವೆ ಸಾವಿನಿಂ ಸರಸವಾಡುವರೆ ಮುಮೆಯೊಳಾದೊಡಂ
ಕೂಡದೆ ಮಾಣಿನಬ್ಬ ದಳಲೋಚನೆ ನಿನ್ನೊಡನಿಂದು ಮೆಯ್ಯೆ ಮೆ
ಯ್ಯೊಡುವೆ ಧೂಮಸೌಧಗೃಹದೊಳೆ ಶಿಖಪಲ್ಲವರಾಗತಳ್ಳದೊಳೆ

೭೨

ಎಂದು ಬಾಯಿಬಿಡು ಪಟಯಿಸಿ ಬಸಮಟಿದನು ಪೊಣಿಯಾಗಿ ಮನ
ಮನವಿಡು ಕಳವಳಿಸಿ

ಎನಗಿನ್ನೋಲಗನಾಲೆಯೇಕಿದು ವಿಮಾನಂ ನಂದೆಯಂ ಲೋಲಲೋ
ಚನೆಯಂ ಕುಳ್ಳಿರಿನಿಲ್ಲ ಕೂಡ ಬಟಿನಲ್ಪಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರಾ
ಳ್ಳನಮಂ ತೋಟುವ ಲೆಂಕರೊಳ್ ನುಡಿಯವೇಡ್ ವಿದ್ಯಾಜನಂ ಬರ್ಕೆ
ಚಂದನಗಂಧಾವಿಧದಿಂದಮೆನ್ನ ವಿರಹ ಜ್ವಾಲಾಗ್ನಿಯಂ ನಂದಿಪೆಂ ೭೩

ಎಂದು ತನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಮೀಭವನಮನಿಸುವುಪರಿಮಂಡಪಮನೆ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಮಾಡಿ
ಸುನಂದಾದೇವಿಯುಂ ತಾನುಮೇರಿಕಾಸನದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿದು ರಾಣಿಯವಾಸದ
ಪೆಂಡವಾಸದ ಭಾಷೆಯ ಲೆಂಕರ ಭಾರತಿಕನಿಕರದೊಲಗದ ಕೇಳಿವಿಳಾಸಮಂ
ಕೆಲಗೆ ತಗುಳ್ಳಿದ ಹುತವಹಜ್ವಾಲಾಕಲಾಪಮಂ ಮೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಮೂರ್ಛಿಕೊಳ್ಳಿನ
ಮೊಡನಟಿಯಲ್ ಪರಿಚ್ಛೇದಿಸಿದ ಕುಲನ್ಯಾಮಿಯವನಾನ ಸಮಯಮಾಗೆ

ನಗೆಗಂ ನಾಚದೆ ನಮ್ಮನೊಲ್ಲದೆ ಪರಸ್ತ್ರೀಗೊಲ್ಲವಳ್ ಸತ್ತೊಡಾ
ಕೆಗೆ ತಾಂ ಪ್ರಾಣಮನಿತ್ತಪಂ ಗಡರನಂ ನೋಡಕ್ಕ ಮಾವಿಂಗೆ ಮ
ಲ್ಲಗೆಗಳ್ ಕೂರ್ತೊಡೆ ಮಾವು ಕೂರ್ತುದು ವಸಂತಶ್ರೀಗೆನಿಪ್ಪಂತೆ ಲ
ಜ್ಜೆಗೊಡಲ್ ಮಂಮಟಿವೋಪುದಿನ್ನ ಟಿವಿದಕ್ಕೇಗೆಯ್ಯಮಬ್ಬೇಕ್ಷಣೀ ೭೪

ಆ ಮಾತಂ ಮಾರ್ಕೊಂಡು ಕುಲವತಿಯುಂ ಶೀಲವತಿಯು ಮೆನಿಸಿದ
ವಿದಗ್ಧೆಯೊರ್ವಳಿಂತೆಂದಳೆ

ಪಟಿಗೇವಯ್ಯುವ ಪಾಪವೆಂಬ ಪೆಟಿವೆಣ್ಣಾಟಿಪ್ಪುದಾ ಮಾಯದೊಂ
ದಟಿವೆಂಬೊಜೆಯಧೀಶವೃತ್ತಿ ಯಧಿಪಂಗೇನಾದುದಾದಲ್ಲಿ ಮೆಯ್
ನೆಟಲಂತಪ್ಪುದು ನಮ್ಮ ವಿತ್ತ ನಮಗಿನ್ನಾ ಮಾತದೇಕೆಂದು ಪಿಂ
ದುಟಿವೊಂದಾಸೆಯನೊಲ್ಲದೆಯ್ದೆ ನೆರವಿತ್ತಂತಃಪುರ ಸ್ತ್ರೀಜನಂ ೭೫

ಕ್ರಮದಿಂ ಕೈಯೆಡೆಗೊಟ್ಟಿನೀ ಹರಿಣಿಯಂ ಕೊಂಡಾಡಿನೀ ರಾಜಕೀ
ರಮನೋವೀ ಕಳಹಂಸನಂ ಸಲಹು ನೀನೀ ಸೋಗೆಗಾಗೆಲ್ಲಮಂ
ನಮಗಿನ್ನೆಮ್ಮ ನಮಾನಮೆಂದು ಕೆಲದಾಳಿಜಾಲಮಂ ಬೇಡಿ ತ
ಳ್ತಮೆಯಿಂದಂ ಕರೆಗಣ್ಣಿ ಸೂನಿ ಕಹಿದರ್ ಕಯ್ಯೊಡ್ಡಿ ಕಣ್ಣೀರ್ಗಳಂ ೭೬

ಅಂತು ನಿರಂತರಶೋಕರನಾವೇಗದೊಳ

ನೆರೆದುದು ಲೆಂಕತಂಡಮೊಡವಂದುದು ರಾಣಿಯವಾಸಮೊಲ್ಲಳಂ
ತರಿಸಿದನಾ ಧರಾಧಿಪತಿಯೋಲಗನಾಲೆಗೆ ವಂದುದಾ ತನೂ
ದರಿಯ ವಿಶೇಷ ಭೂಷಿತ ಶರೀರಮನೇಕ ವಿಮಾನ ಯಾನಮು
ಬ್ಬರಿಸಿದುದಾದುದಿಂತು ಕರುಣಾದ್ಭುತರೌದ್ರರಸಾಕರಂ ಪುರಂ ೭೭

ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತಲ್

ವಸುಷೇಣಂ ಲಗ್ನಮಾಡಲ್ಮೊಗನಿ ಪೇಗಿನಿ ದುರ್ಗಕ್ಕಿಭವ್ರಾತಮಂ ಪ
ಣ್ಣಿನಿ ವಾಹಪ್ಪೊಹಮಂ ಪಲ್ಲಣಿನಿ ಸುಭಟರಂ ಕಯ್ದುಗೊಳ್ಳಂತಿರಾಳೋ
ಚಿನಿ ರಾಜಾವಾನದಿಂ ತಾಂಪೊಟಮಡುತಮಿದೇಂ ಕೋಟೆಯೊಳಕಾಮಿನೀ ವೀ
ರ ಸಮೂಹೋದ್ರೇಕ ಶೋಕಾಕುಳ ಬಹಳರವಂ ತಿಣ್ಣಿವಾಯ್ತೆಂದನಾಗಳ್ ೭೮

ಚರನೆಯ್ಯಂದೊರ್ವನಾ ವೃತ್ತ ಕಮನುನಿದೊಡುವೀರ್ಶ್ಯರಂ ಪ್ರಾಣನಾಥಾ
ಮರಣೋದಂತಾಭ್ರವಹ್ನಿ ಸ್ವುಟಿತಹೃದಯನುಚ್ಚ್ವಾನನಿಶ್ವಾನಮೂಢಾಂ
ತರಿತಂ ಬಾಷ್ಪಾಂಬುನಿಷ್ಪಂದಿತನಯನಯುಗಂ ಖೇದದಿಂ ಕೀಲಿನಿದರ್
ಕರುವಿಟ್ಟರ್ ತಿದುರ್ವಿಟ್ಟರ್ ಬರೆದು ಕರಿಯಮೇಲಿಟ್ಟರೆಂಬಂತಿರಿದಂ ೭೯

ಅಂತು ಕಿಷಿದು ಬೇಗಮಿದ್ವಂತಂತಾನುಂ ತನ್ನ ತಾನುಷಿದು
ಬಾಯಟಿದಾಕಾಶವಚನನಿಂತೆಂದಂ

ಅನಟಿದೆನೆಂದು ಪುನಿದೊಡೆ

ಮಾನಿನಿ ನೀಂ ಕಟಿದೆ ನಿನ್ನ ನಾವನೆ ಕಂಡಿಂ

ತಾನುಟಿದೆ ನಿರ್ಲಜ್ಜರ್

ದೀನರ್ ಕೃಪಣರ್ ಕೃತಘ್ನ ರಾರೆನ್ನಿಂದಂ

೮೦

ಅನಂತರಂ ಪಾಪ್ಪಿಗ್ರಾಹಕನಾಗಿ ತನ್ನಂ ನೆಮ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್
ದಯಿತನಾಮಂತನೊಳಿಂತೆಂದಂ

ಇನಿಯಳ್ ಪೋದ ಬಟಿಕ್ಕ ಮೆನ್ನಿ ರವು ತಾರಾಮಂಡಲಂ ಪೋದ ಲೋ
ಚನಮಿಪ್ಪಂತೆ ನುಗಂಧ ಪೋದ ಕಟಿಪೂವಿಪ್ಪಂತೆ ತೀವಿದ್ ಜೀ
ವನಮೆಲ್ಲಂ ನೆಹಿಪೋದ ಹೊಟ್ಟುಗೆಹಿ ತಾನಿಪ್ಪಂತೆ ದೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಭಾ
ಜನಮಿರ್ಥನನು ಪೋದ ಬಾಪ್ಪಿಣಿನಿದರ್ಕಾನಿದೊಡೇಂ ಬಿಟ್ಟೊಡೇಂ ಉ

ಅಂತುಮೆಲ್ಲದೆಯುಂ

ಇದಱೊಳ್ ವಲ್ಲಭೆ ಕಾದಿ ಕೊಳ್ಳೆ ಧನಮಾ ಪ್ರಾಣೀಶ್ವರೀರತ್ನಮಿ
ಲ್ಲದ ಬಾಳೊಳೆಗೆ ಗಡೇಕೆ ಕೋಟಲೆಗಳೆಲರ್ ಶತ್ರು ಸಾಯಲ್ ಕಡಂ
ಗಿದಪಂ ತಾಂ ಗಡ ಕೊಲ್ವುದಾರನಕಟೀ ಬೇಳಂಬಮಿನ್ನೇಕೆ ಸಾ
ಯದೊಡಂ ತೀರದೆ ಕಾಯಮಂ ತೊಪ್ಪಿಯಲಿನ್ನಂ ರಾಜ್ಯದೊಳ್ ಬಾಬ್ಬದೇಂ
ಉ

ಮುನಿನಯ್ಯಂ ತೆಹದಿಂದಲಪ್ಪು ದದಱೊಳ್ ಸ್ತ್ರೀಸಂಭವಂ ತಿಣ್ಣಮಾ
ಮುನಿಸಂ ತಂದನ ಕಂಠಪೀಠತಳದೊಳ್ ತಂದಿಟ್ಟು ರಕ್ತಾಂಬು ಮು
ಜ್ಜನಮಂ ಮಾಡಿಸಿ ಮನಸ್ತ ಕಾಂಬುರುಹದಿಂದಂ ಪೂಜೆಗೆಯ್ದಾಂತೊಡಾ
ತನ ಕೂರ್ವಾಳ್ ಕರವಾಳ್ ದಲುಂತು ಮರವಾಳ್ ಪಾಟೂರೆ ಮೈಲಾರನಾ
ಉ

ಎಂದು ಕೊಕ್ಕರಿನಿ ಮಾಣದೆ

ಏಹಿ ಬರೆಗೊಂಡ ಜೂದುಂ
ಗಾಹಿನವೋಲ್ ಲಗ್ಗೆ ಮಾಡಲೊಲ್ಲದೆ ಪಡೆಯಂ
ಸ್ವಾಹಿನಿ ಮುಂದುಂ ಪಿಂಗುವ
ನೀಹಿಯವೋಲ್ ತೆಗೆಯವೇಲ್ಲನಾ ವನುಷೇಣಂ

ಉ

ಅಂತು ಪರವಿಗ್ರಹದ ಮೇಲಣ ತೋಳ್ವಲಮುಮಂ ನಿಜವಿಗ್ರಹದ
ಮೇಲಣ ಬಾಳ್ವಲಮುಮೋಸರಿಸದೆ ಸುತ್ತಿಹುದ ಮುತ್ತಿದ ಬೀಡಂ
ತೆಗೆಯಿಸಿ ಮಗುಳ್ಳು ಬರ್ಪಾಗಳ್

ಬಿರುದಿನ ಕಾಳೆ ಬಾರಿಸುವ ಬೀರದ ಡೌಡೆ ತೆರಳ್ವ ಕೇತನೋ
ತ್ಯರದ ವಿಡಂಬೊಲ್ಲನಾಲತಪ್ಪ ಚತುರ್ಬಲದರ್ಪು ಕೂರ್ಪಿನಿಂ
ದುರಿವರಿವಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಕಿರಣಂ ವನುಷೇಣನೊಳಾದುವೆಯ್ದೆ ಕೊ
ಕ್ಕರಿಕೆಗೆ ದುಃಖತೇ ಮನನಿ ಸರ್ಪಮನಹ್ಯಮೆನಿಪ್ಪ ನೀತಿಯಿಂ ೮೫

ಅಂತು ನಿರ್ವೇಗಪರನಾಗಿ ಮಗುಳ್ಳು ಬಂದಸ್ತಂಗತಪ್ರಭೆ
ಯಂತೆ ನಿಜ ಮಂಡಲಮಂ ಪೊಕ್ಕು

ನಡುನಾಡ ತೀರ್ಥಮೆನಿಸಲ್
ಪಡೆದಿಂದ್ರಪ್ರಣಯಮೆಂಬ ಪರ್ವತಕಟಕಂ
ಬಿಡಿದು ನಿಜಕಟಕಮಂ ತಾಂ
ಬಿಡಿಸಿ ಮಗಂಗಿತ್ತು ಕೊಡೆಯುಮಂ ಪಟ್ಟಮುಮಂ ೮೬

ಸಮಭಾಗಂ ಬರೆ ಹಸ್ತಿವಾಜಿನಹಿತಂ ಭಂಡಾರಮಂ ಪಚ್ಚುಗೊಂ
ಡು ಮಗಂಗರ್ಥಮನಿತ್ತು ಚೈತ್ಯನಿವಹೋದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ತಾಂ ಬಂದು ಧ
ರ್ಮಮನುದ್ಯೋಗಿಸೆ ಸಂಯಮೋಪಕರಣಕ್ಕರ್ಹತ್ವದಾಭ್ಯರ್ಚನ
ಕ್ಕೆ ಮನೋರಾಗದಿತ್ತನಿತ್ತು ಗಜ ವಾಜಿ ಸ್ತೀ ಸಮಾಜಂಗಳಂ ೮೭

ಇವು ಘಟಿಕಾಸ್ಥಾನಂ ಮ
ತ್ತಿವು ತೀರ್ಥಸ್ಥಾನಮೆಂಬ ರೂಢಿಯ ಭಗವದ್
ಭವನಕ್ಕಲಂಘ್ಯಮುಲಂ
ತವೆ ಮುಕ್ಕೊಡೆಯೆತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟನಾ ವನುಷೇಣಂ ೮೮

ಲಲನಾ ವಿಯೋಗಹೇತು
ಚ್ಛಲಮೆದೆಯೊಳ್ ನಟ್ಟ ತೂಲದಂತಿರೆ ತಪದಿಂ
ಗೆಲೆ ಜೀರ್ಣಮಾಗೆ ತನು ಕೂ
ರಲಗಿನ ಪಪಿಡೊವಲೊಳಿದನಂತಾ ಮುನಿಪಂ

೮೯

ಅಂತು ತಪಸ್ತಪ್ತಶರೀರನಾಗಿ ನಿಜಾಯುರವನಾನದೊಳೊಂದು
ತಿಂಗಳ್ ವರಂ ಮರುಮಂಡಲದಂತಿರನತನಕ್ಷೇತ್ರನಾಗಿ ನೋಂತು
ಕಡೆಯೊಳೆನ್ನ ತಪದ ಫಲಮುಂಟಪ್ಪೊಡಾನನ್ಯಜನ್ಯದೊಳಾರ್ಗಮಜೇ
ಯನುಮತಿ ಸುಭಗರೂಪ ಸೌಂದರ್ಯನುಮತೇಷಧರಾವಲ್ಲಭಜ್ಯಾಯ
ನುಮಾಗಿ ಪುಟ್ಟು ವನಕ್ಕೊಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ

ತೋಟಿ ನಟಿಯಿಸುವ ಜೋಹಮ
ನೇಟಿನಿ ಕೊಳದಿದರ್ ಜೋಹುದ್ದೆಸದಿಂದಂ
ಜಾಟಿಸುವಂತಿರೆ ತಪದಿಂ
ತಾಟಿದ ತನುವಂ ನಿಧಾನದಿಂ ಮುಂಬಿಟ್ಟಂ

೯೦

ಅಂತು ಮುಡುವಿ

ಕಟ್ಟತನಾರ್ಗಂ ಕಳೆಯಲ್
ನೆಟ್ಟನೆ ಬಾರದವೊಲಂತು ನೆಗಟ್ಟುಗ್ರತಪಂ
ಕಟ್ಟಿದ ಪುಣ್ಯದ ಫಲದಿಂ
ಪುಟ್ಟ ಸಹಸ್ರಾರಕಲ್ಪದೊಳ್ ಸುರನಾದಂ

೯೧

ಅನುಬಂಧ ೪ ಜನ್ನನ ಶಾಸನಗಳು

೧

ಜೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ ಅನೇಕರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೆಕ್ಕಿದ, ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೯೧ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ, ತಾಮ್ರಶಾಸನದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅದರ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ಈ ರೀತಿ ಅಡಕಮಾಡಬಹುದು :

“ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಸ್ತ ಭುವನಾಶ್ರಯಶ್ರೀ ಪೃಥ್ವೀವಲ್ಲಭಮಹಾರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರನ್ ದ್ವಾರಾವತೀಪುರವರಾಧೀಶ್ವರನ್, ಯಾದವಕುಳಾಂಬರದ್ಯುಮಣಿ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಚೂಡಾಮಣಿ, ಮಲೆರಾಜ ರಾಜನ್ ಅತ್ಯತುಲತೇಜನ್, ಮಲೆಪರೋಳ್ ಗಂಡನ್ ಕದನಪ್ರಚಂಡನ್, ಅನಹಾಯಶೂರನ್ ಏಕಾಂಗವೀರನ್, ಶನಿವಾರಸಿದ್ಧಿ ಶರಣಾಗತವಾರ್ಧಿ, ಗಿರಿದುರ್ಗ ಮಲ್ಲನ್ ಅದಟಹೃತ್ಸೆಲ್ಲನ್, ಚಲದಂಕರಾಮನ್ ಬಲದಂಕಭೀಮನ್, ನಿಶ್ಯಂಕಪ್ರತಾಪ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಶ್ರೀಮತ್ ಪೇಯ್ಯಳವೀರಬಲ್ಲಾಳ ದೇವರ್ ಶ್ರೀಮದ್‌ರಾಜುಧಾನಿ ದೋರಸಮುದ್ರದ ನೆಲೆವೀಡಿನೊಳ್ ಸುಖಸಂಕಥಾವಿನೋದದಿನ್ ಪೃಥ್ವೀರಾಜ್ಯಂಗೆಯುತ್ತಮಿರೆ ; ತತಃಪಾದಪದ್ಮೋಪಜೀವಿ ಶ್ರೀಮನ್ ಮಹಾಪ್ರಧಾನನ್ ಅಧನಬುಧನಿಧಾನನ್, ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಸಕಲೋಪಕಾರಿ, ಕರಣಾಗ್ರಗಣ್ಯನ್ ಸಾಕ್ಷರಶರಣ್ಯನ್, ಯುಗ್ವೇದಚೂಡಾಮಣಿ ಸತ್‌ಕುಲನಭೋಮಣಿ, ಗೋತ್ರಪವಿತ್ರನ್ ಕವಿಜನಮಿತ್ರನ್, ಶ್ರೀಮತ್‌ಪ್ರಸನ್ನ ಕೇಶವ ದೇವ ದಿವ್ಯಪಾದಪಲ್ಲವೋತ್ತಂಸನ್ ಸುಜನಾವತಂಸನ್, ಶ್ರೀಕರಣದ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಾಚಯ್ಯಂಗಳು ಶಕವರ್ಷ ೧೧೧೩ನೆಯ ಸಾಮ್ಯಸಂವತ್ಸರದ ಪುಷ್ಯ ಬಹುಳ ೧೧ ಆದಿತ್ಯವಾರದುತ್ತರಾಯಣ ಸಂಕ್ರಮಣದಂದು, ಕಬ್ಬುಹುನಾಡೊಳಗಣ ಕೇಶವಪುರಾಪರನಾಮಧೇಯಾಗ್ರಹಾರಮಪ್ಪಾನೆಗೆನೆಕೆಹೆಯಂ ಸರ್ವಬಾಧಾಪರಿಹಾರಮಾಗಿ ಸ್ವಸ್ತಿಯಮ ನಿಯಮ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಧ್ಯಾನ ಧಾರಣ ಮೌನಾನುಷ್ಠಾನ ಜಪ ಸಮಾಧಿ ಶಿಲಗುಣ ಸಂಪನ್ನರುಂ ಯಜನ ಯಾಜನಾಧ್ಯಾಯನಾಧ್ಯಾಪನ ದಾನ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾ

ನೂನ ಪಟಕರ್ಮಪ್ರಸನ್ನರುಂ ಶ್ರೀಮತ್ ಪ್ರಸನ್ನಕೇಶವದೇವ ದಿವ್ಯ
ಪಾದ ಕಲ್ಪಪಾದಪ ಚ್ಛಾಯಾಸನರುಂ ನಾನಾಗೋತ್ರ ಸಮುತ್ಪನ್ನರುಂ
ಅಪ್ಪಮಹಾಜನಂಗಳ್ಳಿ, ಶ್ರೀಮದ್‌ವಜ್ರೇಶ್ವರದೇವರ ಸಂನಿಧಾನದೊಳ್
ಪಾದಪೂಜಾಪುರಸ್ಸರೆಂ, ಶ್ರೀವೀರಬಲ್ಲಾಳದೇವರ ಶ್ರೀಹಸ್ತದಿಂ ಧಾರಾ
ಪೂರ್ವಕಂ ಮಾಡಿಸಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಟ್ಟರ್—ಇಂತೀ ಧರ್ಮಮಾಚಂದ್ರಾರ್ಕ
ತಾರಮುತ್ತರೋತ್ತರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಂ ಸಲುತ್ತುಮಿರ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ
ಶ್ರೀಶ್ರೀಶ್ರೀ.

ಸ್ವದತ್ತಾಂ ಪರದತ್ತಾಂ ವಾ
ಯೋ ಹರೇತ ವಸುಂಧರಾಂ
ಷಷ್ಠಿವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿ
ವಿಷ್ಣುಯಾಂ ಜಾಯತೇ ಕೃಮಿಃ ”

ಕಂದ ವೃತ್ತ ವಚನಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡು ಚಂಪೂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ
ಬರೆದು, ಇನ್ನೂರು ನಿಡುಸಾಲುಗಳಿಗೆ ಮೇಲ್ಬಿಟ್ಟು ಕೆತ್ತಿರುವ ಈ ಶಾಸನ
ದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕ ವಿಷಯವೊಂದನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಮೇಲೆ ಅಡಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿ
ರುವ ವಚನಭಾಗ ಶಾಸನದ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ಸಾಲುಗಳನ್ನು
ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಹಾರದ ಹರವು, ಗೆಡಿ ಮೊದಲಾದ
ವನ್ನು ಹೇಳುವ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ
ಭಾಗವೆಲ್ಲಾ ಹೊಯ್ಸಳ ವಂಶ ವರ್ಣನೆಯನ್ನೂ ಮಾಚಿರಾಜನ ವಂಶ
ವರ್ಣನೆಯನ್ನೂ ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ.

೨

ತರಿಕೆರೆಯ ಅಮೃತಾಪುರದ ಅಮೃತೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ,
ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೯೭ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ, ಶಿಲಾಶಾಸನದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅದರ
ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ಹೀಗೆ ಅಡಕಮಾಡಬಹುದು :

“ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಸ್ತ ಭುವನಾತ್ರಯನ್ ಶ್ರೀ ಪೃಥ್ವೀವಲ್ಲಭ ಮಹಾ
ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರನ್ ದ್ವಾರಾವತಿಪುರವರಾಧೀಶ್ವರನ್ . . .
ನಿಶ್ಯಂಕಪ್ರತಾಪ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಹೊಯ್ಸಳ ವೀರಬಲ್ಲಾಳದೇವರ್ ದುಷ್ಪ

ನಿಗ್ರಹಶಿಷ್ಟಪ್ರತಿಪಾಳನಾರ್ಥಂ, ಉತ್ತರದಿಗ್ವಿಜಯ ಪ್ರಸಂಗದಿಂ ಬಂದು
 ವಿಜಯನಮುದ್ರಾಪರನಾಮಥೇಯಮಪ್ಪ ಹಳ್ಳವೂರ ನೆಲೆವೀಡಿನೋಳ್
 ಸುಖಸಂಕಥಾವಿನೋದದಿಂ ಪೃಥ್ವೀರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ಯುತ್ತ ಮಿರೆ ; ಸ್ವಸ್ತಿ
 ಸಮಸ್ತ ಭುವನ ರಾಜ ರಾಜಿ ವಿರಾಜಿತ ಚೂಡಾಮಣಿ ಮರೀಚಿ ಮಂಜರೀ
 ರಂಜಿತ ಚರಣ ನಳಿನ ಶ್ರೀಮದಮೃತೇಶ್ವರ ದೇವಲಬ್ಧ ವರಪ್ರಸಾದನುಂ
 ಅನವರತ ಪಾತ್ರದಾನ ವಿನೋದನುಂ, ಯಾದವಾನ್ವಯ ಗಗನ ಗಭಸ್ತಿ
 ಮಾಳಿ ನಿಶ್ಶಂಕಪ್ರತಾಪಚಕ್ರವರ್ತಿ ವೀರಬಲ್ಲಾಳದೇವ ರಾಜ್ಯಾಭ್ಯುದಯ
 ಕರಣಕಾರಣನುಂ ವಿಜಯಗೋಮಿನೀ ಮಂಗಳಾಯತನ ರತ್ನತೋರಣ
 ನುಂ, ಚತುರ್ಥಕುಳಕುಷ್ಠಾದಿನೀ ಶರಚ್ಚಂದ್ರ ಚಂದ್ರಿಕೋಪಮಾನಮಾನಾ
 ನೂನ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಪೂರ್ಣ ಸುಗ್ಗಾಂಭಿಕಾ ಗರ್ಭದುಗ್ಧಾರ್ಣವ ಪಾರಿ
 ಜಾತನುಂ ಸೌಂದರ್ಯ ವಿಜಿತ ಚೇತೋಜಾತನುಂ, ವೀರವೈರಿಧಾರಿಣೀ
 ನಾಥ ಹಸ್ತ್ಯಶ್ವ ರಥ ಪದಾತಿಸಂಘಾತನಿರ್ಘಾತಪಟಿಷ್ಠ ನಿಷ್ಕುರ ಕೃಪಾಣ
 ಕುಳಿತ ದಂಡಮಂಡಿತ ಭುಜಾಮಂಡಳನುಂ ವೀರಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರಸಾದನೋಪ
 ಚಿತ ಕರ್ಣಕುಂಡಳನುಂ, ಸಂಧಿ ವಿಗ್ರಹ ಯಾನಾಸನ ಸಂಶ್ರೇಯದ್ವೈಪ್ರೀ
 ಭಾವ ಭಾವಿತ ಪ್ರಯೋಗ ನಿಪುಣ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಳ ನಿತ್ಯಾವಲೋಕ ರತ್ನ
 ದರ್ಪಣನುಂ ಪರಿವಾರನಿವಹ ಚಿತ್ತಸಂತರ್ಪಣನುಂ, ವಿದ್ಯುದ್ಧಂಡ ನರ್ತ
 ನಾನುಸಾರಿ ಸ್ವೈರ ಚಾರ ಶೂಕಳ ತುರಂಗಮಾರೂಢ ಪ್ರಾಢ ದಂಡಾಂಕ
 ಶಬ್ದ ಶಿಕ್ಷೋಪಜಾತ ರೇಫರೇಖಾ ವಿಳಾಸವತ್ಸರಾಜನುಂ ಶಸ್ತ್ರಶ್ರಮಾ
 ಚಾರ್ಯ ಭಾರದ್ವಾಜನುಂ, ಕಲಿದೇವ ಮನಣಿದೇವ ಬಸವರಾಜ ಪ್ರಸಿದ್ಧ
 ಸೋದರ ತ್ರಿತಯ ಶಾಖಾನುಬಂಧ ಬಂಧುಜನಫಲಪ್ರದಾಯಕ ಕಳ್ಳವೃಕ್ಷ
 ನುಂ ಶರಣಾಗತಮಂಡಳಿಕ ರಕ್ಷಾದಕ್ಷನುಂ, ಸತ್ಯತ್ಯಾಗ ವಿಕ್ರಮ
 ಕ್ರೀಡಾನವೀನ ರಾಥೇಯನುಂ ಶಾಚಗಾಂಗೆಯನುಂ, ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹ
 ಮೋಹಾಂಧಕಾರಸಂಹಾರ ಸಹಸ್ರಕಿರಣನುಂ ಯಾದವ ಕಟಕ ರತ್ನಾಭರ
 ಣನುಂ, ದಂಡನಾಥಮಾಳಿ ಮಾಣಿಕ್ಯನುಂ . . . ಸಕಳಜನಾರಾಧನುಂ
 ಎನಿಸಿ ಮಹಿಮೆಗಾಸ್ತದಮಾದಮೃತೇಶ್ವರ ದಂಡನಾಯಕನ್ ಕಗ್ಗಿಯ
 ವೃತ್ತಿಯೊಳಗಣಮೃತಸಮುದ್ರದೊಳ್ ಶ್ರೀಮದಮೃತೇಶ್ವರ ದೇವರಂ
 ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ ಮಾಡಿ, ಶಕವರ್ಷಂ ೧೧೧೯ನೆಯ ಪಿಂಗಳ ಸಂವತ್ಸರದ
 ಪುಷ್ಯ ಬಹುಳ ಸಪ್ತಮಿ ಸೋಮವಾರದುತ್ತರಾಯಣ ಸಂಕ್ರಮಣದಂದು

ಶ್ರೀಮದ್ ವಜ್ರೇಶ್ವರ ದೇವರ ಸಂನಿಧಾನದೊಳ್, ಪಾದಪೂಜಾಪುರ
ಸ್ಸರಂ, ಶ್ರೀಮತ್ ಪ್ರತಾಪಚಕ್ರವರ್ತಿ ವೀರಬಲ್ಲಾಳದೇವರ ಶ್ರೀಹಸ್ತ
ದಿಂ ಧಾರಾಪೂರ್ವಕಂ ಪಡೆದು, ತನ್ನ ಮಾಡಿಸಿದಮೃತೇಶ್ವರ ದೇವರ
ಅಂಗಭೋಗರಂಗಭೋಗಕ್ಕಂ, ಚೈತ್ರಪವಿತ್ರಾರೋಪಣಕ್ಕಂ, ವೇವರ
ಪೂಜಾರಿಗ ಪರಿಚಾರಕಗ್ಗಂ, ಬಾಹ್ಯಾಣರಾಹಾರದಾನಕ್ಕಂ, ಖಂಡ
ಸ್ಫುಟಿತ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕಮಾಗಿ, ಅನಂದಿನಾಡೊಳಗಣಗ್ರಹಾರ
ಹುಣಿಸೆಯ ಕಟ್ಟುವಂ ಸರ್ವ ನಮಸ್ಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ದತ್ತಿ . . . .

ಪ್ರಿಯದಿಂದಿಂತಿದನೆಯ್ವೆ ಕಾವ ಮನುಜಂಗಾಯುಂ ಜಯಶ್ರೀಯುಮ
ಕ್ಕೆಯಿದಂ ಕಾಯದೆ ಕಾಯ್ವ ಪಾಪಿಗೆ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂಗಳೊಳ್ ವಾರಣಾ
ಶಿಯೊಳೆಕ್ಕೊಟಿಮುನೀಂದ್ರರಂ ಕವಿಲೆಯಂ ವೇದಾಧ್ಯರಂ ಕೊಂದುದೊಂ
ದಯಶಂ ಪೊರ್ಮಗುಮೆಂದು ನಾಣಿದಪುವೀ ಶೈಲಾಕ್ಷರಂ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್”

ಈ ಶಾಸನವೂ ಕಂದ ವೃತ್ತ ವಚನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಚಂಪೂ
ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೧೨೦ಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಉದ್ದಸಾಲುಗಳಿವೆ.
ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಭಾಗ ಶಾಸನದ ಸುಮಾರು ೧೫ ಸಾಲು
ಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ಭಾಗದ ಮುಕ್ತಾಲು ಮೂರುವಿನ ಪಾಲೆಲ್ಲಾ
ಹೊಯ್ಸಳವಂಶವರ್ಣನೆ ಮತ್ತು ಅಮೃತೇಶ್ವರ ದಂಡನಾಯಕನ ವಂಶ
ವರ್ಣನೆ.

ಮೇಲೆಯೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು
ಭಾಗ ದೊರೆಯ ಮತ್ತು ದೊರೆಮನೆತನದ ವರ್ಣನೆಯೂ, ಉಳಿದದ್ದರಲ್ಲಿ
ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದಾತನ ಮತ್ತು ಅವನ ಮನೆತನದ ವರ್ಣನೆಯೂ
ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ಮನೆತನ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಚೆನ್ನ
ರಾಯಪಟ್ಟಣದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ

“ ಉದಯಿಸಿದಂ ಗದಾಧರನ ನಾಭಿಸರೋಜದಿನಬ್ಜಜಂ, ಚತುರ್
ವದನನಿನಿತ್ರಿ, ಅತ್ರಿಮುನಿಯಿಂ ಶಶಿ, ಸೋಮನಿನಾ ಪುರೂರವಂ,
ವಿದಿತಪುರೂರವಃ ಪ್ರವರನಿಂ ನಹುಷಂ, ನಹುಷಾಂಕನಿಂ ಯಯಾ
ತಿ ದಲ್, ಅವನಿಂ ಯದುಕ್ಷಿತಿಭುಜಂ, ಯದುವಿಂ ಗಡ ಯಾದವಾನ್ವಯಂ

ಅಂತು ನೆಗೆಟ್ಟೆಯಂ ತಳೆದ ಯಾದವವಂಶದೊಳತ್ಯುದ್ಗ್ರವಿ
ಕ್ರಾಂತ ಭುಜಾಬಳಂ ಪೆಸರ್ಗೆ ಸಂದ ಸಳಂ ಪೊಸವೂರ್ಗೆ ವಂದು ಪಾ
ನಂತಿಕೆಯಂ ಸಮರ್ಚಿಪೆಡೆಯೊಳ್ ಪುಲಿ ಪಾಯೆ ಮುನೀಂದ್ರನಿರ್ದು ನಿಃ
ಚಿಂತದೆ ಪೊಯ್ಸಳೆಂದನೆನೆ ಪೊಯ್ಯುದುಮಾದುದು ಪೊಯ್ಯಳಾನ್ವಯಂ ”

ಎಂದೋ ; ಇಲ್ಲವೆ ತರಿಕೆರೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲ

“ಆ ನಿಶ್ಯಂಕಪ್ರತಾಪಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ವಯಾವತಾರಮದೆಂತೆಂದೊ
ಡಮೃತದಮೃತಕರನ ಕಮಳೆಯ ಕೌಸ್ತುಭದ ಪಾರಿಜಾತದೈರಾವತ
ದುಚ್ಚೈತ್ರವದಚ್ಚರಸೆಯರ ಸಂಭೂತಿಯಿಂ ಖ್ಯಾತಿಗಾಕರಮಾದ ಪೀಯೂಷ
ರತ್ನಾಕರದ ನಡುವೆ

ನಿರಿಯಂ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನಮಂ ಹರಿಯನಂತಾ ಶಂಬಮಂ ಚಕ್ರಮಂ
ಭರದಿಂ ಪೇಟು ಬಹಿತ್ರದಂತಿರೆಸೆದಿದರ್ಲಂ ಶೇಷನಾ ಕ್ಷೀರನಾ
ಗರದೊಳ್ ದೇವನ ನಾಭಿಪದ್ಮದ ಮೃಣಾಳಂ ಕೂವಕಂಬೊಲ
ಚ್ಚರಿಯಾಗಿದುರ್ದು ಕರ್ಣಧಾರನಪೊಲದರ್ಲಂ ಪುಟ್ಟಿ ಪದ್ಮೋದ್ಭವಂ

ಪರಮಬ್ರಹ್ಮನ ಚಿತ್ತದೊಳ್ ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲ ರ್ಪುಟ್ಟಿದರ್ ತನ್ಮುನೀ
ಶ್ವರರೊಳ್ ಪೆಂಪೆಸೆವತ್ತಿ ಪದ್ಮದಲರೊಳ್ ಪದ್ಮೋದರಂ ಪದ್ಮ ವಿ
ಷ್ಣುರನಂ ಪುಟ್ಟಿನಿತರ್ಕ ಮಚ್ಚರಿಪವೋರ್ ಕಣ್ಣೆಯ್ದುಲಿಂದಂ ಸುಧಾ
ಕರನಂ ಪುಟ್ಟಿನಿದಂ ಪವಿತ್ರಮುದಯಸ್ಥಾನಂ ಮಹಾಭಾಗದೊಳ್

ಇಂದುವಿಳೋಚನೋತ್ಸವದಿನಂದು ಮನೋಜಸಹಾಯವೃತ್ತಿಯಿಂ
ದಿಂದುಕಳಾಳಿಯಿಂ ಮೆಟುವನಂದು ನೃಸಿಂಹ ನೃಪಾಳನೊನು ತಾ
ನಿಂದುವಿಳೋಚನೋತ್ಸವದಿನಂದು ಮನೋಜ ಸಹಾಯವೃತ್ತಿಯಿಂ
ದಿಂದುಕಳಾಳಿಯಂ ಮೆಟುವುತಿರ್ದಪನಿಂದುಕುಳಪ್ರದೀಪಕಂ

ಆ ರಾಜನ ಪುತ್ರಂ ಮದ
ವಾರಣ ವಿದ್ಯಾ ವಿಳಾಸದಿಂ ಬುಧನೆಂಬಂ
ಧಾರಿಣಿಯೊಳ್ ನೆಗಟ್ಟಂ ದ್ವಿರ
ದಾರೋಹಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬಲ್ಲಾಳನವೊಲ್

ಆತನ ಮಗಂ ಪುರೂರವ
ನಾತಂಗಂ ದೇವಲೋಕದೂರ್ವಸಿಗಂ ಜಿ
ಜ್ಯಾತನುದಯಿಸಿದನುಪಮಾ
ತೀತ ಬಳರ್ಕಾಯುವಾಯುವೆಂಬ ನೃಪೇಂದ್ರಂ

ಅವನ ಮಗಂ ನಹುಷಂ ಮ
ತ್ತವನ ತನೂಜಂ ಯಯಾತಿ ತದ್ವಿಧರುದ್ವೀ
ಧವರಾಗೆ ಬಟಿಕೆ ಪಲರು
ದ್ಭವಿಸಿದರಾ ಸೋಮವಂಶದೊಳ್ ಯದುವೆಂಬಂ

ಆಯದುದಗ್ರತೆ ಮಿಗೆ ನೆಗೆ
ಬ್ಬಾ ಯದುವಿಂ ಯಾದವಾಭಿಧಾನಂ ಸೋಮಾ
ಮ್ನಾಯಕ್ಕೆ ರೂಢಿವಡೆದ
ತ್ತಾ ಯಾದವರೊಳಗೆ ನೆಗಟ್ಟನಸಹಾಯಬಳಂ

ಸಳನೆಂಬಂ ಶತಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುರದೊಳ್ ವಾಸಂತಿಕಾದೇವಿಯಂ
ತಳೆದಾರಾಧಿಸುವಾಗಳುತ್ತರಳನೇತ್ರಂ ಘೋರವಕ್ತ್ರಂ ವಿಶ್ವಂ
ಖಳಗಾತ್ರಂ ಪುಲಿ ಪಾಯೆ ಕಂಡು ಮುನಿನಾಥಂ ಕುಂಚಮಂ ಕೊಟ್ಟು ಪೊಯ್
ಸಳಯೆಂದಂ ಒಟಿಕಾಯ್ತು ಪೊಯ್ಸಳ ವೆಸರ್ ತಾಂ ಯಾದವೋರ್ವಿಶರೊಳ್

ಅಲಗಿಂ ನಿಂಗಮನಿಡಿದನ
ಕಲಿತನಮಂ ನಗುವ ತೆಹಿದೆ ಮೆಹಿವುದು ಸೆಳೆಯಿಂ
ಪುಲವೊಯ್ದು ಕುಟುಪು ಪೊಯ್ಸಳ
ಕುಲತಿಲಕನೆ ಮತ್ತಗಜದ ಟಕೆಯದೊಳಿಗಳ್

ಎಂದೋ ಆದಿ ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೊದಲು ಮಾಡಬೇಕು. ಕೊನೆಗೆ, ' ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕತಾರಂ ಸಲುತ್ತುಮಿರ್ಕೆ ' ಎಂದು ವಿಶ್ವಾಂತ ಮಹಾಪ್ರಳಯದವರೆಗೆ ಮುನ್ನೋಟ ಬೀರಿ ಮುಡಿವು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವುದು ಚರಿತ್ರೆಯ ವಾಸ್ತವಿಕ ವಿಷಯ. ಹೇಳುವ ಧಾಟಿ : ' ಮಾಳವ ಚೇರ ಕೇರಳ ನೊಳಂಬ ಕದಂಬ ಕಳಿಂಗ ವಂಗ ಬಂಗಾಳ ವರಾಳ ಚೋಳ ಖಸ ಬರ್ಬರ ಒಡ್ಡಹರಾದಿ ಮೈರಿ ಭೂ ಪಾಳರ ಮೂಳೆಯಂ ಮುಱಿದ ಮುಂಡಿಗೆಯೊಳೆ ಸೆಣಿಗೆಯ್ದಿ ವೀರ ಶಾರ್ದೂಳಮನೊತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟಣಕದಗ್ಗದ ಮೆಯ್ಯಲಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನಂ ' ಎಂದು.

ಯಾವ ಮೂಲೆಯೂರಿನಲ್ಲಾದರೂ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳಾದರೆಂದರೆ ' ಪುರುಷಾರ್ಥ ತ್ರಿತಯಂ ಸಹೋದರತೆಯಂ ತಾಳ್ಪಿತ್ತು, ವೇದತ್ರಯಾಚರಣಂ ಪೆಂಪಳವಟ್ಟ ಗಂಡವರಿಜಂ ಕೈ ಕೊಂಡುದು ' ಎಂಬಂತೆಯೇ ವರ್ಣಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಕವಿತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯ ಟಿಪ್ಪಣಿ

೧. ಪು. ೪, ಪ. ೧೭ : “ಗಮನಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ನಿಮಿತ್ತಂ” ಜೈನ
ಯತಿ ನಡೆಯುವಾಗ ತನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಯಾವ ಜೀವವೂ ಸಿಕ್ಕಿ
ಹಿಂಸೆ ನಡೆಯಬಾರದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ೩||
ಗಜ ದೂರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಣ್ಣು ನಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ
ನಡೆಯುವಾಗ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆ ನಡೆಯಲಿ ನಡೆಯ
ದಿರಲಿ, ಸಂದೇಹ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ “ಗಮನ
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ” ವೆಂದು ಹೆಸರು.
೨. ಪು. ೧೪, ಪ. ೧೬ : ಚಿತ್ರಂ ಅಪಾತ್ರೇ ರಮತೇ ನಾರೀ
ವಿಚಿತ್ರ ! ಅಯೋಗ್ಯನಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸು ರಮಿಸುತ್ತಾಳೆ.
೩. ಪು. ೩೩, ಪ. ೫೭ : ಶುಚಿಃ ಅಜರಜಸಿ ಭವೇತ್ ಮಾಸಾ
ಪಚನೇ ಶ್ವಸ್ಪೃಷ್ಟ ದೋಷಃ
ಮಾಂಸ ಪಚನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿದ ದೋಷ ಅಡಿನ
ರಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಶುದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.
೪. ಪು. ೪೫, ಪ. ೩೬ : ಕಿಂ ಮಿತ್ರಂ ? ಯತ್ ನಿವರ್ತಯತಿ
ಪಾಪಾತ್
ಮಿತ್ರ ಯಾರು ? ಪಾಪದಿಂದ ಯಾರು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾನೋ
ಅವನು.
೫. ಪು. ೪೫, ಪ. ೩೮ : ದುರ್ಬಲಸ್ಯ ಬಲಃ ರಾಜಾ
ದುರ್ಬಲರಿಗೆ ಬಲ ದೊರೆ.

೬. ಪು. ೪೬, ಪ. ೪೨ : ಸಂಸ್ಕಾರ ಶತೇನ ಅಪಿ ನ ಗೂಢಃ
 ಕುಂಕುಮಾಯತೇ
 ನಂಸ್ಕಾರಗಲು ನೂರು ಆದರೂ ಆಮೇಧ್ಯ ಕುಂಕುಮ
 (ಕೇಸರಿ) ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.
೭. ಪು. ೪೬, ಪ. ೫೬ : ಯಥಾ ರಾಜಾ ತಥಾ ಪ್ರಜಾ
 ರಾಜನಂತೆ ಪ್ರಜೆ.

ಶಬ್ದಕೋಶ

[ಅಯಾ'ಮಾತು ಮೊದಲ ನಲ ಬರುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೂಟಿಸಿದೆ]

ಅ

ಅಘ	III ೩೨	ಪಾಪ
ಅಘಜಲದಿ	IV ೧೯	ಪಾಪ (ವೆಂಬ) ನಮುದ್ರ
ಅಘಧ್ವಾಂತ + ಓಘ	I ೪೦	ಪಾಪವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯ ಗುಂಪು ಎಂಬ
+ ಮಧುಪ ಮಾಲಕೆ		ದಂಬಿನಾಲು
ಅಂಗಚ್ಛವಿ	III ೩೪	ಮೈಕಾಂತಿ, ಹೊಗರು
ಅಂಗಿ	IV ೯	ಅಂಗಗಳುಳ್ಳವನು, ದೇಹಿ
ಅಚ್ಛಿದ	IV ೭	ಅಚ್ಚಿಟ್ಟ ?
ಅಜಗರ್ಭಿಣಿ	III ೫೩	ಒಸಿರಾದ ಅಡು
ಅಜಮೋತ	III ೫೯	ಅಡಿನ ಮರಿ
ಅಜೆ	III ೫೨	ಹೆಣ್ಣಾಡು
ಅಚ್ಚಿನು	III ೬೭	ಕಳಿಸು
ಅಚ್ಚೆ	III ೨೩	ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮೈ
ಅಡಗು	I ೧೦	ಬಾಡು, ಮಾಂಸ
ಅಡನು	III ೧೦	(ಮೇಲೆ, ಮುಂದೆ) ಬಂದು ಅಮರಿಕೊ
ಅಡಿನು	III ೪೮	ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಸು, ಬೇಯಿಸು
ಅಡೆಯೊತ್ತು	IV ೧೩	ಅಡಚು, ಗಿಡುಗು
ಅಣಕ	II ೪೯	ಅಟ, ಸೋಗು
ಅಣಂ	IV ೨೨	ಕೊಂಚವೂ
ಅಣುವ್ರತ	IV ೨೩	ಜೈನ ಗೃಹಸ್ಥರು ಕೈಕೊಳ್ಳುವ ಸುಲಭವ್ರತ
ಅಣ್ಣ	II ೩೩	ಸಾಹಸ, ಪ್ರಯತ್ನ-ಮಾಡು
ಅನಂಗನ ಕೃತಿ	II ೪೩	ಕಾಮಚೇಷ್ಟೆ
ಅನಂತ ಪ್ರಬೋಧ	IV ೨೬	ಅನಂತವಾದ, ಕೇವಲವಾದ-ಜ್ಞಾನ, ದರ್ಶನ
ದರ್ಶನ ಸೌಖ್ಯನ		(ದೃಷ್ಟಿ), ಸೌಖ್ಯ ಉಳ್ಳವನು
ಅನುಜ	IV ೫೦	ತಮ್ಮ
ಅನುಜೆ	IV ೫೭	ತಂಗಿ
ಅಬ್ಜೆ	I ೩೦	ಅಮೃ (ಇಲ್ಲ: ಮಾರಿ)
ಅಭಿಧಾನ	IV ೩೧	ಹೆಸರು
ಅಭ್ರಗಜ	II ೧೧	ಐರಾವತ
ಅಭ್ರಮು	II ೧೧	ಐರಾವತದ ಹೆಂಡತಿ

ಅಮರ'	IV ೬೯	ನೇರಿಬರು, ಒಪ್ಪ
ಅಮಳದ್ವೈ	I ೪	ನಿರ್ಮಲ, ಪರಿಶುದ್ಧ-ಜ್ಞಾನ
ಅಮೃತ'	IV ೩೧	ಜತೆ, ಎರಡು
ಅಮೋಘ	III ೨೬	ತಪ್ಪದ, ವ್ಯರ್ಥವಾಗದ
ಅಂಬರತರಂಗಿಣೀ	II ೧೧	ಅಕಾಶ ನದಿ, ಗಂಗೆ
ಅಂಬಾಚರಿ	III ೪೦	ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತಾಯಾಗಿದ್ದ ವಳು
ಅಂಬಿಕೆ	III ೧೪	ತಾಯಿ
ಅಂಬುಜ	IV ೪೪	ತಾವರೆ
ಅರಿ	III ೬೦	ಕತ್ತರಿಸು, ಕೊಯ್ಯ
ಅಜನು	I ೧೬	ಹುಡುಕು
ಅಜು	II ೧೦	ತಿಳಿ
ಅಜುಕೆ	I ೧೬	ತಿಳಿವಳಿಕೆ, ಅರಿವು, ಜ್ಞಾನ
ಅಜುನೀರ'	III ೫	ಬತ್ತಿದ ನೀರು
ಅರ್ಕಾಡು	IV ೨೪	ನಾಶವಾಗು (ಅದ್ಭುತ-ಜೀರ್ಣವಾಗು)
ಅರ್ತಿ (ಅಪ್ತಿ)	I ೩೪	ಪ್ರೀತಿ
ಅರ್ಧಳೂ	III ೬೨	ಅರ್ಧ, ಮುಳುಗಿ, ಸತ್ತಾ-ಹೋದಳೂ (ಧಾತು: ಅದ')
ಅಲಂಘನೀಯ	III ೧೫	ದಾಖ, ಮೀರ-ಬಾರದ್ದು
ಅಲಂಘ	II ೪೦	ಸಂಭ್ರಮ, ಪ್ರೀತಿ, ಮುದ್ದೆ
ಅಲರ'	IV ೨	ಅಳು, ವಿಕಾಸವಾಗು
ಅಲರ'ವೋಗು	I ೧೦	ಹೂಬಿಡು
ಅಲವಜಲ'	IV ೨೨	ಹಂಬಲು, ಪೇಟಾಟ
ಅಲಸು	III ೫೪	ಅಸಾಸ, ಅಸರು-ಪಡು
ಅವಧಾರಿಸು	IV ೮	ಗಮನಕೊಡು
ಅವಧಿ	IV ೮	ಒಂದು ಬಗೆಯ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ (ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಾಧನವಿಲ್ಲದೆಯೇ ತಿಳಿಯಲಾಗುವ, ಅದರೆ, ಕೆಲವು ಅವಧಿ ಅಥವಾ ಮಿತಿಗಳುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನ) (ನಪುಂಸಕ ಬಹುವಚನ) ಅವುಗಳ (ಅವಿ-ಅದರ)
ಅವಜಿ	I ೨೯	ವಿಕಲ್ಪವಿಲ್ಲದೆ, ಎರಡಲ್ಲದೆ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ (ಕೋಮಲವಾದ) ತಳು ಹೆಣ್ಣು, ಕೃಶಾಂಗಿ
ಅವಿಕಲ್ಪಂ	IV ೮	ಅಶೋಕ
ಅಸಿಯಳ'	II ೧೦	ಶಕ್ತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
ಅನುಕೆ	I ೯	ಅಸೆ, ಪ್ರೀತಿ
ಅಳವು	I ೧೦	ಹೆಚ್ಚಿಗೆ
ಅಳಪ್ಪ	II ೩೦	ಹದರು
ಅಳುಕೆ	II ೫೨	ನೋಯಿಸು, ವ್ಯರ್ಥಪಡಿಸು
ಅಳು	IV ೬೭	ಸಾಯಿ, ಸಾಯಿಸು
ಅಳಿಸು	I ೩೦	ವಿಕಾರವಾದ ಕಣ್ಣು
ಅಜಿ	III ೪೨, IV ೨೪	ಅಕ್ಕರೆ, ಪ್ರೀತಿ
ಅಜಿಗಣ'	II ೨೦	ಅದ್ಭುತ-ಮುಳುಗಿ-ಹೋದಳು (ಧಾತು: ಅದ')
ಅಜ್ಜು	II ೫೨	
ಅಜ್ಜು	IV ೪೭	

ಆ

ಆಗ III ೧೧
ಆಗಮ IV ೨೧

ಆಶೋದ್ಯ II ೪೭
ಆಂದೆಯ IV ೭
ಆಂದೋಳಮನಾಡು III ೨೦
ಆಪೊತ್ತಂ I ೭
ಆಪೋಶಿಪಲ್ಲ III ೪೯

ಆಮಿಷ II ೮
ಆಮುತ್ರಿಕ IV ೨೭
ಆಮೂಲ ಚೂಲ I ೩೮
ಆಯತಿ IV ೩೫
ಆರ' III ೭೫
ಆರೋಗಿನು III ೨೯
ಆವಹನ III ೫೯

ಆವೀಕ್ಷಿತಘೃತನ' II ೪೭
ಆನನ್ನಭವ್ಯ IV ೮

ಆನ್ಯಪ್ಪಕವಿಳನ' II ೪೭
ಆನ್ಯ II ೮
ಆನ್ವವ III ೧೯

ಆಗದು, ಕೂಡದು, ಬೇಡ
ವೇದದಂತೆಯೇ ಪೂರೈದಿಂದ ಬಂದ ಪವಿತ್ರ
ಗ್ರಂಥ, ಶಾಸ್ತ್ರ

ವಾದ್ಯ
ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗೂಬೆ, ಕಾಲವಕ್ಕಿ
ತೂಗಾಡು, ಹೊಯ್ದಾಡು
ಯಾವಾಗಲೂ
(ಉಂಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅಥವಾ) ಉಂಟದ
ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತೆಗೆದು
ಕುಡಿಯುವಾಗ

ಆನೆ, ಛೋಗ
ಪರರೋಕ್ಷ, ಮೋಕ್ಷ
ಬುಡದಿಂದ ತುದಿವರೆಗೆ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಬಲಶಕ್ತಿ
ಕೂಗು
ಆರೋಗಿನು, ಉಂಟಮಾಡು
ಆಮಾಹನ, ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು;
(ನೆನಪನ್ನು) ಎಬ್ಬಿಸುವುದು, ಉಂಟು
ಮಾಡುವುದು

ತುಪ್ಪನೋಡಿ(ದವನು)
ಜೈನಧರ್ಮಸ್ವೀಕಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆಬಂದವನು
(- ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಕಾಯ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲದವನು)
ಹಸುಮುಟ್ಟಿ (ದವನು)
ಮುಖ
ಕರ್ಮ (ಜೀವದೊಳಕ್ಕೆ) ಹರಿದು ಬರುವುದು,
ಬಳಸಲಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಇ

ಇನಿತು IV ೬೧
ಇನ ರ' I ೩೩
ಇಂಬುಕಯ' I ೩೭
ಇಷಂ I ೮
ಇಳಾಕಾಂತೆ II ೧
ಇಳಿಕಯ' II ೨೪
ಇಳಿಕಯ್ಯರ' + ಆಗ III ೧೧

ಇಷ್ಟು
ಇಂಥವರು
ಎದೆಮಾಡು, ಓಡಿ, ರುಚಿಸು
ಆಶ್ಚರ್ಯಜ
ಭೂಮಿ (ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣು)
ಕಡಮೆಯಾಗಿತ್ಯ, ಕಡೆಗಣಿಸು
ಕಡೆ ಗಣಿಸಲು + ಆಗದು

ಇಳಿದು	II ೨೭	ಹಗುರವಾದುದು, ಬೆರೆಯಲ್ಪದ್ದು (ಎರಡು ಪದ: ಅರಿದು)
ಇಟಿದೇರ್	II ೨೦	ಕುಗ್ಗಿ, ಅಡಗಿ- ಹೋದ ಎದೆ

ಈ

ಈಕ್ಷಣ	II ೨೩	ಕಣ್ಣು
ಈ ದೋರೆಯನ'	II ೧೯	ಇಂಥವನು (ದೋರೆ = ಎಣಿ, ನಮಾನ)
ಈಶಾನಕಲ್ಪ	IV ೬೯	(ಜೈನ) ಒಂದು ಸ್ವರ್ಗ
ಈದ', ಇದ'	III ೪	ಎಳೆ

ಉ

ಉಕ್ಕಡ	II ೧೨	(ಊರಬಾಗಿಲ) ತಾಣಿ
ಉಗಿ	IV ೧೧	ಕಿತ್ತು ತೆಗೆ
ಉಗು	II ೫೨	ಉಕ್ಕಿಬಿರು, ಹೊರಬಿರು
ಉಚ್ಚಾಸ್ವನಿತಪ್ತಾ- ಧರರುಚಿ	II ೧೭	ಮೆಲ್ಲುನಿರಿನಿಂದ ಬೆಂದ ತುಟಿಯ ಕಳೆಯುಳ್ಳ ವಳು, ತುಟಿ ಒಣಗಿದವಳು
ಉಡಿ	I ೨೭	ಒಡೆ, ಮುರಿ
ಉಣ್ಣು	III ೨೪	ಮೆಲ್ಲೇಳು, ಹೊಮ್ಮು, ಉಂಟಾಗು
ಉತ್ಕರ್ಷ	I ೫	ಮೇರಾದ, ಹೆಚ್ಚಾದ
ಉದಧಿ	III ೪	ಕಡಲು, ನಮುದ್ರ
ಉದರ	III ೩೨	ಬಿಸಿರು, ಹೊಟ್ಟೆ
ಉದ್ಗಾರವೆತ್ತು	II ೧೫	ಅನಹ್ಯಪಟ್ಟು, ಹೇಸಿ (ಹೆಪು = ಪಡೆ, ಹೊಂದು)
ಉದ್ದೀಪನ	III ೩೨	ಕೆರಳಿಸುವುದು, ಕೆರಳಿಕೆ
ಉದ್ದೇಗಪರಂ	IV ೬೨	ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತ, ಕಲಕದ ಮಾನಸಿನವನು
ಉಂತೆ	II ೩೩	ಹಾಗೆಯೇ, ನುಮ್ಮನೆ
ಉಪಾಯನ	III ೩೬	ಮೆಚ್ಚಿಗೆ, ಕಾಣಿಕೆ(ಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದು)
ಉಬ್ಬೆಗ	III ೨೭	ಉದ್ದೇಗ, ತಾಪ, ಚಿಂತೆ
ಉಭಯ ಭವ	IV ೨೬	ಇಹ ಪರ ರೋಕಗಳು ಎರಡೂ
ಉಯ್ಯಾರೆ	IV ೩	ಉಯ್ಯಾರೆ, ತೂಗು(ಮಣಿ)
ಉರಗಿ	III ೪೪	ಹೆಣ್ಣು ಹಾವು
ಉರ್ಕು	IV ೩೪	ಕೆಚ್ಚು, ಪರಾಕ್ರಮ, ಪರಿರುಪ
ಉರ್ಚು	I ೨೦	ಹೊರದೆಗೆ, ಕಳಚು, ಕೀಳು
ಉರ್ವರೆ	I ೨೯	(ಬೆಳೆ) ನೆಲ
ಉರ್ವಿಭರ	IV ೫೫	ರಾಜ್ಯಭಾರ
ಉರ್ವಿರಮಣ	IV ೩೦	ನೆಲದೊಡೆಯ, ದೊರೆ
ಉಲ	III ೨೩	ಧ್ವನಿ
ಉಲಿದಿದರ್	III ೪೯	ಉಲಿದಿದ್ದು, ಕುಳಿತಿದ್ದು

ಊ

ಊಳ್ III ೨೦ (ನಾಯಿ ನರಿ) ಕೂಗು, ಬಗುಳು

ಎ

ಎಚ್ಚನ್ III ೨೩ ಬಾಣಹೊಡೆದನು (ಇನು = ಬಾಣಬಿಡು)
 ಎಚ್ಚೇಗು IV ೩೦ ನಡುವಬರು, ನಂಧಿಸು
 ಎನ್ನನ್ IV ೨೦ ಎಂಧವನು
 ಎಯ್, ಎಯ್ಯಮ್ಯಗ III ೪೩ ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ
 ಎರವಿಗೊಳ್ II ೨೬ ಬೇಡು, ಕೇಳು (ಧಾತು : ಎರೆ)
 ಎಚ್ಚಗು I ೪೦ ಬಗ್ಗು, ಮಣ್ಣು, ನಮಸ್ಕರಿಸು
 ಎಲುವು IV ೧೧ ಎಲುಬು, ಮೂಳೆ
 ಎನಗು II ೪೬ ಮೊಳಗು, ಹರಡು
 ಎನೆ I ೧೦ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣು, ಶೋಭಿಸು, ಒಪ್ಪು
 ಎನೆ IV ೨೨ ಬಾಣಹೊಡೆ
 ಎಳವೆಪ್ಪು (+ ಪೆಪ್ಪು) I ೬ ಎಳೆಯಚಂದ್ರ, ಬಾಲಚಂದ್ರ
 ಎಬರ I ೨೦ ತೂಗಾಡು, ನೇತಾಡು
 ಎಬ್ಬರ್ III ೨೦ ಬರು

ಏ

ಏನಂಗಳ್ IV ೬೭ ಪಾಪಗಳು
 ಏಪ್ಪು III ೨೪ ಗಾಯ, ಹುಣ್ಣು
 ಏಪ್ಪಪ I ೨೭ ಪರಿಸುವ
 ಏಪ್ಪು III ೬೪ ಎಳಗೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಐ

ಐಡಿಕ IV ೨೩ ಇಹಲೋಕದ್ದು, ಇಲ್ಲೆಯ ಬಾಳು

ಒ

ಒಗೆ I ೩೫ ಹುಟ್ಟು
 ಒಚ್ಚತ III ೬೧ ನೇರಿಕೆ, ಒಪ್ಪಿಕೆ, ನಲವು ?
 ಒಡರಿನು IV ೬೬ ಉಂಟುಮಾಡು, ಮಾಡಿಸು
 ಒತ್ತಿನ III ೩೪ ಮಗ್ಗುಲಿನ

ಒದವಿನು	IV ೬೭	(ಉಂಟು)ವಾದುದು
ಒಪ್ಪಂಬಡೆ	IV ೬೨	ಬೆಳಗು, ಪ್ರಕಾಶನು
ಒಪ್ಪವಾಯ್	II ೨೦	ಜೊಲ್ಲುಸೋರುವ ಬಾಯಿ
ಒಲವು	II ೨೫	ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರಣಯ
ಒರೆ	III ೧	ತೂಗುವುದು, ಅಂವೋಷವಾದುದು
ಒಸದು	III ೫೦	ನಲಿದು, ಹಿಗ್ಗಿ, ಸಂಸೋಪಪಟ್ಟು
ಒಳನ್	IV ೧೦	ಇದ್ದಾನೆ (ಧಾತು - 'ಉಳ')
ಒಳಪು	I ೨೯	ಕೂಗು, ಅರಚು
ಒಳ್ಳು	III ೯	ಒಳ್ಳೆಯದು

ಓ

ಒಜೆ	IV ೫೬	ಪಾಳಿ, ಕ್ರಮ
ಒದು	III ೫೬	ಹೇಳು
ಒಪ್ಪಳ	III ೭೨	ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರ, ನಲ್ಲ, ಪ್ರಣಯಿನಿ
ಒಲಗಿನು	III ೭೪	ಕಾಣಕಕೂಡು
ಒವು	III ೭೦	ಕಾಪಾಡು, ನಲಹು, ನೋಡಿಕೊ

ಈ

ಕಡಲ್ಪರಿ	II ೧೪	ಹೆಚ್ಚಾಗು, ಮೇರೆವರಿ
ಕಣ್	IV ೨	(ಮುಚ್ಚಗೆಯ ಅಂಟನಲ್ಲ) ಕುಡಿ ಒಡೆಯುವ ಗೆಣ್ಣು, ಕಣ್ಣು
ಕತಕಬೀಜ	II ೧೩	ಕದಡಿದ ನೀರನ್ನು ತಿಳಿಮಾಡುವ ಒಂದು ಬೀಜ, ಚಿಲ್ಲದ ಬೀಜ
ಕತೀಪು	II ೪೭	ಕೆಲವು
ಕದಂಬ	IV ೬೨	ಗುಂಪು
ಕನಲ್	II ೩೫	ಗುರಿಯಾಗು, ಕೋಪಗೊಳು
ಕಂತು	II ೧೮	ಮನ್ಮಥ
ಕಯ್ಯ	II ೫೦	ಅಯುಧ, ಸಾಧನ
ಕಯ್ಯೆ ಸೋರೆ	II ೩೭	ಕಯ್ಯಾದ ಸೋರೆಕಾಯಿ
ಕರಣತತಿ	IV ೫	ಇಂದ್ರಿಯ ನಮೂನ
ಕರವಾಳ	I ೩೪	(ಕೈ) ಕತ್ತಿ
ಕರಿ	II ೩೬	ಆನೆ
ಕರುಮಾಡ	II ೧೨	ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಮನೆ (ಕರು = ಬಣ್ಣ ?)
ಕಪದೊವಲ್	II ೨೧	ಕರೆಯಾದ ಚರ್ಮ
ಕಲಾಪಿಸ್ತೀ	III ೩೨	ಹೆಣ್ಣು ನವಿಲು
ಕಳ	III ೭೧	ಹೆಂಡೆ, ಮದ್ಯ

ಕಬರ'	III ೭	ಕಳಪೆ, ಹೀನ
ಕಬರ'	IV ೨೮	ಉದುರು, ಬೀಳು
ಕಟಿ	III ೧೬	ತಪ್ಪಿ ಸಿಕ್ಕೊ, ಹೋಗಲಾಡಿಸು
ಕಟಿ	IV ೪೬	ನಾಯಿ
ಕಟಿಪು	II ೪೪	ಒನುಡತಕ್ಕದ್ದು, ಕಳಪೆ (ಕುಂದು, ದೋಷ)
ಕಟಿಯುಂಡು	III ೪೯	ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ತಿಂದು
ಕಾದಲನ'	II ೧೯	ನಲ್ಲ, ಪ್ರೇಮಿ
ಕಾರ'	III ೮	ಮಳೆ (ಗಾಲ)
ಕಾಲಂಬ್ಬಿ	I ೪೨	ನರಿಯಾದ, ಪಕ್ಕ--ಕಾಲ ಬರುವುದು
ಕಾವರ'	III ೧೭	ಕಾಪಾಡುವವರು
ಕಾಪ್ಪ	IV ೧೫	ಕಟ್ಟಿಗೆ
ಕಿತ್ತಡ	II ೫೧	ಕಟ್ಟೆ, ಕೆಲಸ, ಅವಕೇಶನ
ಕಿಟುವರೆಯ	I ೧೬	ಎಳೆಯ ಪ್ತಾಯ
ಕಿನುಗುಳ	II ೬೮	ಹೇಯ, ಕ್ಷುದ್ರ, ನೀಚ--ವಸ್ತು
ಕಿನುಗುಳ	III ೬೯	ನೀಚೆ, ಅಲ್ಪಳು
ಕುಕ್ಕುಟ	IV ೪೮	ಕೋಳಿ
ಕುಕ್ಕುರಿ	III ೩೬	ಹಣ್ಣು ನಾಯಿ
ಕುಟ್ಟಳ	II ೧	ಮೊಗ್ಗು
ಕುಡಿಯನ'	II ೩೨	ಒಕ್ಕಲಗ
ಕುದಿರ'	IV ೧೨	ಹಗೇಪು, ಕಣಜ
ಕುನಿ	IV ೫	ಬಗ್ಗು, ಕುಗ್ಗು, ಅಡಗಿರು
ಕುನ್ನಿ	IV ೩೪	ನಾಯಿ(ಮರಿ)
ಕುಂದು	IV ೧೩	ಕಡಮೆಯಾಗು
ಕುರಂಗ	III ೨೬	ಜಿಂಕೆ, ಚಿಗರಿ
ಕುರಂಗರಿಪು	III ೪೪	ಹುಲಿ
ಕುಟುಗಣ'	II ೨೧	(ನೀಳವಲ್ಲದ) ನಣ್ಣ ಕಣ್ಣು (ಕುಟು = Short ; ಕಿಟು = Small)
ಕುಟುಪು	IV ೯	ಗುರುತು (ಕುಟು + ಪು)
ಕುವಳಯ	I ೪	ಕನ್ನೆತ್ತಿದರೆ
ಕುನುರಿದುಟು	I ೧೦	ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣಗೆ ಕತ್ತರಿಸು
ಕುಟಿ	II ೨೧	ಗುಳ್ಳೆ, ಗೊಂಡಿ
ಕುಟಿನೊಸರ'	II ೨೦	ಗುಂಡಿಬಿದ್ದ ಹಣ್ಣು
ಕೂರ'	II ೪೪	ಪ್ರೀತಿಸು
ಕೂರ' + ಅನಿ	II ೧೮	ಹರಿತಕತ್ತಿ
ಕೂರ್ತ	II ೧೮	ಪ್ರೀತಿಸಿದೆ (ಧಾತು : ಕೂರ')
ಕೂರ್ಪು	III ೭೫	ಮೊನಚು, ಹರಿತ
ಕೂದ'	I ೨೭	ಅನ್ನ, ಆಹಾರ
ಕೃಕವಾಕು	III ೨೪	ಕೋಳಿ
ಕೃತಕ	III ೨೫	ಮಾಡಿದ್ದು, ನಕಜವಲ್ಲದ್ದು

ಕೃತನಿಷ್ಯದಾನನ'	II ೪೭	ಮಾಡಬೇಕಾದ ದಾನಮಾಡಿ(ದವನು)
ಕೃತಾಂತ	I ೨೬	ಯಮ
ಕಮ್ಮನೆ	IV ೬೬	ನುಮ್ಮನೆ, ಬರಿದೆ
ಕಳರ'	IV ೩೫	ಕರಳ, ರೇಗು
ಕೇಕಿ	III ೩೫	ನವಲು
ಕೇರೆ	II ೩೨	ಕೇರೆ ಹಾವು
ಕೇನರ	III ೭೫	ಹೂವಿನ ಎಳೆ; ಕೊರಲ ಕುಚ್ಚು, ಕೂದಲು
ಕೈಗುಡು	I ೨	ನೆರವಾಗ, ನಕಾಯಮಾಡು
ಕೈರವ	II ೨೯	ನೈದಿರೆ
ಕೈವೋದ	I ೯	ಚಿಗುರಿದ ?
ಕೊಕ್ಕ	III ೪೪	ಒಂದು ಹಕ್ಕಿ
ಕೊಂಕಿಂ	II ೪೯	ವಕ್ರವಾಗಿ, ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ
ಕೊಂಕು	II ೨೨	ಡೊಂಕು, ಸೊಟ್ಟು
ಕೊಟ್ಟು	III ೭೫	ದಾನ ಕೊಟ್ಟು; ಬುಟ್ಟು, ಶಿಖೆ
ಕೊಳ'ಕೊಳನು	IV ೩೪	ಕೊಳ'ಕೊಳ' ಎಂದು ಚೂಟಿದು
ಕೋಟರೆ	II ೨೫	ಕಾಟ, ತೊಂದರೆ
ಕೌಕ್ಷೇಯಕ	IV ೩೫	ಕತ್ತಿ
ಕೌಳೇಯಕ (ತತಿ)	IV ೩೫	ನಾಯಿ (ಪಡೆ, ಗುಂಪು)

೨

ಏಗ	IV ೫೨	ಹಕ್ಕಿ
----	-------	-------

ಗ

ಗಜವೆಡಂಗ	II ೩೪	ಆನೆಯ-ಪಾಣ, ಸೊಬಗ
ಗಣಿ (ಕಣಿ)	II ೬	ಪಾಣ
ಗಂಡರ'	II ೩೪	ಗಂಡನರು
ಗರಗರಿಕೆ	II ೧೦	ಮೆರುಗು, ಹೊಳಪು ? ಸೊಗಸು
ಗರಗರಿಕೆ	II ೨೩	ಗರಗರ ಶಬ್ದ, ಗದ್ದಿದ ?
ಗರಟಗಿ	II ೧೨	(ಫೋಲಿಸಿನೆವನ) ನುತ್ತು, ಗಸು, ಬೀಟು ?
ಗಿದು	III ೬೬	ಗಿಡ, ಮರ
ಗುಜ್ಜ	III ೪೬	ಗೂನ
ಗುರುವಚನ	III ೧೫	(ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಗುರು ಮೊದಲಾದ) ಹಿರಿಯರ ಮಾತು
ಗಡೆ	III ೬೦	ಗಳಹು, ಹರಟು
ಗಿಂಟು	I ೩೬	ದೂರ
	IV ೩೩	(ಕಾಣುವಷ್ಟು) ದೂರ

ಗೆತ್ತು	III ೪೦	(ತಪ್ಪಾಗಿ) ತಿಳಿದು, ಭ್ರಮಿಸಿ (ಥಾತು : ಗಿಟು)
ಗೇಹ	I ೨೪	ಮನೆ, ಆಶ್ರಯ
ಗೋದಾಮೆ	III ೮	(ನವಿಲಿಗೆ ಅಪ್ಪಿಯವಾದ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿ) ?
ಗೋರಿಗೊಳನು	II ೭	ಒತಿಕೇತ ? ಗೋದಾಮೆ ಹಾವು ? (ಮೋಸದಿಂದ) ಎಳೆ, ಅಕರ್ಪಿಸು

ಘ

ಘೃತ	IV ೧೮	ತುಪ್ಪ
-----	-------	-------

ಚ

ಚರಣಾಯುಧ	III ೨೨	ಕೋಳಿ
ಚರಣಾಯುಧವಧು	IV ೪೯	ಹೆಣ್ಣು ಕೋಳಿ
ಚರಮಾಂಗಪ್ರಮಿತನ'	IV ೨೦	ಚರಮ (ಕೊನೆಯ) ಶರೀರದ ಪ್ರಮಾಣದ (ಅಳತೆಯ) ಮುಕ್ತದೇಹವುಳ್ಳವನು
ಚರಿಗೆ	I ೨೦	ಬಿಟ್ಟೆ
ಚರು	IV ೬೪	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅನ್ನದ ಹವಿಸ್ಸು
ಚರಗ	I ೬	ತ್ಯಾಗ, ಕೊಡು ಗೈತೆನ

ಜ

ಜನಾನಂದನರ'	IV ೬೫	ಜನರಿಗೆ ಅನಂದಕೊಡುವವರು
ಜವ	I ೩೦	ಯಮ
ಜಾತ	IV ೬೪	ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ; ಸಮುದಾಯ, ವರ್ಗ
ಜಾತಿಸ್ವರ	III ೫೦	ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಸ್ಮರಣೆಯುಳ್ಳ
ಜಾಯಿಲ	III ೬೫	ಕುದುರೆ (ಒಳ್ಳೆಯ ಜಾತಿಯದು ?)
ಜಾಲಗಾಳಿ	III ೪೬	ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವವನು, ಬೆನ್ನ
ಜೀವಹತಿ	I ೭	ಪ್ರಾಣವಧೆ
ಜೇನೆಯ'	II ೪೦	ಜೇನುತುಪ್ಪ

ಠ

ಠಕ್ಕುಗೊಳ'	I ೩೦	ಬೆರಗಾಗು, ದಿಗ'ಭ್ರಮೆಗೊಳು
-----------	------	------------------------

ತ

ತಗುಳು	I ೪೪	ತೊಡಗು, ಮೊದಲುಮಾಡು
ತಣೆದೆರ್ದು	III ೫೦	ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಿ ಎದ್ದು
ತಣೆವು	IV ೫೪	ತೃಪ್ತಿ
ತಂಡುಲ	IV ೬೪	ಅಕ್ಕಿ
ತತ್ವಪರಿಣತ	IV ೫೦	ಚೆನ್ನಾಗಿ ತತ್ವತಿಳಿದವನು
ತದೀಯ	IV ೪೪	ಅವರ
ತದೆ	II ೩೦	ನದೆ, ಬದಿ, ಚಚ್ಚು
ತಮ	III ೨೦	ಕತ್ತರ, ಅಜ್ಜಾನ, ಪಾಪ
ತಮಿಸ್ರ	I ೪	ಕತ್ತರ
ತರಕ್ಕು	I ೨೦	ಹುಲ
ತಹಿಸರ'	IV ೫೬	ತೀರ್ಮಾನಿಸು, ನಿಶ್ಚಯಿಸು
ತವರಾಜ	I ೩೫	ಒಂದು ಬಗೆಯ ನಕ್ಕರೆ ?
ತವೆ	III ೭೩	ನವೆಯಲು, ಕ್ಷಯಿಸಲು
ತಳ	I ೨೭	ಕೈ, ಕಾಲು (ಕರತಲ, ಪದತಲ)
ತಳರ್	III ೨೭	ಹೊರಡು
	IV ೩೪	ಕದಲು
ತಳಾಮಳಕ	I ೩೨	ಅಂಗೈ ನೆಲ್ಲಕಾಯಿ (ನೃಪ್ತವಾದ್ದಕ್ಕೆ ಉಪಮಾನ)
ತಳಾಪ	I ೮೬	ತಳಧಾರ, ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿ
ತಳ	III ೬	ಚಿಮ್ಮುಕಿಸು, ಎರಚು
ತಳಿರ್	IV ೩	ಚಿಗುರು
ತಳ್ಳು	III ೭೫	ಸೇರಿ
ತಾಮ್ರಚೂಡ	III ೨೫	ಕೋಳ
ತಾಳುಗೆ	I ೨೦	ಅಂಗಳು
ತಿಂಗುಲು	III ೬೦	ತಿನ್ನುವ ಕುರಿ
ತಿಣ್ಣಂ	I ೨೩	ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ, ಬಲವಾಗಿ
ತಿರೋಹಿತ	IV ೬೫	ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮರೆಯಾದವಳು
ತೀರ್ಯಕ' + ಗತಿ	IV ೨೪	ಪ್ರಾಣ, ಪಶು-ಜನ್ಯ (ಅದ್ವನಡಗೆ) ?
ತೀವಿರು	IV ೯	ತುಂಬುರು
ತುಪ್ಪೇಳುದ	I ೩೯	ಜಿಡ್ಡಾದ
ತೆಂಕವಂಕ	I ೭	ದಕ್ಷಿಣದ ಪಾರ್ಶ್ವ, ಕಡೆ, ಪಕ್ಕ
ತೆತ್ತಿನು	I ೩೦	ಹೊಗಿಸು, ಸೇರಿಸು, ನೆಡು
ತೆನೆತ್ತೀವು	III ೫೩	ಬಿಸಿರು ತುಂಬು, ಬೆಳೆ
ತೆಂಬೆಲರ್	IV ೨	ತೆಂಕಣಗಾಳಿ
ತೆಲ	I ೨೦	ತರ, ಬಗೆ, ರೀತಿ
ತೆಲಪು	II ೨೬	ಬಿಡುಹೊತ್ತು, ಅವಕಾಶ
ತೊಡಂಕು	IV ೧೧	ತೊಡಕು, ನಿಕು, ಬಂಧನ
ತೊಡು	III ೨೭	ನಂಸಾರಬಿಟ್ಟು ನಂನಾಸಿಯಾಗು

ತೊವಲು	IV ೧೧	ತೊಗಲು, ಚರ್ಮ
ತೋರ	II ೩೨	ದಪ್ಪ, ದಟ್ಟ

ದ

ದತ್ತವಧಾನ	I ೪೩	ಗಮನಕೊಟ್ಟವನು
ದಂತಪ್ರಭೆ	I ೪೦	ಹಲ್ಲಿನ ಹೊಳಪು, ಕಾಂತಿ
ದಂತಿಪ	II ೧೪	ಅನೆಯ ಮಾಪುತ
ದಂದುಗ	I ೨೫	ತೊಂದರೆ, ಕಾಟ, ಗೋಜು
ದರ್ಪಣ	I ೩೯	ಕನ್ನಡಿ
ದವಳಾರ	III ೬೧	ಧವಳಾಗಾರ, (ಸುಣ್ಣದ) ಬಿಳಿಯಮನೆ
ದಾವಣಿಗುಯಿ	III ೧೧	ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿದ ಕುರಿ (ನಾಲು)
ದಿವ	IV ೬೦	ನೈರ್ಗ
ದಿವಾಕರ	I ೧೯	ಹಗಲುಮಾಡುವವನು, ಸೂರ್ಯ
ದಿವಿಜಶರಾನನ	III ೩೫	ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು
ದೀವ	II ೭	ಬೇಟೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಸೆಳೆಯಾಗಿ ಬಳಸುವ ಪ್ರಾಣಿ
ದುಗ್ಧ	II ೪೦	ಹಾಲು
ದುಂದುಭಿ	IV ೧೪	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಭೇರಿ
ದುರಿತ	I ೪	ಪಾಪ
	III ೧೦	ಕೇಡು, ಅಮಂಗಳ
ದುರ್ನಯ	III ೮	ಕೇಡು, ಅಪಶಕುನ ?
ದುರದಿವಿ	II ೨೯	ದುರಿತ
ದೇಗುಲ	I ೩೩	ದೇವಸ್ಥಾನ, ಗುಡಿ
ದೇಹಿ	IV ೬೧	ಪ್ರಾಣಿ, ಜೀವಿ
ದೊರೆವಡೆ	II ೩	ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾಗಿ, ಶೋಭಿಸು ?
ದೊರೆವೆತ್ತು	I ೧೨	ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾಗಿ, ಶೋಭಿಸಿ ?
ದೋಷಾವಹಂ	III ೧೧	ದೋಷ, ಕೇಡು — ತರತಕ್ಕದ್ದು

ಧ

ಧರೀತ್ರೀನಾಥಪದವಿ	IV ೬೭	ರಾಜಪದವಿ
ಧೃತಿ	II ೩೫	ಧೈರ್ಯ, ತಾಳ್ಮೆ

ನ

ನಗ	III ೪೩	ಬೆಟ್ಟ
ನಚ್ಚು	IV ೩೦	ಪ್ರೀತಿ

ನಂಜು	III ೩೦	ವಿಷ
ನಡೆ	IV ೧೧	ಚೆನ್ನಾಗಿ, (ನೋಡಲು, ಅರಸಲು) ?
ನಣ್ಣು	II ೪೫	ಸ್ನೇಹ, ನಂಬಂಧ, ಪ್ರೀತಿ
ನನೆ	II ೪	ಹೂ ಪೂಗು
ನನೆಕೊನೆ	IV ೨	(ಮೊಗ್ಗು) ಮೂತಿ ಬಲ, ತುಂಬು
ನನೆಕೊನೆವೋಗು	III ೩	ಚಿಗುರಿ ಮೊಗ್ಗಾಗು, ಪಲಕಿತವಾಗು
ನನೆಗಣೆ	II ೬	ಹೂ (ಮೊಗ್ಗಿನ) ಬಾಣ
ನಂದನಚರ	III ೪೦	ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಗನಾಗಿದ್ದವನು
ನಮೇರು	III ೨	ಸ್ವರ್ಗದ ಒಂದು ಮರ
ನಯವಿದೆ	I ೨೨	ಮಾರ್ಗತೀರ್ಥದವಳು
ನಲ್ಲರ'	II ೨೪	ಪ್ರೇಮಿಗಳೂ, ಪುಣ್ಯಿಗಳೂ
ನಲ್ಲಳ'	III ೧೦	ಹೆಂಡತಿ, ಹೆಂಗಸು
ನಾಕ	III ೫೦	ಸ್ವರ್ಗ
ನಾಗ	III ೪೫	ಹಾವು
ನಾಡಾಡಿ	II ೫	ಸಾಮಾನ್ಯ
ನಾಡೆ	III ೧೪	ನೋಡಲು, ಯೋಚಿಸಲು
ನಾಯಕನರಕ	III ೭೧	ಮುಖ್ಯನರಕ ?
ನಾರಿ	II ೪	ಬಲ್ಲಿನ ಹಗ್ಗ, ಹೆಡೆ
ನಾನಾ ಕುಟ್ಟುಳ	II ೧	ಮೂಗು ಎಂಬ ಮೊಗ್ಗು
ನಿಗ್ರಹ	III ೪೭	ಪೀಡೆ, ಹಿಂಸೆ
ನಿಟ್ಟುಸು	III ೩೮	(ದೃಷ್ಟಿ) ನೋಡು
ನಿತನ'	IV ೨೦	ಶಾಶ್ವತನು, ಎಂದೆಂದೂ ಇರುವವನು
ನಿನದ	III ೨೪	ಶಬ್ದ
ನಿಯತಿ	I ೨೨	ವಿದ್ಯೆ
ನಿರಪೇಕ್ಷಕನ'	I ೧	ಅಪೇಕ್ಷಿಸದವನು, ಬಯಸದವನು
ನಿರವಯವನ'	IV ೨೦	ಅವಯವ, ಅಂಗ, ಭಾಗ-ಇಲ್ಲದವನು
ನಿರವಿಸು	IV ೪೬	ನಿರೂಪಿಸು, ಹೇಳು
ನಿರ್ದುರಿತನ'	IV ೨೦	ಪಾಪವಿಲ್ಲದವನು
ನಿಲವಿನ ನೂಡು	III ೬೭	ವಿರಳತೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ನಮನಾದ ಕಾವು
ನಿಶ್ಚಿದ್ರ	IV ೧೬	ಬಿರುಕು, ರಂಧ್ರ-ಇಲ್ಲದ್ದು
ನಿಶ್ಚಿಂಕತೆ	IV ೬೧	ನಿರ್ಯೋಚನೆ, ನಿರ್ಭಯತೆ
ನೀರಜವನ	I ೧೧	ತಾವರೆಯ ವನ
ನೀರಡಸು	III ೬೪	ನೀರಡಿಕೆ, ಬಾಯಾರಿಕೆ-ಅಗು
ನೀರೋಡು	III ೫	ಬಣ್ಣ ಕೆಡು, ಕಳೆಗುಂದು, ಮ್ಲಾನವಾಗು
ನೀರಾಚಲ	III ೬೪	ಕರಿಯ ಬೆಟ್ಟ
ನೆಗಪು	II ೫೨	(ಮೇಲಕ್ಕೆ) ಎತ್ತು
ನೆಗಡ'	IV ೪೪	ಮಾಡು, ನಡೆ, ಆಚರಿಸು
ನೆಗಡ್ಡೆ	I ೩೪	ನಡೆ, ಚರಿತ್ರೆ
ನೆತ್ತ	III ೪೦	ಕಗಡೆ
ನೆಂಬಡೆ	II ೪೨	ಸಹಾಯ ಹೊಂದು

ನೆರೆ	I ೮	ಕೂಡು, ನೇರು
ನೆಜು	IV ೬೩	ಪೂರ್ತಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ
ನೆಜುಡ	III ೫೭	ತುಂಬಿ ಬೆಳೆದ
ನೆರೆ+ಅಂದೆಯು	IV ೭	ಕದಲದೆ ನೆರೆಯಾಗಿರುವ ಅಂದೆಯು (ಗೂಜಿ)
ನೊಸರ'	I ೪೦	ಹಣ್ಣು
ನೋಂತು	IV ೪೬	ವ್ರತಮಾಡಿ (ಧಾತು : ನೋನ')

ವೆ

ಪಬ್ಬಳನು	I ೩೯	ಪ್ರಜ್ಜಲನು, ಹೊಳೆ
ಪಂಚಶತ	I ೧೭	ಐನೂರು
ಪಟ್ಟು	II ೩೯	ಮಲಗಿ (ಧಾತು : ಪಡು)
ಪಣ್ಣು	III ೨	ಹಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು (ಧಾತು : ಪಣ್ಣು)
ಪಘ್ನು	I ೩೮	ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು, ಇಷ್ಟವಾದ್ದು
ಪವ (ನ')	II ೨೮	ಹಡ, ಸ್ಥಿತಿ
ಪದಾಬ್ಜ	IV ೭೦	ಅಡಿದಾಪರೆ
ಪದುಳನು	IV ೨೬	ನಮ್ಮದಿಯಾಗು, ಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳು
ಪಂವರ'	IV ೭೨	ಹಂದರ, ಚಪ್ಪರ
ಪಂದೆ	III ೨೪	ಹಂದೆ, ಹೇಡಿ
ಪರಕೆ	I ೧೦	ಹರಕೆ, ಅಶೀರ್ವಾದ
ಪರಶೈ	IV ೨೨	ಪರಲೋಕ, ಮೋಕ್ಷ
ಪರದ	III ೬೩	ವ್ಯಾಪಾರಿ
ಪರಪು	III ೫೬	ಹರಪು, ಅರಹಾಕು
ಪರಮಶ್ರೀ		
(ವಧು, ಕಾಂತೆ)	I ೧, ೪೩	ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿ
ಪರನಿ	III ೫೫	ಹರನಿಕೊಂಡು, ಹರಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಪರಿ	I ೧೪	ಬಗೆ, ಕ್ರಮ
ಪರಿಚ್ಛೇದನು	IV ೪೪	ತೀರ್ವಾನನು
ಪಸರ	IV ೪	ನುತ್ತುಮುತ್ತ
ಪರಿಹರಿಸು	III ೧೫	ತೆಗೆದುಹಾಕು, ಕಳೆ
ಪರೀಷಕ	I ೨೨	(ಸಾಧನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಉದ್ವೇಶಿಸದೆ ಬರುವ) ಹೊರಗಿನ ಅಡ್ಡಿ, ಅಡಚಣೆ ; ತಪ್ಪೇರಿವಿಷ್ಟು ಕಾರಿಗಳಾದ ಕ್ಲೇಶಗಳು ; ಹನಿವು, ನಿರೀಡಿಕೆ ಮೊದಲಾದುವು
ಪರೆ	I ೪	ಚೆದರು, ತೊಲಗು
ಪರೆ	IV ೭೪	ಹಬ್ಬು, ಹರಡು, ಪ್ರಸರಿಸು
ಪಯಮೆ	II ೨೯	ದುಂಬಿ
ಪಯದರೆ	II ೨೦	ಹಠಾಕು ತರೆ
ಪವಡಿನು	II ೩೯	ಮಲಗು

ಪ್ರಸಾದ ದಾನ	II ೧೩	ಪ್ರಸಾದ (ಮೆಚ್ಚಿಕೊಟ್ಟ) ದಾನ
ಪ್ರಸಾಯಿತ	III ೬೫	ಪ್ರಸಾದಿತ, ಮೆಚ್ಚುಪಡೆದ
ಪಟ	I ೨೪	ಪಣ್ಣು
ಪದಮ	II ೨೧	ಹಳೆಯ
ಪಾಣೈ	III ೩೯	ಹಾದರಗಿತ್ತಿ, ಬಾರೆ
ಪಾತ್ರಮನಾಡು	II ೪೩	ಕುಣಿ, ನರ್ತನಮಾಡು
ಪಾದರಿ	II ೫೧	ಹಾದರಗಿತ್ತಿ, ಬಾರೆ
ಪಾರ್ವನ'	III ೫೦	ಬ್ರಾಹ್ಮಣ (ಪಾರ' = ನೋಡು)
ಪಾಳಿ	I ೨೮	ಕ್ರಮ, ಸಾಲು
ಪಿಟ್ಟು	III ೧೦	ಹಿಟ್ಟು
ಪಿಂಡು	I ೨೯	ಪಿಂಡು, ಗುಂಪು
ಪಿತ್ತಳೆ	III ೬೩	ಹಿತ್ತಳೆ
ಪಿನುಳ'	III ೪೧	ಹಿನ್ನಿರುಹೋಗು
ಪಿಳುಕು	III ೩೪	ಮರಿ
ಪೀತಚ್ಚತ್ತ	IV ೧	ಹೊಂಗೆಗೊಡೆ, ಚಿನ್ನದ ಚಿತ್ತಿ
ಪುಂಡ	III ೬೫	ಹುಂಡ, ಗಂಡುಕೋಳಿ
ಪುರುದೇವ	I ೧	ಪೊದಲನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರ
ಪುರುಳ'	IV ೬೦	ಹುರುಳು, ಅರ್ಧ
ಪುರ್ವ	IV ೫	ಹುಬ್ಬು
ಪುಲಗೋಣ	III ೪೩	ಹುಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಸೆಳೆಯಾಗಿ ಕಟ್ಟುವ ಕೋಣ
ಪುಳಿ	II ೪೦	ಹುಳಿ
ಪುಳಿನ	II ೧೧	ಮರಳು ದಿಬ್ಬ
ಪುಳಿಂದ	II ೭	ಬೇಡ, ಬೇಟೆಗಾರ
ಪುಳುಕರು	II ೩೬	ಹುಳುಕರು, ಕುದುರೆ
ಪುಳುಪತ್ತು	III ೫೬	ಹುಳುಪಿಡಿ, ಹುಳುತು ಹೋಗು
ಪತ್ತಿರೆ	III ೬೩	ಕೊಂದಿರಲು, ಪಡೆದಿರಲು (ಧಾತು : ಪೆಟು)
ಪೆಟಗೆ	II ೩೯	ಹಿಂಗಡೆ
ಪೆಟತು	IV ೧೫	ಬೇರೆ (ಮದು)
ಪೆಟು	I ೩೫	ತಿಂಗಳ, ಚಂದ್ರ
ಪೆನಗೊಳುಳ'	I ೧೮	ಹೆನರುಹೇಳು, ಉಚ್ಚರಿಸು
ಪೆಳಟು	I ೨೯	ಹೆದರು
ಪೇರ್ + ಅಡಗು	I ೩೦	ಹೆಚ್ಚು ಮಾಂಸ
ಪೇರ್ + ಉರ	III ೧	ಅಗಲ, ದೊಡ್ಡ - ಎದೆ
ಪೊಡವಡು	IV ೩೭	ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡು
ಪೊಣ್ಣು	IV ೧೬	ಹೊಮ್ಮು, ಹೊರತಗೇರು, ಉಂಟಾಗು
ಪೊನ್ನ'	IV ೧೮	ಹೊನ್ನು, ಲೋಹ
ಪೊಂಪುಟ	IV ೨೮	ಉಕ್ಕು, ಅಧಿಕ
ಪೊಯ್ವಡೆ (+ ಪಡೆ)	III ೨೪	ಪಿಟ್ಟುತನ್ನು
ಪೊಯ್ಸಾನವೆ	III ೬೭	ಹೊಯ್ಯುವ ಸಾಸವೆ

ಪೊರೆ	II ೫೦	ಹೊರೆ, ಹತ್ತಿರ
ಪೊರೆಯೇಡು	I ೪	ಕಳೆದುಂಬು, ಕಾಂತಿಗೂಡು
ಪೊಣಿಂಟ	II ೨೦	ಪೊರಕ್ಕೆ, ಹೊರಟುಕೊಂಡ
ಪೊಣಮಾಡು	I ೧೬	ಹೊರ-ಹೊರಡು, ಬಿರು
ಪೊಲಂಬು	I ೩೭	ಹೊಲಬು, ಪಾಡು, ದಾರಿ
ಪೊಲ್ಲದು	IV ೧೦	ಹೊಂದದು, ಸರಿಯಲ್ಲ(ದ್ದು)
ಪೊಲ್ಲಮೆ	II ೨೪	ಕೇಡು, ಕಟ್ಟಿದ್ದು, ದೋಷ
ಪೊಳಂಕು	III ೪೭	ಹೊಳೆದು ಹಾರಾಡು, ಚಿಮ್ಮು
ಪೋಗಂಡ	II ೪೧	ಅಂಗಹೀನ
ಪೋಂತು	III ೫೩	ಹೋತ
ಪೋರಿ	IV ೪೦	ಹೋಲಿ, ಗಂಡು
ಪೋರ್ಕು೯೪	III ೬೬	ಹೋರಾಟ
ಪ್ರಕುಪಿತಚಿತ್ತನ'	II ೪೯	ಕೋಪಗೊಂಡ ಮನದವನು
ಪ್ರಚಯ	II ೪೭	ಗುಂಪು, ಪುಂಜ
ಪ್ರಚ್ಛನ	II ೩೦	ಮರೆ, ಒರೆ
ಪ್ರತಿಪಕ್ಷನ'	IV ೨೫	ಎದುರಾಳಿ, ಹಗೆ
ಪ್ರಧಾನರ'	III ೨೦	ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಪ್ರಮುಖರು

ಬ

ಬಗೆಕದಡಿ	II ೫೦	ಮನಕಲಕಿ
ಬಟ್ಟ	III ೧೪	ದಾರಿ, ಮಾರ್ಗ
ಬಣಂಬೆ	IV ೪೦	ಬಣಬೆ, ಮೆದೆ, ರಾಶಿ
ಬದಗ	II ೧೨	ಕೀಳಾಳು, ಕ್ಷುದ್ರಸೇವಕ
ಬದಗುಳಗ	II ೪೦	ಬದಗ
ಬಂದಿನು	IV ೬೩	ವಂದಿಸು, ನಮಸ್ಕರಿಸು
ಬಜುಗೊಳ	III ೫	ಬತ್ತಿದ, ಒಣಗಿದ-ಕೊಳ
ಬರ್ದಳೊ	III ೬೨	ಬದುಕಿದಳೊ (ಧಾತು : ಬಡ')
ಬರ್ದಿದ	IV ೪೫	ಬದುಕಿದ, ನನಸಾರ ನಡಸಿದ
ಬಲಗೊಳ'	I ೧೩	ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡು
ಬನನಿಗತನ	III ೬೯	ದುರ್ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿರುವುದು
ಬನಿಜ'	II ೨೦	ಹೊಟ್ಟೆ
ಬಸ್ತಕ	III ೫೨	ಗಂಡಾಡು
ಬಳರಿ	I ೧೬	ಮಾರಿಯ ಹೆನರು (ಬಳಾರಿ)
ಬಾಡು	III ೬೧	ಮಾಂಸ
ಬಾಣನು	I ೨೬	ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆ
ಬಾರಿಪರ'	III ೧೭	ನಿವಾರಿಸುವವರು, ಬಿಡಿಸುವವರು
ಬಾರೇಡ'	II ೩೨	ಚರ್ವ ಕಿತ್ತುಬರು
ಬಾಪ್ಪ	IV ೨೦	ಕಣ್ಣೀರು

ಬಾಸಣಿಸು	III ೬೭	ಮುಚ್ಚು
ಬಾದ'	I ೬	ಬಾಳು, ಬದುಕು
ಬದಿ	III ೫೦	ವಿಧಿ
ಬನದ	II ೧೩	ವಿನೋದ
ಬಬ್ಬುಬುವರ' (+ ಪರ')	II ೨೦	ಉಬ್ಬು ಹಲ್ಲು
ಬಲ್ಲುಂಬೆಣಗು	IV ೬೨	ಬಹಳ ಅಶ್ರಯ
ಬೀಜಾವಾಪ	III ೩೨	ಬತ್ತನೆ, ಬೀಜನೆಡುವುದು
ಬೀಟೆ	II ೩೨	ಬಿರುಕು
ಬೆದೆಯಾದ	III ೫೨	ನಂಭೋಗಕಾಲ ಒದಗಿದ
ಬೆಂತರ	III ೨೨	ಗಾಳಿ, ಪಿಶಾಚಿ
ಬೆರಗು	III ೩೧	ಉಪಾಯ
ಬೆರ್ಚು	I ೨೮	ಹಕ್ಕಿ ಹೆದರಿನಲು: ಕಟ್ಟಿದ ಬೊಂಬೆ ಮೊದ ರಾದುವು
ಬೆನಗೊಳ'	I ೩೬	ಕೇಳು
ಬೆಸನ	I ೩೦	ವ್ಯಸನ, ಹಂಬಲು
ಬೀಡು	I ೨೫	ಕೋರು, ಅನೇಕದು

ಭ

ಭಂಗಿ	II ೫೨	ರಿತಿ, ಅವಸ್ಥೆ
ಭವನುಬದ	I ೩೮	ನಂಸಾರದ ಕಟ್ಟು, ತೊಡರು
ಭವರೋಷ	III ೩೮	(ಹೋದ) ಜನ್ಮದ ಕೋಪ
ಭವಾಂತರವ್ಯಾಮೋಹ	III ೪೨	ಬೇರೆ ಜನ್ಮದಿಂದ ಬಂದ ಮೋಹ
ಭವ್ಯ	I ೪೫	ಜೈನಧರ್ಮ, ವೀರಕಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಬಂದವನು, ಪಕ್ಕಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವವನು
ಭೂತಕತುಪ್ಪ + ಅವಯವ	IV ೯	ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ವಾಯು, ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಆದ ದೇಹ
ಭೈರವ	I ೩೧	ಈಶ್ವರನ ಎಂಟು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು
ಭೂಮಾಪ್ತಮಿ	III ೨೧	ಮಂಗಳವಾರದ ಅಪ್ಪಮಿ?

ಮ

ಮಕುಟ ಮನ್ತ್ರಕ	II ೨	ಕಿರೀಟ ಧರಿಸಿದ ತಲೆ
ಮಗುಳ'	II ೧೫	ಹಿಂದಿರುಗು
ಮಗ್ನ (ಮಬ್ಬು)	II ೧೨	ತಗ್ನ, ಅಡಗು
ಮಗ್ನಲಕು	III ೬೪	ಮಗ್ನರಾಗಿ ಒರಗು
ಮಂಚಿಕೆ	I ೧೦	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅಟ್ಟಣೆ

ಮಣಕು	IV ೪೦	(ಎಣ್ಣೆ, ಬೆವರು, ಮೊದಲಾದುವುಗಳ) ಗಟ್ಟು, ನ್ನಾತ
ಮದಿರ'	I ೩೦	(ಪಾಳೆಯ) ಗೋಡೆ
ಮನದನ್ನಳ'	II ೧೫	ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಂಥವಳು, ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯೆ
ಮನನಿಜ	II ೪೨	ಮನ್ಮಥ, ಕಾಮ
ಮನುಜೇಂದ್ರಾಂಗನ	II ೧೭	ರಾಣಿ, ಅರಸಿ
ಮಂದಾರ	III ೨	ಸ್ವರ್ಗದ ಒಂದು ಮರ
ಮಯೂರ	III ೪೧	ನವಿಲು
ಮರರ'	IV ೭೨	ಹೂಬಿಡು, ಅರಳು
ಮಾಯುಗು	III ೨೭	ಕುದಿ, ಸಂಕಟಪಡು
ಮಲಯಜ	II ೨೪	ಶ್ರೀಗಂಧ
ಮಲಯಾನಿಲ	I ೧೧	ಮಲಯಪರ್ವತದ ಗಾಳಿ
ಮಸಿಮನುಡನ'	II ೩೭	ಕರಿಮೂತಿಯವನು
ಮಸುಳ'	IV ೨೩	ಕಳಗುಂದು, ಮಾನು, ಕೆಡು
ಮಸ್ತಕ	II ೨	ತಲೆ
ಮಹಳ	III ೫೫	ಮಹಾಲಯ
ಮಹಿಷ	III ೬೫	ಎಮ್ಮೆ
ಮಾಡ	III ೬೩	ಮನೆ
ಮಾಡಿತ್ತು	IV ೧೯	ಮಾಡಿದ್ದು
ಮಾಣ'	I ೧೪	ಬಿಡು
ಮಾಣಿನು	IV ೩೬	ಬಿಡಿಸು, ತಪ್ಪು
ಮಾದರ	III ೫೪	ಹೊರೆಯು
ಮಾನನವಾಟು'	III ೧೩	ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಳು
(+ ಬಾಟು')	.	
ಮಾಪಂಕ	III ೭೦	ಪಡಿಯಚ್ಚು, ಹೊಲಿಕೆ
ಮಾರ್ಗವಲಗ್ನನೇತ್ರ	II ೧೭	(ಕೆಳದಿ ಬಿರುವ) ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳು, ಹಾರೈಸಿ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿರುವವಳು
ಮಾಡ್ಕ	III ೨೯	ಬಗ್ಗೆ, ತೆರ, ರೀತಿ
ಮಿಡುಕು	II ೨೩	ಮಿಡಿಯುವುದು, ತುಡಿತ, ನೋವು
ಮಿಡುಕು	IV ೭	ಅಲುಗು, ಅಳ್ಯಾಡು
ಮಿಥ್ಯಾಕಂದರ	IV ೧೪	ಹುಸಿ (ಎಂಬ) ಗವಿ
ಮಿಳಿ	II ೩೧	ಚರ್ಮದ ಹಗ್ಗ, ಬಾರು
ಮುಗಿ	I ೪೦	ಮುಚ್ಚು
ಮುಗಿರ'	IV ೨೮	ಮೋಡ
ಮುಗುಳ'	I ೧೨	ಮೋಗು, (ಆಗು)
ಮುಡಿ	II ೩೨	ಕೂದಲಿ ಗಂಟು, ಶಿಖೆ, ತಲೆ
ಮುಡಿ(ದು)ಪು	III ೬೧	ಮುಗಿಸು, ಸಾಯು
ಮುಡಿರ'	IV ೪೭	ಮುದುರಿಹೋಗು, ಕುಗ್ಗು
ಮುದುಡೊವರ'	II ೨೨	ಮುದಿಯಾದ, ನುಕ್ಕಿದ - ಚರ್ಮ

ಮುನ್ನೀರ'	III ೬೪	ಕಡಲು, ನಮುದ್ರ
ಮುರುಟಿದ	II ೨೦	ಸುರುಟಿಕೊಂಡ
ಮುರುಡನ'	II ೨೨	ಮುದುರಿ, ಸುರುಟಿ - ಹೋಗಿರುವವನು
ಮುರುಡು	II ೨೪	ವಕ್ರ, ಸೊಟ್ಟು, ಒರಟು
ಮೂದಲನು	IV ೬೦	ಕಣಕಿ ಕರೆ (challenge)
ಮೂದರೆ (ಉಲ)	I ೯	ಕಣಕುನುಡಿ, ಚುಚ್ಚುಮಾತು, ಜಯವುಡು
ಮೂರಿ	I ೩೦	ಗೂಳಿ, ಕೋಣ
ಮೃಗಮದ	II ೧೦	ಕನ್ನೂರಿ
ಮೃಗಯಾನರ್ಪಮನ	III ೫೫	ಬೇಟೆಯಾ ಏನೋದದ ಮನಸ್ಸಿನವನು
ಮೃತಿ	III ೩೨	ಸಾವು, ಮರಣ
ಮೆಹುವ	II ೧೧	ಶೋಭಿಸುವ
ಮೇಗು	III ೧೩	ಮೇಲರಾಮ್ನು, ಒಳ್ಳೆಯದು
ಮೇದಿನಿ	II ೧೯	ಭೂಮಿ
ಮೇಳಿಸಿಕೊಂಡು	III ೩೧	(ಹಾವಭಾವದಿಂದ) ಪ್ರೀತಿಸಿಕೊಂಡು, ಪುನರಾಯಿಸಿಕೊಂಡು
ಮೊದರ'	II ೨೨	ಮೂಲ, ಬೇರು
ಮೊನನು	IV ೨	(ಮೊಗ್ಗು) ಮೂತಿಯುಡು
ಮೊರಡಿ	I ೨೪	ಕಲ್ಲುಡ್ಡೆ
ಮೊಳೆವೋಗು	I ೯	ಮೊಳೆ, ಅಗತಾನೆ ಹುಟ್ಟು
ಮೋಳಿಗೆ	II ೨೨	(ಸೌದೆಯ) ಕಟ್ಟು, ಕಂತೆ, ಹೊರೆ

ಯ

ಯುಗ(೪)	I ೧೪	ಎರಡು, ಜೋಡಿ
ಯೋಜನು	IV ೫೬	ಕೂಡಿಸು, ಹೊಂದಿಸು

ರ

ರಣಧೌತ	II ೩೭	ಯುದ್ಧದಲ್ಲ (ರಕ್ತವಿಂದ) ಮುಳುಗು
ರವ	IV ೧೪	ಧ್ವನಿ
ರಸಿಗೆ	III ೬೯	ಗಾಯದ ನೀರು
ರಾಧ	III ೭೫	ಅನೂರಾಧಾ ನಕ್ಷತ್ರ

ಲ

ಲಕ್ಕ	I ೧೩	ಲಕ್ಷ
ಲಂಪಣ	II ೪೦	ಲಂಪಟ, ಕಾಮುಕ

ಲುರಾಯ	III ೬೪
ಲಂಕರ	I ೧೩
ಲೋಹಿತಮತ್ಸ್ಯ	III ೪೦

ಕೋಣ
ನೇವಕರು
ಕೆಮ್ಮೀನು

ವ

ವಕ್ತೃ	IV ೭೪
ವನಜವನ	I ೧೯
ವನಮೃಗ	IV ೩೪
ವಂದಿ	III ೨
ವರ್ತಿ	IV ೬
ವಾರಿ	I ೨೦
ವಾರ್ಬಿಂದು	II ೨೩
ವನೇಯ	IV ೩೫
ವಿಪ್ರ	III ೫೯
ವಿಭ್ರಮ	II ೧೧
ವಿವೋಹಮೃಗ	IV ೧೪
ವಿಷಣ್ಣ ಆನನ	II ೧೭
ವಿಷಯ	I ೫
ವಿನರುಹ	III ೭೫
ವಿಳಯ	I ೮
ವರಸು (ಬೆರಸು)	I ೮
ವೇಲ್ಪುದು(ಬೇಲ್ಪುದು)	I ೧೫
ವೃಜ	IV ೬೪

ಮುಖ, ಬಾಯಿ
ತಾವರೆಯ ವನ
ಜಿಂಕೆ, ಎರರೆ
ಹೊಗಳುಭಟ್ಟ
ಬತ್ತಿ
ಕತ್ತಿ ; (ಮಾರಿ) ?
ನೀರಹನಿ
ನಯವಂತ, ಮಾರ್ಗತಿಳಿದವನು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಶೃಂಗಾರವಿರಾಸ
ಮಾಯಾಮೃಗ
ಕಲೆಗಟ್ಟು, ಕಂದಿದ - ಮುಖದವಳು
ದೇಶ, ನಾಡು
ತಾವರೆ
ಪ್ರಳಯ, ನಾಶ
ಕೂಡಿ, ಸೇರಿ
ಬೇಕು
ಗುಂಫ, ಸಮೂಹ

ಶ

ಶಯ್ಯಾತಳ	II ೪೦
ಶೀತಕರ	I ೪೦
ಶೀತಾಂಶು	IV ೪೬
ಶೀರ್ಷಾಬರಣ	I ೫
ಶುಭೇತರ	III ೧೧
ಶ್ರಾವಕಜನ	I ೩

ಹೂಸಿಗೆ
ಚಂದ್ರ
ತಣ್ಣಗಿದ್ದರೆ, ಚಂದ್ರ
ತರೆಯೊಡವೆ, ಉತ್ತಮವಾದುದು
ಆಶುಭ, ಕೇಡು
ಜೈನಗೃಹಸ್ಥ (ಯತಿಯಲ್ಲದವನು)

ಸ

ಸಂಸಾರ	III ೭೩
ಸಂಕಲ್ಪನ ವಧೆ	IV ೫೩

ಜನ್ಮ
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆನದ ಕೊರೆ

ನದೋದಧ	IV ೩೯	ನುಜ್ಜಾನ, ನಲ್ಲರಿವು
ನಮಾಧಿಮರಣ	IV ೩೦	ನಮಾಧಿಯಲ್ಲ, ಧ್ಯಾನದಲ್ಲ—ಇದ್ದಾಗ ಅವ ನಾವು
ನಮೆ	III ೨೨	ಮಾಡು
ನಮ್ಯಕ್ತವ	IV ೨೧	ಉತ್ತಮ ದಾರಿ, ಧರ್ಮ
ನಯ್ಯ	I ೪೫	ನೇರವಾದ್ದು, ನೇರು, ಪುಣ್ಯ
ನರಂ	IV ೨೯	ಸರಳ, ಬಾಣ
ನರವಿ	III ೪೩	ಹುರಿ, ಹಗ
ನರನಿರುಹ	I ೪೦	ತಾವರೆ
ನರ್ವಭಾಷಾಸಾಮಾನ್ಯ	I ೪೪	ಬೇರೆಬೇರೆ ಜನರಿಗೆ ಅವರವರ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕೇಳಿಸುವ ದೇವಭಾಷೆ
ನರೈಂ	III ೬೦	ನಲ್ಲುವೆವು, ಸೇರುವೆವು
ನವಣ	II ೪೯	ಶ್ರಮಣ, ಜೈನಯತಿ
ನವಿದುಣ್	III ೩೦	ರುಚಿಹತ್ತಿ ತಿನ್ನು
ನಾಗುದುರೆ	III ೧೩	ನಾಯು(ತ್ತಿರು)ವ ಕುದುರೆ
ನಾರಂಗಟ್ಟು	III ೬೪	ಕಟ್ಟೆಹಾಕು
ನಿಂಟನ	IV ೪೧	(ತೋಳಯದೆ) ಹೊಲಸುನಾರುವವನು
ನಿಸಿರ	I ೧೦	ಶಿಶಿರ
ನುಖೋದ್ವಿಜನ	I ೭	ನುಖಹೆಚ್ಚಿ ಸುವುದು
ನುಧಾಂತು	III ೩೯	ಚಂದ್ರ
ನುಧಾಬಿಂದು	III ೬	ಬೆಳುದಿಂಗಳ ಹನಿ
ನುಧಾರ್ಣವ	IV ೩೯	ಹಾಲುಗಡಲು, ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರ
ನುಪಕ್ಷ	III ೭೫	ಒಳ್ಳೆಯ ಶುಕ್ಲ(ಪಕ್ಷ), ರೆಕ್ಕೆ
ನುಮನೋಬಾಣ	II ೭	ಕಾಮ, ಮನ್ಮಥ
ನುಯ್	III ೬	ಉಸಿರು
ನುಮ್ರತ	I ೧	ಎನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರ
ನೂಡು	III ೬೭	ನುಡುವುದು, ಕಾವು
ನೂಡೆ	II ೧೨	ನರದಿಯ ಮೇರೆ
ನೊಡ್ಡಿ	II ೧೧	ಮಲಗುವ ಮನೆ
ನೊಡ್ಡಿಯ ದವಳಾರ	III ೩೦	ಮಲಗುವ (ನುಣ್ಣು ತೊಡೆದ) ಮನೆ
ನೊಡ್ಡಿ	III ೭೩	ಕೋಣ
ನೋಡೆ	IV ೧೨	ನುಡು, ನುಣ್ಣು
ನೋಗಿ	III ೩೫	ನವಿಗರಿ
ನೋಲಿಸು	III ೩೫	ಮೋಹಗೊಳಿಸು
ನಾರಭ	III ೨೯	ಕಂಪು, ವಾಸನೆ
ನೈರಚಾಪ	II ೨೪	(ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು, ಎಂದರೆ) ಕಟು
ನೈರ	IV ೪೬	ಮಂದಹಾಸದ, ಪ್ರಪಲ್ಲ, ಅರಳಿದೆ
ನೈಜ	IV ೬೪	ಹೂವಿನ ಸರ
ನೈನ	IV ೭೪	ನಾದ, ಧ್ವನಿ
ನೈರವೇದವಿದ್ಯೆ	IV ೨೯	ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಿ ಬಾಣಬಿಡುವ ವಿಧ್ಯೆ

ಹ

ಹಪ್ಪಳೆಮೂಗು	II ೨೦	ಚಪ್ಪಳೆಮೂಗು
ಹರಿ	II ೩೬	ನಿಂಹ
ಹರಿ	III ೩೩	ದಾಳ
ಹರಿಣ	I ೨೦	ಬಿಂಕ್, ಚಿಗರಿ
ಹನಾದ	I ೧೫	ಪ್ರಸಾದ, ಸಂತೋಷ
ಹೇಂಟೆ	III ೭೫	ಹೆಣ್ಣು ಕೋಳಿ
ಹೊಜನು	II ೮	(ಹಿಂದೆ ಬಗೆಯು) ಪಾರಿವಾಳ

— — —

PUBLICATIONS OF THE MYSORE UNIVERSITY

I. ENGLISH

- 1. The Mysore Tribes & Castes.** By H. V. Nanjundayya, M.A., M.L., C.I.E. and Diwan Bahadur L. K. Ananthakrishna Iyer, B.A., M.D. HON. (Bres.).

Four Volumes : *Volume II*, 1928 ; *Volume III*, 1930 ; *Volume IV*, 1931 ; *Volume I*, 1935. Each volume is profusely illustrated

Volume I Rs 15 0 0

Other volumes each Rs 12 8 0

Appendix to the Four volumes of the Mysore Tribes and Castes.

- 2. Pramana Samuccaya of Acarya Dinnaga.** Chap. I. By H. R. Rangaswami Iyengar, M.A. Rs. 3 0 0

- 3. Labour and Housing in Bangalore City.** By C. Narasimha Moorthy, M.A. and R. K. Srinivasan, M.A.

Re. 0 8 0

- 4. The Munro System of British Statesmanship in India.**

By K. N. Venkatasubba Sastry, M.A., Ph.D., F.R.HIST.S.

Rs. 3 0 0

- 5. Sources of Karnataka History, Vol. I.** By S. Srikanta Sastry, M.A. Ordinary Rs. 3 0 0 Special Rs. 3 8 0

II. KANNADA

(a) General

- 1. History of Kannada Language.**

- 2. History of Kannada Literature.** By Prakthanavimarsa Vichakshana Mahamahopadhyaya Rao Bahadur R. Narasimhaachar, M.A., M.R.A.S. Each Re. 1 0 0

- 3. Kannada Kaipidi, Vol. I.** Ordinary Rs. 1 4 0
Special Rs. 1 12 0

(b) Mysore University Kannada Publication Series

- 1. Harischandrakavyasangraha.**

Abridged and Edited By T. S. Venkannaiya, M.A. and A. R. Krishna Sastry, M.A. Re. 0 12 0

- 2. Kadambari Sangraha.** Abridged and Edited By T. S. Venkannaiya, M.A. Re. 0 12 0

- 3. Prabhulingaleeleya Sangraha.** Abridged and Edited By M. S. Basavalingayya, M.A., B.L. and M. R. Srinivasa Moorthy, B.A. Re. 0 12 0

- 4. Sakratishana Koneya Dinagalu.** Translation of Four Socratic Dialogues with an Introduction
By A. N. Murthy Rao, M.A. Ordinary Re. 0 12 0
Calico Re. 1 0 0

